

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Franzos, Karl Emil.; avtoriseret Oversættelse ved Fr. Winkel Horn.
Titel Title:	<u>Tragiske Noveller</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : L. H. Schuboths Boghandel, 1885
Fysiske størrelse Physical extent:	455 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

K. E. FRANZOS:
TRAGISKE NOVELLER.

TRAGISKE NOVELLER.

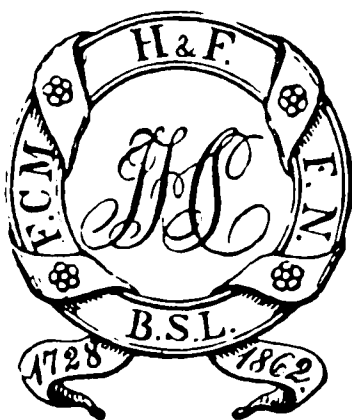
AF

KARL EMIL FRANZOS.

AVTORISERET OVERSÆTTELSE

VED

FR. WINKEL HORN.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF I. H. SCHUBOTHES BOGHANDEL.

GRÆBES BOGTRYKKERI.

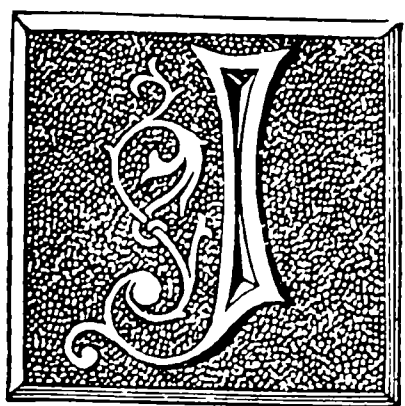
1885.

INDHOLD.

	Side
Rejsen efter Skæbnen	1
Et Offer	229
Den stumme	299

Rejsen efter Skæbnen.

Jeg hedder Gregor von Tarbescu og er teknisk Direktør ved en stor Maskinfabrik i Meidling ved Wien. Dette blev ikke sunget ved min Vugge, thi jeg nedstammer fra en ældgammel rumænsk Bojar-Familie, hvis Ætlinger alle har ladet sig nøje med at være Tarbescu'er, skjønt det sandelig for hvert Slægtled blev vanskeligere at bevare denne Nøjsomhed. Jeg tvivler for Resten om, at der overhovedet blev sunget ved min Vugge, thi da jeg, den yngste af otte Brødre, holdt mit Indtog-paa mine Fædres Borg, et usselt, forfaldent Herresæde ved Suczawa, føjede jeg blot en ny stor Elendighed til den Nød, der allerede herskede — min Fødsel kostede min stakkels Moder Livet, og hvad min Amme, den tykke Mariuca angaar, saa var hun et gnavent Fruentimmer, som visselig aldrig sang. I det højeste har maaske Aagerkarlene galet op under et nyt Stormløb paa min Fader.

Han, min Fader, var en meget ulykkelig Mand. Hvad der for Aarhundreder siden — ja, det maatte

nu have været langt tilbage i Tiden, saadan paa Stefan den stores Tid — vilde være blevet ham til Velsignelse, blev i denne moderne, nøgterne Tid hans Livs Forbåndelse; han var en ægte Tarbescu, modig, gavmild og aldeles ingen Regnemester. Vore Forfædre havde nu da ogsaa i deres Nøjsomhed sørget for, at selv den største Regnekunst ikke kunde have nyttet det allermindste. Omsider kom det Tidspunkt, da vi blev smidt ud paa Landevejen; en tyk, sort Armenier fra Suczawa — Bogdan Jakubowicz hed han — flyttede ind paa vort «Slot», og samtidig skød min gamle Fader sig en Kugle igjennem Hjærtet. Vi Drengene blev anbragte paa forskellige Steder, hos Fættere og Bekjendte, hvor der var en eller anden medlidende Sjæl. Mine Brødre er det gaaet meget forskjellig her i Livet; den lykkeligste af dem var den blonde Emilian, som døde, da han var tolv Aar, men det kommer nu ikke min Historie ved.

Det eneste, der til at begynde med kommer den ved, er, at min Faders Advokat, Doktor Hussinger i Suczawa forbarmede sig over mig. Han var en gammel Ungkarl, en praktisk Mand — da jeg kom i Huset hos ham, gav han sin Tjener Afsked —, og de Lærdomme, han indprentede mig, var ogsaa praktiske. «Du er en Tigger», sagde han atter og atter; «jeg giver dig Føden; lær noget, og bestil noget, at det ikke skal tage samme Ende med dig som med din Fader».

Det var en frygtelig Skole — jeg ved ikke, om jeg, medens jeg var der i Huset, sank saa mange

Mundfulde Mad, som jeg udgød Taarer. Men jeg havde Nytte deraf, jeg blev meget fornuftig. Det skulde Doktoren selv først faa at mærke, thi en Dag maatte han ikke blot fæste en Tjener, men ogsaa skaffe sig en Skriver — jeg mente nemlig, at jeg havde opnaaet tilstrækkelig Færdighed i at børste Støvler, skrive Aktstykker af og gjøre Uddrag af Regnskaber og vilde nu lære noget andet: jeg gik i Lære hos en Klejnsmed. Mine Fætttere forsikrede mig, at mine Forfædre vilde vende sig i deres Grave, men jeg kunde ikke hjælpe dem og de gamle Herrer, thi for det første havde jeg megen Lyst til den Profession, og for det andet haanede da i alt Fald ingen min afdøde Fader i den Anledning.

Jeg har heller aldrig faaet Grund til at fortryde dette Skridt. Min Mester var en dygtig Mand, jeg havde Lejlighed til at lære noget ordentligt, og hvad mit Svendestykke — en Laas til en Pengekasse — angaar, saa behøver jeg ikke at skamme mig over det. Da jeg havde faaet mit Svendebrev, tog jeg til Czernowitz. Her fik jeg god Løn og smukt Arbejde, thi man holdt just paa med at indrette den nye Biskopsbolig prægtig i alle Maader. Men der var det, som var endnu bedre: Realskolen. Thi saa lærd er vor Tid, at man ikke engang kan blive en dygtig Klejnsmed uden Theori. Saa satte jeg mig da som enogtyveaarig Haandværkssvend paa Skolebænken ved Siden af de smaa Dreng.

De sex Timer af Dagen var jeg i Skole, syv Timer ved mit Arbejde med Ambolt og Fil, og om

Natten skrev jeg mine Stile. Det varede mange lange Aar, og jeg begriber nu ikke, hvorledes jeg holdt det ud og stod det igjennem. Men naar jeg saadan ved Midnatstid sad i den skumle Sovestue, medens Drenge og Svende snorkede i Takt omkring mig, og den trætte Haand og den trætte Hjerne nægtede at gjøre Tjeneste længere, saa behøvede jeg blot at tænke paa hint Skud eller paa den gamle Doktor, saa blev jeg kvik igjen. «Lær noget, og bestil noget!» — paa den Maade jog jeg mig selv fremad med sammenbidte Tænder.

Omsider naaede jeg saa vidt, at jeg kunde slippe mig selv løs. Med Ranslen paa Ryggen og Skolens Afgangsbevis i Lommen vandrede jeg fra Czernowitz til Wien og blev Student, Tekniker, og saa tog jeg til andre tekniske Højskoler, i Dresden, i Zürich og i Karlsruhe.

Hvordan jeg slog mig igjennem i de fem Aar? Naa — daarlig nok. Men lige meget — Maskinbygning lærte jeg grundig, baade Theori og Praxis. Det lykkedes mig ogsaa at opfinde en ny Maskine; den er simpel, billig og arbejdsdygtig og har over for mig selv vist, hvad den duer til: den har løftet mit mørke, møjsommelige Liv op i Glans og Lykke. Jeg skylder den Maskine min kjære, blonde lille Kone — jeg er selv mørk og en Kæmpe — og min nuværende Stilling.

Denne Stilling er saa betydelig, at jeg aldrig havde turdet drømme om noget saadant. Der er ganske vist meget Arbejde og stort Ansvar forbundet

med den, men det passer mig just, det synes jeg om den for. Saa jeg tør nok sige, at jeg, Georg von Tarbescu, er et lykkeligt og nyttigt Menneske.

Mine Fættre der hjemme ved Suczawa — der er halvandet Hundrede af dem — beklager og foragter mig ganske vist som en, der er gaaet i Hundene. Det er dem en stor Sorg, at jeg er Indehaver af det gamle Navn og det unge Adelsskab; vi er nemlig først bleven optagne i den østerrigske Adel i Henhold til et af Kejser Franz udstedt Dekret. Jeg bærer ikke mit Navn for at trodse dem, men fordi jeg ingen Grund har til at skamme mig over mine Forfædre. Tarbescu er og bliver et respektabelt Navn, skjønt det staar under mange — kun Gud og Aagerkarlene ved, under hvor mange — Vexler, som næppe bliver indfriele før end paa Dommedag.

Men alt dette kommer egentlig strængt taget heller ikke Sagen ved, thi jeg vil ikke fortælle om mig selv, men om andre Menneskers Liv, og det er en ret mærkelig Historie. Men Tilfældet og endnu mere min egen Vilje har bevirket, at jeg er kommen til at spille en Rolle i disse andre Menneskers Liv, og det en Rolle, som man let kunde misforstaa, naar man ingen Ting vidste om mig.

Derfor har jeg fortalt min egen Historie — kun derfor, thi af den faar man dog vist et Indtryk af, at jeg ikke er sentimental og heller ikke et Menneske, der lægger an paa at blande mig i Gud og hver Mands Sager for at række dem en hjælpende Haand. Som jeg selv har smeddet min Lykke, forlanger jeg

ogsaa, at andre skal gjøre det. Men naar jeg ser, at der ruller en Klippeblok ned over Hovedet paa min Næste, uden at han aner det, og uden at jeg kan advare ham, saa kan jeg ikke holde mig rolig, jeg stemmer mig imod Ulykken og søger at afværge den. Og selv om denne Klippeblok er det, man plejer at kalde Skæbne, en naturlig Følge af forskjellige Aarsager, af egen og andres Brøde — naa ja, jeg tror ikke paa noget urokkeligt Fatum og vil prøve, om den tilsyneladende beseglede Skæbne dog ikke lader sig ændre. «Du har selv været dette Menneskes Skæbne», sagde min Kone til mig, ikke beundrende, men bebrejdende, og saa tilføjede hun bekymret: «Mennesket skal ikke give sig af med at spille Forsyn». Men det vilde jeg jo heller ikke, hele min Natur drev mig dertil, og hvad end Udfaldet var blevet, vilde jeg aldrig have kunnet bebrejde mig noget i den Anledning — hvad jeg gjorde, maatte jeg gjøre. For øvrigt faar enhver dømme mig, som hans eget Væsen byder ham det; det er jo dog, naar alt kommer til alt, den eneste Maalestok, vi Mennesker har at holde os til.

Altsaa — det var i Fjor Vinter. Jeg havde opholdt mig nogen Tid i Rusland for at skaffe vore Maskiner Afsætning paa et nyt Marked, og var nu paa Hjemvejen. En ganske afskyelig Februaften — man kunde ikke se to Skridt frem for sig for Regn og Taage — kom jeg ad Karl-Ludvig-Banen fra Brody til Lemberg. Iltoget fra Czernowitz, med hvilket jeg vilde rejse til Wien, havde allerede holdt

noget paa Banegaarden. Det havde ringet anden Gang. Saa gjælder det om at skynde sig, men man vil dog gjerne erobre sig en magelig Plads, naar man skal kjøre i sexten Timer. Først hen til Sovevaggonen — helt optagen. Saa løber jeg op og ned langs Toget og kiger ind i Kupéerne — fuldt alle Vegne. Jeg vender mig til Konduktøren. «Umuligt!» svarer han. Men det kjender jeg nok. «Tænk Dem om», siger jeg, idet jeg giver ham en Gylden. «De har jo endnu en ledig Kupé».

Dette mnemotekniske Middel hjælper virkelig; Mandens Hukommelse vaagner. «Der er kun én Herre i den — skynd Dem!» Vi løber langs med Toget. «Men», siger han, idet han tøvende lukker Kupédøren op, «Herren bad mig saa pænt — Hm! saa pænt om at maatte være alene. En bedrøvelig Walak — ikke en Stavelse Tysk — De kommer til at kjede Dem rædsomt. Og saa bad han mig virkelig saa pænt»

Men nu ringer det tredje Gang, og jeg ind i Kupéen. Frygtelig Tobaksrøg der inde. «God Aften», sagde jeg ind i Skyerne, og medens jeg lægger min Haandkuffert op i Nettet, ser jeg en kæmpestor Moldauerkappe røre sig og rette sig i det modsatte Hjørne. «Undskyld, at jeg forstyrrer Dem», vedbliver jeg, naturligvis paa Rumænsk, «men jeg skal strax sætte mig til at sove — lige strax, højstærede».

Kappen springer op og bukker høflig. «En Landsmand! — aa, jeg beder — en Landsmand forstyrrer mig ikke». —

«Meget forbunden», siger jeg og tager min Rejsehue paa. «Jeg tænkte blot, at da Konduktøren»

Kappen kom nærmere.

«Jeg ønskede ganske vist at være ene — jeg skal sige Dem — at sidde saadan ganske tavs over for en anden Passagér — jeg taler ikke Tysk».

«Saa er De vel fra Fyrstendømmet?» siger jeg, thi enhver blot nogenlunde dannet Mand i Bukowina taler Tysk. Altsaa formodentlig en gammel Landadelsmand eller Frugthandler fra Wallachiet.

«Ja», svarede han og sætter sig lige over for mig. Hætten glider tilbage, men det Ansigt, jeg faar at se, tager sig ganske anderledes ud, end jeg havde ventet. Blide, ungdommelige, ret intelligente Træk, blonde Lokker, blaa Øjne, friske Kinder — man kunde have taget ham for en tysk Pige, hvis han ikke havde haft et smukt Overskjæg. «Det vil sige — jeg er kun opdraget i Wallachiet, men jeg stammer fra Bukowina, og dèr bor jeg nu — ved Suczawa».

«Ej, Guds Død!» raaber jeg, «saa er vi jo i en ganske særlig Grad Landsmænd»

Det unge Menneske springer op af Glæde. «Fra samme Egn? Saa kjender De maaske min Familie — vi er gode Rumænere, skjønt Navnet lyder italiensk — Barletta».

«Ja, vist saa! Der er nu for Exempel Hr. Baron Alexander Barletta i Czerkoutz! En statelig Mand med kulsort Skjæg over hele Ansigtet. Han

havde en stor Proces om Fæstegaarden Slinca. Doktor Hussinger førte Sagen for ham» — o, hvor tit havde jeg ikke, da jeg var en stakkels lille Skriverdreng, forbandet denne store Proces! — «Er det maaske Deres Hr. Fader?»

Han nikkede.

«Aa, saa mindes jeg ogsaa Deres Fru Moder! En slank, stolt Dame, brunet ligesom Deres Hr. Fader, Landets første Skjønhed! — Men — hvor Naturen kan være lunefuld! De er jo blond og blaaøjet»

Den unge Mand blev rød, purpurrød, selv hans Pande blussede. Han slog Øjnene ned og rokkede helt forstyrret frem og tilbage paa Sædet, og saa begyndte han helt fortvivlet at bearbejde sin Knevelsbart.

Jeg saa' forbavset paa ham og følte, at hans grænseløse Forlegenhed lidt efter lidt begyndte at smitte mig

«Hm! og hm! hvad Udfald fik den Proces?»

«Vi vandt den, for jeg har Gaarden, men mere ved jeg i Virkeligheden ikke. Sagen blev paakjendt, endnu medens min Fader levede, og det er længe siden, han døde — han døde for tolv Aar siden i Baden-Baden».

«Ja saa! Saadan en kraftig Mand! Og i saa ung en Alder»

«Han faldt i en Duel», svarede den unge Mand. «Jeg var elleve Aar gammel den Gang. Jeg har

knap kjendt ham, jeg blev allerede i min tidligste Barndom sat i et Institut ved Bukarest. Mine Forældre var meget paa Rejser», tilføjede han forklarende. «Min Moder er ogsaa død jeg staar ganske ene i Verden».

Hans Stemme skjalv, da han sagde disse Ord, og der var et Træk af bitter Tungsindighed i hans unge Ansigt.

«Naa», sagde jeg trøstende, «en ung, rig og smuk Mand behøver ikke længe at staa ene. Han finder snart en yndig Ledsagerinde for hele Livet. Hun er maaske allerede funden?»

Han svarede ikke, stirrede ud for sig og blæste tykke blaa Skyer ud af sin Cigaret. Og da jeg nu ogsaa tog en Cigaret frem og tændte den ved hans, saa' jeg, at hans store, blaa Øjne stod fulde af Taarer.

Naa, tænkte jeg, der har du rørt ham paa et ømt Sted! Altsaa ulykkelig Kjærlighed, unge Herre? Vi røg en Stund ivrig og tavst, saa længe, til vi ikke kunde se hinanden mer.

«Stop!» sagde jeg, idet jeg pludselig kom i Tanker om noget. «Hvor man kan være tankeløs! Undskyld, Hr. Baron, jeg har endnu ikke sagt Dem, hvad jeg hedder — Gregor von Tarbescu».

«Aa, det er et bekjendt Navn», sagde han. «De har mange paarørende paa vor Egn».

«Halvandet Hundrede, uden at regne Kvinder og Børn med. De kjender uden Tvivl nogle af mine

Fættere — der bor nogle af dem lige i Deres Nabolav —»

«Ja vist — i Rudkoutz», svarede han meget høflig; «jeg har den Ære —»

Naa tænkte jeg i mit stille Sind, den Ære har du maattet betale. De Knægte pumper alle og enhver, og saa oven i Kjøbet en uerfaren rig Nabo med saadant et godmodigt Ansigt. Men højt sagde jeg: «Hvordan staar det til i Rudkoutz? At den gamle Hr. Janko er død, ved jeg —»

«Ja, han døde i Foraaret af — af dyb Mēlan-koli» (Vi Rumænere er dog et høfligere Folkefærd, end man skulde tro; han døde af *Delirium tremens*). «Han var i sin Tid saadan en jovial gammel Herre. Naa — nu holder hans fem Sønner til der. Mere kan jeg des værre ikke sige Dem. Jeg beklager meget, at jeg saa sjælden har den Fornøjelse at»

Han brød pludselig af og tog mig skarpere i Øjesyn. «Tager jeg ikke fejl, fortalte for Resten en af de Herrer mig for nogle Uger siden, at»

Han brød atter af; denne Gang noget forlegen.

«At jeg var Klejnsmedsvend i Wien? Ikke sandt? Der har min Fætter ikke sagt andet, end hvad sandt er. Jeg har lært den Profession, og da jeg næppe nogen Sinde faar eget Værksted, bliver jeg ganske vist ved at være Svend lige til min sidste salige Ende. Men ved Siden deraf —» Og saa fortalte jeg ham i Korthed, hvad jeg er ved Siden deraf.

«Hvad for noget?» udbrød han livlig. «Styrer

De Stein & Co.'s Maskinfabrik? Ved De af, at jeg interesserer mig levende for Deres Frembringelser? Jeg staar i Forbindelse med Deres Agent i Czer-nowitz, det er ikke længe siden, at jeg fik Deres nye Dampplov; den har fuldkommen staaet sin Prøve. For — De skal nemlig vide — jeg er en liden-skabelig Landmand, og paa det Omraade er jeg revolutionær. Jeg var den første paa Egnen, der prøvede Ploven. Det var altsaa i visse Maader en Æressag for mig. Nu skal De høre»

Han fortalte ret udførlig, og saa sagde han: «Aa, Hr. Direktør, De maa give mig Lov til at besøge Deres Etablissement».

«Med største Fornøjelse», svarede jeg fornøjet. «En Kunde! saa byder jo allerede Forretningshensyn mig at tage imod Dem. Men selv bortset derfra — blot fordi det er Dem, skal De ogsaa være en velkommen Gjest i mit Hus».

Det var ikke af Høflighed, jeg sagde dette; den unge Adelsmand tiltalte mig virkelig i høj Grad. Med hvilken hellig Nidkjærhed omfattede han ikke sit Landvæsen — en stor Sjældenhed i vort Land. Og saa var han aabenbart, hvad der ogsaa er en stor Sjældenhed, ikke blot ved Suczawa, en fuld-stændig ukunstlet og ufordærvet Natur. Hver en Tanke, hver en Følelse prægede sig strax i hans smukke Ansigt.

Jeg mærkede da ogsaa strax, at der var noget, som gjorde, at han følte sig ubehagelig til Mode.

«Ak», sagde han, «jeg opfordrer Dem saadan

uden videre til at byde mig til Gjæst hos Dem, og saa ved jeg ikke engang, om jeg kan tage imod Deres Indbydelse. Min Tid er meget knap; og dog vilde jeg ønske, at jeg kunde give den Vinger. Aa, hvor jeg vilde give meget til, at jeg igjen var hjemme paa mit Gods!»

«Men De bliver dog vel nogle Dage i Wien?»

«Ja Gud ved! Jeg bliver der kun, til jeg — hm! — til jeg har talt med — med en Herre, en Godsejer Det er nemlig det drejer sig om en Oplysning Maaske er han slet ikke i Wien, og saa maa jeg rejse videre — ud i den vide Verden — maaske til et vildfremmed Land Men det er det mindste af det Men naar jeg staar ved Maalet — aa, Gud! hvem ved saa, hvad der venter mig?!»

De sidste Ord sagde han meget sagte, jeg kunde knapt forstaa dem, han mumlede dem i Skjægget. Men der var atter et saadant Udtryk af dyb Tung-sindighed, inderlig Forsagthed i hans Ansigt, at jeg næsten blev rørt.

«Hr. Baron», sagde jeg tøvende, «jeg har visselig ikke for Skik at trænge mig ind i fremmede Folks Hemmeligheder, men jeg ser jo, hvor ung De er, saa staar man i og for sig næsten hjælpeløs over for Livet, og naar man saa oven i Kjøbet har Sorg og er i fremmed Land — jeg ved, hvad det vil sige, min unge Ven, jeg kjender det godt. Og derfor — kan jeg være Dem til nogen Hjælp eller give Dem et godt Raad, om det saa blot er en Bagatel —»

«Tak skal De have», sagde han, og det kom

saadan rigtig fra Hjærtet. «Man træffer dog altid paa gode Mennesker. Men — mig kan ingen raade eller hjælpe. Jeg kan det ikke selv, og en anden kan det endnu mindre. Jeg maa vente, til min Skæbne fuldbyrdes, og det eneste, jeg kan gjøre, gjør jeg; jeg sørger for, at den fuldbyrdes hurtig . . . enten paa den ene eller anden Maade — som Gud vil»

Han tav og stirrede ud for sig. Derpaa rystede han ligesom forundret paa Hovedet og vedblev:

«Man plejer dog at sige *Nil novi sub sole*, men jeg er et Bevis paa, at det Ord ikke holder Stik. Jeg er i en lige saa frygtelig som sælsom Situation. Denne Situation er meget tragisk, men et følelsesløst Menneske kunde gjerne briste i Latter over den, og ikke uden Grund En uhørt Situation! Jeg tror ikke, at det nogen Sinde har været paalagt noget Menneske at søge et andet Menneske for saadan en Sags Skyld. Og dersom jeg træffer ham, dersom han virkelig»

Han tav brat og lukkede Øjnene ligesom for en Fare, der nærmede sig. Det maatte være en frygtelig Tanke, der pinte ham, thi det friske Ansigt blev blegt, ligblegt, og de farveløse Læber skjald som i Feber. O, du stakkels Knøs, tænkte jeg, medens jeg sad tavs over for ham, det ser rigtignok ud til, at det, der trykker dig, er værre end en Smule ulykkelig Kjærlighed, mere, end saadant et blødt, ungt Sind kan bære.

Lidt efter lidt vendte Blodet atter tilbage i hans

Kinder, og de store, klare Øjne saa' atter paa mig, men tungsindig nok: «Hr. Direktør», sagde han langsomt, «ved De, hvad der tykkes mig det værste her i Livet?»

Han strøg sig sagte, noget kejtet, med Bagen af Haanden over Panden og Øjnene. Denne ejendommelige Bevægelse slog mig — jeg mindedes, at jeg nylig havde lagt Mærke til den hos et andet Menneske, men jeg kunde ikke komme i Tanker om, hvem det Menneske var.

«Det allerværste, Hr. Direktør?» sagde han.

«Naa?» Og til Trods for min Medfølelse tænkte jeg uvilkaarlig: Gud ved nu, hvilke sentimentale Fraser denne stakkels unge Hjerne har brygget sammen.

«Men han sagde noget, som — des værre — kun er alt for sandt.

«At vi er saa bundne bundne paa Hænder og Fødder», gjentog han heftig, «og med Lænker, som vi sandelig ikke selv har lagt os i. Vi maa bøde for, hvad andre Mennesker har forbrudt, frem for alle vore Forfædre — Hvorfor? Er det Retfærdighed? Vær din egen Lykkes Smed, hedder det, gaa modig fremad! Og naar jeg saa vil gaa, skærer de Lænker mig i Kjødet, som maaske allerede min Fødsel har lagt mig i! Hvorfor? Kan De give noget Svar? Nej, De er et lykkeligt Menneske, De har faaet Lov til selv at skabe Deres Liv — jeg misunder Dem Deres haarde, usle Ungdom! Jeg er rig,

men — o, de Lænker det er det værste, ikke sandt?»

Han ventede ikke paa, hvad jeg vilde sige, og derved gik han sandelig ikke glip af noget, thi et Svar paa det Spørgsmaal er endnu ikke fundet, skjønt det er lige saa gammelt som Menneskehedens Lidelser, lige saa gammelt som Menneskeheden selv. Det havde jeg i det højeste kunnet sige ham, og at det ikke var ham alene, der led, men at han havde Lidelsesfæller i Millionvis. En daarlig Trøst! Men som sagt, han hørte ikke paa mig; han gik hen til Vinduet og stirrede ud.

Det var mærkværdigt! Idet han sprang rask op, næsten med et Sæt, traadte det atter levende frem for min Bevidsthed, at jeg tit havde iagttaget noget lignende hos et andet Menneske, en nær Bekjendt af mig. Kun hos et enkelt bestemt Menneske. Men jeg søgte atter forgjæves at komme paa, hvem det var.

Udenfor tudede Stormen og jog Taagerne over den nøgne Slette. Det var en uhyggelig Vinternat, rigtig bedrøvelig — rigtig bedrøvelig. Den stakkels Knøs fik ikke megen Trøst ved at se ud ad Vinduet. Han vendte sig sukkende om, gik hen til Lampen og tog sit Ur op.

«Knapt Midnat!» raabte han utaalmodig. «Og vi naar først Wien sent i Morgen?»

«Henved Klokken fire om Eftermiddagen. Har De aldrig været der før?»

«Nej, og hvis De vil være saa god»

«At give Dem Anvisning paa et Hotel? Med Fornøjelse. Naturligvis et, hvor der tales Fransk —»

«Mange Tak, men det var ikke det, jeg mente. Jeg skal, som sagt, tale med en Herre. Han skal bo paa sit Gods i Nærheden af Wien, mere ved jeg ikke — naar jeg søger ham der, har jeg overhovedet kun et løst Rygte at gaa efter. Hvordan skal jeg bære mig ad med det?»

«Han er Godsejer? Naa ja, saa maa De i alt Fald kunne faa Besked af Adelskalenderen. De ved vel, hvad Godset hedder?»

«Nej».

«Ja saa», sagde jeg leende. «Men i alt Fald ved De da vel, hvad Manden hedder?»

«Ja, ganske vist han hedder»

Han blev atter purpurrød og tav.

«I Fald det er en Hemmelighed»

«Nej, det er ingen Hemmelighed», sagde han hurtig. «Og maaske kjender De ham tilfældigvis, da De har været saa længe i Wien»

Han trak Vejret dybt og sagde derpaa halv højt med skjælvende Stemme, som om det kostede ham stor Anstrængelse at faa det Navn over sine Læber:

«Grev Egon Hallsee».

«Grev Egon Hallsee?» raabte jeg overrasket.

Det var tilfældigvis virkelig en god Bekjendt af mig. Nu vidste jeg ogsaa, hvem det var, den unge Mands Bevægelser havde mindet mig om. Det var Grevens Holdning, saaledes gik han, saaledes talte

han, det var den samme Skikkelse, den samme Stemme. Der faldt som Skjæl fra mine Øjne — hvorledes havde jeg blot et eneste Øjeblik kunnet undgaa at føle mig slaaet af den Lighed? Greven var ganske vist nu en affældig Mand, højt oppe i Halvtredserne, men saadan maatte han have set ud som ung, saadan maatte hans Væsen have været, saadan og ikke anderledes!

Denne Tanke fo'r som sagt igjennem mig som et Lyn, og jeg tog uvilkaarlig den unge Mand skarperè i Øjesyn. Men mit Udraab og nu mit Blik gjorde en Virkning paa ham, som ligefrem forskrækkede mig.

«Jesus Maria!» raabte han, saa det skingrede, og rakte Hænderne ligesom afværgende ud imod mig; «De kjender mig — jeg kan se det paa Deres Blik — Ligheden slaar Dem! O Gud! O Gud, forbarm dig over mig!»

Han slog heftig Hænderne op for Ansigtet og sank som sønderknust tilbage paa Sædet.

Jeg sprang forfærdet op. «Hvad fejler De?» raabte jeg.

. . . . Greven havde som Ritmester ved Husarerne været i Bukowina; han havde været en smuk, glimrende Mand, som Kvinderne ikke kunde modstaa, det vidste jeg Ligheden var forklarlig Og at det maatte være pinligt nok for den unge Mand, var heller ikke at undres over. Men det forfærdelige Indtryk, som blot den svageste Formodning gjorde paa ham, den ubeskrivelige Rædsel, der fortrak hans blege Ansigt, berørte mig som en uhyggelig Gaade

«Hvad fejler De?» gjentog jeg, idet jeg greb hans Haand.

Den var iskold. «Jeg beder Dem saa bønlig», raabte han, idet han hævede sit forstyrrede Ansigt op imod mig, «sig mig Sandheden. De blev overrasket, da jeg nævnede Grevens Navn, og saa' paa mig, som om der gik et Lys op for Dem. Hvorfor?»

Hans Øjne lynede ustadig som i Vanvid, men nu fæstede han sit Blik gjennemborende paa mig. «Hvorfor?» gjentog han.

«Det kommer ganske naturligt af, at Grev Hallsee tilfældigvis er min Nabo», sagde jeg forlegen.

«De kjender ham altsaa? Han bor i Nærheden af Deres Fabrik? Ved Meidling — var det ikke saadan, De sagde?»

«Nej, men ikke langt derfra. Luften i vor Fabrik er ikke synderlig ren, og mine Børn er noget blegnæbbede, saa jeg har kjøbt et lille Hus med Have til i Nærheden af Hinterbrühl. Der tilbringer min Familie Sommeren, og jeg tager saa der ud om Aftenen. Greven er en af vore nærmeste Naboer; han bor paa et lille Gods, der hedder Erlabrunn».

«Hvornaar kan jeg være der?»

«I Morgen Aften. De behøver saa blot at blive sammen med mig og har slet ikke nødig at standse i Wien. De kjører med mig fra Nord- til Syd-Banegaarden».

«Tak skal De have. Men ikke standse i Wien, siger De? — det vilde jeg dog nok. Der venter en Depesche paa mig paa Hovedtelegrafstationen, og

den vilde jeg gjerne have først. Den melder mig, hvordan min»

Han brød af og sukkede dybt.

«Hvordan en Person har det, der er mig meget kjær, og som var syg, da jeg rejste», vedblev han. «Er Opholdet langt?»

«Nej, højst en halv Time. Jeg kan godt blive sammen med Dem, det generer mig ikke i mindste Maade».

Han trak Vejret lettere. «Tak skal De have», sagde han igjen, idet han trykkede min Haand. «Det var et heldigt Tilfælde! Hvor længe kunde jeg ikke ellers være bleven nødt til at søge, før jeg traf Greven. Men det er da vel ham, jeg søger? Ritmester Egon Hallsee?»

«Min Nabo har været Ritmester og hedder Egon. For øvrigt er han den eneste af det Navn — den sidste — Slægten uddør med ham».

«Er han Enkemand?»

«Nej, ugift».

«Ugift?» gjentog han tonløst. «En ensom Mand?»

«Ensom og tungsindig».

Han sukkede dybt. «Henved de tres?»

«Ja, men han ser meget ældre ud — han ser ud, som om han var halvfjerds».

Den unge Mand tav og stirrede ud for sig — jeg havde heller ikke Lyst til at tale mer.

Omsider fo'r han op igjen, satte sig hen ved Siden af mig og greb min Haand. «Fortæl», sagde han kort.

«Om Greven?»

«Ja, fortæl mig alt, hvad De ved om ham».

«Meget gjerne — men jeg har ikke stort at sige om ham», sagde jeg. «Efter Slaget ved Königgrätz maatte han tage sin Afsked, fordi han var bleven haardt saaret. Siden den Tid har han boet paa Erlabrunn, det er et ganske lille Gods — smuk Skov og et lille Slot. Der lever han ganske ene med tre Tjenere og omgaas ikke synderlig med sine Naboer. Det er vor ældste Dreng Karl, der har bragt os i Bekjendtskab med hinanden. Han er hans gode Ven; det er rørende at se, hvor meget Greven holder af den Knægt. Karl kan gjøre med ham, hvad han vil, han kan endogsaa faa ham til at le, hvilket ellers næppe nogen anden kan. Og — ja, De ved nok, at Forældre er forfængelige — derfor har vi ogsaa stillet os hjærtelig til Greven. I Sommer har han tit været vor Gjæst, og vi har tit været ovre hos ham —»

«Og hans — hans Karakter?»

Jeg trak paa Skuldrene. «Den er der heller ikke stort at sige om. Jeg synes, han er som saa mange andre Husarofficerer. Modig, brav, letsindig, lidenskabelig, en dygtig Rytter, Hesteven, Kvindeven og saa fremdeles. De kjender Racen, og bedre, end den plejer at være, gjør han ikke Indtryk af at have været. I saadant et Liv er det forbi med Glæden, saa snart Pengene slipper op, eller Helbreden faar et Knæk. Penge skorter det ikke Greven paa, men han er gammel og syg. Kunst og Videnskab har

han aldrig givet sig af med, saa det har han ingen Trøst af, og han kjeder sig. Og saa er han saa fuldstændig ene — ingen Familie, kun fjærne paa-rørende, som glæder sig til, at han skal dø. Det gjør ham naturligvis bitter, og sandt at sige er han jævnlig meget utaalelig. Men vi beklager ham inderlig og finder os derfor i en hel Del. Min Kone har stor Indflydelse paa ham; han bander ikke engang, naar hun er til Stede. Og saa Drengen, Karl! Den gamle Mand holder meget af Børn, jeg tror —»

Jeg gik i Staa. Jeg havde talt rolig og frejdig, som jeg tænkte, men de følgende Ord kunde jeg ikke rigtig faa over mine Læber . . .

«De tror —?»

«Jeg tror», vedblev jeg, idet jeg gik uden om, hvad jeg egentlig mente, «at det er et Vidnesbyrd om, at han er en dyb Natur. Naar man holder saa meget af Børn, maa man have et godt og blødt Hjærte»

Den unge Mand rystede paa Hovedet. «De vilde have sagt noget andet — De mener, at den gamle Mand savner Børn —»

«Nej», svarede jeg saa frejdig som muligt. «For Resten er det jo nu bagefter. Han har ikke giftet sig og har derfor ingen Ret til at beklage sig»

«Han — har ingen Ret at beklage sig!» gjentog han langsomt og tonløst. «Men vi — o, min Gud! — vi!»

«Hvem?» spurgte jeg rolig.

«Jeg!» skreg han, saa det skingrede. «Men

hvad Vægt ligger der paa mig? Men hun, min Milla — hun gaar fra Forstanden — hun dør!»

Han slog Hænderne op for Ansigtet og brast pludselig i Graad, saa Taarerne vældede ud over hans Hænder.

Jeg var sælsomt til Mode — jeg følte, hvorledes Rædslen koldt og langtsomt krøb ned ad Ryggen paa mig. «Kjære Baron Barletta», sagde jeg omsider. Han tog Hænderne bort. Ak, hvor hans smukke Ansigt var fortvivlet! «Om Forladelse —» stammede han. «De vilde sove, og saa opfører jeg, et vildfremmed Menneske, saadanne Scener. Om Forladelse — men jeg er saa ulykkelig!»

«Hvis jeg kan være Dem til nogen Hjælp —»

Han rystede paa Hovedet, men saa fo'r han op, spærrede Øjnene op og saa' paa mig — med et Blik, der luede af det reneste Vanvid»

«De kan hjælpe mig», hviskede han med uhyggelig Røst. «Sig, at jeg ligner Grev Hallsee, saa — er jeg hjulpen —»

Han greb krampagtig fat i Grebet paa Kupédøren og saa' ud — jeg forstod det Blik . . .

Jeg sprang op, tvang ham ned paa Sædet ved Siden af mig og greb hans Haand. «Men saa hør dog», sagde jeg. «De er en blomstrende Yngling — Greven er en Olding — hvor skulde der kunne være nogen Lighed der! —»

«Er der ingen?»

«Nej», sagde jeg. Men jeg løj. Det blev mig

klarere og klarere, at en saadan Lighed kun kunde findes mellem Fader og Søn.

Min Forsikring lod til at berolige ham noget, hans Ansigt blev atter roligt. Vi sad længe tavse ved Siden af hinanden. Uafladelig lød nogle Ord for mine Øren, som den gamle, ensomme Mand ovre paa Erlabrunn en Gang dybt bevæget havde sagt til mig. «Hvem ved», sagde han sukkende, «maaske havde jeg ikke nødig at være saa ene, som jeg er! Maaske lever min Søn — jeg har aldrig turdet forhøre mig derom. Fandt jeg en Gang ham — o, hvad det vilde være for en Lykke, hvad det vilde være for en stor, stor Lykke! . . .» Og nu var efter al Sandsynlighed Sønnen paa Vej til sin Fader — og ved den blotte Formodning om, at han maaske var hans Fader, blev han greben af en vanvittig Smerte og af Selvmordstanker! Hvad var det for en mørk, sørgelig Historie? . . .

Det lod til, at han læste mine Tanker i mit Ansigt. Han greb min Hånd og saa' mig forskende ind i Øjnene. «Jeg maa igjen bede Dem om Forladelse», sagde han. «Jeg ser, at De spekulerer over mig. De har Medlidenhed med mig. Jeg burde ganske vist ikke plage Dem mere med min Elendighed. men jeg fortæres af en dødelig Uvished — jeg lider mere, end om jeg havde fuld Vished, for saa — lider jeg ikke mere. Maa jeg gjøre Dem et Spørgsmaal?»

«Ja».

«Har Greven aldrig talt til Dem om sin Fortid? Har han aldrig —» han brød af, men saa smilede

han — det var et grueligt Smil — og vedblev:
«Har han aldrig fortalt Dem et Æventyr, han har
haft?»

«Naa ja», sagde jeg, «en Helgen har han jo
ikke været — men noget nærmere om ham ved jeg
ikke . . .»

«Har han aldrig —» han brød af, lukkede Øjnene
og gjentog saa hviskende, hæst, næsten uforstaaelig,
«har han aldrig —»

Men videre kom han heller ikke denne Gang —
han sank tilbage i Hjørnet, skjulte sit Ansigt i sine
Hænder, og en Febergysen rystede ham.

«Baron Barletta», sagde jeg, «eller hvis jeg
maa kalde Dem med det Navn, mit Hjærte tilskynder
mig til at give Dem, min kjære unge Ven, hids Dem
ikke yderligere saadan op til ingen Nytte. De skal
have en Samtale, der, som De selv siger, er afgjørende
for Deres Skæbne. Saa maa De være klar og
rolig; det gaar ikke an, at De saadan opriver Dem
selv. Sov».

Han rystede paa Hovedet. «Det er maaske min
sidste Nat», mumlede han.

Jeg forstod ham, men jeg tillod ikke den Rædsel,
jeg følte, at tage Magten fra mig. «De er for
ophidset til at kunne sove», vedblev jeg. «Godt,
saa lad os fortælle hinanden Historier, lystige, uskyl-
dige Historier, som det sømmer sig for Landsmænd,
der uventet træffer hinanden. Skal jeg —»

Han afbrød mig. «Blot ét Spørgsmaal endnu,

et eneste», sagde han bedende. «Er Greven en Mand af Ære?»

«Ja vist».

«Naar han udtaler sig om en Sag, der gjælder Liv og Død, ja endnu mere, som er bestemmende for to Menneskers timelige og evige Velfærd — tør man saa stole ubetinget paa, hvad han siger?»

«Ja, ubetinget», svarede jeg. «Det gaar jeg i Borgen for».

«Godt», sagde den unge Mand højt og rolig. «Nu ved jeg i alt Fald, at det bliver Sandheden og ikke en galant Krysters Løgn, der gjør det af med mig».

«De har foreslaaet mig at fortælle mig Historier», vedblev han i samme Tone. «Tillad mig at bede Dem om at høre min Historie. Det tager sig maaske højst besynderlig ud, at jeg fortæller den til Dem, der er mig fremmed — men jeg har intet Valg. Det er ikke, fordi jeg allerede ved min Færd har røbet Dem noget — derfor ved De alligevel ingen Ting, ellers vilde De ikke saa deltagende høre paa mig, men tvært imod forfærdet støde mig fra Dem. Ja, det er egoistisk af mig at betynge Deres Hjærte med min Historie, men jeg har som sagt intet Valg. Et Menneske i min Stilling har Ret til at ty til sin Næste og sige: Hvo du end er, du er et Menneske, vær barmhjærtig, og hør paa mig; maaske du kan give mig et Raad! . . . Jeg forlanger ikke dette Raad for min egen Person — jeg ved, hvad jeg har at gjøre.

Men hun — hvad skal der blive af hende — o Gud!»

Saa tog han sig sammen og begyndte:

«De har maaske læst den bekjendte engelske Roman «Jafet, der søger sin Fader». En humoristisk Roman, Situationen er jo ogsaa komisk. Saadan en Jafet er ogsaa jeg, men jeg søger ikke min Fader for min egen Skyld. Skulde det virkelig vise sig, at jeg skylder en Synd min Tilværelse, saa er det mig ganske ligegyldigt, hvem Synderen er. Han har aldrig brudt sig om mig, jeg bryder mig ikke om ham — vi er kvit. .

For mig staar Sagen anderledes. Nu skal De høre.

Jeg staar indskreven i Kirkebogen som Baron Alexander Barlettas Søn, og i hans Hus er jeg voxet op. Mine Erindringer om ham og dette Hus er ganske vist meget taagede, thi de stammer fra min tidligste Barndom. Tydeligst mindes jeg min Amme og Barnepige — hun var braknæset og plejede at sige «Guds Vilje ske» til alting. Næst efter hende staar min Moder tydeligst for mig. Jeg ved, at hun var en stolt, smuk Dame, og at jeg var glad, naar hun tog mig paa Skjødets. Hun gik altid klædt i bløde, prægtige Stoffer, og fra hendes Klæder udstrømmede der en sød Duft — Violduft, gik det senere op for mig, at det var. Min Moders kjærlige Ord har intet Spor efterladt i mit Øre, og jeg har glemt, hvordan hun saa' ud, men den Duft har jeg aldrig kunnet glemme, og naar jeg lugter Violer, kommer jeg altid til at tænke paa min Moder. Hun

kom en Gang om Dagen ind til mig, tog mig paa sine Arme og kyssede mig. Jeg ved ogsaa, at hun tit græd, naar hun gjorde det. Min Moder holdt meget af mig, uendelig meget — jeg har aldrig senere set hende, men jeg ved det af hendes Testamente. Saadanne kjærlige Ord, som der staar i det, kan kun et blødt, kjærligt Moderhjærte finde paa. De er knapt til at læse — der maa være faldet mange Taarer paa dem . . .

Min — min Moders Mand mindes jeg kun meget dunkelt. Jeg ved kun, at han havde sort Skjæg og gik med høje Ridestøvler. Han talte aldrig til mig — aldrig. Han kom heller aldrig ind til mig med Undtagelse af den sidste Dag, jeg tilbragte i hans Hus. Naar jeg gik i Haven og legede med min Barnepige, og han kom med klirrende Sporer, skyndte jeg mig ind imellem Buskene eller om ad en Sidegang. «Hvorfor?» spurgte jeg hver Gang, og hun gav mig stadig samme Svar: «Guds Vilje ske. Det er ikke din Skyld». Denne Scene, dette Spørgsmaal og dette Svar kom atter og atter igjen, derfor har det prentet sig saa dybt i min Erindring. Det var naturligt, at jeg var bange for denne Mand, og at jeg løb min Vej, naar jeg senere mødte ham alene. Naar jeg blev truet med «Bussemanden», virkede det stærkere paa mig end paa andre Børn, for jeg tænkte paa ham, jeg kaldte Papa. Han havde aldrig gjort mig Fortræd, men han stod alligevel for mig som Indbegrebet af alt skrækkeligt, og den eneste Gang, jeg

hørte ham tale, egnede sig ikke til at svække dette Indtryk.

Det var om Efteraaret, paa min Fødselsdag, da jeg fyldte fem Aar. Nogle Uger i Forvejen havde Barnepigen en Morgen vækket mig tidligere, end hun plejede, og bitterlig grædende sagt: «Hør, Stefan, Papa har talt med Mama. Guds Vilje ske! Du skal ud af Huset, du skal i Skole». Jeg havde meget ubestemte Forestillinger om, hvad en Skole var for noget, men da Barnepigen græd, maatte det jo vel være et skrækkeligt Sted, og saa blev jeg da ogsaa meget bedrøvet. Lidt efter kom min Moder ind og tog mig paa Skjødets. Hun svømmede ogsaa i Taarer. Det var en bedrøvelig Dag, og der kom mange lignende efter den. Min Moder var stadig hos mig; jeg fik Lov til at lege, hvad jeg vilde, jeg fik lige saa mange Godter, som jeg vilde have, men de to Kvinder græd saa bitterlig, at jeg maatte græde med. Saa saa' jeg, at der blev pakket en Kuffert til mig, men det var endnu ikke rigtig gaaet op for mig, hvad der skulde foregaa med mig. Naar jeg spurgte min Moder, svarede hun aldrig andet end: «Det faar du tidsnok at vide». — «Jeg ved det! jeg skal i Skole», svarede jeg saa, men hun lukkede Munden paa mig med Kys.

Om Aftenen før min Fødselsdag fik jeg rige Gaver. Jeg fik endogsaa Lov til at tage min Trompet med i Seng og blæste lystig i den, medens min Moder laa paa Knæ med Ansigtet ned i Puderne. Da jeg vaagnede næste Morgen, laa hun endnu i samme Stil-

ling, og da hun hævede Hovedet, begyndte jeg at græde af Angst. Det var slet ikke min Moders smukke Ansigt, men et fortrukket, ligblegt Ansigt med forgrædte Øjne, som Taarerne uafadelig strømmede ud af. Barnepigen klædte mig paa og gav mig ogsaa min Kappe paa. «Det er din Fødselsdag i Dag», sagde hun hulkende, «du skal ud at kjøre med Dimitri». Dimitri var min Moders Tjener og min gode Ven. Jeg blev meget glad og undrede mig blot over, at min Moder ikke slap mig. Men hun havde slaaet begge Armene om Halsen paa mig og holdt fast paa mig, og da jeg raabte: «Men jeg kommer jo hjem til Middag», trykkede hun mig endnu fastere til sit Bryst. Dimitri kom flere Gange ind; han rømmede sig først forlegen, og saa meldte han højt, at han var der, men hun sendte ham hver Gang ud igjen. Det hjalp heller ikke, hvad Barnepigen sagde; min Moder slap mig ikke. Saa stod pludselig Bussemanden for os og talte til hende. Det lød haardt og vredt, men jeg forstod ikke, hvad han sagde, det var formodentlig Tysk, han talte. Saa kastede min Moder sig paa Knæ for ham og raabte paa Rumænsk: «Vær barmhjærtig — til i Morgen!» Men han svarede med frygtelig Røst: «Ikke et Øjeblik længere! Skal jeg selv —» Han rakte Armen ud imod mig. Saa sank min Moder afmægtig sammen — den gamle Tjener bar mig ud i Vognen, og vi kjørte.

Jeg har aldrig siden set min Moder, og heller ikke ham, thi jeg kjørte Dag ud og Dag ind med Dimitri, til vi kom til en større By, hvor vi holdt

Rast; det var Jassy. Saa rejste vi igjen flere Dage, til vi naaede Bukarest; derpaa endnu blot nogle Mil, saa var vi ved Maalet, et fornemt Pensionat for Sønner af adelige rumænske Familier. Her blev jeg i fjorten Aar — ja, Hr. Tarbescu, fulde fjorten Aar.

Hvordan jeg havde det der, vil jeg kun for saa vidt dvæle ved, som det er nødvendigt for at forstaa min ulykkelige Historie. Man plejer ikke at nære store Tanker om vore Opdragelsesanstalter, og det er visselig med god Grund. Den, som min Moder havde valgt til mig, kunde nu ganske vist betragtes som en hæderlig Undtagelse fra den bedrøvelige Regel. Forstanderen, Hr. Severt, en gammel, brav Mand fra Provence, var rigtignok hverken lærd eller Pædagog, men Landmand af Profession og havde først prøvet sin Lykke i vort Land som Forvalter, indtil hans praktiske Sans omsider førte ham ind paa det Omraade, hvor han kunde drage størst Fordel af sin Nationalitet — De kjender jo vore Landsmænd! Enhver Franskmand er i deres Øjne et dannet Menneske, blot fordi han taler godt Fransk. — Han lejede et gammelt Kloster i Nærheden af Bukarest, skaffede sig dygtige Medhjælpere, oprettede ved Siden deraf et Mønsterlandbrug og havde snart ikke Plads nok til alle sine Elever. Det var som sagt ikke nogen ufortjent Lykke, thi hvad den gamle Bonde — synderlig højere paa Straa var han næppe i sit Fædreland — manglede i Dannelse, erstattedes ved praktisk Forstand og et varmt, bravt Hjærte. Den Behandling, man fik i hans Hus, var god, og den Dannelse,

man fik, var tilstrækkelig. Den gamle Mand vidste formodentlig ogsaa bedre Besked om min Skæbne, end jeg selv vidste den Gang og længe efter, og det vakte maaske hans Medlidenhed. Mig skjænkede han særlig Kjærlighed og Omsorg. Jeg følte mig derfor snart hjemme, og det var knapt nok, at jeg var bedrøvet, naar Ferierne kom, og de andre fik Lov til at rejse hjem, medens jeg maatte blive ene tilbage eller kun havde en eller anden forældreløs Dreng til at holde mig med Selskab. «Dine Forældre er ude at rejse», sagde Hr. Severt, og jeg grublede ikke over den Ting. En Gang om Aaret, til min Fødselsdag, skrev min Moder mig til, og jeg svarede hende. For hvert Aar, der gik, kom der til at staa mere og mere om Gud og Helgenerne og om at bede i disse Breve.

En smuk Foraarsdag, sex Aar efter, at jeg var kommen i Pensionsanstalten, sendte den gamle Herre Bud efter mig, og da jeg var kommen op paa hans Værelse, gav han mig et sort Flor, som han sagde, jeg skulde sætte om min Hat. «Din Fader er død», sagde han.

Jeg gik ned i Haven, afsides fra de andre, og saa' paa Floret. Jeg tænkte mig om for at se, om jeg kunde gjenkalde mig den afdødes Træk; de var fuldstændig udslettede af min Erindring.

«Død!» sagde jeg mange, mange Gange for mig selv, men jeg følte ingen Ting derved, hverken Sorg eller Gru.

Jeg græd heller ikke. Først da det faldt mig

ind, at jeg nu var faderløs, brast jeg pludselig i Graad, men det var kun, fordi jeg altid havde hørt, at faderløse Børn havde det daarligt her paa Jorden. Saa kom jeg imidlertid i Tanker om min Moder, og om at jeg nu snart vilde faa hende at se igjen, thi jeg var overbevist om, at Grunden til, at hun ikke havde besøgt mig, udelukkende var, at «Bussemanden» havde forbudt hende det.

Men jeg tog fejl, hun kom heller ikke nu. Samme Sommer lod Hr. Severt mig atter en Gang kalde til sig. Han var kjendelig forlegen. «Hm — ja», sagde han, «ja — du har for Fremtiden at bede tyve Fadervor om Dagen. Den ærværdige Fader Sofron skal paase, at du gjør det. Tyve — ja, saa kan du gaa, min Søn»..

Det var ligefrem en uhørt Ordre der i Huset. De ved maaske, hvorledes det staar til med Religionen i de franske Instituter i Rumænien. De, der staar i Spidsen for dem, er Katholiker eller Protestanter; vore græsk-orthoxe Dogmer har de selvfølgelig kun liden Sans og des værre heller ikke megen Respekt for; hvor bedrøveligt dette end er, bliver det dog mere undskyldeligt, naar man betænker, hvilket slet Exempel de dannede af vor egen Trosbekjendelse giver dem. Da Religionen nu imidlertid ikke kan skydes ud af Undervisningsplanen, reder de Herrer Direktører sig jævnlige ud af Forlegenheden ved at betroe Undervisningen til den første den bedste raa og udannede Præst. Saa er Formen fyldestgjort, og naar det stakkels ubehjælpsomme Menneske kommer

til at staa for Eleverne som et nødvendigt Onde, er Hr. Franskmanden jo aldeles uskyldig i den Ting. Vor brave gamle Provençaler tog imidlertid Sagen anderledes. Han vilde ikke have, at noget, der er Millioner helligt, skulde gjøres til Spot for Børn, og han hvilede derfor ikke, før han havde vundet en værdig Sjælesørger for sit Institut. Vor «Fader Sofron» var endnu en ung Mand, men mild og sikker, som kun den kan være det, der har oplevet meget og frem for alt lidt meget. Og Lidelse har det næppe skortet denne ædle, fintfølende Mand paa, thi Folk sagde om ham, at han havde været lige ved at kaste Kutten, fordi den tyktes ham en alt for stor Løgn imod det Hjertes Følelser, der bankede under den. Han opgav Klosteret, men vedblev at være Munk, og han blev en ægte Præst. Vor gamle Herre plejede at kalde ham sin «Pragtpræst», men han var endnu mere, han var et Pragtmenneske. Der var sikkert intet Institut i Rumænien, i hvilket der lærtes mere sand Fromhed, og intet, i hvilket der blev bedt mindre. Og nu skulde en Elev paa Kommando fremsige den samme Formular tyve Gange om Dagen! Det maatte være pinligt nok for Fader Sofron; han var hver Dag tilstede ved denne Andagtsøvelse og var endnu mere forlegen end Hr. Severt, da han gav sin Ordre.

Det varede hele to Maaneder, saa fik jeg omsider Løsningen paa Gaaden. Direktøren sendte atter Bud efter mig. «Nu kan du holde op», sagde han. «Din Moder var farlig syg, og hendes Sjælesørger paalagde

os i hendes Navn at lade dig bede for hende hver Dag. Nu behøves det, Gud ske Lov, ikke længer; hun er bleven rask igjen. Jeg har lige faaet Efterretning derom fra Hans Velærværdighed og samtidig et andet Paalæg» Den gamle Herre gik i Staa og vedblev derpaa i en Tone, hvis indædte Harme stak besynderlig af inod de salvelsesfulde Ord. «Din naadige Fru Moder har iværksat en Beslutning, der sikrer hende den himmelske Salighed. Hun er indtraadt i et Basilianerindekloster i Moldau. Det skal jeg meddele dig». Jeg begyndte at græde højt. «Ak», sagde jeg, medens Taarerne randt mig ned ad Kinderne, «saa kommer hun jo aldrig her hen! Maa jeg heller ikke komme til hende?» — «Det ved jeg ikke», svarede han. «Det maa vi spørge Hans Velærværdighed Arkadius om, denne Ærkeslub —» Han bed Ordet i sig — «denne Præst, eller hvad han nu er», sagde han hurtig. «Jeg antager, det lader sig gjøre i næste Ferie. Men tør nu dine Øjne, og gaa ned paa Legepladsen til de andre . . .» Det gjorde jeg, men jeg kunde ikke faa Bugt med min Bedrøvelse. Jeg kunde slet ikke tænke mig min smukke Moder som Nonne. Der kom undertiden Nonner til vor Anstalt; det var gamle, grimme Kvinder i smudsige, grove Klæder, og de snuste og tiggede vore Spare-skillinger af os. Andre Nonner havde jeg aldrig set, saa jeg var overbevist om, at min Moder nu ogsaa snuste og tiggede. Det skar mig næsten endnu mere i Hjærtet end Tanken om, at det vilde vare saa længe, før jeg fik hende at se igjen.

Kort efter fik jeg Brev fra min Moder. Det var skrevet paa grovt, graat Papir. Det indeholdt næsten ikke andet end fromme Formaninger, hvortil der sluttede sig en Række Spørgsmaal om vore Andagtsøvelser. De fleste af de Bønner og Fastedage, min Moder spurgte om, kjendte jeg ikke engang af Navn, og det skrev jeg til hende. Det lod ikke til, at hun følte sig synderlig opbygget ved mit Svar, thi da Skoleaaret var forbi, kom vor gamle Herre en Aften dybt bevæget ind til mig. «Der er noget, som jeg har gaaet og pint mig med hele Dagen», sagde han; «du skal herfra. Vi faster og beder for lidt her. Jeg tænkte strax, saa snart jeg fik Brevet, paa at skrive til din Moder, men det vilde ingen Ting nytte, hun vilde maaske tro, at det var for Kostpengenes Skyld — fy for Pokker! Og lige saa lidt vilde det nytte, om jeg selv tog derned; de lod formodentlig ikke engang saadan en Kætter som mig slippe ind i Klosteret!» — «Saa tager jeg ned til hende!» raabte jeg. «Jeg vil sige hende» — «Det gaar heller ikke», sagde han forlegen. «Hun vil ikke se dig — aldrig . . . Du maa ikke derfor tvivle om din Moders Kjærlighed», tilføjede han hurtig; «det falder hende sikkert meget svært, men formodentlig — hm! formodentlig er det — hm! — Klosterreglerne, der forbyder hende»

Der blev dog ikke noget af, at jeg kom bort den Gang, takket være Fader Sofrons Mod. «Mig tør de ikke vise bort i Klostret», sagde han; «jeg vil gjøre Forsøget». Han rejste ned til min Moder

og kom virkelig tilbage med den Besked, at alt skulde blive ved det gamle. «Det var Meningen», fortalte han mig, «at du skulde opdrages til den gejstlige Stand; du skulde være Munk og derfor strax sættes i en Kløsterskole, men det er der nu som sagt ikke mere Tale om, i alt Fald ikke foreløbig. Det er ikke mig, du har at takke derfor, men en ædel Mand, som jeg tilfældigvis traf i Klosteret. Du kjender ham ikke, skjønt han næst efter din Fru Moder er den, der staar dig nærmest her paa Jorden, og visselig ogsaa din varmeste Ven. Det er din Onkel Eudoxius v. Martinescu, din Moders ældre Broder . . .»

Efter denne Episode gled mit Liv atter flere Aar roligt hen. Efterhaanden, som jeg voxede til, blev alt legemligt Arbejde mig kjærere og kjærere, og jeg fik mere og mere Lede til Bøgerne. Jeg lærte ikke mere, end jeg var nødt til, men helst hjalp jeg Gartneren eller færdedes paa Avlsgaarden, i Staldene. Hr. Severt lagde mig ingen Hindringer i Vejen i saa Henseende, tvært imod, han gjorde alt, hvad han kunde, for at styrke min Interesse for Landvæsenet.

Paa min sextende Fødselsdag udeblev det sædvanlige Brev fra min Moder. Otte Dage efter fik jeg at vide, at hun var død Det bedrøvede mig dybt, men i den Alder forvinder man let sin Sorg. Dette Dødsfald gjorde jo heller intet synligt Skaar i mit Liv; dette gled videre i det vante Spor.

Da jeg nogle Maaneder efter en Søndag i No-

vember red paa Jagt med Forvalteren, mødte vi et lille Stykke fra Institutet en Vogn, i hvilken der sad en ældre Herre. Han havde snehvidt Haar og et rødmusset, tiltalende Ansigt. Jeg gav ikke synderlig Agt paa ham, men om Aftenen, da vi kom hjem, holdt Vognen i Gaarden, og Fader Sofron kom mig glad i Møde i Forstuen. «Din Onkel er her paa Besøg. I Sammenligning med ham er Hr. Severt det blideste Menneske under Solen; men du skal ikke lade dig skræmme af den haarde Skal — Kjærnen er det pure Guld». Han førte mig op til Gjæsten. Martinescu sad i Spisesalen med et Batteri af Flasker for sig. Hr. Severt og Lærerne stod omkring ham. «Guds Fred, min unge Ven!» raabte han glad, da jeg traadte ind, og saa trykkede han mig saadan til sit Bryst, at Vejret gik fra mig. «Du har allerede gjort mig en stor Glæde i Dag. Jeg har ikke truffet dig ved Bøgerne eller i Bedekammeret, men paa Ryggen af en Hest med Bøssen over Skulderen. Det er udmærket!» Vi blev siddende sammen et Par Timers Tid. Hr. Severt skjænkede flittig for sin Gjæst, men da han omsider rejste sig, var hans Gang sikker, og hans Tunge lallede ikke. «Kom med», sagde han til mig. «Hør», sagde han, da vi var komne op paa hans Værelse, «jeg er en gammel Bonde og Jæger; jeg vil sige dig rent ud, hvorfor jeg kommer. Du har hverken Fader eller Moder, jeg er din Formynder, og jeg maa tale med dig om din Fremtid. Din Fader døde pludselig; han faldt i en Duel. Han kom i Strid med en Franskmand i Baden-Baden i

Anledning af — hm! naa, det forstaar du alligevel ikke. Din Fader fik en Kugle i Hjærtet og døde strax. Han havde ingen Bestemmelser truffet forinden, hverken angaaende sin Formue eller din Fremtid; hans Godser tilhører dig, og for hans Vedkommende kan du frit vælge, hvilken Livsstilling du vil. Men din Moder — naa, hun blev hellig og helligere og helligere i Aarenes Løb, og til sidst gik hun i Kloster, og der døde hun. Jeg siger ingen Ting om hendes Hellighed og heller ingen Ting om, at hun foretrak Klosterlivet; for mig maa enhver følge sit Hjertes Kald, og hun var min kjære eneste Søster. Men at hun har testamenteret sin Formue dels til Klosteret og dels til et fromt Legat for Folk, der vil gaa som Pilgrimme til Jerusalem, det var, hm! — det var overflødigt. Naa, gjort Gjerning staar ikke til at ændre, skjønt det skærer mig i Hjærtet, at Munkene skal have det dejlige Vallebranca; det har denne snedige Hykler, Fader Arkadius, din Moders Raadgiver sat igjennem Guds Død og Pine! jeg vilde gjerne nøjes med at drikke Vand et helt Aar igjennem, naar jeg en Gang turde tage den Karl i Kraven. Naa, Hans Velærværdighed havde da ogsaa faaet sat din Moder i Hovedet, at du skulde være Munk. Munk! Jeg vil ikke overtale dig til noget, Stefan, men saa vil jeg dog hellere have, at Fanden tager dig strax, end at du, min Søstersøn, skal gaa hen og blive Fiskeæder og Oledrikker! Guds hellige Død og Pine! den store Arv, det er noget, den Hallunk kan lide! Naa, jeg skal forklare dig det

hele ganske rolig. Se, din Moder, det svage, ulykkelige
 Menneske, lod sig jo bedaare af ham, og da han
 raadede hende fra at gjøre mig til din Formynder,
 var hun lige ved ogsaa at lystre ham i det Stykke.
 Men det fik jeg da i alt Fald sat en Stopper for —
 Gud være lovet, det er det bedste, jeg har gjort i
 mine Levedage. Jeg besøgte din Moder kort før, hun
 døde, og saa paalagde hun mig, at jeg ikke maatte
 afholde dig fra at blive Munk, naar du vilde være
 det, men jeg sagde ærlig og oprigtig til hende:
 «Søster, jeg skal ikke tage ham ud af Klosteret med
 Magt, men snakke fra Leveren gjør jeg». Saa gav
 hun mig et Brev til dig, som hun bad mig give dig
 paa din Fødselsdag, naar du fylder nitten Aar. Ja,
 mere behøver du ikke at vide, min Dreng». Han
 trak Vejret dybt og drejede sig om paa Hælen.
 «Kjære Onkel», sagde jeg undselig, «det falder mig
 slet ikke ind at ville være Munk». — «Nej, men det
 kunde falde dig ind!» raabte han hidsig. «Og det
 var ganske vist gaaet saadan, naar jeg ikke havde varet
 dig ad. Du kjender ikke denne hersens Arkadius.
 Han opgiver ikke saa let sin Plan, og han har jo
 des værre ogsaa en stærk Krog, han kan hænge sit
 Net paa — hm! — det kan vi snakke om en anden
 Gang — du faar det tids nok at vide. Naa — jeg
 kan altsaa stole paa dig?» — «Ubetinget», svarede
 jeg. «Min Hu staar helt og holdent til Landvæsenet».
 — «Det tror jeg!» raabte han. «Du var et Bæst,
 hvis det ikke var saa. Naa, det er godt, min Dreng,
 det er godt!» Han kyssede mig. Taarerne trillede

ned ad Kinderne paa ham. «Og hvad det angaar med at være Gud velbehagelig, saa tro ikke paa, hvad Arkadius siger! Det er ingen Synd at styre det Gods, man har arvet efter sine Fædre, at sidde fri og frank paa sin egen Jord, at være en Fader for sine undergivne, at tage sig en brav Kone og — og — ja, og saa videre». Han kyssede mig igjen. «Ja, Stefan, det er ikke blot ingen Synd, men det er ligefrem ogsaa saadan en Slags Gudsdyrkelse. Og lad os nu saadan tale lidt om din nærmeste Fremtid. Du kan efter din Moders Ønske tage afgjørende Bestemmelse om, hvordan du vil indrette dit Liv, den Dag, du fylder nitten Aar, men hvad vil du tage dig for til den Tid? Vil du til et Universitet, eller vil du gjøre en lang Rejse? Vil du det, saa giver jeg dig mit Samtykke dertil, men jeg synes ikke om det. Med Tiden, naar du er bleven en moden og fornuftig Mand, skal du rejse til Paris; men hvad vore unge Herrer paa din Alder plejer at lære der, kan de komme meget billigere til i Jassy, ja i enhver Landsby, hvor der blot er Kort og Skjorter — naa, nu vrøvler jeg Nej, jeg vil raade dig til at blive her hos Severt. Hvad siger du til det?» Det havde jeg ingen Ting imod. Han omfavnede mig. «Dine Godser skal jeg selv tage mig af imedens», sagde han, «og jeg antager, at du skal blive tilfreds med mig. God Nat».

Næste Morgen rejste han igjen. Denne Samtale styrkede mig i mit Forsæt om at gaa videre i den Retning, jeg instinktmæssig var slaaet ind paa. Jeg

var fra nu af Gjæst, ikke længere Elev i Institutet, men jeg brugte min Frihed godt. Jeg sluttede mig endnu venskabeligere end før til Severt og Forvalteren og lærte Landvæsenet grundig under deres Tilsyn. Min Onkel fik jeg af og til Brev fra, ikke tit, thi han havde ondt ved at skrive, men der stod mere imellem disse tommehøje Linier end i dem, de var prægede af et ærligt, trofast Hjærte og en stor Kjærlighed, der tænkte paa alt: «Sæden paa dine Marker er allerede skreden», eller «Dine Bønder taler meget om dig». Tydeligere skrev han ikke, men jeg forstod det. Jo nærmere den Tid kom, da jeg skulde bort, des længere tyktes Dagene mig, des mere brændte jeg af Længsel efter at tiltræde min Ejendom og — det var mit fulde og faste Forsæt — blive mig selv en stræng og andre en mild Herre.

Men inden jeg naaede saa vidt, skulde jeg endnu gjøre et mærkværdigt og skæbnesvangert Bekjendtskab. Kort før jeg skulde rejse, kom Fader Sofron en Morgen ind til mig med et Brev i Haanden. Han var saa ophidset, som jeg næppe nogen Sinde før havde set denne milde, rolige Mand være. «Læs», sagde han, idet han rakte mig Brevet. Det var fra Archimandriten Arkadius. Han bad Sofron om at staa ham bi ved Opfyldelsen af en from Pligt. Søster Athanasia, der for tre Aar siden var indgaaet til den evige Salighed som Nonne i Basilianerindeklosteret i S. ved Jassy, og som i sin Tid, da hun levede i Verden, havde baaret Navnet Baronesse Sofia Barletta, født Martinescu, havde i sin Dødsstund

paalagt ham paa et af hende fastsat Tidspunkt at aabenbare hendes Søn Stefan hendes sidste Vilje. Da dette Tidspunkt nu var kommet, bad han Sofron om at skaffe ham en Samtale med mig. «Det er ikke muligt at afslaa denne Anmodning», sagde Sofron. «Hvad han nu end pønser paa, introducerer han sig som den, der har en Pligt at opfylde, som det vilde være brutalt, ja syndigt at lægge Hindringer i Vejen for». — «Saa lad ham komme!» raabte jeg. «Men det er spildt Ulejlighed. Hvad han har at sige mig, ved jeg». — «Det ved jeg ogsaa», sagde Præsten, og just derfor» — Han tav pludselig, og hans ellers saa blege Ansigt blev blussende rødt. «Jeg har endnu aldrig talt til noget Menneske om mine egne Lidelser, men nu er det min Pligt. Se, Stefan, jeg var, da jeg blev Munk, et ungt Menneske af en anden Slags end du; jeg længtes ikke som du efter Livet som en, der er ved at vansmægte, længes efter en kølig Drik; jeg var menneskesky og følte mig fremmed i Verden; mit Hjærte var helt og holdent opfyldt af sværmerisk Fromhed. Og dog kom der en Tid i mit Liv, da min Celle blev mig et uhyggeligt Fængsel, saa at jeg kun havde Valget imellem at forlade den eller at blive ubeskrivelig ulykkelig. Det var maaske aldrig kommet over mig, hvis jeg havde haft hjemme i Vestevropa, hvis jeg havde hørt til en romerskkatholsk Orden. Ryst ikke paa Hovedet, Stefan, forstaa vel, hvad jeg mener! De romersk-katholske kan give deres Liv et Indhold, de kan sætte deres Stræben et Maal. Benediktineren helliger

sig til Videnskaben, Cistercienseren til Sjælesorgen, Jesuiten og Dominikaneren kæmper for sin Kirkes Magt. Man mene nu om hvert af disse Maal, hvad man vil, Maal er det dog, og et Maal maa Mennesket have, naar hans Hjerne og Hjærte ikke langsomt skal visne. De græsk-orthodoxe Munke er ikke saa heldig stillede; det, der foresvævede deres Stifter, den hellige Basilius, var de ægyptiske Søjlehelgeners Askese». — «Og om det saa var det højeste, der foresvævede ham», sagde jeg, idet jeg utaalmodig afbrød min Lærer, «og om vore Munke saa var Mønstre paa aandelig Stræben, blev jeg dog aldrig Munk. De kan være ganske rolig, min Beslutning staar fast, jeg skal vide at værgе den imod alle og enhver, og især imod denne lumpne Testamentjæger». — «Stop!» raabte han, «det er just derfor, jeg vil tale med dig, advare dig og skræmme dig op. Det er ikke nogen almindelig Modstander, du har med at gjøre. At denne Arkadius er et i sin Art maaske enestaaende Menneske, kan ikke engang hans Dødsfjender nægte; han er det i Kraft af den uforlignelige Tryllemagt, der er i hele hans Væsen, i Kraft af den sejge Udholdenhed, hvormed han forfølger sit Maal, og som hyerken hæmmes af Medlidenhed eller moralske Betænkeligheder, og endelig i Kraft af det storartede i hans Planer. Hvem af vore gejstlige ligner ham? Jeg siger paa én Gang med Sorg og Glæde, at det gjør ingen — ingen!» — «Hvad gaar hans Planer da ud paa?» spurgte jeg. «Paa at afhjælpe den Mangel, jeg saa bitterlig har beklaget»,

svarede han, «paa at give Munkevæsenet i Rumænien et Maal, et Indhold, paa at gjøre det til en mægtig, indflydelsesrig Faktor i vort nationale Liv. Hvorfor han vil det? Om det er Ærgjerrighed, religiøst Sværmeri eller flammende Nationalfølelse, der driver ham?! De, der kun kjender ham overfladisk, tror ikke paa, at der ligger egoistiske Bevæggrunde bag ved; de, der kjender ham nærmere, tvivler ikke om, at der gjør det — «kun Egoisme kan gjøre et Menneske saa haardt og samvittighedsløst», tænker de, der er prøvede og har gjort deres Erfaringer i Livets Skole. Men maaske tager ogsaa de fejl, maaske kan Fanatisme frembringe den samme Virkning. Hvordan det nu end forholder sig, saa meget er vist, at denne Mand hidtil næsten altid har sat igjennem, hvad han vilde, og dig vil han gjøre til Munk». — «Hvorfor? Er det for mine Penges Skyld?» — «Nej. Det kan maaske være en medvirkende Grund, men Hovedgrunden er det ikke. Arkadius er ikke havesyg, hverken for sit eget eller for sin Sags Vedkommende. Det skorter ham med Hensyn til hans Planer heller ikke paa Penge, men paa Mennesker, paa Navne, der er Klang ved. Det er Sagen. En Barletta Munk! Det vilde være en Begivenhed for Landet, et Exempel for mange. Hvorfor, tænker han, skulde den gejstlige Stand ikke blive det samme for den rumænske Adel, som den er for den spanske og italienske, et Middel til Forsørgelse og til at gjøre Karriere? Og lykkedes det, saa vilde det ogsaa ligge i den herskende Kastes Interesse at hæve denne

Stand op af dens nuværende Fornedrelse, som jo ikke lader sig nægte eller besmykke, og som virkelig er en Ulykke for vort Folk; det vilde ligge i Adelens Interesse at tilføre den Intelligens og skaffe den Magt. Saaledes tænker og drømmer dette sælsommme, højtstræbende, ubarmhjærtige og paa en virkelig enestaaende Maade af godt og ondt sammensatte Menneske. Og hvorfor, tænker han, skulde det, der i sin Tid er lykkedes i Vestevropa, ikke kunne lykkes hos os? Er vi ikke ogsaa af latinsk Race? Men saa er der for dit Vedkommende maaske ogsaa et særligt, individuelt Motiv med i Spillet» Han standsede og slog Øjnene ned. «Og hvad er det?» spurgte jeg spændt. «Lad os lade det Æmne fare», sagde Præsten hurtig afværgende. «Jeg kunde oven i Kjøbet kun meddele dig Formodninger. Det kan jo ogsaa være ligegyldigt, om Tanken om at føre dit Liv ind paa den Bane først er udgaaet fra ham eller fra din Moder». — «Nej, det er ikke ligegyldigt», raabte jeg, «og jeg er overbevist om, at Planen er udgaaet fra ham». — «Jeg er af den modsatte Mening», sagde Sofron bestemt. «Men, som sagt, vi staar vel her over for en Hemmelighed, en Sammenkjædning af Følelser og Kjendsgjerninger, som jeg ikke kan finde Rede i. Jeg formoder, at han ogsaa er bunden af et Løfte, han har givet din Moder paa hendes Dødsleje Han vil sætte meget ind for at vinde dig, hele sin Personlighed! — og det vil sige mere, end du aner. Rust dig derfor — hold Stand — dit Livs Lykke beror derpaa». Jeg lovede

den trofaste, velmenende Mand det. Men det skulde falde mig meget lettere, end jeg havde troet — ren Børneleg, Hr. v. Tarbescu!

Nu skal De høre. Anden Dagen efter denne Samtale havde jeg været ude paa Severts Avlsgaard og kom for sent hjem til Middagsmaaltidet. Da jeg traadte ind i Spisesalen, saa' jeg en Mand i Præsteskud sidde ved Bordet ved Siden af Severt. «Det er ham», tænkte jeg, og mit Hjærte begyndte at banke. Med en trodsig Mine og uvilkaarlig knejsende med Nakken gik jeg hen til min sædvanlige Plads. Men da jeg nu derfra kunde tage den fremmede nærmere i Øjesyn, maatte jeg smile ad min Formodning — det var ikke Arkadius, det kunde ikke være ham. Jeg havde naturligvis dannet mig et fuldt færdigt Billede af ham i min Fantasi: en gammel Mand med strænge, bydende Træk, og denne Mand var knapt ude over Tredive og havde det venligste, blideste Ansigt, jeg nogen Sinde havde set. «Et Kristushoved!» hviskede min Sidemand til mig, og Ligheden med dette Idealhoved var i Virkeligheden umiskjendelig, kun Præget af Lidelse manglede. Hvor var disse store brune Øjne ikke venlige, og hvor lod denne Mund ikke hjærtelig! Og saa var der én Ting til, som ogsaa gjorde Skaar i Ligheden, — jeg ved ikke ret, hvorledes jeg skal betegne det; denne Mand saa' paa ingen Maade dum ud, men dog en lille Smule indskrænket, som mange Mennesker, der uafadelig smiler, hvad enten det nu kommer af deres Sindsstemning, eller det er af Vane. Der var imidlertid

alligevel et Præg af Værdighed over ham — det laa i Holdningen, vel ogsaa i den Maade, hvorpaa han talte og bevægede sig, men det var under alle Omstændigheder den fredeligste og mest tiltalende Værdighed, der kunde være over noget Menneske. Kort sagt, jeg formelig forelskede mig i den fremmede, endnu før end jeg havde talt et Ord med ham, og da han sad lige over for Fader Sofron og talte særdeles venlig, hjærtelig og muntært med ham, antog jeg, at det muligvis var en god Ven fra det Kloster, han i sin Tid havde været Munk i. Den grusomme, fanatiske, aandelig overlegne Arkadius var det visse-
lig ikke.

Naa, jeg behøver vel ikke at sige Dem, at det nu alligevel var ham. Efter Maaltidet kom han og Sofron hen til mig. «Jeg kjendte dig strax, da du traadte ind», sagde han, og hans Stemme skjælv. «Du ligner din Moder, du ligner hende meget», gjentog han, og han fik Taarer i Øjnene. Forbløffet og forvirret som ingen Sinde før i mit Liv stirrede jeg ind i dette smukke, bevægede Ansigt, ind i disse af den dybeste Rørelse taarevædede Øjne Nej, hvordan denne Mand end maaske var over for andre, mig mente han det visselig godt og ærlig. Og idet jeg gav efter for denne instinktmæssige Følelse, greb jeg hjærtelig den Haand, han rakte mig. «Kom nu, saa skal du» vedblev han uden at slippe min Haand. «Men hvad siger jeg!» raabte han i samme Aandedræt, synlig forskrækket, «hvor kunde det dog falde mig ind at sige Du til Dem! Om Forladelse, Hr.

Baron — det fløj mig uvilkaarlig ud af Munden — naar De vidste, hvor tit jeg har tænkt paa Dem —» Han blev rød i Hovedet af Forlegenhed, men jeg — naa ja, jeg stammede naturligvis nogle Ord frem om min Ungdom, og om at det kun kunde være mig en Ære «Jeg maa altsaa blive ved at sige Du?» raabte han næsten jublende og trykkede mig til sit Bryst, og jeg saa' ganske tydelig, at der trillede en Taare ned ad hans Kind «Kom», sagde han med halv kvalt Stemme, idet han hemmelig søgte at tørre Taaren bort. «Min Ven Sofron», tilføjede han derpaa i en kjendelig forceret, spøgende Tone, «kan bevidne, at jeg har faaet Lov af Hr. Severt til at have dig uforstyrret for mig selv i to Timer». — «Ja vist ja vist», sagde Sofron med en sur-sød Mine, men mig sendte han et betydningsfuldt Blik. Dette Blik vakte mig af den Fortryllelse, som denne Mands Mine og Ord, Stemme og Taare havde lagt over mig. Min Mistillid og min Trods vaagnede igjen. Men saa lagde han sin Arm i min, og — jeg var atter under Fortryllelsen. Ganske vist ikke fuldt saa værgeløs som før. Hundrede Tanker fløj igjennem Hovedet paa mig, og min Hjerne fik tilvejebragt et Slags Kompromis imellem de indbyrdes modstridende Følelser, der fyldte mit Hjærte. «Manden mener mig det godt», tænkte jeg, «men paa sin Vis; han anser det rimeligvis for en Lykke at være Munk og vil paatvinge dig den Lykke. Naa, han skal snart komme paa det rene med, at der er solidere Stof i mig».

Der blev imidlertid ikke strax Tale om den Ting imellem os, da vi Arm i Arm gik igjennem Institutets Have og videre ud i den prægtige Bøgeskov, der omgiver Bygningen. Han talte kun om min Moder og fortalte mig tusend Smaatræk af hendes Liv. Jeg var ham inderlig taknemlig derfor — jeg vidste jo saa lidt om hende —, og hver Gang han fortalte et eller andet rørende, følte jeg, at mine Øjne brændte. Men atter og atter tænkte jeg: «Hvor ædel du end er, du skal dog ikke overtale mig». Vi tog Plads i Skyggen af et prægtigt Bøgetræ. «Nu begynder han», tænkte jeg, paa én Gang ængstelig og kamplysten. Han trak virkelig ogsaa Vejret dybt og sagde: «Lad nu den ædle Kvinde hvile i Fred, og lad os tale om dig. Hvilke Planer har du for din Fremtid? Det er ikke blot en Vens Deltagelse, men ogsaa et højtideligt Løfte, jeg har givet din afdøde Moder, der driver mig til at gjøre dette Spørgsmaal». — «Jeg vil naturligvis være Landmand og selv overtage Styrelsen af mine Godser». — «Naturligvis», sagde han og nikkede ivrig. «Det er jo det eneste fornuftige». — «Hvad for noget?» raabte jeg ude af mig selv af Forbavselse. «Hvorfor ser du saadan paa mig!» spurgte han overrasket. «Ventede du at høre andet af mig? Hvad skulde, hvad kunde du vælge andet end at blive en dygtig Godsejer? Din Sjæl er, takket være dine Lærere, forbleven ren og ufordærvet, du føler Trang til at prøve dine Kræfter — følg dette Kald». — «Og det siger De?» — «Hvorledes skulde jeg kunne

sige andet? Jeg var din Moders Sjælesørger og Ven, og derfor er jeg ogsaa din Ven». — «Men Deres Ærende — det Hverv, der fører Dem hid?!» Han satte et højtideligt Ansigt op. «Dette Hverv», sagde han, «har kun lidet at gjøre med denne Verdens Ting og staar ikke i Strid med din Beslutning». — «Men jeg skulde jo være Munk?!». — «Munk?!» Han sagde dette Ord i en umaadelig forbavset Tone. «Munk?!» gjentog han, som om han i sin Forbavselse ikke kunde faa noget som helst andet over sin Læber. «Ved De ikke det?» — «Nej», svarede han højt og saa' mig lige i Øjnene. Men saa skiftede hans Ansigt Udtryk, der kom nogle Trækninger om Munden, han søgte forgjæves at blive Herre over den Trang, der kom op i ham — til sidst kunde han ikke længere modstaa, han brast ud i en høj, lystig, ustandselig Latter — den klareste, barnligste Latter, jeg nogen Sinde har hørt af en Mand. «Munk! Hahaha! Du Munk! Undskyld, men det er alt for pudsigt! Og det skulde jeg raade dig til! Det er alt for pudsigt!» Jeg maatte le med, saa uimodstaaeligt var dette Udbrud af uskyldig Munterhed. Og jeg kan ikke beskrive, hvordan han tog sig ud, ligefrem drengeagtig lystig og derhos en lille Smule — ja, denne Gang er Udtrykket ikke for haardt — en lille Smule dum «Hvem har sagt dig det?» spurgte han, endnu stadig kæmpende med Latteren. Hvad skulde jeg sige? Jeg tav. «Naa, jeg vil ikke trænge ind paa dig», vedblev han, nu atter ganske alvorlig. «Det er jo vel ogsaa tilstrækkeligt, naar jeg forsikrer

dig, at jeg ikke ved af, at din Moder har tænkt paa sligt, endsige da, at hun skulde have paalagt mig at paavirke dig i den Retning. Det er muligt, at hun har tænkt derpaa, det er muligt, at hun har talt til andre derom — det er muligt, men knapt tænkeligt. Jeg var jo hendes Sjælesørger, hendes Raadgiver! Nej, Stefan, hvad jeg har paataget mig endnu en Gang at lægge dig højtidelig paa Hjærte i hendes Navn, inden du træder ud i Verden, er egentlig ikke andet, end hvad der følger af sig selv. For det første besværges din Moder dig igjennem mig bestandig at være en trofast Søn af dit Folk, at være og blive en gjæv Rumæner med Liv og Sjæl!» Hvor Alvoren klædte dette Ansigt smukt! Hvor hans Øjne straaled. Han rakte Haanden ud imod mig, og dybt bevæget greb jeg den og sagde: «Det lover jeg». — «Og det andet», vedblev han, «vil heller ikke falde dig svært. Hold fast ved den Tro, du er voxet op i, som dine Forfædre har levet og er døde i, den gode, faste, hellige Tro, der gød Trøst i din Moders stakkels, af Sorg formørkede Hjærte! Vogt din unge Sjæl for Vantroens Meldug — bliv ved at være en trofast Søn af vor rettroende Kirke!» Jeg følte mig frommere til Mode end nogen Sinde før, frommere end under nogen af den gode Sofrons Prædikener. «Det lover jeg», mumlede jeg næsten uhørlig, thi Taarerne kvalte min Stemme. Men han hørte det og trykkede mig til sit Hjærte. «Vi er Venner», sagde han; «fra dette Øjeblik er vi Venner for hele Livet. Du har ingen Broder; vil du tillade mig at elske dig som en

Broder?» Nu kunde jeg ikke styre mig længere, jeg kastede mig i hans Arme og græd højt. Saa fortalte jeg ham aabent og ærlig, hvilken uværdig Mistanke mine Omgivelser havde kastet paa ham — jeg fortalte ham alt. Jeg kunde ikke andet, mit Hjærte bød mig det. Og han? Han smilte vemodig og holdt til Gjengjæld Lovtaler over min Onkel, Hr. Severt og «vor herlige Sofron». Som Kristus, Hr. v. Tarbescu, aldeles som Kristus!

Da han hen ad Aften sagde Farvel til mig, maatte han love mig at besøge mig paa mit Gods, saa snart det paa nogen Maade var muligt. Og da jeg om Aftenen var alene i mit Værelse, fik jeg pludselig Taarer i Øjnene — hvorfor kunde denne herlige Mand ikke stadig være hos mig?! . . . Da Fader Sofron næste Morgen trængte ind paa mig for at faa mig til at gjøre Rede for min Samtale med Arkadius, svarede jeg kort og godt: «De tog fejl, hans Hverv gik ud paa noget helt andet». Jeg vilde ikke tale med ham derom; det vilde have været mig overordentlig pinligt at høre den Mand, jeg agtede, tale ondt om den, jeg elskede. Af samme Grund omtalte jeg heller ikke dette Besøg til min Onkel, da han nogle Dage efter kom til Institutet for at tage mig med til mit Gods Czerkoutz og overgive mig Styrelsen deraf.

Den festlige Modtagelse, mine Bønder havde beredt mig, Gjensynet imellem mig og min gamle Dimitri, som nu blev min Kammertjener, hvorledes min Virksomhed paa Czerkoutz begyndte, hvilken for-

trinlig Stand jeg forefandt mine Godser i — alt det springer jeg over. Jeg havde god Grund til at føle mig lykkelig og tilfreds og var virkelig ogsaa den Gang det misundelsesværdigste Menneske under Solen Ak, Hr. v. Tarbescu, hvilken dyb og skjøn Poesi er der ikke i Landvæsenet! Det har Digterne des værre ikke rigtig Begreb om, ikke engang de ægte og store — i det højeste nynner Folkevisen lidt derom Kunstdigterne besynger det smukke Landskab, det idylliske Bondeliv, alt sammen kunstlet eller Løgn. De ved, at der i vor Egn, bortset fra nogle enkelte Klipper, ikke findes Spor af Romantik — alt sammen frugtbart Agerland eller gold Hede, som man, Gud bedre os, ikke kan faa noget ud af med al Verdens Dampplove. Og vore brave Bønder er til Hverdagsbrug djærve og nøgterne — ja, det sidste er de des værre ikke alle, sammen —, og om Søndagen er de djærve og fulde, der er slet ingen Idyller. Og dog, hvor smukt, hvor fuldt af den dybeste, reneste Poesi er ikke saadant et Landmandsliv som det, jeg har ført! Jeg kan ikke skildre det; det skulde der en Digter til, men jeg ved, hvori Trylleriet stikker — det beror paa, at man føler sig som ét med Naturen, paa Bevidstheden om, at man frembringer noget, paa det synlige Resultat af alt, hvad man tager sig for. Ak, hvor mit Hjærte udvidede sig, naar jeg saadan i den aarle Morgen jog af Sted over de grønne Marker for at lede Arbejdet med at pløje og saa — og saa om Sommeren, naar Sæden modnedes — hvem beskriver den Følelse? Og om Efteraaret Syslerne

med Vintersæden, og saa Jagten — og om Vinteren de stille Studier, Fremtidsplanerne, de ny Maskiner og Opfindelser — ja, Hr. v. Tarbescu, saadant et Liv er værd at leve!

Naa, jeg blev altsaa Landmand med Liv og Sjæl, og ingen var gladere derover end min Onkel. Han blev hos mig et Aar, og saa overlod han mig den selvstændige Styrelse. «Jeg kan gjøre det med god Samvittighed», sagde han. «Du er jo en hel Karl». Jeg kan ikke sige Dem, hvor stolt den Ros gjorde mig. Saa tog han bort. Han var Ungkarl og havde kun et lille Gods oppe imellem Bjærgene ved Kutty ved den galiziske Grænse, men han styrede det udmærket, og det gav ham alt, hvad han behøvede, fransk Rødvin og tyrkisk Tobak ikke at forglemme. Jeg søgte forgjæves at overtale ham til at blive. «Jeg er ingen Nytte til her», sagde han atter og atter, og det var der ingen Ting at stille op imod. Hans Afskedstale var kort: «Vogt dig for Munke og smukke Kvinder!» — og væk var han. Det var kun saadan en staaende Talemaade, men det kommer mig alligevel for, som om det var en profetisk Advarsel. Ak, hvor sørgelig har det ikke føjet sig for mig!»

Den unge Mand standsede og stirrede mørkt og tankefuldt paa mig, men saa' mig aabenbart ikke, hans Tanker var langt, langt borte. Først da jeg lagde Haanden paa Skulderen af ham, fo'r han sammen og strøg sig over Panden, som om han vaagnede — atter paa saadan en mærkværdig kejtet Maade, med

Bagen af Haanden — «ligesom Grev Hallsee», tænkte jeg atter uvilkaarlig.

«Undskyld — naa — hvor var det, jeg slap? Jo — min Onkel tog bort. Og hans sidste Ord — jeg vil strax rette, hvad jeg sagde — det var ikke hans Mening at agere Profet, og hans Ord var heller ingen Profeti. Munken og den smukke Kvinde — det er to særlige Kapitler i mit Liv. Munken mente mig det ondt, og dog havde han næppe af egen Magt kunnet gjøre mig nogen varig Fortrød. Men den smukke Kvinde — det ædleste, herligste Væsen her paa Jorden — og alligevel — o, min Milla!»

Han sukkede dybt, men saa rettede han sig og sad atter stiv og strunk.

«Undskyld, der er ikke megen Orden i mit stakkels Hoved i Dag — Tankerne summer i min Hjerne som Bierne i Kuben — og hver Tanke har sin Braad

Naa, min Onkel forlod mig altsaa, jeg blev ene og førte et stille, fornøjet Liv. Om Vinteren tog jeg undertiden en Uges Tid ind til Czernowitz — jævnlig ogsaa paa Bal i Omegnen. Eller mine Naboer kom til mig. Men som sagt, det skete kun af og til; jeg førte et ensomt Liv, men kjedede mig alligevel aldrig. Jeg havde mit Landbrug at passe og mine Studier og Sognets Anliggender. Mine Bønder vilde vælge mig til Sogneraadsformand, men det lod sig ikke gjøre, jeg var for ung, men saa blev jeg da i alt Fald Sekretær i Sogneraadet. Mine Naboer smilede derad, men kom mig alligevel altid i Møde paa den venligste

Maade. Kvinderne for Resten ogsaa. Men det brød jeg mig ikke stort om — paa Ære!» Han blev blussende rød. «De ved, jeg var bleven opdraget i Institutet, uskyldig som et Barn. Og saa det Liv, jeg førte, saadant et anstrængende, fornøjeligt Liv — kort sagt, jeg var høflig imod dem, der var høflige imod mig, men heller ikke mere

Saaledes gik der atter et Aar. Min enogtyvende Fødselsdag blev fejret af mine Bønder paa en saadan Maade, at det næsten gjorde mig skamfuld. Blandt Gratulanterne var der ogsaa en Mand, som jeg modtog med den største Glæde — Fader Arkadius. Han var kommen fra Vallebranca udelukkende for at ønske mig til Lykke — det var en Rejse paa tredive Mil, thi dette min Moders fordums Gods ligger i Moldau paa den anden Side Roman. Vi hilste saa hjærtelig paa hinanden som muligt; jeg bebrejdede ham, at han først nu besøgte mig. «Det kommer af, at jeg til for kort siden troede, at Hr. v. Martinescu endnu var hos dig», tilstod den elskværdige Mand med den største Aabenhjærtighed. Jeg førte ham omkring alle Vegne og viste ham stolt mit Landbrug — det glædede ham meget, og de Spørgsmaal, han gjorde, viste, at han selv forstod sig en Del derpaa. Den Ros, jeg gav ham i den Anledning, afviste han imidlertid beskeden. «Jeg er kun en Discipel af vor Forvalter paa Vallebranca», sagde han; «men han er ganske vist en Landmand, som endogsaa du kunde lære noget af». — «Er han ogsaa Munk?» spurgte jeg. «Ja, naturligvis», svarede han. «Du mener, at en Munk

ikke duer til verdslig Gjerning? Naa, de Tider, da Basilianerne udelukkende levede i from Selvbetraktning, er forbi. Vor Fader Agathon paa Vallebranca er en dygtig, energisk, dannet Mand, der er sit Kald som Landmand hengiven med Liv og Sjæl. Han arbejder ganske vist ikke for sig selv, men for Ordenen. Men da han er overbevist om dennes Nytte og Fortræffelighed, er det ham ikke noget Offer, men en Glæde. Og hvad Familien angaar — Ordenen er ogsaa en Familie, og den, der tilhører den, staar ikke ene og har rige, rene Glæder, der kan erstatte mangt og meget, ganske vist kun for saa vidt, som han selv har et rent Hjærte». Jeg hørte troskyldig paa dette; det glædede mig paa hans Vegne, at han tænkte saaledes; det vilde have gjort mig bitterlig ondt, om jeg havde mærket, at den fortræffelige Mand var utilfreds med sin Stilling eller maaske endogsaa følte sig ulykkelig. Saa faldt Talen paa andre Ting, vi kom til at tale om, hvorledes mit Slot var bygget og indrettet. «Jeg har aldrig været her», sagde Arkadius, «og dog føler jeg mig som hjemme i disse Rum. Hvor tit har ikke din fromme Moder talt om dem til mig!» Det maatte hun ganske vist have gjort, thi han fandt sig udmærket til rette i dem — ganske som om han havde boet paa Slottet i hele Maaneder. «Hvor er det grønne Værelse?» spurgte han til sidst. Jeg saa' forbavset paa ham. «Naa ja, det Værelse, hvor du tilbragte dine Børneaar». — «I den højre Fløj — et eller andet Sted dèr», svarede jeg forlegen. Jeg havde ikke været der,

siden jeg var kommen tilbage til Godset. I Førstningen havde en sælsom Skyhed holdt mig borte derfra, jeg vilde ikke til ingen Nytte mane de mørke Minder frem igjen, og senere havde jeg helt glemt det. Min gamle Dimitri kløede sig forlegen bag Øret, da jeg nu talte til ham derom. «Der maa være fuldt op af Støv, Hr. Stefan», sagde han, «og jeg garanterer heller ikke for, at der ikke er Mus». Jeg saa' spørgende paa min Gjæst, men han sagde: «Lad alligevel lukke op der ovre. Den hedengangne har saa tit talt til mig om det». Da vi traadte ind, slog en kvalm, muggen Luft os i Møde, og paa Gulvet, i Vinduerne og over alt, hvad der var der inde, laa der et tykt Lag Støv. Men Møblerne stod ganske som i gamle Dage, Sengen henne i Krogen, foran den min Moders Lænestol, og paa det lille Bord — laa der en Barnetrompet «Den naadige Fru Moder», fortalte Dimitri, «vilde ikke have noget flyttet om her inde, og naar hun var her paa Slottet, kom hun her ind hver Dag og blev her en Times Tid alene» Jeg vendte mig bort, jeg havde faaet Taarer i Øjnene. Saa følte jeg en Arm om min Hals, og en blid Stemme, der skjælv af Medfølelse, talte bløde, kjærlige og trøstende Ord til mig. Jeg kastede mig grædende i min Vens Arme. «Hvad vilde jeg ikke give for at faa min kjære Moder at se en Gang igjen», stammede jeg. «Hun ser ned paa dig», sagde han rørt. «Hun er lykkelig! Hun har en god Søn». Han vilde have sagt mere, men det lod til, at hans Stemme kvaltes af Rørelse.

Fra den Stund af havde han min fulde Kjærlighed og min mest ubetingede Tillid. Det er ikke muligt at ære en Fader mere eller elske en Broder højere, end jeg elskede og ærede ham. Min brave Onkels Billed blegnede i mit Hjærte, ja, jeg kunde ikke tænke paa ham uden en Smule Nag, fordi han havde gjort dette udmærkede Menneske saa blodig Uret. En Dag tilstod jeg min Gjæst dette, men han satte mig eftertrykkelig i Rette derfor, om end med milde Ord. «Du er for ædel», sagde han, «til at kunne være utaknemlig. Din Onkel har sørget og arbejdet for dig og trolig holdt alt, hvad han i sin Tid lovede din Moder. Han har ikke skuffet hendes Tillid, og hun valgte den rette, da hun betroede ham til at give dig hendes Testamente, da du fyldte nitten Aar». — «Hvad for et Testamente?» raabte jeg. «Har du ikke faaet det?» raabte Arkadius forbavset. «Nej!» raabte jeg i den stærkeste Sindsbevægelse. «O, det er skammeligt! Jeg husker nu, at han talte om det den første Gang, vi saas. Men jeg glemte denne flygtige Antydning, og det har han benyttet sig af til at forholde mig det. En Moders, en døendes sidste Vilje — det er uhørt!» Arkadius søgte forgjæves at formilde og berolige mig. Jeg ilede op paa mit Arbejdsværelse, skrev nogle Linier til min Onkel, i hvilke jeg i stærke og bydende Udtryk forlangte, at han skulde udlevere mig Testamentet, samt for bestandig brød med ham. Jeg sendte strax et Ilbud af Sted med Brevet.

Fire Dage efter havde jeg hans Svar. «Jeg

har været en Æsel», stod der. «Jeg har af Kjærlighed til dig sat en Plet paa min Ære og taget en Byrde paa min Samvittighed. Din stakkels Moder fortav ikke Indholdet af vedlagte Brev for mig; jeg anser det for taabeligt og grusomt. Mennesket kommer ikke til Verden for sine Forældres formentlige aandelige Velfærds Skyld, han maa sørge for sin egen Lykke og Skæbne. For at spare dig for svar Vaande og for et forfejlet Liv har jeg brudt mit Ord. Det var en Dumhed, siger jeg igjen, thi det har skaffet mig mangen en pinlig Kamp og ikke nyttet dig noget. Det havde jeg kunnet sige mig selv før — intet Menneske kan gaa Skæbnen i Vejen». Saa kom der nogle venlige Ord om Fader Arkadius, og Brevet endte saaledes: «Jeg er en gammel Mand, men jeg haaber alligevel, at jeg kommer til at opleve den gloriøse Dag, da du smider den pæne Ven paa Porten». Jeg kastede forfærdet Brevet paa Gulvet. Derpaa brød jeg min Moders Brev. Det indeholdt kun nogle faa, men skæbnesvangre Blade, mit Livs Skæbne, troede jeg den Gang, og — nu tror jeg det igjen»

Hans Stemme kvaltes af Bevægelse — han forstummede. Vi sad atter en Stund tavse over for hinanden. Saa begyndte han igjen tøvende, sky, ligesom skamfuld:

«Undskyld, Hr. Direktør — De hører saa deltagende paa mig og fortjener sikkert min Tillid — men jeg maatte alligevel bekæmpe en Følelse, der truede med at snøre Struben sammen og nær havde

taget Magten fra min Beslutning at indvie Dem i hele min Skæbne. I min Dødsens Angst for den Afgjørelse, som den Dag i Morgen vil bringe mig, og fordi De tilfældigvis kjender den Mand, fra hvem den vil komme — nej, nej, det er kun min store, min overvældende Vaande, min Trang til Raad og Deltagelse, der har bragt mig til at begynde paa at fortælle Dem, en fremmed Mand, som Tilfældet har ført mig sammen med i en .Kupé, min Historie. Jeg har hele Tiden haft en dunkel, instinktmæssig Følelse af, at det var noget uhørt og uhyggeligt, jeg derved indlod mig paa, men først nu staar det klart for mig, nu, da jeg skal aabenbare den dybeste Hemmelighed ikke blot i mit eget, men ogsaa i et andet Menneskes Liv, et Menneskes, der er mig saa dyrebart Men jeg vil alligevel gaa videre; ellers kunde Deres Formodning maaske være endnu frygteligere end Virkeligheden — dog nej, det er ikke muligt, men maaske endnu hæsligere, endnu modbydeligere Men dette Brev vil jeg fatte mig i Korthed om. Jeg har i mange Maaneder læst det Dag efter Dag, og det har brændt sig ind i min Hukommelse Ord for Ord, men jeg kunde i dette Øjeblik ikke faa en Sætning af det over mine Læber Det maa være nok, at jeg siger Dem, at disse en døendes Afskedsord gribende vidnede om en Moders Kjærlighed og tillige var prægede af en stakkels Sjæls forfærdelige Angst for den evige Straf. Der var en Brøde i hendes Liv, som ogsaa jeg maatte søge at sone, saa vidt min Evne rakte. Derfor besvor hun mig at indtræde

i den gejstlige Stand — det var det bedste for mig og mine stakkels Forældre. Kunde jeg ikke det, burde jeg i alt Fald forblive ugift og testamentere alt mit timelige Gods til Kirken. Og dette var udtalt i Ord, der virkede med en saa tvingende, saa rystende Magt, at det ikke er til at beskrive. Men lige saa ubeskriveligt er ogsaa det Indtryk, som disse Linier gjorde paa mig. Jeg var som sønderknust, min Vilje forstummede, mine Planer føg fra hverandre, og jeg beherskedes udelukkende af en overvældende Følelse af, at jeg maatte gjøre alt, hvad den kjære afdøde bad mig saa bønlig om. Det lyder maaske underlig, men det var alligevel saa, at jeg ikke engang grublede over, hvad det var for en Brøde, jeg skulde bøde for. Og naar mine Tanker forvildede sig ind paa det Omraade, saa førte min Ven og Trøster dem lempelig og skaansomt bort derfra igjen, thi Fader Arkadius stod trofast ved min Side i disse tunge Dage, og som han kjendte Indholdet af Brevet, saaledes laa ogsaa min Sjæl for ham som en aaben Bog.

Jeg følte dette som en sand Lykke, thi hvor trængte jeg ikke til Hjælp og Støtte! Den fandt jeg hos den ædle Mand — og hvor fint, hvor skaansomt, hvor lidet paatrængende ydede han mig den ikke! Han søgte stadig at adsprede, at opmuntre mig, og da det ikke lykkedes ham, talte han alvorlig og formanende til mig om mine Pligter som Godsejer — Arbejde var det eneste, der kunde hjælpe en ud over Sjælens Kamp og Smerte. Det var et godt Raad,

men det var svært at følge; jeg havde ikke længere Glæde af den Virksomhed, der før havde gjort mig saa lykkelig — hvad skulde den ogsaa nytte mig? Min Bestemmelse var jo dog en anden. Naar jeg begyndte at tale om denne, naar jeg erklærede, at det var min faste Beslutning at blive Munk, og bad min Ven om at skaffe mig optagen i det nyoprettede Kloster i Vallebranca, sagde han mig ikke imod, men bad mig saa indstændig om endnu yderligere at ransage mit Hjærte, at jeg maatte føje mig efter hans Vilje, hvad enten jeg vilde eller ej, skjønt det holdt haardt for mig at blive ved at leve saadant et halvt Liv. Og denne ædle Præst havde min Onkel kastet en saa uhørt Mistanke paa!

Naa — den Tid kom, da jeg indsaa, at den djærve, ærlige Landjunkers Anelse var rigtig. Al denne Kjærlighed, Mildhed og Godhed var kun en Maske, bag hvilken der skjulte sig en samvittighedsløs Egenkjærlighed og en stiv, gruelig Fanatisme. Det var min gamle Tjeners Troskab og Energi, der aabnede mine Øjne. Jeg havde — det var en mørk og trist Efteraarsdag — atter talt indtrængende med min Ven og omsider nødt ham til at love mig, at han strax skulde skrive til Jegumenen i Vallebranca og underrette ham om, at jeg ønskede at blive optagen i Klosteret. «Din Vilje ske!» svarede han, og endnu samme Aften leverede han i mit Paasyn sin Tjener det afgjørende Brev med Ordre til, at han næste Morgen skulde tage til Vallebranca og personlig overbringe Jegumenen det. Jeg takkede ham

hjærtelig og trak mig let om Hjærtet tilbage til mit Sovekammer. Jeg følte hverken Tvivl eller Anger. Ikke des mindre laa jeg længe uden at kunne sove, hvor træt jeg end var; jeg maatte lytte til Efteraarsvinden, som fo'r klagende hen over Sletten og suk-kende strøg omkring Slottet, og samtidig gled Billeder fra mit Liv forbi mig, og jeg grublede over de mørke Skæbnetraade, der paa saa gaadefuld en Maade løb igjennem det.

Saa bankede det paa min Dør — sagte og sky, den blev lukket op, og min gamle Dimitri listede sig ind til mig med et Lys i den rystende Haand. Det udbredte kun et usikkert Skjær, men jeg saa' ikke des mindre, hvor bleg han var, hvorledes denne brave, graahærdede Kæmpes Ansigt var som hærjet af Sindsbevægelse. «Er der sket en Ulykke?» raabte jeg. Han rystede paa Hovedet. «Nej, det er en Lykke», stammede han, og i det samme kastede han sig paa Knæ ved Fodenden af min Seng. «Jeg har begaaet en Forbrydelse», raabte han. «Jag mig ud af Huset, jeg har fortjent det, men læs først dette Brev». Han rakte mig Brevet; det var min Vens Skrift. «Din Usling!» raabte han, «har du stjaalet Brevet?!» — «Ja, jeg har stjaalet det ud af Lommen paa hans Tjener», sagde han ydmygt. «Jeg vidste jo, at det var paa høje Tid, at Masken blev revet af Skurken, og der var ingen anden Lejlighed». Jeg søgte at tvinge min Vrede. «Jeg læser ikke Brevet», sagde jeg, «det vilde være uværdigt. Jeg har heller ikke Brug for Tyve i mit Hus — gaa og

kom aldrig mer for mine Øjne». — «En Tyv!» skreg han; saa bøjede han sit graa Hoved og vedblev hulkende: «Skjæld mig ud, slaa mig, men læs Brevet — for Jesu Kristi Skyld — blot den første Linie!» Hans Stemme lød saa indtrængende, der var saadan en Angst i den, og det rystede mig saa dybt at se det stille, afmaalte Menneske, der var tro som Guld, i den Grad ude af sig selv af Sindsbevægelse, at jeg uvilkaarlig tog Brevet og begyndte at læse. Den første Linie var virkelig tilstrækkelig. «Stefan Barletta er vor — den hellige Sag har vundet en stor Sejr», stod der — og i den Tone blev det ved. Med Hensyn til den Virkning, Testamentet havde gjort paa mig, henviste han til sit sidste Brev og indskrænkede sig for øvrigt til at skildre min nuværende Tilstand. Forfærdet, oprørt i min Sjæls Innerste læste jeg denne iskolde, med en Anatoms Nøjagtighed og Ro skrevne Skildring af alle min stakkels, hjælpeløse Sjæls Rørelser og Beslutninger. Den brave Mand gjorde formelig Undskyldninger for sig selv — thi Jegumenen i Vallebranca var jo ikke Archimandriten Arkadius' foresatte, men kun hans fortrolige og et Redskab i hans Haand —, fordi det denne Gang havde varet saa længe. «Du ved», skrev han, «at jeg ellers plejer at arbejde hurtigere. I dette Tilfælde har jeg imidlertid tøjlet den brave, men lidenskabelige unge Mands Iver for at gjøre den stærkere. Stefan Barletta er ogsaa til Trods for al sin Blødhed en meget elastisk Natur, over for hvem man maa tage alle mulige Forholdsregler for at forebygge et

Tilbageslag. Men nu er jeg naaet saa vidt med ham, og da han nu selv afgjort forlanger at blive Munk, paalægger jeg dig strax at tage imod ham — yderligere Tøven kan blive lige saa farlig, som det vilde have været, om jeg havde forhastet mig før . . . En Barletta Munk!» saaledes endte Brevet. «Du ved, at jeg kun sjælden er tilfreds med mig selv; denne Gang har jeg Lov til at være det». Det kostede mig Overvindelse at læse Brevet til Ende, og saa kastede jeg det langt bort fra mig; jeg havde en Følelse, som om jeg var bleven besudlet ved at røre ved det. «Lad os gemme det», sagde Dimitri, idet han bukkede sig ned og tog det op. Jeg gav ham et Vink, at han skulde gaa — det brave Menneske adlød tøvende, og først da jeg i en heftig Tone befalede ham det. «Det er forkert», sagde han, da han var kommen hen til Døren. «De skal være vred og ikke bedrøvet. Ved De da ikke, at der ogsaa gives meget slette Mennesker?»

Det havde jeg i Virkeligheden kun alt for tit læst og hørt Tale om, men jeg havde aldrig rigtig troet det. Det var den første sorte Nederdrægtighed, jeg havde staaet overfor, og min Sorg derover var større end min Harme. Men det var ikke blot min Tillid, der havde faaet et Knæk, ogsaa den Livsplan, jeg havde tænkt og drømt mig ind i, var knust. Min Moders Skriftefader havde været en hjærteløs Egoist, en Fanatiker; han havde utvivlsomt hildet hendes Sjæl i sine Garn ligesom senere min. Kunde hendes Vilje, som var nedskreven under en saadan

Mands Paavirkning, gjælde som Rettesnor for hele mit Liv? Jeg gik rastløst op og ned ad Gulvet i det svagt oplyste Værelse — Natlampen blussede op og gik saa ud; jeg satte mig i Mørke paa min Seng og lyttede til de indbyrdes stridige Røster i min Sjæl uden at kunne faa dem forligte eller bringe dem til Tavshed Da Dagen gryede, tog jeg mig sammen; saa meget stod i alt Fald fast for mig, at dette Menneske ikke længere maatte være i mit Hus. Jeg ringede paa Dimitri og gav ham Besked. Han maa have overbragt ham den i meget tydelige Udtryk, thi Archimandriten gjorde blot et svagt Forsøg paa at trænge ind til mig, og da det mislykkedes, forlod han endnu samme Morgen mit Hus . . .

Jeg vil ikke prøve paa at beskrive Dem, hvor hjælpeløs jeg følte mig i de nærmest paafølgende Dage, hvor bedrøvet og forladt jeg var. «Se at blive vred», sagde den gamle Dimitri atter og atter, naar han saa' mig sidde saaledes hensunken i mørk Grublen. Men jeg var for fortumlet i Hovedet og min Sjæl for rystet, til at jeg kunde føle andet end en sløv, dump Smerte. En Afgrund havde pludselig aabnet sig for mine Fødder; endnu havde jeg Mod og Kraft nok til at takke Skæbnen, fordi jeg havde faaet Øjnene op for den, før det var for sent, men jeg bøjede mig skjælvende ud over den, ude af Stand til at slaa ind paa en anden Vej.

I denne Stemning traf min Onkel mig. Den brave Mand var brudt op, saa snart han havde faaet Brev fra Dimitri, og en Morgen traadte han ind til

mig med det samme rolige, fornøjet smilende Ansigt, som jeg var bleven saa vant til at se ham med. «Det har jeg ikke fortjent», mumlede jeg, idet jeg hulkende kastede mig til hans trofaste Bryst. Han var ogsaa bevæget, men han lod sig ikke overvælde af sin Rørelse. «Det kan vi tale om en anden Gang», sagde han. «Vi skal ordentlig læse hinanden Texten. Foreløbig er der to Ting, som er vigtigere. Vil du beholde mig her i Vinter?» — «Kan du spørge om det?» raabte jeg. «For det andet: Hvordan staar det til med dit Landvæsen? Er der sørget for Vintersæden?» — «Det tror jeg nok», svarede jeg forlegen. «Det var et dejligt Svar i Betragtning af, at du er en begejstret Landmand», sagde han leende. «Lad os spise Frokost og saa gaa ud i Marken». —

Denne Tone og denne Taktik fastholdt han urokkelig i de nærmest følgende Uger, og det var under alle Omstændigheder den klogeste Kur, han kunde anvende over for mig. Først da ivrig Virksomhed og den Indflydelse, hans sikre, stadig lige saa muntre som hjærtelige Væsen øvede paa mig, atter havde styrket mig og faaet mig til at rette mig, bragte han de sørgelige Opdagelser, jeg havde gjort, paa Tale — kort, hjærtelig, ja djærvt, som det laa i hans Natur. «Skuffelsen har du forvundet», sagde han, «og naar du endnu ryster af Sorg og Gru ved Tanken om, at dine helligste Følelser er bleven skammelig misbrugte, vil det i Fremtiden tjene dig til Baade; det vil gjøre dig stærkere, klogere og forsigtigere. Der sidder kun én Splint endnu i Saaret,

og den maa ud, hvis den ikke skal blive ved at sætte Bullenskab og gjøre dit Hjærte sygt. Jeg vil tale rent ud derom, thi Hemmelighedskræmmeri og Fortielse har allerede voldt os Hjærtesorg nok. Du ved nu, hvad det var for et Menneske, den stakkels Kvinde var i Hænderne paa i sine sidste Aar, og kan sige dig selv, om dette Brev til dig er et frit, selvstændigt Udtryk for hendes inderste Sjæls Ønsker eller ikke. Det er fremdeles i sin Orden, at en god Søn betaler sine Forældres Gjæld, og der kan tænkes Tilfælde, i hvilke han ikke tør unddrage sig denne Forpligtelse, selv om det skal koste ham hans Livs Lykke. Men vore Synder, vor Gjæld til Gud, hører visselig til de Gjældsposter, som vi ikke kan lade andre, selv vore Børn indfri. Det maa man være hildet i fromt Selvbedrag for at bilde sig ind, den sande Fromhed protesterer derimod, thi vor Herre hisset er jo den alretfærdige, den alforbarmende, og det kan ikke være hans Mening, at den uskyldige skal bøde for den skyldige. Det kommer altsaa slet ikke an paa, om din Moders Skyld er virkelig eller indbildt, og i første Tilfælde, hvorledes hun har forbrudt sig imod Gud. Hovedsagen er, at du ikke kan og ikke maa sone hendes Skyld. Du maa ikke, det stemmer ikke med Guds Vilje, det strider imod den. Dette er, saa sandt den almægtige Gud hjælpe mig, min Overbevisning angaaende den Sag. Kan du dele den? Ja eller nej?» — «Jeg skal tænke over det og lægge mig paa Sinde, hvad du har sagt», svarede jeg; «mere kan jeg i Øjeblikket ikke love, men det

antager jeg ogsaa, du er fornøjet med». Han nikkede; og saa talte vi foreløbig ikke mere om den Ting.

Men saa meget mere grublede jeg selv over den, dog ikke som før i Sjæleangst, men rolig og alvorlig. En brav Mand, en gammel Ven, der i Løbet af Vinteren var kommen til min Landsby, stod mig trolig bi. Den hidtilværende Sognepræst, en højt bedaget Olding, var død, og i hans Sted var kommet — Fader Sofron. Jeg vidste, at en saadan Virksomhed vilde svare bedre til hans Ønsker end den, han hidtil havde været optagen af, tilbød ham derfor Kaldet og havde den Glæde, at han tog imod det. Jeg betroede mig uforbeholden til ham, og han udtalte sig uden at tøve eller vakle paa samme Maade som min Onkel. Saaledes hjalp en værdig Præst mig med at jage de Skygger ud af min Sjæl, som en uværdig med Vilje havde manet frem i den.

Den første smukke Foraarsmorgen ganske tidlig kom min Onkel ind til mig i mit Sovekammer. «Min kjære Dreng», sagde han, «du er nu to og tyve Aar gammel og har haft en hel lang Vinter til at komme paa det rene med dig selv i. Sig mig derfor kort og godt, føler du dig i din Samvittighed forpligtet til at opfylde din Moders sidste Vilje? Vil du gaa i Kloster? Ja eller nej?» — «Nej», svarede jeg; «Gud være mig en naadig Dommer, hvis jeg tager fejl, men min Beslutning staar fast». Han omfavnede mig. «Naa, saa kan jeg rejse rolig». — «Rejse? Det bliver der ikke noget af!» Han pegede ud i Haven; Frugttræernes første Knopper var sprungne

ud i Løbet af Natten. «Nu kommer Foraaret», sagde han. «Jeg sagde, at jeg blev her kun i Vinter. Her er jeg ingen Nytte til». Det hjalp ikke, alt, hvad jeg sagde. «En Pandeskal som en Martinescus», hedder det i Bukowina om hans Slægt, og han var ikke blot den sidste, men ogsaa den mest ægte Martinescu. Hvad han havde sat sig i Hovedet, satte han igjennem. «Her er jeg ingen Nytte til», sagde han atter og atter, «ja, jeg gjør ligefrem Fortræd. Saa længe du har mig, bryder du dig ikke om andre Mennesker. Og du skal bryde dig om dem. Luk dine Øjne op, Stefan. Der er meget smukkere Ansigter end mit i Czerkoutz og anden Steds. Forelsk dig, min Dreng, det skal nok jage de sidste Rester af dine Griller ud af Hovedet paa dig. Forelsk dig, og gift dig. Til dit Bryllup kommer jeg igjen, men heller ikke før!»

Han gik. Kun med Nød og næppe fik jeg afnødt ham et Løfte om, at han vilde komme igjen en Uges Tid til Efteraaret, thi at jeg skulde undvære min eneste Ven, til jeg holdt Bryllup — det laa den Gang lige saa nær for mig at tænke paa at rejse til Maanen som paa at holde Bryllup. Men han sagde: «Hun maa være mørk, for du er lys!» — det var hans Afskedsord til mig, da Vognen rullede bort med ham. Og det var ogsaa de sidste Ord, jeg nogen Sinde hørte af hans Mund. Fem Uger efter døde han paa sit Gods af et Hjærteslag, pludselig og smertefrit, som han altid havde ønsket sig det . . . Han har det godt — men jeg! . . .»

Den unge Mand slog Hænderne for Ansigtet og tav. Jeg tav ogsaa, thi hvad skulde jeg have sagt?! Skulde jeg maaske have oplyst ham om den ikke længere ganske nye Sandhed, at unge Mennesker kan dø, og at gamle Mennesker maa dø? Da der var gaaet en halv Snes Minutter, og han endnu stadig trak Vejret tungt, næsten hulkende, fandt jeg imidlertid, at dette Udbrud af Sorg over en gammel Mand, som nu allerede for et Aar siden var gaaet ind til den evige Hvile, var noget for lidenskabeligt, og saa kom jeg alligevel med den anførte Trivialitet, fordi jeg ikke kunde finde noget andet at trøste ham med.

Lyden af min Stemme var nok til at faa ham til at tage Hænderne fra Ansigtet; han rettede sig og sagde hurtig:

«Om Forladelse! Hvad maa De tænke om mig? De maa jo tro, at jeg er en kvindagtig Dreng, der ikke forstaar at beherske sin Sorg. Det vilde nu være en Fejltagelse, og naar jeg værger mig imod den, er det ikke af Egenkjærlighed, men tvært imod, fordi jeg ikke vil tage mig bedre ud i Deres Øjne, end jeg er. Jeg holdt meget af min gamle Onkel, men naar jeg nys var saa rent ude af mig selv, var det ikke saa meget af Sorg over ham som af Medlidenhed med mig selv og et andet Menneske, som jeg elsker højere end mig selv, og som nu er langt ulykkeligere end jeg Levede han endnu, vilde det have føjet sig anderledes for os. Han kjendte rimeligvis Hemmeligheden ved min Fødsel, og et eneste Ord af ham vilde have været nok til at afværge det

forfærdelige eller gjøre Ende paa alle mine Kvaler. Og kjendte han den ikke, vilde han i alt Fald have staaet ved min Side med sit brave Hjærte, sin Verdens- og Menneskekundskab. Saa var jeg sikkert bleven sparet for denne forfærdelige Rejse, Rejsen efter min, efter vor Skæbne»

Han greb min Haand, som om han vilde klamre sig til den.

«Jeg kan kun gjentage, at intet Menneske nogen Sinde har været i en saadan Situation som jeg Intet Menneske, hvor megen Ulykke der end er her i Verden! Betænk blot, — jeg har maattet forlade hende, skjønt jeg er det eneste Menneske, hvis Nærværelse virker beroligende paa hende, og skjønt hun ligger for Døden ja, for Døden, Hr. Direktør! Lægen har sagt mig, at der er stor Fare. Nu, i Nat ligger hun i Febervildelse, maaske — maaske dør hun i dette Øjeblik, . . . Og alligevel maatte jeg jo af Sted; Lægen sagde det, og jeg indsaa det ogsaa selv; der er ingen Hjælp, ingen Redning for hende, før jeg bringer hende Vished. Hun holder det ikke-længere ud»

«Hvem?» spurgte jeg.

«Hvem?!» Han stirrede paa mig, som om jeg havde rusket ham op af en Drøm. «Naa, det er sandt», mumlede han, «det ved De jo endnu ikke. Om Forladelse, men jeg er saa fortumlet Nu skal De høre Men hvordan skal jeg kunne finde Ord»

Der skulde atter nogen Tid til, inden han fik fattet sig saa vidt, at han kunde fortælle videre.

«Det var i Fjor Foraar, en Dag i April i den anden Uge efter, at min Onkel var rejst. Jeg var som sædvanlig staaet ganske tidlig op og havde ogsaa som sædvanlig været til Morgenmesse i vor Kirke i Czerkoutz — jeg ved ikke, hvad De mener om den Ting, men for mig er det en Hjærtens Trang at begynde min Dag med at bøje mit Hoved for Gud. Saa steg jeg til Hest og red til Slinca, De husker nok Avlsgaarden, De før nævnte. Jeg havde der indrettet et Mejeri efter schweizisk Mønster, men der var ikke kommet rigtig Gang i det endnu, og jeg tog en Gang om Ugen der over for at se, hvordan det stod til. Denne Gang forefandt jeg det hele i ret taalelig Orden, og ogsaa i Henseende til Afsætningen havde min gamle Forvalter fornøjelige Meddelelser at gjøre mig; han havde sluttet en fordelagtig Overenskomst med en Mælkehandler i Suczawa. «Og saa», tilføjede han leende, «har vi desuden faaet Kunder i vort umiddelbare Nabolav; her kommer hver Dag to Damer og drikker nymalket Mælk; de maa snart være her». — «Damer i Slinca?!» sagde jeg forbavset. «Ja, de har nogle Dage boet i «det røde Taarn»,» svarede han. «Det er en Slægtning af Baronessen, en ung Pige med sin Selskabsdame». — «Velbekomme!» sagde jeg. «Mange Bekvemmeligheder kan de ikke have i den gamle Ruin, og endnu mindre Morskab». — «Nej, det skal Gud vide!» svarede han. «Jeg er stadig bange for, at den gamle Ruin

skal styrte sammen over Hovederne paa dem. Der er heller ikke en hel Stol at opdrive mere i hele Huset, og det eneste Husdyr er en gammel Hund . . . Men den unge Dame er alligevel meget fornøjet; hun har hidtil været i Kloster, og her kan hun for første Gang gjøre og lade, hvad hun lyster. Hun er en kjøn, munter og elskværdig en, kun noget svagelig; det er derfor, hun er bleven sendt paa Landet».

Jeg gik ind i Forvalterens Værelse for at se Kontrakten med Mælkehandleren og underskrive den. Af og til tænkte jeg paa «det røde Taarn», men ingeniunde, som De maaske tror, paa Grund af, at der boede en smuk Dame i det. Tvært imod, det var slet ikke efter mit Hoved, at den nuværende Besidderinde overhovedet havde nogen som helst Nytte af den gamle Ruin. Jeg havde nemlig haft Kig paa den lille Ejendom, lige fra jeg selv tog Styret — den har et ruthensk Navn og hedder «Czernawada» efter en mørk Bæk et lille Stykke fra den. I og for sig skulde den visselig ikke friste nogen, thi hele Herligheden bestaar af et lille forfaldent Hus med en løjerlig smal Tilbygning, der ligner en Skorsten, og som en af de tidligere Ejere har opført af Teglsten, Gud maa vide, i hvilken gaadefuld Hensigt. Efter den kaldes hele den lille Ejendom «det røde Taarn». Saa er der en fuldstændig tilgroet Have, megen Hede og et Par Tønder frugtbart Agerland, som nu imidlertid har liggët brak en halv Snes Aar eller længer. Den tilhører Baronesse —» Han brød af. «Navnet kan jeg ikke sige Dem», sagde han derpaa,

idet han trak Vejret dybt, «paa Grund af, hvad der senere skete Naa, dette lille Gods vilde jeg nu meget gjerne have, hvor ubetydeligt og forsømt det end var, det laa nemlig lige midt imellem mine Jorder, og jeg lod derfor min Sagfører gjøre Baronessen, der var Enke og boede i Czernowitz, et rimeligt Bud. Jeg var ganske vis paa, at hun vilde tage imod det, da hun ikke havde den ringeste Indtægt af den usle lille Ejendom, og jeg blev derfor meget forbavset, da Advokaten sendte mig hendes Svar, der ordret lød, som følger: «Jeg skiller mig gjerne ved Czernawada for en hvilken som helst Pris og til en hvilken som helst Kjøber, kun ikke til Baron Barletta, om han saa bød mig en hel Million. Dette er mit Svar én Gang for alle». Da jeg aldrig havde truffet denne Dame — som i Forbigaaende bemærket just ikke har Ry for at have været nogen Helgeninde i sine unge Dage —, endsige at jeg skulde have tilføjet hende nogen som helst Krænkelser, antog jeg strax, at der stak et gammelt Slægthad bag ved, og min Onkel stadfæstede denne Formodning. «Hun var din Moders Dødsfjende», sagde han. «Tag dig godt i Agt, hvis du nogen Sinde møder hende paa din Vej; jeg tror, at den gamle Furie, der nu er lige saa afskrækkende grim, som hun i sin Tid har været bedaarende smuk, kunde drukne dig i en Skefuld Vand, blot fordi du er din Moders Søn». — «Hvorfra stammede det Had til min Moder?» spurgte jeg. «Fruentimmervrøvl!» svarede han let og noget forlegen, forekom det mig. «Jeg har aldrig bekymret mig om

saa vigtige Sager. Hovedsagen er, at du maa slaa «det røde Taarn» af Hovedet». Det var imidlertid den Gang min eneste Lidenskab at faa mit Gods afrundet, og jeg opgav derfor heller ikke Haabet om en Gang før eller senere at faa Bugt med Baronessens taabelige Modstand. Det eneste, hun havde at gjøre med dette forfaldne Gods, var, at hun maatte betale Løn til den gamle Tjener, der boede paa det tillige med sin Kone. Jeg blev derfor slet ikke glad ved at høre om det ny Naboskab, jeg havde faaet.

Naa, Hr. Direktør, det skulde nu strax blive helt anderledes. Medens jeg nemlig sad i Forvalterens Værelse og læste i Kontrakten, hørte jeg ude i Gaarden en klar, klingende Latter — ak, Hr. Tarbescu, det var, som om man hørte en Sølvklokke! — og da jeg hævede Hovedet og saa' ud, kunde jeg ikke faa Øjnene til mig igjen Jeg ved ikke, om den smukke, slanke Pige med de kulsorte Fletninger og det fine Ansigt, som hoppede om der ude med en ældre Dame under Armen, virkelig var den smukkeste Kvinde, jeg endnu havde set, men saa meget ved jeg, at mit Hjærte pludselig begyndte at banke raskt og stærkt, og at jeg var nødt til at se saa ufravendt paa hende, som om vor Herre selv havde paalagt mig det. Naa, det var ogsaa nok Umagen værd. Den pur unge Pige tumlede sig saa kaad, saa drilsk og derhos saa gratiøs for mine Øjne, at selv en, der var ældre og køligere end jeg, næppe havde kunnet blive rolig ved sit Arbejde. Nu snurrede hun sig pludselig rundt som en Top og lo og sang til — saa

fandt hun noget at rette og pynte paa sin Ledsagerindes Paaklædning — det var en ældre Pige med et godmodigt Ansigt —, stak hende en umaadelig Buket i Brystet og gjorde hende en pudsig Kjærlighedserklæring —, saa fløj hun om i Gaarden med Fylax, Forvalterens Hund, og det plumpe Dyr, som ellers ikke sjælden lod fremmede føle sine Tænder, fandt sig endogsaa taalmodig i, at hun satte sig op at ride paa Ryggen af det — saa gik hun hen til Stalden og holdt en lang Tale til Køerne, i hvilken hun takkede dem, fordi de taalmodig lod sig malke, at hun kunde faa deres Mælk Men hvorfor fortæller jeg Dem alt dette! Hvad hun gjorde, kan jeg jo nok sige Dem, men ikke, hvorledes hun gjorde det. Hvilken Gratie var der ikke i enhver af det slanke, lige udvoxne Legemes Bevægelser, hvilken overstrømmende Lystighed præget af et uskyldigt, barnligt Sind! Og De maa ikke tro, at det var mine to og tyve Aar, der lod mig opdage alle de Vidundere; ogsaa Forvalteren, Karlene og Pigerne slap deres Arbejde, stod som forhexede omkring hende og kunde ikke blive trætte af at beundre hende, akkurat ligesom jeg bag Vinrankerne om Vinduet.

Hvem ved, hvor længe hun kunde være bleven ved at drive sine gratiøse Hexekunster, hvis hun ikke pludselig havde faaet Øje paa min Hest, der stod opsadlet i et Hjørne af Gaarden. Hun studsede. «Hvem er det, her er?» hørte jeg hende halv højt spørge Forvalteren, og da han svarede hende, blev hun meget forlegen. Hun sendte blot et eneste kort

Blik fra sine straalende sorte Øjne op til mit Vindue, som han pegede op til, og skjønt hun ganske vist ikke kunde se mig bag det tætte Bladehang, blev hun blussende rød, tog saa sin Ledsagerinde under Armen og trak hurtig af Sted med hende. Jeg stirrede efter hende, saa længe jeg kunde skimte en Flig af hendes lyse Sommerkjole imellem Buskene.

Saaledes traf min gamle Forvalter mig, da han traadte ind. «De ser efter hende?» raabte han. «De er ogsaa forhexet? Ak ja, hvem kan undgaa at blive det! Det kjære Barn! Det kjære Barn!» — «Ja, hun er virkelig — ret kjøn», sagde jeg saa frejdig, som det var mig muligt, medens Blodet forræderisk steg op i mine Kinder. Men den gamle Mand saa' det ikke. «Ret kjøn!» raabte han næsten forfærdet. «Den lille -Milla er jo den smukkeste Pige, man kan se for sine Øjne» — «Hedder hun Milla?» — «Camilla Varlesco. Hun er af borgerlig Herkomst og har mistet sine Forældre, men hun er saa uheldig at være langt ude i Familie med Bårnesse Aglaja». — «Hvorfor er det et Uheld?» spurgte jeg. «Fordi den gamle Drage, som nu er bleven hellig, med Djævelens Vold og Magt vil have hende til at være Nonne. Har De nogen Sinde hørt Mage til forrykt Indfald? Hun skal være Nonne! Naa, foreløbig er Planen opsat, og forhaabentlig kommer den aldrig til Udførelse. Nonne! Det er, ligesom om man for Exempel vilde gjøre Dem — hm! hm! hm!» Han brød af, rømmede sig og var umiskjendelig i den største Forlegenhed — «til Munk»

var han lige ved at sige, men saa kom han pludselig i Tanker om, at en saadan Plan jo virkelig havde været i Gjære, at det endogsaa havde været en Yndlingstanke hos min Moder, hvis Minde var ham som enhver anden af vore Folk, der havde kjendt hende nærmere, helligt og dyrebart. Jeg vilde hjælpe ham ud af Forlegenheden. «Det tykkes ogsaa mig at være en Stilling, der passer sig meget daarlig for den livsglade Pige», sagde jeg. «Men hvorfor vil Baronessen have det?» Han trak paa Skuldrene. «Folk snakker saa meget». Han lod til at have sine Grunde til ikke at gaa nærmere ind paa den Sag. «Godkjender De Kontrakten?» spurgte han hurtig. «Det maa nøje overvejes», svarede jeg. Jeg skammede mig ved at tilstaa, at jeg endnu slet ikke vidste, hvad der stod i den, fordi jeg hele Tiden havde staaet og set ud af Vinduet. «Jeg tager Papiret med mig og skal sende Dem det i Morgen».

Jeg red hjem. Det vil maaske ikke undre Dem, naar jeg tilstaar, at jeg paa den Ridetur og hele Dagen igjennem var ganske anderledes til Mode end ellers. Det dejlige lille Hoved dansede bestandig for mine Øjne, og da jeg omsider faldt i Søvn om Aftenen, senere end jeg plejede, klang den klare Latter endnu stadig i mine Øren, ja selv i Drømme saa' og hørte jeg ikke andet — jeg stod atter bag Rankerne og saa' ud paa hende, og pludselig stod min Onkel ved Siden af mig og sagde leende: «Frisk Mod, min Dreng! Forelsk dig, hun er mørk og kjøn nok dertil!»

Da jeg vaagnede næste Morgen, var jeg i en saadan Stemning, at en Opfordring som denne i Virkeligheden aldeles ikke behøvedes. Jeg følte mig uvilkaarlig som med Lænker dragen til Slinca, men jeg skammede mig dog ved saaledes uden videre at give mig et Indtryk i Vold — jeg, der hidtil havde været saa fornuftig! — og saa red jeg da ad Rudkoutz til, dèr, hvor Deres Fættre bor, Hr. Direktør, for at se til Sæden paa mine Marker paa den Kant. Det nyttede naturligvis ikke, at jeg gjorde mig tapper; jeg kunde ikke glemme de sorte Øjne, hverken paa Markerne eller i mit stille Slot. Om Eftermiddagen kunde jeg ikke holde det ud længere «Du maa dog bringe Forvalteren Kontrakten», sagde jeg til mig selv, som om der ikke var et eneste Menneske i Verden, jeg kunde sende, og saa red jeg i fuldt Firspring ad Slinca til.

Jeg holdt der, hvor den smalle, slet vedligeholdte Vej til «det røde Taarn» bøjer af til højre fra Landevejen. Jeg blev holdende dèr midt paa Vejen en fem Minutter; min brune Hingst — Mars hed han — drejede Hovedet om imod mig og begyndte sagte at vrinske; det var, som om det kloge Dyr lo sin Herre ud. Omsider drejede jeg af — til højre . . . Mars strækker ud — der ligger det lille Hus med den løjerlige Tilbygning, øde og stille som sædvanlig. Kun nogle enkelte Spor tyde paa, at det for Tiden er beboet. Der er sat nye Ruder i Vinduerne, bag dem skinne hvide Gardiner, og Hunden, der ligger og soler sig uden for Døren og søvnig knurrer ad mig,

medens jeg traver forbi med bankende Hjærte, har Halsbaand paa, et rigtigt, veritabelt Halsbaand af rød Uld — det har den gamle Nero vist ikke drømt om selv i sin fejreste Tid! Men den, han kan takke for det, er der ikke Spor at opdage af, hvor tit jeg end ser mig tilbage. Jeg holder atter stille. «Hun maa være i Haven», tænker jeg — «skal jeg vove at ride om bag Huset?» Og atter lyver jeg for mig selv: den nærmeste Vej til Slinca er jo langs med Haven, og Forvalteren maa have Papiret endnu i Dag. Naturligvis, en ordentlig Husbond maa ikke forsømme sin Pligt — saa rider jeg da i Skridtgang langs det faldefærdige Plankeværk og spejder samtidig flittig ind i det grønne Vildnis. Ikke en Lyd der inde med Undtagelse af en Fugls Kvidren nu og da, Vindens sagte Susen i det tætte Buskas, Humlebiernes Summen, idet de i Solskinnet flyve hen over de vilde Blomster, men ikke en Tone af den klare, bedaarende Latter, som mit Øre smægter efter. Jeg vil allerede til at give min brune Sporerne, da — pludselig — det farer hedt igjennem mig — der er hun jo! — nogle faa Skridt fra mig — tæt ved Plankeværket, skimter jeg den lyse Kjole. Hun er slumret ind paa en Græsbænk. Jeg staar af Hesten, trækker den forbi i Skridtgang holdende den i Tømmen og binder den et Par Hundrede Skridt derfra, for at dens Vrinsken ikke skal røbe mig. Saa lister jeg mig tilbage, lægger mig paa Knæ bag en Busk ved Plankeværket og bøjer mig skjælvende frem Ak, hvor jeg følte mig sælsomt til Mode! Knapt fire Skridt

fra mig det dejlige lille Hoved med de blussende Kinder og den halv aabne Mund Hun havde været ved at binde Kranse, da hun slumrede ind, Blomsterne laa rundt om, i hendes Skjød og for hendes Fødder. Mit Hjærte slog som en Hammer, det flimrede for mine Øjne, og det glødede i mine Aarer, som om mit Blod var blevet forvandlet til flydende Ild. En pludselig Angst, Angst for mig selv, snørede min Strube sammen, og dog var jeg til Mode, som om jeg ikke kunde komme bort, om det saa skulde koste mit Liv . . . Hvor længe jeg saaledes laa paa Knæ og inddrak hendes Skjønhed — det ved jeg ikke. Maaske var det en Time, maaske kun nogle faa Minutter Saa — saa rørte hun sig, og Fortryllelsen veg fra mig. Jeg ved ikke, om det var Solen, der vakte hende, idet dens sidste Straaler faldt skraat ind igjennem Buskene og naaede hendes Ansigt, eller om hun i Søvn følte mit Blik gjennem de lukte Øjenlaag — Barmen hævede sig stærkere, der kom Trækninger om den lille Mund, og jeg flyede

Først sent paa Aftenen kom jeg hjem; jeg havde redet omkring paa Markerne i Mørket uden Maal og Med, blot for at svale den Glød, der brændte i mine Aarer. Jeg var ogsaa meget træt, da jeg kom hjem, og dog søgte jeg næsten lige til den lyse Morgen forgjæves at falde i Søvn»

Han trak Vejret dybt.

«De hører saa taalmodig paa mig», begyndte han igjen, «som om det var en umaadelig interessant

Historie, jeg fortalte, og saa maa De dog vist i Deres stille Sind tænke: «Unge Herre, hvordan man er til Mode, første Gang man bliver forelsket, ved jeg lige saa godt som du! . . .» Men jeg maa alligevel blive ved at sætte Deres Taalmodighed paa Prøve. De vil senere erfare, hvorfor, og saa vist tilgive mig. Altsaa — jeg tilbragte den Nat omtrent lige saa behagelig som den katholske Helgen paa den gloende Rist, og aldrig saa snart var det atter blevet Dag, før jeg igjen sad paa Hesten. Til Slinca! — uden at gruble synderlig derover — som om det maatte saa være. Først da jeg var kommen Halvvejen, fik jeg Skrupler. Frem for alt skammede jeg mig ved at se hende i Øjnene, efter at jeg saaledes havde beluret hende, medens hun sov — thi at det ikke havde været rigtigt, vidste jeg dog, hvor lidet klar min Hjerne end ellers var. Min Pligt kaldte mig nu ogsaa temmelig alvorlig til Markerne ved Rudkoutz. Jeg besluttede at spørge et Orakel. Den første Lærke, jeg saa' flyve op, fløj ad Rudkoutz til. Det første Menneske, jeg mødte, gik ad Rudkoutz til. Et grønt Blad, jeg rev af det nærmeste Træ og kastede ud i Luften, fløj ad Rudkoutz til. Og saa red jeg i fuldt Firspring ad Slinca til.

Min Forvalter blev forbavset over at se mig saa snart igjen, og endnu større Øjne gjorde han, da jeg forgjæves ledte efter Kontrakten i mine Lommer; men da jeg saa trak min Hest ind i Stalden, gik ind i hans Værelse og paa det strængeste paalagde ham, at han ikke maatte røbe, at jeg var der, blev hans

Øjne pludselig atter meget smaa, fordi han fiffig kneb dem sammen. Han stod sin Prøve. Da den lille — ak, hvor hun igjen saa' sød ud — kom ind i Gaarden, gjaldt hendes første Spørgsmaal åabenbart mig, thi jeg hørte Forvalteren ivrig sige Nej, medens hendes Ledsagerske bebrejdende raabte: «Men, Milla, hvad kommer han dig ved?» — «Slet ikke», svarede hun ivrig, «slet ikke, men jeg gad dog nok vide, hvem det afskyelige Menneske var». — «Du maa have drømt». — «Nej, Anitza! Da jeg fo'r op af Søvne, saa' jeg ham tydelig svinge sig op paa sin Hest og ride bort. Deres Herre», vedblev hun, idet hun vendte sig til Forvalteren, «er blond, har en lille Knevelsbart og bærer en graa Ridedragt — ikke sandt?» Den brave Mand betænkte sig ikke længe. «Hvor falder De dog paa det, Frøken! Kulsort er han, Skjægget naar ham helt ned til Knæene, og han har aldrig i sine Levedage haft en graa Dragt paa». Naa, det var jo nu meget godt men saa falder den lille Milla et Øjeblik efter paa, at hun vil op at ride paa sin sædvanlige Ridehest Fylax — det fordømte Dyr er tilfældigvis løbet ind med mig, han giver sig til at gø, da han hører hendes klare Stemme, og springer op imod Vindueskarmen — i samme Nu er det smukke, sortlokkede Hoved inde imellem Vinrankerne og kiger ind — og der staar Mennesket med det kulsorte Skjæg, der naar ham helt ned til Knæene, bleg, helt ude af sig selv, skjælvende som en Skoledreng, der er bleven greben paa fersk Gjerning Hun staar ogsaa som be-

døvet, og saaledes staar vi og tager for første Gang hinanden nærmere i Øjesyn i denne behagelige Situation. Saa udstøder hun et svagt Skrig, hun bliver purpurrød helt op til Haarrødderne, vender sig om og løber sin Vej, løber som stukken af en Tarantel ud af Porten over Engen ad det røde Taarn til : . . . «For Gud i Himlens Skyld», raaber hendes Ledsagerinde, og giver sig til at løbe efter hende, «hvad er der paa Færde?» Min Forvalter slaar sig for Panden og tager saa til Bens efter dem. Men jeg mumler: «Jeg Tølper, gjør jeg ikke strax en Undskyldning, er alt ude!» jeg springer igjennem Vinduet ud i Gaarden og løber efter dem Saaledes løber hele det ærede Selskab som besat igjennem det dugvaade Græs — Fylax følger lydelig gøende efter som Arrieregarde. Skade, at der ingen Tilskuere var; det maa virkelig have været et smukt Syn.

Naa, den Gang fandt jeg ikke Historien saa morsom. Jeg løb, som om det gjaldt Livet, indhentede Forvalteren, Selskabsdamen — og endelig — endelig skimtede jeg den lyse Kjole lige foran mig. Hun ser sig tilbage, løber endnu stærkere og — bliver pludselig staaende og vender sig om til mig, saa at jeg paa et hængende Haar havde rendt hende over Ende. «Frøken», stammer jeg, men idet jeg ser op og ser hendes Ansigt og det stolte, ja foragtelige Blik, hun maaler mig med, taber jeg fuldstændig Modet. Den lille Pige staar over for mig som en Dronning. «Frøken», stammer jeg igjen. Jeg glemmer, at jeg er barhovedet, vil tage Hatten af, som jeg

har ladet ligge inde paa Forvalterens Bord, og farer som forrykt om i Haaret. Der kommer et Øjeblik Trækninger i hendes Ansigt, som om hun maa gjøre Vold paa sig selv for ikke at smile. «Naa, min Herre», spørger hun mig derpaa i en skarp Tone, «hvad vil De mig saa egentlig?» — «Jeg vilde gjerne forestille mig selv for Dem Baron Stefan Barletta» — «Havde det saadant et Hastværk?! Jeg havde jo for Resten allerede i Gaar den Fornøjelse, om end kun flygtig» Hvor hun betoned disse Ord hvert Ord, hver Stavelse var et Dolkestød «Frøken», stammede jeg for tredje Gang men saa faldt jeg pludselig paa Knæ for hende i det vaade Græs, det var, som om jeg ikke kunde andet, som om en Kæmpehaand trykkede mig ned «Om Forladelse det var et Tilfælde, der» — «For Gud i Himlens Skyld!» raaber hun forskrækket, idet hun ængstelig spejder efter sin Ledsagerske, som langsomt nærmer sig sammen med Forvalteren, «rejs Dem! Har De ogsaa glemt Hovedet hjemme?!» Jeg adlyder. «Om Forladelse», siger jeg igjen; «det var virkelig kun et — et ulykkeligt Sammentræf af Omstændigheder, der bevirkede, at jeg stod af Hesten der» — «Saa? De havde maaske tabt Deres Hat?» — «Ja nej det var min Ridepisk» — «Det kan være nok», sagde hun i en skarp Tone, «jeg hader Løgn» — «Det gjør jeg med», forsikrede jeg, «derfor — derfor har jeg saa lidt Øvelse deri og lyver saa daarlig, som De lige har haft Lejlighed til at overbevise Dem

om Nej, jeg havde ingen Ting tabt, jeg gjorde kun, hvad jeg var nødt til at gjøre; det var ikke min Skyld. Hvorfor er De saa — saa —» Men nu var Frøkenen og Forvalteren naaede hen til os; de kunde for Resten gjerne være bleven længere borte, jeg havde endda ikke været Mand for at faa en Kompliment over mine Læber. Min brave gamle Forvalter forstod, hvad Situationen først og fremmest krævede — en Samtale, en uskyldig Samtale om alle muligè Bagateller. Den snu Graaskjæg fik os lidt efter lidt snakket ind i en behagelig og utvungen Stemning, men det lykkedes os dog ikke at faa Damerne med tilbage til Avlsgaarden, og da jeg tog Mod til mig og talte om at faa dem at se igjen næste Dag, stirrede den lille pludselig stivt ned for sig, og Frøken Anitza sagde i en afgjørende Tone: «Vejen er alligevel for trættende; vi lader rimeligvis Mælken hente».

De kan tænke Dem, hvor tungsindig jeg vandrede tilbage til Avlsgaarden sammen med Forvalteren. Og saa sagde dette slette Menneske oven i Kjøbet Vittigheder! «De har Ret», sagde han, «Pigebarnet er egentlig slet ikke saa kjøn. Trækkene gaar endda an, men Udtrykket er næsten frastødende!» Og saa pegede han paa de Spor, mine Knæ havde sat i det vaade Græs, og sagde, at det var nogle højst gaadefulde Pletter. «Hold nu op med det!» sagde jeg hidsig, men saa blev jeg elegisk, greb hans Haand og sukkede: «O, jeg vilde have givet en Maaned af mit Liv, om vort første Møde var blevet venligere».

— «Ikke mere end en Maaned?» sagde han med et Ansigt saa alvorligt som Graven. «Jeg vilde i Deres Sted gjerne have ofret et Aar af mit Liv for at blive skaanet for den Ulykke». Men derpaa spurgte han i en virkelig alvorlig Tone: «De kommer vel igjen i Dag, Hr. Baron, eller dog vel senest i Morgen?» — «Det ved jeg ikke», svarede jeg saa frejdig som muligt. «Jeg maa jo bringe Dem Kontrakten, Gabriel — maaske kommer jeg i Morgen — hvis min Tid tillader mig det»

«Ja, det er der jo ingen Tvivl om», sagde han, idet han afbrød mig og saá' mig stivt i Øjnene. «Jeg kan allerede nu forsikre Dem, at Deres Forretninger for Fremtiden vil tillade Dem at indfinde Dem to Gange om Dagen paa Slinca — det vil sige, hvis De kan gjøre Dem Haab om at faa Milla at se her, hvilket jeg for øvrigt tvivler om». Disse Ord gjorde mig saa forskrækket, at jeg faldt helt ud af min Rolle. «Hvorfor det?» raabte jeg. «Fordi», svarede han, «denne Anitza ganske vist er — en Dame, som ikke har opfundet Krudtet, men tillige et bravt og pligtopfyldende Menneske, hvem det ikke kan være ligegyldigt, om hendes Velgjørerinde, Baronesse Aglaja, jager hende af sin Tjeneste med Spot og Spe. Baronessen har paa det bestemteste paalagt hende, at vogte den lille for at komme i noget som helst Samkvem med Folk i Nabolaget, og frem for alt med Baron Barletta paa Czerkoutz, som om blot Synet af ham var den rene Forgift». — «Har hun fortalt Dem det?» — «Ja — hun

har sagt det baade til mig, min Kone, Forkarlen og Mejersken og ogsaa til de to gamle der ovre i «det røde Taarn» — til hver især under Løfte om den dybeste Tavshed. Jeg kan anbefale Dem den brave gamle Pige, i Fald De en Gang skulde trænge til en fortrolig, De vil betro en Hemmelighed Men, hvor enfoldig og snakkesalig Anitza end er, sin Pligt gjør hun; hun lader hverken den lille fortsætte Mælkekuren her eller finder sig i, at De træffer hende anden Steds». Den gamle Mand satte et overmaade fornøjet Ansigt op, idet han sagde dette. «Det lader til at glæde Dem meget», sagde jeg rasende; «er jeg maaske en Forfører, over for hvem man har nødig at passe paa en en ærbar Pige?» — «Nej, det er just, fordi De ikke er det», sagde han varmt, idet han greb min Haand. «Var De det, saa havde det ingen Fare for Dem, og lige saa lidt for den kjære Pige, som jeg er kommen til at holde af, som om hun var min egen Datter; thi hvor ung hun end er, har hun en Finfølelse, et Instinkt for godt og ondt, som er beundringsværdigt. Hun kunde ikke falde som Offer for nogen Skurk, om hun saa maatte vandre ene igjennem Verden paa bare Ben. Men nu er De jo des værre en saa ædel og ufordærvet ung Mand — (ja, det sagde han, Hr. Direktør) —, og hun er en dejlig Blomst, der lige er sprungen ud. I er begge to dejlige Mennesker og træffer hinanden saadan paa Tomandshaand — og har aldrig været forelskede — og De er to og tyve, og Milla sytten — du gode Gud! to tørre Neg er jo at regne for ildfaste i Sammenligning med eders Hjærter».

— «Ja, men Gabriel», sagde jeg forlegen, «jeg begriber ikke, havde De senere en Gang prædikeret saadan for mig» — «Senere var for sent», svarede han smilende. «Jeg synes allerede, det er for sent nu. De brænder jo i lys Lue, og den lille — naa ja, jeg saa' jo det Blik, hvormed hun hemmelig mønstrede Dem» — «Hvordan var det Blik?» raabte jeg aandeløs. Han lo. «Naa, det var saadant et rigtig uforsonligt Blik. Overvej nu Sagen». — Vi havde naaet Gaarden, og Karlen trak min Hest frem. «Den lille kan jo ikke blive Deres Hustru, allerede af den Grund, at hun efter al Sandsynlighed maa gaa i Kloster Derfor — send De mig Kontrakten, Hr. Baron». — «Sig mig blot en Ting endnu», sagde jeg, da jeg allerede sad i Sadlen. «Naar Baronessen er saa angst for, at jeg blot skal gjøre hendes Slægtnings Bekjendtskab, hvorfor har hun saa just sendt hende til «det røde Taarn»?» — «Hvor De er logisk!» sagde han spøgende. «Det havde jeg nu slet ikke tiltroet Dem i Dag. Den Modsigelse hænger det for Resten mærkværdig sammen med. De har i Baronesse Aglajas nærmeste Omgivelser en rigtig intim Fjende, som har forsikret hende, at De er saadan en Pjalt og bryder Dem saa lidt om Deres Sager, at der er mere Grund til at være bange for at træffe Dem paa et hvilket som helst andet Sted end hjemme paa Czerkoutz». — «Det var da mærkværdigt — hvem kan det være?» sagde jeg. «Det har jeg ikke spurgt om», sagde den gamle let henkastet. «Det er jo i Grunden ogsaa

ligegyldigt». — «Ja, vist saa», svarede jeg leende, idet jeg satte Hesten i Trav. «Hovedsagen er Resultatet af hans Bagvaskelse, og det er jeg ham taknemlig for». — «Naa ja, naar De ikke engang beklager det!» raabte han efter mig.

Jeg behøver vist ikke at sige Dem, at denne Advarsel forfejlede sin Hensigt og først rigtig drev mig ind i Lidenskab, i Kjærlighed.

Og dog — nej, «Lidenskab» er egentlig ikke det rette Ord til at betegne den Stemning med, som opfyldte mig, da jeg red hjem fra dette første Møde, og endnu mindre «Kjærlighed», thi denne er jo dog nærmest, hvor meget Sanserne end kan være med i Spillet, en Hjærtets Følelse — det lærte jeg senere af egen Erfaring. Men det, der den Gang rystede mig, var maaske blot en Rus i Blodet, i det unge, pludselig opbrusende, pludselig attraaende Blod. Min Puls hamrede, det flimrede for mine Øjne, og dukkede der end ikke glødende eller smudsige Syner op for mig, saa virkede den nye Følelse, der var kommen over mig, dog rent legemlig paa mig, næsten som en Feber. Jeg gjorde mig heller ingen som helst Tanker om, hvad det hele skulde føre til, eller om hvor vidt jeg vilde gifte mig med den lille — kun én Tanke opfyldte mig: hvornaar og hvorledes jeg skulde faa dette ildfulde Ansigt, denne henrivende Skikkelse at se igjen. Snart stod dette for mig som noget saa vanskeligt, at jeg lige saa gjerne kunde tænke paa at flytte Karpatherne eller slaa Bro over Verdenshavet, snart tyktes det mig en ren Børneleg. «Under alle

Omstændigheder», tænkte jeg, «maa det ske i Morgen. I Morgen? — Nej! den gamle Baronesse skal ikke have været bange for mig for ingen Ting! — I Dag — endnu i Dag!»

Efter at have taget denne Beslutning slugte jeg hurtig et Par Mundfulde Mad, da jeg var kommen hjem — jeg kunde ingen Ting spise — ganske som alle andre Feberpatienter — og skulde lige til at give Ordre til igjen at sadle Mars, da Fader Sofron kom for at besøge mig. Det følger af sig selv, at han denne Gang kom mig højst ubelejlig. Han foreslog mig en Spaseretur; jeg foregav, at jeg var træt — en Kjøretur da? Hestene kunde ikke undværes, sagde jeg. «Det var Skade», sagde den fortræffelige Mand uden at ane Uraad. «Jeg vilde have foreslaaet dig at kjøre med mig til Slinca. Du var saa rigtignok bleven nødt til at vente en halv Times Tid paa mig, medens jeg aflagde et Besøg i Nabolaget, i «det røde Taarn», hvis jeg da ikke kunde overtale dig til at følge med der hen». Jeg vendte mig bort, for at mit Ansigt ikke skulde røbe mig. «Det lader sig maaske endda arrangere», mumlede jeg, og saa gik jeg ned og lod spænde for. Imidlertid var det lykkedes mig at gjenvinde min Fatning saa vidt, at jeg uden at rødme alt for stærkt kunde høre paa, hvad han fortalte om, hvem de to Damer var, hvornaar de var komne, og at han først den foregaaende Dag havde faaet det at vide af et Brev fra Selskabsdamen. Frøken Anitza Stefurian var nemlig hans Kusine. «Følg med der hen», sagde han, da vi nærmede os

Slinca. «Det kan sikkert kun være dem behageligt at gjøre en saa elskværdig og dannet ung Mands Bekjendtskab». Den dannede unge Mand var i den største Forlegenhed. Omsider i det sidste Øjeblik, da vi allerede skimtede den løjerlige røde Skorsten imellem Buskene, rykkede jeg dog frem med Kjendsgjerningerne, men min Fremstilling var ganske vist meget farvet. Jeg lagde Hovedvægten paa, hvorledes jeg var bleven bagvasket hos den gamle Baronesse. «Men det er jo skammeligt!» raabte den brave Mand oprørt. «Naa, det skal du ikke tage dig nær; min Kusine Anitza vil tro mere paa, hvad jeg siger».

Vi holdt uden for det lille Hus. Nero modtog os med alt det Spektakel, hans Alder tillod ham at gjøre. Da han glammede op, viste det dejlige lille Hoved sig bag Blomsterne i et af Vinduerne, men det forsvandt lynsnart igjen. Da vi traadte ind i Forstuen, kom Frøken Anitza os i Møde. Den skikkelige Piges ene Kind var højrød, den anden bleg; hun var aabenbart lige bleven rusket op af sin Middagssovn. Endnu meget mærkværdigere tog en anden Tvedeling af hendes godmodige Ansigt sig ud; hun søgte at te sig saa afvisende som muligt imod mig, men var overordentlig venlig imod Præsten, og hendes Ansigt skiftede Udtryk, alt efter som hun vendte sig til mig eller ham, saa at det undertiden saa' ud, som den højre Side af det endnu var mørk og vranten, medens den venstre var lutter Solskin. Akkurat lige saadan var det, med hvad hun sagde. Det var alt sammen saa tydeligt, at min Ven besluttede at handle strax uden

Omstændigheder. «Du gaar foreløbig ned i Haven», sagde han leende. Frøken Anitza satte et forbavset Ansigt op, og jeg tog mig vist heller ikke synderlig aandrig ud, da jeg adlød. Jeg var alene der nede en Time — for mig var det ligefrem tresindstyve Evigheder. Omsider hørte jeg Skridt nærme sig; jeg vendte mig om og saa' dem komme, forrest Frøken Anitza, saa den lille, og ved Siden af hende Præsten. «Undskyld!» raabte den skikkelige, snaksomme Pige allerede et godt Stykke fra mig, idet hun løb hen imod mig med udbredte Arme, som om hun vilde vel-signere eller omfavne mig, «men De kan nok selv tænke — to ene, værgeløse Kvinder — og saa saadan en afskyelig Bagtalelse — naa ja, lad os saa holde godt Naboskab!» Jeg greb den Haand, hun rakte mig, og samtidig skjævede jeg til Milla. Hun saa' ud til at være ikke mindre forlegen, men saa viste hun sig igjen ligesom om Morgenens som et sandt Mønster paa Aandsnærværelse og Raskhed i Sammenligning med mig. Med blussende Kinder og nedslagne Øjne, men med et skjælmsk Smil paa Læberne traadte hun frem og sagde højtidelig: «Jeg tilgiver Dem, Hr. Baron».

Nu havde det naturligvis været passende, om jeg havde rakt hende Haanden og sagt et eller andet, men jeg stod som forstenet uden at kunne røre mig og uden at kunne faa en Lyd frem. Og saa sagde Fader Sofron oven i Kjøbet nysgjerrig: «Hvad for noget? Har Fyren gjort noget?» Heldigvis afventede han imidlertid ikke Svaret, men vedblev ivrig: «Du har endnu slet ikke spurgt om, hvem det er, der har

bagtalt dig. Det er Archimandriten Arkadius! Hvad siger du til det?» Jeg trak paa Skuldrene, det anfægtede mig ikke i mindste Maade. «Det ligner ham», sagde jeg foragtelig. —

«Synes du? Jeg blev meget forbavset, thi efter hvad jeg kjender til dette dæmoniske Menneske, ligner saadan en smaalig, hensigtsløs Løgn, som oven i Kjøbet er saa let at gjendrive, ham netop slet ikke. Arkadius gjør ingen Ting uden Hensigt, og mindst noget ondt. Hvad han end er Mand for at gjøre, naar det gjælder om at fremme hans Planer, at gjøre det onde for det ondes Skyld ligger ham fuldstændig fjærnt. Naar han har bagtalt dig, har han villet opnaa noget derved! Naa, lige meget, de Ynkeligheder skal ikke spolere Dagen for os! Damerne har givet os Lov til at ledsage dem paa deres sædvanlige Spaseretur».

Jeg var meget ængstelig til Mode, da vi gav os ud paa den Tur — ak, hvad skulde jeg søge at underholde Milla med?! Men allerede mit første Spørgsmaal hjalp mig ud af Forlegenheden, hvor lidet aandrigt det end var: hvorledes hun morede sig i sin Ensomhed? Hun begyndte strax at give mig en Skildring af det Liv, hun førte sammen med sin gode, enfoldige Selskabsdame, deres Spasereture, Omgangen med de to gamle Folk i Huset og med Nero, de Venskabsforbindelser, hun havde stiftet med mine Bønder paa de omliggende Gaarde — jeg havde, medens hun munter og uskyldig kvidrede om alle disse Bagateller, en Følelse, som om jeg hørte en yndig Idyl. Og her, i disse simple, jævne Ord fandt jeg

den Poesi, jeg forgjæves har søgt i Digternes Værker, Landlivets ægte, uforfalskede Poesi. Det sagde jeg hende da ogsaa, saa varmt og begejstret, som jeg følte det. Men saa blev hun vred, hun troede, jeg gjorde Nar ad hende. Men da hun saa maatte tro mine Forsikringer, protesterede hun leende: «Jeg poetisk! Jeg er praktisk, Hr. Baron, umaadelig nøgtern — ja, det er virkelig sandt! Mine Veninder i Klosterskolen kaldte mig «Bondepigen», fordi jeg slet ikke forstod noget af deres «højere Følelser» og aldrig, naar jeg deklamerede Digte, følte Trang til at vende det hvide ud af Øjnene. I det hele taget — min Smag! — jeg gruer tit for mig selv! Ved De, hvad jeg synes om Corneille? Jeg synes, han er kjedelig! Og alle de franske Versemagere?! Jeg synes, der er mere ægte Følelse i en eneste af vore Folkeviser end i hele Borels Anthologi. Eller — siden jeg nu en Gang er i Færd med at skrifte — jeg holder ganske vist meget af Blomster, især af Roser, og Arbejdet med mit lille Blomsterbed var egentlig det eneste af, hvad jeg tog mig for i Klosteret, som aldrig gjorde mig utaalmelig; men naar jeg gaar hen over Markerne, og mit Blik svæver ud over det bølgende Korn, imellem hvilket de blaa Kornblomster titter frem, saa synes jeg, at saadan en Mark er næsten lige saa kjøn som et Blomsterbed. Er det ikke forfærdeligt?!» — «Det er henrivende», forsikrede jeg. «Ved alle Helgener!» raabte hun i komisk Fortvivlelse, «gjør mig dog ikke mere forfængelig, jeg er det sandelig mere end nok, i alt Fald», tilføjede hun sagtere, idet

hun pludselig blev alvorlig, «i Betragtning af, at jeg har været bestemt til at blive Nonne og maaske ogsaa bliver det». — «Jeg har hørt Tale derom», sagde jeg. «Men hvor er det muligt, at en Kvinde, som dog er fornuftig og vist vil Deres Vel, kan falde paa sligt?» Hun slog Øjnene ned og sagde ganske sagte, men i en skarp Tone: «Og det spørger De om?!» Jeg blev meget forlegen. «De har kun tilsyneladende Ret», svarede jeg. «For mit Vedkommende gjorde der sig ganske særlige Forhold gjældende. Min stakkels Moder var en meget from, meget ulykkelig Kvinde og var derhos under en fanatisk Raadgivers Paavirkning». — «Er det det hele?» sagde hun. «Jeg mener blot, at saa ser jeg ikke, at der er den ringeste Forskjel. Baronessen er ogsaa meget from og meget ulykkelig, og hendes Raadgiver er jo den samme, som paavirkede Deres afdøde Moder». — «Der er alligevel stor Forskjel!» raabte jeg. «En Moder har en hellig Ret over sit Barn — Baronessen er jo kun en fjærn Slægtning af Dem.» — «Det er hun ikke engang», svarede hun. «Vi er slet ikke i Slægt. Min Moder var Datter af en Embedsmand paa Familiens Godser. Hun kom til Verden næsten samtidig med Baronesse Aglaja og blev opdragen sammen med hende. Min Moder havde hende at takke for sin Dannelse og for sit Livs kortvarige Lykke; Baronessen satte hende højmodig i Stand til at ægte den Mand, hendes Hjærte havde valgt, en fattig Officer, og da mine Forældre døde kort efter hinanden — jeg var knapt syv Aar gammel — overførte Baronessen sin kjærlige Omsorg

paa mig og lod mig paa sin Bekostning opdrage i Klosteret Giver en saadan Handlemaade ikke højere Krav paa Taknemlighed og Lydighed end Blodets Røst?!» — «Det vil vi ikke tvistes om», sagde jeg; «men sæt nu ogsaa, at den Pligt, Taknemligheden paalægger os, er lige stor for os begge, saa har De jo i mig et Exempel paa, at man kan bryde saadanne Lænker, ja, at man ligefrem maa bryde dem. Eller føler De maaske Kald til Klosterlivet?» — «Nej!» raabte hun. «Ikke fordi jeg længes efter denne Verdens Glæder; jeg kjender dem ikke og savner dem derfor heller ikke. Jeg tror ogsaa knapt, at jeg nogen Sinde vilde kunne føle mig lykkelig i Byen; jeg er et Landsbybarn — min Fader var, efter at han var udtraadt af Kejserens Tjeneste, Forvalter paa et af Baronessens podolske Godser — og jeg vilde helst tilbringe hele mit Liv i Landsbyen. Klostermurene trykkede mig — blot Tanken om, at jeg skulde leve hele mit Liv i det skumle Hus, tog saadan paa mig, at jeg begyndte at sygne hen og skyndsomst maatte bringes her hen Og dog — hvad skal jeg gjøre?!» Stemmen svigtede hende. «Lad os tale om noget andet», tilføjede hun derpaa, idet hun trak Vejret dybt. «Nej», raabte jeg, idet jeg greb hendes Haand, «lad os blive ved det Æmne. Undskyld min Dristighed — De kjender mig jo endnu ikke — men har vi ikke fælles Skæbne? Jeg mener Dem det ogsaa godt og ærlig — det tror De, ikke sandt?» — «Jo», svarede hun og saa' trohjærtig paa mig. «Naa ja, saa gjør, som jeg har gjort». — «En Mand kan

kæmpe». — «Og en Kvinde kan bede», afbrød jeg hende; «rejs til Baronessen, kast Dem for hendes Fødder, og bed, om De maa være fri». — «Ja, hvor gjerne gjorde jeg det ikke!» raabte hun, «men det hjælper ikke. Hvor tit har jeg ikke allerede bedet derom, men stadig har jeg faaet det samme Svar. Baronessen holder inderlig af mig, men hun vil aldrig se mig — aldrig! Kan De forstaa det? — Jeg kan ikke!» Jeg standsede. «Det er mærkværdigt», sagde jeg dybt bevæget, «saa vor Skæbne stemmer overens. Det samme Svar fik jeg i sin Tid af min Moder, da jeg bad hende om Tilladelse til at besøge hende i Klosteret Men», tilføjede jeg derpaa, «det er jo i Grunden ikke saa forunderligt, som det tyktes mig. Den samme Fanatiker, som beherskede min Moders Sjæl, har jo des værre ogsaa faaet Baronessen i sin Magt. O, denne Arkadius!»

«Men Børn!» raabte en Stemme lige bag ved os, saa at vi fo'r sammen derved. Det var Fader Sofron, som tillige med Selskabsdamen umærkelig var kommen lige bag paa os. «Har to unge, fornøjelige Mennesker virkelig ikke lysteligere Ting end dette Menneske at tale om paa saadan en smuk Dag?» — «Jo, det var egentlig noget andet, vi talte om», svarede jeg. «Hvad var det?» spurgte Frøken Anitza. «Det maa du fortælle os, min Skat. Har du moret dig godt? Jeg har moret mig udmærket. Fader Sofron har fortalt mig om vor fælles Bedstefader — han var ogsaa Præst og prædikede meget smukt — aa, hvor det morede mig! Men fortæl nu du, min Skat!» Det

stakkels Barn søgte at fatte sig. «Vi — vi talte om Landvæsenet», sagde hun, «om Blomster, om alle Slags Dyr». — «Om Dyr, min søde Pige?! Aa, det maa du fortælle! Maaske ogsaa om Heste? Aa, du lille Skjælm, nu har du maaske røbet vore taabelige Ønsker? . . .» — «Nej, Anitza», svarede den unge Pige temmelig skarpt, «og dem skulde du ogsaa tie med». — «Hvorfor det, du lille Stivnakke. Fader Sofron sagde lige nylig: «Denne unge Mand er ren og god». Og hvad Fader Sofron siger, er sandt. Hvorfor skal vi saa sky ham, og hvorfor skulde vi saa ikke turde bede ham om noget? For ham er det jo en Bagatel, mit Barn, og for mig vilde det være den største Glæde». — «De vilde gjerne lære at ride?» sagde jeg. «Jeg er med største Fornøjelse til Tjeneste». — «Aa, hvor jeg er Dem taknemlig. Der kan du se, min Engel, hvor han er elskværdig. Vi faar altsaa Heste — Heste!» Den gamle Pige var helt ude af sig selv af Henrykkelse, og blev det endnu mere, da jeg forsikrede hende, at jeg havde to meget fredsommelige Rideheste staaende i Stalden til ingen Nytte. «I Morgen tidlig», sagde jeg, «sender jeg dem til Slinca, og saa kan vi strax faa vor første Time». — «Aa, min Skat, hvor det bliver himmelsk — himmelsk!» sagde Frøken Anitza jublende, men Milla var temmelig tavs, og da vi skiltes, gav hun mig kun tøvende Haanden.

Det vidste jeg nu ikke, hvordan jeg skulde forklare mig, men min Lyksalighed blev ikke ringere derfor. Da vi var komne saa langt bort, at Damerne

ikke kunde se os, faldt jeg Præsten om Halsen. «Hvor jeg er Dem taknemlig!» raabte jeg. «Du overspændte Menneske!» sagde han, idet han smilende skød mig fra sig. «Men ikke sandt», tilføjede han derpaa alvorlig, «du vil aldrig gjøre min Anbefaling Skam?» — «Aldrig», forsikrede jeg, og det var saa hellig og alvorlig ment, som et højtideligt Løfte nogen Sinde har været. Vi kjørte en Stund videre i Tavshed; saa sagde han: «Jeg kan ikke lade være at tænke paa, hvad Arkadius kan have ment med den Bagtalelse. Jeg fastholder, at han maa have haft en bestemt Hensigt dermed». — «Jeg tror, jeg gætter den», sagde jeg. «Hans Hensigt var akkurat lige saa ussel og ynkelig som Midlet. Han ved naturligvis, at Baronessen var min Moders Dødsfjende, og saa har han villet gjøre sig behagelig for hende ved at tale ondt om hende» Sofron vidste ingen Ting om dette Fjendskab og lod i det hele taget ikke til at lægge synderlig Vægt paa min Formodning. «Det vilde være smaaligt», sagde han, «og Smaaligheder har dette Menneske aldrig givet sig af med».

Jeg spekulerede ikke videre over den Ting, men til Trods for den Stemning, jeg var opfyldt af, kunde jeg ikke helt frigjøre mig fra det Indtryk, en anden Samtale, jeg havde samme Aften, gjorde paa mig. Da jeg nemlig ved Aftensmaaltidet, som Fader Sofron nød sammen med mig, gav min brave gamle Dimitri Ordre til ganske tidlig næste Morgen at bringe de to Heste til Slinca, satte han et fortrædeligt, ja mørkt Ansigt op og begyndte at brumme halvhøjt som en

Bjørn. Jeg saa' skarpt paa ham, men det hjalp ikke, han besvarede mit Blik og beholdt den Mine, han havde taget paa, og aldrig saa snart var min Gjæst gaaet, før den gamle stillede sig op over for mig saa stiv som en Pind og begyndte: «En Herre kan give dumme Ordre og forstandige Ordre — Tjeneren maa lystre. De er min Herre, Hr. Stefan». — «Hvad skal det sige?» sagde jeg hidsig. Men saadan en gammel tro Tjener har jo altid Overtaget. «Det skal sige», svarede han, «at for mig maa Fanden selv gjerne agere Ridelærer i den usle Ruin der ovre, men ikke min Herre. Min Herre er sin Moders Søn og skulde derfor holde sig for god til at gjøre Kur til saadan en Moders Datter». Der var saadant et Udtryk af indædt Forbitrelse i hans Ord, at jeg blev ganske forbløffet. «Hvad mener du?» spurgte jeg. «Jeg mener», svarede han med skjælvende Stemme, «at Deres naadige Fru Moder hist oppe i sin Himmel vist har været meget utilfreds med Dem i de sidste Dage. De vil forelske Dem? Godt, hvorfor ikke? Men just i Aglajas Datter?!» — «Det er hun ikke». — «Jo, det er hun», svarede han. «Det var jeg paa det rene med ved første Øjekast, da jeg i Gaar tilfældigvis saa' den lille. Jeg har jo kjendt Baronessen i tyve Aar; hun ligner hende paa en Prik, hvert Træk, hver Mine, men rigtignok som en flunkende ny Dukat ligner en, der — hm! ja, forstaar De — der har været meget i Omløb og er bleven anløben og slidt. Baronessen var den Gang midt i Trediveerne og havde allerede haft saa mange Elskere, at de

flittigste Mennesker blev kjede af at holde Regnskab over dem». — «Stop!» sagde jeg, «hvorfor taler du til mig om denne Dame? Har hun nogen Sinde gjort dig Fortræd?» — «Nej, ikke mig, men Deres salig Fru Moder saa meget des mer. Hende har hun gjort Livet saa surt, som hun paa nogen mulig Maade kunde». — «Hvorfor?» — «Det ved jeg ikke», forsikrede han. «Deres naadige Fru Moders Kammerjomfru, Paulina, hun vidste det, men hun vilde ikke sige mig det. Skal hun nu maaske være vor Svigermoder? Saa vender Deres naadige Fru Moder sig i sin Grav, siger jeg Dem — hun vender sig!» — «Kom dog ikke med saadant noget Vaas!» raabte jeg. «Jeg er høflig over for Damerne, som det sømmer sig imellem Naboer, men jeg tænker ikke paa at gifte mig!» — «Nej, i Dag maaske ikke, men i Morgen eller Overmorgen! Ak, Hr. Stefan, De er jo des værre endnu ikke vaccineret — jeg mener, De har jo endnu aldrig været forelsket, saa naar De faar Sygdommen kan det komme til at gjælde Liv eller Død, blive et af de Tilfælde, hvor man tror, at man dør, i Fald man ikke bliver gift. Og Faren er saa meget større, som den lille jo virkelig er overordentlig dejlig, i alle Maader sin Moders Datter!» — «Du har kjendt Baronessen for tyve Aar siden, siger du?» — «Ja», svarede han, «men da saa' jeg hende ogsaa hver Dag, for jeg var den Gang Kammer-tjener hos en Herre i Czernowitz, der havde en Kjærlighedshistorie med hende, og jeg maatte hvert Øjeblik bringe hende Breve og Buketter. Den Historie

varede i sex Uger — det var nu meget længere, end de plejede at vare med hende. Naa, jeg havde altsaa Tid nok til at se paa hende og indprente mig hende i min Hukommelse, og det havde jeg ikke engang behøvet sex Uger til, for hende glemmer en Mand ikke, naar han én Gang har set hende; selv om man kun er Kammertjener, Hr. Stefan, er man jo dog et Mandfolk. Naa — ja, De kan stole paa, at Milla er hendes Datter. Det stemmer ogsaa med en Historie, Paulina i sin Tid har fortalt mig, om at Baronessen flere Aar efter sin Mands Død fik en Datter, som hun lod en af sine Godsforvaltere opdrage som sit eget Barn». — «Sludder og Vrøvl!» raabte jeg. «Gaa hen og læg dig, gamle, og saa sørger du for, at Hestene er paa Slinca i rette Tid i Morgen». — «Skal ske», brummede han. «Hvordan er det, det gamle Ord lyder? Naar Ulykken kommer for langsomt over en Tosse, sætter han sig op paa sin Hest og rider den i Møde! God Nat, Hr. Baron!»

Jeg prøvede paa at le ad den pudsige gamle Mand, men jeg kunde ikke rigtig komme af Sted dermed. Endnu for nogle Timer siden vilde det have været mig ganske ligegyldigt, om den unge Piges Forældre havde været anstændige Mennesker eller ikke, og Gabriels Ytring om, hvad det skulde blive til, havde ikke generet mig det mindste. Nu var det anderledes; min første Samtale med den yndige Pige havde gjort et dybt Indtryk paa mig. Jeg var ganske vist endnu rent legemlig betagen af Feber, men samtidig dukkede der nu ogsaa en sjælelig Følelse

op i mig, og min Fantasi var ikke længere udelukkende optagen af hendes Skikkelse og Ansigt, men sysselsatte sig nu ogsaa med det stakkels Barns Skæbne, Tanker og Følelser. Jeg blev greben af en dyb Medlidenhed. «Jeg skal ikke gjøre hende ulykkeligere, end hun allerede er!» lovede jeg mig selv højt og hellig; et Øjeblik efter syntes jeg, at dette Løfte ikke var andet end falsk Sentimentalitet, og saa endte jeg med en hel Time igjennem at skjælde mig selv grundig ud for denne frivole Tanke — den fremspirende Kjærlighed begyndte at trænge sig ind i den vanvittige Forelskelse, og denne ædlere Følelse blev stærkere og stærkere fra Time til Time, fra Dag til Dag, til den anden var bleven lutret og gaaet helt op i den. Hvordan det egentlig gik til, skal jeg ikke kunne sige Dem, jeg havde selv kun en dunkel Følelse deraf, og jeg havde ingen Tid til at gruble over den store Salighed og de smaa Kvaler, der fyldte mit Hjærte; jeg maatte jo gennemleve dem.

Allerede af den Grund maatte jeg gaa flygtig hen over vor første Ridetime næste Morgen og over de mange skjøne, af Lykke gjennemstraalede Øjeblikke, der fulgte efter den, men der er ogsaa en anden Grund, som nøder mig dertil. De Følelser, der opfyldte mig, da jeg lærte denne unge Pige at kjende, er for mig af den største, af den allerstørste Betydning. Det er Erindringen om dem, der hidtil har holdt mig oppe, det er maaske den, der er Skyld i, at jeg ikke har taget Livet af mig eller er gaaet fra Forstanden, og det er den, der endnu giver mig

en Smule Haab om, at Manden paa Erlabrunn i Morgen kan svare Nej paa mit Spørgsmaal, thi har disse Følelser løjet, saa er alt Løgn og grusom, planløs Forvirring — alt — i Himlen og paa Jorden!»

Han var frygtelig ophidset, da han sagde dette, skreg næsten Ordene ud. Saa søgte han atter at fatte sig og vedblev lidt efter roligere:

«Fra nu af vil jeg altsaa fatte mig i Korthed, thi det følgende synes mig ikke at være saa vigtigt med Hensyn til Bedømmelsen af min Skæbne, og saa desuden — mit Hjærte bløder saa stærkt ved Tanken om den rene Lykke, der jo nu for evig er tabt! For evig! Thi hvordan vor Fremtid nu end former sig, saa lys og frisk kan denne Lykke aldrig vende tilbage og kvæge vore Hjærter, fordi der ligger en stor Rædsel imellem, en Tid fuld af forfærdelig Angst, selv om der maaske ingen Grund har været til denne Angst! . . . Ingen Grund?! — Maaske! Det hedder sig jo, at han hisset oppe er albarmhjærtig og alretfærdig. O, det er han ogsaa — jeg tror paa ham og stoler paa ham, men han gjør jo ingen Mirakler; han kan ikke ophæve sin egen Lov, der spinder sin Væv fra Slægt til Slægt, og kan ikke spare nogen for Blodets Arv! . . . O, hvis denne Angst er grundet! hvis Manden paa Erlabrunn maa svare Ja paa mit Spørgsmaal Men det er ikke muligt, det er utænkeligt!» skreg han. «Vi har drukket af den reneste Kilde — skulde der have været hæsligt Mudder i den, det hæsligste, et Menneskes Læber

kan besudles med?! Det er umuligt!» gjentog han energisk. «Jeg tør ikke tænke tilbage paa den Tid for ikke at forgaa af Gru og Væmmelse. Det var saa smukt, Hr. Direktør, det havde ikke kunnet være saa smukt, hvis —» Hans Stemme sank ned til en hæs Hvissen. «Ser De, den fordømte Tanke kommer stadig igjen Det gaar mig ligesom den fordømte i det græske Sagn — Skæbnefuglene besudlede enhver Frugt, han strakte Haanden ud efter!»

Han stirrede paa mig med et uhyggeligt Blik. Jeg greb hans Hænder og søgte at berolige ham, saa godt jeg kunde. «Lad Dem ikke overvælde», sagde jeg. «Tro mig, ethvert Menneske er sin egen Lykkes Smed, og vor egen Ansvarlighed strækker sig kun saa vidt som vor egen Skyld Det var saa smukt! sagde De — velan, glæd Dem ved Mindet derom, og haab paa Fremtiden!» Ak Gud, det var ikke andet end Talemaader, jeg kom med, men jeg gad nok se den, der kunde finde det forløsende Ord over for en saadan Skæbne. Men det var nu i alt Fald godt, at jeg overhovedet sagde noget, thi Lyden af min Stemme beroligede ham lidt efter lidt — Ordene i og for sig gav han maaske slet ikke Agt paa — det var, som naar en Moder taler beroligende til sit Barn . . . Og nu smilede han endogsaa igjen; det var et blødt, drømmende Smil.

«Ja», hviskede han, «det var dejlige Dage Det var straalende Foraar — den rigeste Blomstring — de ældste af mine Bønder mindedes ingen Sinde at have set saadan en Vaar Og de Maaneskins-

nætter Men ved De, hvad der var det dejligste af det alt sammen? At det gik hende akkurat ligesom mig, at vore Hjærter bøjede sig til hinanden, som om det maatte saa være, som to Bække, der munder ud i Dalen hver fra sin Side, forener sig og løber videre sammen Jeg havde i Romaner læst en hel Del om Kjærlighed og tænkte jo nok, at den maatte være noget herligt, men saa herlig, som jeg nu følte den, havde jeg dog ikke tænkt mig den. I det hele taget, det, der saadan staar om den i adskillige Romaner — Digterne og Digterinderne kan være meget brave Folk, men Kjærlighed forstaar de sig efter min Erfaring ikke paa. Jeg har ikke fundet den beskrevet i nogen Bog saadan, som jeg oplevede den; det er virkelig sandt, Hr. v. Tarbescu!»

«Det tror jeg gjerne», svarede jeg smilende. «Ingen Digter mægter at skildre den første Kjærlighed, som den virkelig er, lige saa lidt som nogen Maler formaar at male Morgenrøde eller nogen Komponist at sætte Nattergalens Sang paa Noder. Det ved de største Digtere ogsaa godt, og blandt de smaa ved i alt Fald de fornuftige det og prøver ikke engang derpaa. Og saa — lige saa mange Mennesker der er, lige saa mange Arter af Kjærlighed — hvorledes skulde der kunne gives en Skildring, der passede paa alle!»

«Det er muligt», svarede han ivrig, «men i mange Romaner, især i dem, Damerne skriver, er der kun to Arter, som sondres skarpt fra hinanden, den sjælelige og den sanselige. Det er Vanvid! — ja,

det er et stærkt Ord, men naar jeg tænker paa den Følelse, som den Gang begyndte at fylde mit Hjærte, og som fylder det den Dag i Dag, saa kan jeg ikke vælge noget svagere Udtryk — det er Vanvid! Den, der elsker en Kvinde, længes, naar han er borte fra hende, efter hendes Ansigt, efter hendes Aande, efter Duften fra hendes Haar, som den, der er ved at vansmægte af Tørst, længes efter Kilden — han smægter efter det Øjeblik, da han kan trykke det første Kys paa hendes Læber, han smægter saa lidenskabelig, saa forpint, som en levende begravet smægter efter Lys og Luft, efter det Øjeblik, da han kan favne hende — han kjender kun én Lykke, det at besidde den elskede, og kun én Ulykke, det ikke at faa sin Længsel stillet! Men naar en Mand elsker en Kvinde, saa fylder ogsaa hvert Ord, der kommer fra hendes Sjæl og røber denne Sjæls Skjønhed, ham med mindst lige saa stor Henrykkelse som et Blik paa hendes Aasyn, der aabenbarer ham hendes Træks Skjønhed — han kæmper saa alvorlig, saa glødende, saa hellig, som noget Menneske kan kæmpe for at naa sit Livs højeste Maal, for at forstaa hver en Tanke, der fødes i hendes Hjerne, hvert et Udslag af hendes Sjæl, for rigtig at kunne optage det i sig, for at kunne formæle sin Sjæl med hendes — han kjender kun én Salighed, at vide hende lykkelig, og kun én Dødssynd, at gjøre hende ulykkelig — den, der virkelig elsker, har overvundet Menneskehedens Arvesynd, Egoismen, i sin Sjæl og elsker den elskede højere end sig selv! Hun er ham alt: Hustru og

god Kammerat, hans Livs Trøst og Ledestjerne, og samtidig et hjælpeløst Barn, som han gjerne vilde bære paa sine Arme over denne haarde Jord, for at hun ikke skulde støde sin spæde Fod paa nogen Sten Sanselig! Sjælelig! Den, der virkelig elsker, elsker sanselig og sjælelig paa én Gang, og begge Dele til Overmaal!»

Hans blaa Øjne straaledede, medens han sagde disse Ord, og det fine Ansigt overgødes af en let Rødme — jeg maatte se paa ham hele Tiden — jeg syntes, at jeg aldrig havde set et smukkere og samtidig af Lidenskab mere gjennemglødet og forklaret Ansigt.

«Og hvorledes Kjærligheden fødes!» vedblev han. «Det staar der ogsaa en hel Del mærkværdigt Tøjeri om i adskillige Bøger. Man træffer dèr, som sagt, kun de to Arter af Kjærlighed, jeg før nævnte, men hvad dens Tilblivelse angaar, har Digterne fire Skuffer, som de tager til, alt efter som de er i Humør til. Først: han elsker hende, men hun elsker ikke ham. Saa for det andet det modsatte Tilfælde: en Kvinde befinder sig i denne ubehagelige Situation over for en Mand. I hver af disse to Skuffer er der igjen to Rum: enten bliver Situationen ved at være ubehagelig, eller den ene tilkæmper sig til syvende og sidst den andens Gjenkjærlighed I begge Tilfælde er Historien ynkelig nok at læse, og den eneste Trøst, man har, er, at det aldrig gaar saadan til i Livet. Kjærlighed er jo slet ikke tænkelig uden Gjenkjærlighedens fulde, varme Solskin. Hvad den tredje Skuffe angaar, saa har de Herrer Roman-

forfattere ogsaa der Recepten fuld færdig: Først hader han hende glødende, og hun spyr Gift og Galde, naar hun blot hører hans Navn nævne, og saa efter tre, sex eller tolv Maaneders Forløb elsker de hinanden lidenskabelig! . . . Naa — den Varietet dyrker nu dog kun egentlig de skrivende Damer; en Mand kan slet ikke komme ud af at lave saadan en fornuftstridig, alle Naturens Love trodsende Historie sammen. Had kan aldrig blive Indledning til Kjærlighed, ikke engang Uvilje ved det første Møde. Og hvorfor ikke? Fordi alt i Verden kan bedrage os, kun ikke det legemlige Instinkt — det er altid ærligt. Og hvad to Mennesker føler for hinanden ved det første Møde, lader sig visselig kun føre tilbage til dette Instinkt».

«Rimeligvis», indrømmede jeg, «men den Slutning, De drager deraf i Henseende til det første Indtryks Magt, gaar meget for vidt. Efter det vilde to Menneskers Skæbne være meget hurtig afgjort — enten elsker de hinanden ved første Blik, eller ogsaa kommer de aldrig til det».

«Hvor De dog misforstaar mig!» raabte han heftig. «Denne Kjærlighed, der vaagner ved første Blik, ligger jo netop i den fjerde Skuffe og er lige saa unaturlig som de tre andre Historier. Thi selv om det, at man synes om hinanden, er en nødvendig Forudsætning for, at der kan opstaa Kjærlighed, maa det derfor ikke forvexles med Kjærligheden, thi det vilde være at degradere denne og trække den ned i det dyriske. Ja, Hr. Direktør, disse tilsyneladende saa overordentlig romantiske, fine og følelsesfulde Historier

om Kjærlighed ved første Blik er i Grunden den taabeligste og plumpeste Forsyndelse imod denne Følelses Majestæt. Hvad kan jeg føle for en Kvinde efter at have set og talt med hende én Gang? O, attraa hende kan jeg, fordi hendes Ansigt og Skikkelse tiltaler mig, men elske hende? — Det er en Umulighed! Jeg kjender jo endnu ikke hendes Sjæl! Og før den elskedes Sjæl tykkes mig mindst lige saa dyrebar og tilbedelsesværdig som hendes Legeme, fortjener min Følelse slet ikke Navn af Kjærlighed. Der skal Tid til, før man lærer et andet Menneskes Sjæl at kjende, derfor spirer den ægte Kjærlighed kun langsomt i Hjærterne!»

«Men» sagde jeg, men saa brød jeg af.

Han havde imidlertid forstaaet mig og svarede rolig paa min Indvending. «Men hos mig gik det rask nok, mener De? Naa, det gik nu ikke slet saa rask, som De tror. De vil dog vel ikke kalde den Feber, jeg strax blev overfalden af, for Kjærlighed? Og hun — hun flyede jo for mig og blev først halv forsonet, da hun saa', hvor forlegen og angergiven jeg var! Allerede efter det Møde, den gode Sofron havde bragt i Stand, begyndte ganske vist Kjærligheden at røre sig i os, men da havde vi ogsaa allerede faaet et Indblik i hinandens Sjæle».

«Ja vist saa», sagde jeg, «og de andre Grunde, der lod sig anføre for den Ting, havde Deres gamle Forvalter jo allerede paa Forhaand ganske rigtig sagt Dem».

«Nej», raabte han. «Det var ikke vor Ungdom,

der var Skyld deri. Snarere har den Omstændighed, at ingen traadte forstyrrende imellem os, været en medvirkende Aarsag»

«Heller ikke Frøken Anitza?»

«Nej, bevare's! Hun mindst af alle! Det trykkede i den Grad den brave Piges Samvittighed, at hun imod sit Vidende havde gjort mig Uret, at hun senere ikke kunde give mig Beviser nok paa blind Tillid. Det faldt hende heller ikke engang i Drømme ind, at der kunde vaagne en varmere Følelse i os. Den skikkelige, elskværdige Taabenakke ansaa nemlig til Trods for sine fire og fyrretyve Aar sig selv for saa ung, at jeg i hendes Øjne var en Dreng og Milla et rent Barn, som egentlig endnu burde lege med Dukker og ikke med levende Heste. Og naar saa oven i Kjøbet ens eget Hjærte er betaget af en stor Liden-skab, hvorledes skulde man saa kunne give Agt paa andres Følelser?! Anitza elskede — for første Gang i sit Liv, og det med en ligefrem vanvittig glødende Lidenskab — hun elskede den gamle, fromme Hoppe, hun havde faaet til Ridehest. «Bellona! Min egen søde, lille Bellona!» — det var en Tone, der havde kunnet røre en Sten. Men Bellona gjorde sig haard. Hvor fromt Dyret end ellers var, saa snart Anitza kom det nær, begyndte det at slaa bagud, og naar jeg lykkelig og vel havde faaet hende op i Sadlen, krævede det atter store Anstrængelser at faa Hoppen til at flytte sig af Stedet. Den skikkelige Anitza har aldrig drevet det til mere end at ride i Skridt, og det endda kun, naar jeg holdt mig paa Siden af

hende og tog Tømmen. Det følger af sig selv, at det just ikke var morsomt for mig og den lille, der allerede efter tre Timers Undervisning sad saa sikkert og yndefuldt i Sadlen, at det var en Lyst at se derpaa, og vi søgte at hjælpe os, saa godt vi kunde. Naar vi havde redet et Kvarters Tid i Skridtgang ved Siden af den ulykkelige Frøken, forsikrede vi hende, at der kun gaves ét Middel til at faa Bellonā i Fart, nemlig at foregaa den med et godt Exempel — og saa sprængte vi lystig af Sted over Stok og Sten. Naar vi saa kom tilbage, kunde vi være visse paa at finde den dristige Rytterske, hvor vi havde forladt hende — men om hun sad paa Ryggen af Hesten eller laa ved Siden af den, beroede paa, om hun i Mellemtiden havde gjort Forsøg paa at komme af Sted eller ikke De skal ikke tro, at vi indskrænkede os til at vove den Manøvre én Gang — den skikkelige Anitza troede lige saa tit, det skulde være, at denne Gang yilde det gode Exempel frugte, og følte sig heller slet ikke ulykkelig. «Ak, det kjære Dyr maa jo først vænne sig til mig, og jeg synes allerede nu, at det er saa guddommeligt!» Det stakkels indskrænkede Menneske, som bestandig havde smægtet efter det Liv, der føres i den fornemme Verden, og som havde maattet tilbringe sit Liv i en afhængig Stilling, kuert af sin Frues Luner, havde altid betragtet det som en saa ubeskrivelig Lykke at ride, at det var hende en rent paradisisk Lyst at sidde i Sadlen paa en virkelig levende Hest med fire Ben, som ganske vist ikke travede, men

som dog kunde have travet. «Ak, saadan at fare af Sted, det er dog den højeste Salighed!» sagde hun, og saa holdt hun sig ængstelig i Dyrets Manke, medens jeg trak det frem i Skridtgang Ja, vor brave Anitza — fordringsfuld er hun ikke, men heller ikke aandrig!»

«Og Fader Sofron?» spurgte jeg. «Havde han ingen Indvendinger at gjøre?»

«Nej. Han stolede paa mig, og da Anitza stadig begejstret fortalte ham, hvorledes vi nylig var galopperet til Rudkoutz eller ad Suczawa til, kunde han jo ikke ane, at vi tit var alene sammen i Timevis. Hvad mine to gamle Hustyranner, Gabriel og Dimitri angaar, saa begyndte de ganske vist begge to at prædike for mig, men kun én Gang. De tav ganske vist af forskellige Grunde. Da Forvalteren ængstelig spurgte, hvad det skulde blive til, saa' jeg ham stivt i Øjnene og svarede: «Det skal kun blive til, hvad kjønt og godt er, thi saadan en Pige driver man ikke skjændigt Spil med», og saa blev den gamle Mand saa henrykt, at han siden den Tid tav og kun saa' paa mig med et taknemligt, rørt Blik. Dimitri gav jeg, da han en Gang igjen begyndte at tale om «hendes Moders Datter», et saa tydeligt Svar, at han forstummede og for Fremtiden endogsaa opgav at brumme».

«De var altsaa allerede den Gang bestemt paa at ægte Pigen?» spurgte jeg.

Han saa' næsten forbavset paa mig. «Ja, naturligvis!» raabte han. «Min Beslutning stod

allerede fast efter faa Dages Forløb. Hvad skulde ogsaa have bragt mig til at vakle? At hun var fattig, maaske uægte født, maaske en Datter af min Moders Dødsfjende? Hvem kunde lade sig rokke af saadanne intetsigende Betænkeligheder, naar der luede en saadan Følelse i hans Hjærte som den, der var opstaaet i mit? Nej, alt det tænkte jeg slet ikke paa, ganske vist ogsaa sjælden nok paa min Beslutning. Hvorfor skal man tænke paa Fremtiden, naar Nutiden er saa skjøn!

Ja! — den var meget skjøn — smil ikke ad mig, Hr. Direktør, fordi jeg stadig kun stammer disse Ord i Steden for at skildre Forholdet! Og det skjønneste var, at vi ikke talte om denne Kjærlighed, at der aldrig kom et forelsket Ord over vore Læber, at vi knapt nok flygtig rakte hinanden Haanden og alligevel vidste, at vi aldrig vilde slippe hinanden, at vi vilde tilhøre hinanden til det sidste Aandedræt. Det skjønneste var, at jeg for hver Dag, der gik, kom til klarere og klarere Erkjendelse af, hvilken ædel, rig og dyb Sjæl min gode Skæbne havde ladet mig finde Det skjønneste var, naar vi salig og glad sprængte af Sted gennem det blomstrende Landskab og passiarede og spøjte og lo — Gud ved ad hvad, tit flere Minutter igjennem, til vi fik Taarer i Øjnene — det skjønneste var, naar vi talte om alvorlige Ting, for Exempel om, hvor haardt Egnens fattige havde det, og Taarer af en anden, ædlere Art vædede vore Øjne — det skjønneste var, naar vi tav ligesom overvældede af den Salighed, det var

os, at vi havde fundet hinanden, tav og dog havde en Følelse af, at intet Menneskeord var saa veltalende og havde saa meget at sige som denne Tavshed — det skjønneste — ak! Graad og Latter, Tale og Tavshed, det var alt sammen — alt sammen det skjønneste!»

Han trak Vejret dybt og tav en rum Tid. «Det var ret vor Kjærligheds Vaartid», vedblev han derpaa. «Senere blev det Sommer i vore Hjærter, vort Forhold blev modnere, dybere, maaske ogsaa endnu inderligere, men noget saa skjønt har vi dog aldrig siden oplevet! Det er, som der bølger en Duft om min Pande, naar jeg tænker paa den Tid, den skarpe, kraftige Duft fra den nypløjede Mark, Duften af de vilde Markblomster og den unge Hyld — og jeg hører de første Lærker slaa deres Triller — ak, hvad det var for et Foraar!

Det varede kort — o hvor kort! — knapt fire Uger. Det var den sidste Dag i Maj; der var ikke en Sky paa Himlen eller i mit Hjærte — Dagen var begyndt herlig som de foregaaende, og, som det gaar med os Mennesker, jeg vilde slet ikke have kunnet forstaa det, hvis nogen havde sagt mig, at den skulde ende sørgelig. Jeg var staaet ganske tidlig op, havde som sædvanlig hørt Messen — mit Hjærte har aldrig været frommere end i hine salige Dage, aldrig frommere og bedre — ja, naar man er lykkelig, har man let ved at være god! — Jeg var redet ud — ad det røde Taarn til, som sædvanligt i Galop, med bankende Hjærte, opfyldt af Længsel efter at se

min elskede og høre hendes Røst og dog i min Sjæls Inderste salig ved Visheden om, at jeg vilde faa hende at se, ved den lykkelige Følelse af, at jeg var elsket. Ak, saa uroligt og roligt, saa stormende og samtidig saa frit for Ønsker er Hjærtet ogsaa kun i disse Kjærlighedens første Vaardage — «stille og bevæget», dette Digterord gjælder en anden Følelse, men passer dog ikke paa nogen saa godt som paa denne! Jeg gav atter Mars Sporerne, da Taarnet dukkede op imellem Træerne, skjønt jeg vidste, at jeg vilde komme til at vente uden for Huset — men denne Venten var saa sød, og undertiden blev Vinduet ogsaa lukket op med Lynets Hast, den lille Haand viste sig, og en Blomst kom flyvende ned til mig. Den Dag var Lykken mig ikke saa god — jeg maatte ogsaa vente længere end sædvanlig, og da min elskede viste sig i Døren, fo'r der strax en bange Anelse igjennem mig, jeg vidste knapt selv, hvorfor — hendes Ansigt var venligt som sædvanlig, og hun rakte mig sin lille Haand med det samme inderlige Blik som sædvanlig, og dog vidste jeg, at der var falden en Skygge over hendes Sjæl. «Hvad er der sket?» spurgte jeg forskrækket. «Ingen Ting», svarede hun hurtig. Hun rødmede og trak Vejret tungere. «Anitza mener i alt Fald, at det ingen Ting har at betyde». I det samme viste den gamle Pige sig i Døren. «Det var rart, De kom!» raabte hun mig i Møde. «Jeg er nysgjerrig efter at høre, om De giver mig eller denne Stivnakke her Ret. Men hvordan gaar det? Har De allerede været ovre

paa Avlsgaarden? Er min lille Bellona ikke træt af Løbet i Gaar!» — «Har du Telegrammet?» sagde Milla. «Et Telegram fra Baronesse Aglaja?» spurgte jeg blegnende, tog Papiret ud af Haanden paa Selskabsdamen og læste omtrent, som følger: «Telegrafer strax, om Baron Barletta, som jeg tilfældigvis lige har faaet Nys om, virkelig er i Czerkoutz. Jeg kan rigtignok ikke tro det, thi i saa Fald havde De vel i Henhold til min Ordre strax ladet mig det vide, og en Person, som jeg nærer stor Ærbødighed for, forsikrer mig desuden, at det slette Menneske for Tiden opholder sig paa Hestemarkederne i Fokschani, hvor han skal have Part i en Spillebank. Ikke des mindre maa De strax melde mig, om Baronen er kommen. Skulde det være Tilfældet, maa De strax tillige med Milla rejse til Suczawa, hvor De saa skal faa nærmere Ordre om, hvor De for Fremtiden skal tage Ophold. Jeg indskærper Dem dette endnu en Gang paa det strængeste; lystre De ikke Ordre, faar De strax Deres Afsked. Milla og den Fyr maa ikke saa meget som en eneste Dag indaande den samme Luft». Jeg gav maalløs Frøkenen Papiret tilbage. «Naa?» raabte hun. «Har jeg ikke Ret? Er det noget at tage sig nær? Allerede Formen er jo forrykt! Et fornuftigt Telegram bør jo være kort og affattet i afbrudte Sætninger, saa at man først forstaar det efter at have læst det en halv Snes Gange. Og saa Indholdet! De skulde være en Spiller, der holder til i Fokschani!» — «Men hvad har De svaret?». — «Jeg har slet ikke svaret noget

endnu, men det er nu ikke min Skyld. Da det ridende Bud fra Suczawa kom med Telegrammet i Aftes, vilde jeg strax give ham Svaret med: «Falsk!» — ikke en Stavelse mer!» — «Falsk?» — «Ja, «Falsk!» Saadan skal et Telegram affattes. Med Tiden havde hun nok forstaaet det. Men saa mente Milla, at vi først burde lægge Raad op med Dem. Naa, læg I nu Raad op, saa meget I vil, Børn, jeg vil hen til mit lille Dyr!» Hun hoppede foran; vi fulgte langsomt efter. Ingen af os sagde noget; vi sukkede blot.

Omsider følte jeg dog, at det var min Skyldighed at sige noget. «Det er en vanskelig Sag», sagde jeg. «Jeg forstaar fuldkommen, at De tog i Betænkning at gaa med til det Svar. Det er en Samvittighedssag over for det skikkelige gamle Barn, der løber dèr foran os. Den Plade, hun vil slaa for vor Skyld, kan faa skæbnesvangre Følger for hende». — «Det var ikke det», sagde hun sagte, idet hun bøjede Hovedet. Men saa hævede hun atter modig det blussende Ansigt op imod mig og saa' mig ind i Øjnene. «Den Fare, Anitza udsatte sig for, tænkte jeg ikke paa. Mister hun sin Stilling af den Grund, borger Deres Pligtfølelse mig for, at det stakkels Menneske dog ikke kommer til at lide Nød. Men der er noget andet, som des værre er mindre let at at komme til rette med. Anitza tjener en Frue, som altid har været haard og stræng imod hende; om hun vil lyve for min moderlige Veninde, som aldrig har gjort mig andet end godt Nej, sig ingen

Ting»; vedblev hun hurtig, da jeg vilde afbryde hende. «Skal det maaske være Nødværge — en uskadelig Usandhed imod giftig Bagtalelse? Men denne Bagtalelse synes jo at være en Sag af underordnet Betydning; Hovedgrunden er jo aabenbart det dødelige Fjendskab, hun nærer til Deres Moder. Det er visselig heller ikke nogen ædel Bevæggrund, men hvem ved, hvor stærkt og tvingende den trænger sig ind paa den gamle Dame? Hvem ved, hvilke frygtelige Ting der i sin Tid er foregaaet imellem de to Kvinder? Mig i det mindste forekommer Baronessens Holdning ellers fuldstændig gaadefuld. Hun er allerede helt apathisk, som død for Verden; selv mig bryder hun sig ellers saa godt som slet ikke om; det eneste, der endnu kan gjøre hende bekymret og vække hendes Omtanke og Energi, er Frygten for, at De skal lære mig at kjende. Just derfor vil en Løgn falde dobbelt tungt paa min Samvittighed Men det er ikke det bitreste ved Sagen for mig. Det bitreste er for mig en Tanke, som angaar os begge to De maatte ikke være den, jeg anser Dem for, hvis De ikke havde en lignende Følelse». Hun gik i Staa, blegnede, blev atter blussende rød og vedblev næsten stammende: «Det var saa smukt og rent, og nu skal det besmittes af en Løgn, kun kunne spindes videre ved Hjælp af en Løgn!» — «Milla!» raabte jeg skjælvende af Salighed, «hvorledes skal jeg nogen Sinde kunne fortjene Dem! Hvor De er god og ædel!» — «Nej», svarede hun sagte, idet hun søgte at smile, «jeg lyver jo fordi jeg ikke kan

andet fordi jeg ikke vilde kunne holde ud»
 — «Milla!» Jeg vilde gribe hendes Haand og trykke hende til mit Bryst, men hun rev sig løs fra mig og brast pludselig i Graad. «Slip mig!» bad hun, medens Taarerne løb hende ned ad Kinderne. «Jeg er saa tung om Hjærtet, o, saa tung! . . .» Vi gik tavse ved Siden af hinanden, til vi naaede Avlsgaarden

Ser De, Hr. Direktør, saa sælsomt, saa fuld af Angst, paa én Gang sød og smertelig formede den Stund sig for os, der ellers plejer at byde et ungt Par straalende Lykke, den Stund, da vi første Gang talte om vor Kjærlighed. Og ikke blot Angst, men den dybeste Smerte blandede sig i den Salighed, der fyldte os i det Øjeblik, da jeg for første Gang trykkede mine Læber imod hendes. Dette Øjeblik kom endnu samme Dag, nogle Timer senere. Jeg gik frem og tilbage uden for Avlsgaarden sammen med Milla, da et ridende Bud bragte mig et Telegram. «Fra Kutý?» raabte jeg overrasket, idet jeg aabnede det. «Fra min Onkel Martinescu! Han har jo aldrig før i hele sit Liv telegraferet». Han havde heller ikke gjort det denne Gang. Telegrammet var fra hans Forvalter, der meldte mig, at den gamle Mand var død den foregaaende Aften. Jeg stirrede paa Bogstaverne og læste dem atter og atter. Jeg kunde ikke fatte denne Ulykke. «Død!» mumlede jeg. Jeg følte, at mine Knæ vaklede under mig; der kom ikke en Taare i mine Øjne, men en krampagtig Hulken hævede mit Bryst. «Død Død!» Da følte jeg hendes Arme om min Hals, og hendes søde Stemme

hviskede medlidende i mit Øre: «Stefan, min stakkels kjære Stefan!» Saa fik jeg Luft, Taarerne vældede ud af mine Øjne, jeg hævede hendes blege Ansigt op til mig og kyssede hende paa Munden

Nogle Minutter efter sad jeg atter paa min Hest. Jeg tog med Eftermiddagstoget til Czernowitz og derfra til Kutj. Jeg vilde komme tidsnok til Begravelsen, og det lykkedes mig. Men hvad jeg yderligere havde sat mig for, nemlig at jeg vilde være hjemme igjen senest om en Uge, — gik ikke. Min salig Onkel havde nemlig»

Lokomotivets skingrende Piben afbrød ham. Vi nærmede os en større Station. Morgenen var omsider brudt frem, en bleg, afskyelig, dryppende Vintermorgen. Jeg kjendte i Skumringen de Fæstningsværker, der nylig var bleven anlagte for at beskytte den aabne Egn omkring Weichsel imod Russerne. Vi var i Krakau. «Kom», sagde jeg, idet jeg lukkede Kupédøren op. «De maa have nogen Frokost De skal», gjentog jeg, da han protesterede, og jeg hvilede ikke, før han havde faaet den varme Drik ned. «Men nu maa jeg ogsaa telegrafere», sagde han. «Vil De hjælpe mig? — Jeg kan jo hverken Polsk eller Tysk». Det var jeg naturligvis med Fornøjelse rede til, og jeg gik med ham hen til Telegrafbureauet paa Banegaarden. «Undskyld», vedblev han, «jeg maa bede Dem om endnu et Raad. Jeg vil, som jeg allerede har sagt Dem, paa Telegrafstationen i Wien forefinde en Depesche om, hvorledes Milla har det. Men jeg kan ikke holde ud at vente til sent i

Eftermiddag; jeg vilde gjerne have Svar paa en eller anden Mellemstation. Men hvilken skal jeg opgive? Det maa jo passe med Tiden». — «Er der Telegrafstation der, hvor Deres — ja, hvad skal jeg kalde hende? — der, hvor Milla opholder sig?» Han saa' forbavset paa mig. «Hvor skulde hun opholde sig? Naturligvis i Czerkoutz, i mit Hus. Telegrafstation har vi ikke. Buddet behøver højst tre Timer til Vejen frem og tilbage».

Hans Svar gjorde stærkt Indtryk paa mig. Det tog nogen Tid, før jeg fik fattet mig. Jeg stirrede uden at læse i Kjøreplanen, som jeg havde taget frem. «Lad os vælge Oderberg», sagde jeg omsider. Han skrev Telegrammet; det var adresseret til hans Forvalter Gabriel. Det ringede anden Gang. «Skynd Dem!» raabte jeg og trak ham med hen til Kupéen. Men det faldt mig sværere, end jeg kan sige, at komme rask af Sted; jeg følte den Byrde, hans Fortælling havde lagt paa min Sjæl, de Formodninger, der paatrængte sig mig, næsten legemlig som den frygteligste Mathed. Toget satte sig i Bevægelse. Jeg tilstaar ligefrem, at jeg gruede for det Øjeblik, da den unge Mand vilde gaa videre — jeg opmuntrede ham ikke; men han begyndte uopfordret igjen:

«Jeg maatte blive fire Uger, hele Juni Maaned paa min Onkels Gods — hvor stærkt mit Hjærte end drog mig hjem, min Pietet for den afdøde holdt mig bunden. Han havde testamenteret mig sit Gods og samtidig indstændig paalagt mig personlig at vaage over, at alle andre Bestemmelser i hans Testamente

blev udførte. Det var nu et af de kuriøseste Testamenter, der nogen Sinde er blevet gjort; Legaternes Antal løb op til over tusend — over tusend, Hr. Direktør. Enhver Tjener, enhver Familiefader, ja egentlig hvert eneste Menneske i Landsbyen arvede en eller anden Bagatel, et lille Stykke Jord, et Redskab, en Vejret eller nogle Penge. Bohavet lignede til Piberne var samvittighedsfuldt fordelt imellem de utallige Venner, den brave Mand havde der paa Egnen. Nu først viste det sig rigtig, hvilket kjærligt og fint følende Hjærte der havde banket under den haarde Skal — men at sidde rolig her og hver Dag tildele en eller anden Bondemand et halvt Fjerdingskar Land eller efter Beskrivelsen at konstatere en Merskumspibes Identitet for derefter at sende den til en gammel Præstemand, medens min unge Lykke ventede paa mig der hjemme og længselsfuldt strakte Armene ud efter mig — det var en stræng Tid, Hr. von Tarbescu!

Jeg var maaske ogsaa løbet fra det hele, i alt Fald for nogle Dage, til Trods for al min Pietet, dersom de Breve, jeg fik, ikke havde trøstet mig — de kjære Breve! . . . O, hvilken straalende Glæde og Godhed var der ikke i dem, hvilken Finfølelse og Hengivenhed! Tro for Guds Skyld ikke, at de var smukke som dem, man finder i Romanerne; hun snakkede sine otte Sider fulde saa frit og utvungent, som om vi sad Ansigt til Ansigt med hinanden, og hist og her var der endogsaa en slem orthografisk Fejl, og dog — det var de skjønneste Breve, man

kan tænke sig, just fordi hendes skønne, rene Sjæl talte ud af hver en Sætning, hvert et Ord. Jeg havde, naar jeg stavede mig igjennem disse Breve — for hendes Bogstaver var ganske smaa og gnidrede og uregelmæssige — og saa læste dem de tyve Gange, en Følelse af, at jeg havde kunnet lade mig examinere i dem; det var, som om hendes inderste Væsen nu først rigtig aabenbarede sig for mig, endnu klarere og skjønnere end igjennem det mundtlige Ord. Hun havde ingen Nyheder at melde mig — du gode Gud, hvad skulde der vel passere i «det røde Taarn»! — men det mest dagligdags tog sig, naar hun skrev om det, pludselig ud som noget ganske nyt, som om jeg aldrig havde set det, og æggede mig til Eftertanke, just fordi jeg nu lærte at se paa det med hendes Øjne Kort sagt, hendes kjære Ansigt kunde jeg ikke lære at elske højere, end jeg allerede gjorde, men hendes Sjæl blev mig først i de Dage, da vi var borte fra hinanden, saa dyrebar, som den fortjente at være. Det var ikke helt mit Alvor, men heller ikke helt Spøg, da jeg en Gang skrev til hende: «Jeg kunde næsten have Lyst til at blive her længere, end jeg behøver, blot for hver Dag at faa et Brev fra dig!» Det følger af sig selv, at vi nu sagde Du til hinanden; havde vi kun haft Lejlighed til at tale mundtlig sammen, havde det maaske varet flere Uger, før vi var naaede saa vidt, nu kom det allerede i det andet Brev ganske af sig selv ved Hjælp af en Spøg, som hun gik ind paa, som hun

da i det hele taget var meget munter i sine Breve og tit skrev meget morsomt — aa, saa morsomt —»

Han smilede stille. Jeg maatte se forbavset paa ham, hvilket jeg for Resten adskillige Gange havde maattet i den korte Tid, vi havde kjendt hinanden. Hvor kunde et Menneske, paa hvem der hvilede et saadant Tryk, saa frejdig og glad udmale, hvad der havde moret ham? Og hvor kunde han, der saa kraftig formaaede at hæve sig over sin Ulykke, pludselig ved den næste Vending i Samtalen falde saa hjælpeløs sammen? Jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa de Ord, hvormed Archimandriten Arkadius efter hans eget Sigende havde karakteriseret ham. Han var virkelig en mærkværdig elastisk Natur, i hvert enkelt Øjeblik i Stand til og tilbøjelig til at give efter eller springe op som en Fjer. Og medens jeg tænkte herpaa, fik jeg et nyt Bevis paa Rigtigheden af denne Dom, thi pludselig blev hans Ansigt atter mørkt, og han vedblev med skjælvende Stemme:

«En Morgen udeblev det sædvanlige Brev. Jeg kunde knapt passe mit Arbejde, jeg var til Mode, som om Solen ikke var staaet op den Dag. Da der heller intet Brev kom næste Dag — det var den første Juli — telegraferede jeg til Gabriel, som svarede: «De to Damer er rejst for fem Dage siden i Følge med en Præst — ingen ved, hvorhen». En Time efter var jeg i Kutý, gav Notaren Fuldmagt til at handle paa mine Vegne og rejste hele Natten igjennem, saa at jeg næste Morgen ganske tidlig stod uden for min Port. Jeg behøvede ikke at ringe paa. Dimitri

kom strax og lukkede op. Den gamle Mand saa' meget træt og forvaaget ud. «Jeg vidste, at De strax vilde komme hjem», sagde han. «De anser det for en stor Ulykke og er meget bedrøvet — De ser jo ynkelig ud. Det gjør mig ondt, men alligevel maa jeg sige: Det er en Lykke, for nu kommer De dog ikke til at ægte den Moders Datter!» — «Siger du ét Ord til af den Slags, jager jeg dig ud af Huset!» sagde jeg heftig. «Fortæl». — «Hvad ved jeg!?» svarede han mørkt. «Jeg har det fra Gabriel, og han har det igjen fra de to gamle derovre i Narretaarnet, og vi ved allé sammen blot, at i Søndags Formiddags, da Anitza var alene hjemme, kom den Slyngel Arkadius kjørende. Han snakkede længe med den gamle Tosse, og da Frøkenen kom hjem — hun var redet alene ud — maatte de strax pakke deres Kufferter, og han tog dem med sig — til Suczawa. Det er det hele». Mere vidste heller ikke hverken Gabriel eller de to gamle Folk i Taarnet.

Jeg var forfærdelig træt og kunde knapt holde mig i Sadlen; ikke des mindre red jeg strax, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde, til Suczawa. Maaske havde de gjort Holdt der, saa at jeg kunde forfølge deres Spor videre der fra. Det viste sig at være et forfængeligt Haab. Ingen havde set noget til dem; de maatte være kjørt lige igjennem Byen. Jeg var allerede ved at opgive Haabet, da jeg pludselig hørte et højt Skrig. Det kom fra et

Vindue i en Gjæstgivergaard — der stod den brave Anitza og vinkede ad mig med begge Hænder. Jeg skyndte mig op til hende; hun maatte da vide, hvor Milla var bleven af.

Ak, den stakkels Tosse vidste lidt nok, skjønt hun en hel Time igjennem bitterlig grædende snakkede op, som om det aldrig skulde faa Ende. De Kjendsgjerninger, jeg fik ud af hende, var følgende: Arkadius var ganske uventet kommet ind til hende og havde først kun talt om ligegyldige Ting. «Men saa gav han sig pludselig til at se paa mig, som om han vilde gjennembore mig med sit Blik, og sagde: 'De omgaas nok ogsaa en hel Del med Baron Barletta?' — 'Hvor falder De paa det?' svarede jeg, 'saadan en Pjalt kan vi da ikke holde Omgang med!' — 'De lyver', sagde han ganske rolig uden at hæve Stemmen, men den Tone, han sagde det i, gik mig til Marv og Ben, og lige i det samme blev jeg saa angst og bange for ham, som jeg aldrig har været for noget andet Menneske. 'Der er en Kjærlighedshistorie imellem dem'. — 'Kun Venskab', forsikrede jeg grædende; den Tro havde jeg selv været i lige til den Dag. 'De er jo da heller ikke voxne Mennesker endnu'. Saa blev han grov og skjældte mig ud for en Tosse — jeg en Tosse, Hr. Baron! — og vilde have at vide af mig, om —» Her gik den gamle Pige i Staa og blev purpurrød. Omsider fik jeg dog ud af hende, at han vilde have at vide, om jeg nogen Sinde havde kysset Milla, hvilket hun forarget benægtede. Saa

vilde han se mine Breve til Milla. Hun kunde kun vise ham Skrinet, de var i, svarede hun, Nøglen havde Milla. Saa gav han sig til hendes Forfærdelse, ganske koldblodig i Lav med Laasen, brød Skrinet op med Magt og læste hurtig Brevene igjennem. «Han fortrak ikke en Mine derved», fortalte hun, «han tabte i det hele taget ikke sin Sindsro et Øjeblik, heller ikke under det frygtelige Optrin, som nu fulgte paa, da Milla kom. Hendes første Blik faldt paa det aabne Skrin. «Hvem har vovet det?» spurgte hun, idet hun blev ligbleg. «Det har jeg», svarede han, «efter Deres Formynderskes Ordre». — «Du lyver, Skurk», svarede hun. «Saadan en Nederdrægtighed kan den fromme, gode Dame aldrig begaa!» Han fortrak ikke en Mine. «De kan ikke fornærme mig», sagde han. «Her er min Fuldmagt». Han trak et Brev frem og rakte hende det. Det var et Brev fra Baronessen, hvori denne i de strængeste og samtidig bønligste Udtryk paalagde hende ubetinget at lyde hans Ordre. Nu først faldt Milla sammen og var lige ved at daane, men saa tog hun sig sammen med Opbydelse af alle sine Kræfter, gik hen til Kaminen, tog et Lys og tændte det. Jeg blev ganske forfærdet ved at se hende bære sig saadan ad og ved at se hendes stive Ansigt. «For Guds Skyld, Barn, er du fra Forstanden? Hvorfor tænder du Lys ved højlys Dag?» — «Jeg vil brænde disse Breve», sagde hun. «Ilden renser, siger man — de er besmittede!» Hun greb efter dem, men han lagde Haanden paa dem. Hun traadte endnu nærmere og

saa' paa ham — jeg havde aldrig troet, at det Barn kunde se paa nogen med saadant et Blik, det var til at blive angst og bange for Saaledes stod de lige over for hinanden og stirrede hinanden ind i Øjnene; jeg syntes, det varede en Evighed, mit Hjærte bankede, som om det skulde springe. Omsider tog han langsomt Haanden til sig, hun tog Brevene ét for ét og holdt dem i Flammen, til de var helt brændte. Hun gjorde det ganske langsomt, det varede maaske ti Minutter, han ventede taalmodig. Da hun var færdig, sagde han: «De har strax at rejse herfra med mig. Frøken Anitza følger med. Vil De adlyde med det gode, eller skal jeg bruge Magt?» Hun svarede ham kun med et Blik fuldt af Foragt. «Pak Kufferterne», sagde hun til mig. Jeg kunde knapt gjøre det, saadan rystede jeg over hele Kroppen. «Skynd Dem!» kommanderede han, «og sørg for, at Deres og Frøkenens Sager ikke kommer imellem hverandre!» Saa kørte vi. Jeg græd voldsomt, men Millas Øjne var ganske tørre, hendes blege Ansigt saa' ud, som om hun i den sidste Time var bleven ti Aar ældre. Pludselig rettede hun sig og sagde højt: «Du faar ikke Lov til at blive hos mig, Anitza; dig tør man ikke imod din Vilje indespærre i et Kloster. Gaa til Stefan, og sig til ham, at jeg kun har bøjet mig for Magten. Jeg er hans Brud og tilhører ham for hele Livet. Kan han sætte Magt imod Magt og befri mig, skal jeg tage imod ham med Jubel!» Det lød som en Ed. Men jeg . . .» Saa begyndte hun igjen paa en uendelig Klagesang.

Hun havde været svag og slet, jamrede hun. Hun havde først slet ikke svaret paa disse rørende Ord, og saa havde hun spagfærdig sagt, at hun vel næppe fik Lejlighed til at bringe mig den Hilsen, for hun haabede at faa Lov til at blive hos hende og at opnaa Baronessens Tilgivelse. «Saa saa' Præsten paa Barnet med et skadefro Smil», fortalte hun, «men Milla fortrak ikke en Mine, rykkede blot umærkelig fra mig som for at undgaa at røre ved mig. Men Straffen fulgte mig lige i Hælene. Da vi kom til den store, overdækkede Træbro over Suczawa, ved Indkjørslen til den lille By, lod Arkadius Vognen holde uden for et Værtshus. 'Staa af, Frøken Stefurian', sagde han; 'her er tre Maaneders Løn; Baronessen giver Dem Deres Afsked'. Det hjalp ikke alt, hvad jeg græd og jamrede mig, jeg maatte ud af Vognen, men jeg havde da den Trøst, at Barnet i sin Englegodhed tilgav mig og gav mig et venligt Ord med paa Vejen. 'Lev vel', sagde hun. 'Saa længe Stefan lever, kommer du ikke til at lide Nød'. Og saa kørte de» — «I hvad Retning?» spurgte jeg. Det vidste hun imidlertid som sagt ingen Besked om; hun lamenterede blot over, at det frygtelige Menneske formodentlig havde slæbt det stakkels Barn i et eller andet afskyeligt Fængsel. «Jeg skal nok finde hende!» raabte jeg. «Endnu er der Lov og Ret i Østerrig!» Men min Tillidsfuldhed forsvandt, da jeg fik talt med min juridiske Konsulent. «Hvorledes», sagde han, «vil De bevise, at Baronessen har overskredet sin Ret over for sin Myndling? Og hvad

Ret har De til at gribe ind?» Modløs og dybt bedrøvet vendte jeg tilbage til Czerkoutz med Anitza.

Jeg indkvarterede hende paa Slinca; Tanken om, at hun nu hele den udslagne Dag kunde være sammen med sin kjære Bellona, fik snart den gode gamle Tosses Taarer til at tørre. Jeg fik ogsaa efter i nogle Timer at have være nedsunken i sløv Smerte mit Mod og min Energi igjen. Kunde Øvrigheden ikke hjælpe mig, maatte jeg hjælpe mig selv. Jeg betroede min Ven Sofron Opsigten med mine Godser og brød op sammen med Gabriel for at søge efter Milla. Det var mig en Trøst, at Sofron, skjønt han ganske vist indtrængende advarede mig imod at gjøre noget som helst voldsomt Skridt, dog paa den anden Side billigede min Beslutning ikke at overlade den ulykkelige Pige til hendes Skæbne. Vi var alle sammen enige i, at Arkadius efter al Sandsynlighed havde bragt hende til det Kloster, hun var bleven opdraget i, eller i alt Fald til et andet Nonnekloster i Rumænien. Det første Spor, Gabriel og jeg fandt, styrkede os i denne Formodning; Toldbetjentene ved Itzkany mindedes det paafaldende Par; de var samme Dag, som Anitza var bleven sat ud af Vognen, kjørt over Grænsen. Det Kloster var Milla nu imidlertid ikke i; Gabriel skaffede sig Adgang til det, idet han udgav sig for en Gartner, der søgte Plads, medens jeg blev i den nærmeste lille By. Saa vendte vi os til de andre Nonneklostre der paa Egnen. Hvor megen Tid og Møje og hvor mange Penge det end kostede, den gamle Mand overvandt alle Vanskeligheder og blev

hver Gang saa længe inden for de hellige Mure, til han havde sikker Oplysning om alle Beboerne. Milla var ikke iblandt dem. Hvad jeg led i den Tid, hvorledes Bekymring, Vrede og Utaalmodighed rystede mig, hvorledes jeg stadig troede, at jeg var ved at bukke under, og kun holdt mig oppe ved Haabet om næste Dag, som saa igjen bragte ny Skuffelse — det vil jeg ikke prøve paa at skildre, jeg vilde ikke kunne finde Ord dertil.

Efter otte Ugers Forløb, der tyktes mig en Evighed, vendte vi sidst i Avgust tilbage til Czerkoutz. «Hr. Stefan», sagde den gamle Dimitri, idet han bast i Graad ved Synet af mig, «det var mit inderligste Ønske, at De aldrig mere maatte faa denne Moders Datter at se, men nu, da De kommer saaledes tilbage, vil jeg bede vor Herre om at føre hende til Dem igjen, og havde jeg vidst det, skulde den Skurk aldrig være sluppen ud af Huset, før han havde bekjendt, hvor han holder Pigebarnet fangen». — «Hvem?» spurgte jeg umaadelig forbavset. «Skulde Arkadius have vovet . . .?!» — «Ja, og da jeg tog imod ham, som han fortjente, gik han til Fader Sofron». — Min Ven fortalte, som følger: «Han var endogsaa to Gange hos mig. Først lige efter, at du var rejst. Uden at ænse min afvisende Mine sagde han rolig og høflig som altid, at han maatte tale med dig og i den Anledning udbad sig din Adresse for strax at kunne gaa til dig. Jeg svarede naturligvis noget utaalmodig, at han vist glemte, hvad der var foregaaet, og at jeg ikke var noget Barn. «Nej»,

svarede han, «men en Herrens Tjener, som maa være en anden Præst behjælpelig med Opfyldelsen af en hellig Pligt». Hvor alvorlig og højtidelig han end sagde dette, rørte det mig dog ikke, jeg fastholdt min Vægring. Omsider gik han. Men saa i Søndags kom han pludselig igjen, lige som jeg var kommen hjem fra Kirke. «Maaske er jeg heldigere denne Gang», sagde han og gjentog sin Anmodning. Jeg sagde atter Nej. «Det er slemt», sagde han; «ganske vist ikke for den hellige Sag, vi begge tjener, at Guds Vilje maa ske blandt Menneskene, thi Baronens faar aldrig mere den unge Pige at se, men for ham». Hans Stemme lød saa bevæget, hans Ansigt var saa mørkt, at jeg til Trods for min faste Beslutning spurgte, hvad det drejede sig om. «Ja, det er just det slemme ved Sagen», svarede han i samme Tone, «at jeg hverken tør sige eller blot antyde Dem det. Turde jeg det, vilde De strax selv skaffe mig Deres Ven i Tale». — «Saa skriv til ham», sagde jeg. «Et Brev skal jeg besørge til ham». — «Det nytter ikke», svarede han. «Uden Beviser vil han ikke tro mig. Disse Beviser kan jeg forelægge ham, men jeg kan ikke sende ham dem i et Brev». Saa gik han; han haabede, at du snart vilde blive kjed af den forgjæves Søgen, sagde han til Afsked. Han haabede, at han snart vilde komme til at tale med dig». — «Den hykleriske Skurk!» raabte jeg. «Hvem ved, hvilken giftig Intrige han nu igjen spinder paa! Det skal ikke lykkes ham!» — «Det mener jeg med», sagde Sofron. «Og dog — jeg maa tilstaa, at jeg

ikke helt kan frigjøre mig for Indtrykket fra den sidste Samtale. Han var saa bekymret, saa urolig, at jeg aldrig havde troet, at det Jærnmenneske kunde være saadan. Det falder mig svært at tro, at ogsaa det blot skulde være en Maske. Maaske du dog bør tilstaa ham den Samtale, han ønsker. Jeg kan jo være til Stede derved». — «Aldrig!» svarede jeg bestemt. «Giver man en Slange Lov til at liste sig ind paa en, har man ingen Ret til at beklage sig over, at den stikker en i Hælen. Jeg har lidt nok for hans Skyld».

Jeg kom for øvrigt ikke strax i den Situation ligefrem at maatte afvise ham. Allerede tre Dage efter, at jeg var kommen hjem, rejste jeg igjen. Var Milla ikke i et eller andet rumænsk Kloster, havde Baronessen næppe noget sikkert Fængsel til hende undtagen paa et af sine Godser, og de laa i Podolien. Der rejste jeg hen. Gabriel og Dimitri fulgte med. Der gik atter fire Uger med pinlig forgjæves Søgen. Det eneste Resultat var den sørgelige Vished, vi fik om, at vi denne Gang var kommen for sent. Milla havde, ledsaget af en gammel Dame, aabenbart Anitzas Efterfølgerske, og to Tjenere i Juli Maaned opholdt sig paa et skummelt gammelt Slot ved Hussiatyn tæt ved den russiske Grænse, det røbede Slotsforvalteren, hvis Tunge vi fik paa Gled ved at give ham en Masse Penge. Frøkenen, fortalte han, havde været meget alvorlig, men hun havde aldrig grædt, og en Gang, da hans Kone havde sagt et medlidende Ord til hende, havde hun svaret: «Der

er ingen Grund til at beklage mig. Man vil ikke for evig kunne skille mig fra min Hjærtenskjær, og er jeg først hans Hustru, er jeg det lykkeligste Menneske paa Jorden» I de første Dage af August var de rejst igjen; Slotsforvalteren kunde kun opgive den første Station; her tabte vi atter Sporet. Jeg var vel bleven ved at flakke om i Slettelandet en rum Tid endnu, hvis mine Tjenere ikke havde trængt paa for at faa mig til at rejse hjem. Jeg holdt det ikke ud, sagde de atter og atter, og saa gav jeg efter for deres Bønner. Jeg holdt nogle Dages Rast i Czernowitz, thi jeg følte mig træt til Døden af de legemlige og aandelige Lidelser, jeg havde gennemgaaet i de sidste Maaneder. Men Ro kunde jeg heller ikke udholde, og i denne feberagtig ophidsede Tilstand tog jeg saa pludselig en sælsom Beslutning

Det var en smuk, mild Oktoberdag hen ved Klokken to om Eftermiddagen. Jeg sad i «Folkedhaven», den smukke Park i Czernowitz. Varmen gjorde mig godt, thi jeg rystede over hele Kroppen af Feberkulde. Pludselig faldt det mig ind: Baronesse Aglaja bor jo her, hvorfor gaar du ikke til hende og beder hende om at forbarme sig over dig? Og aldrig saa snart var denne Tanke dukket op i mig, før den i den Grad havde Magt over mig, at jeg strax maatte sætte den i Værk. Jeg skyndte mig tilbage til Vognen, der ventede paa mig ved Indgangen til Parken, og kørte hen i «Russergaden», hvor hendes Hus laa. Dimitri havde en Gang i

Forbigaaende vist mig det, et skummelt, slet vedligeholdt Hus, der ud til Gaden saa' ud, som om det var uddøet, Porten var stadig lukket, og Gardinerne var trukne for Vinduerne Og medens jeg kjørte igjennem Gaden, kunde jeg knapt fatte, at jeg ikke allerede havde vovet dette Skridt; hun havde jo selv elsket, og hun holdt jo meget af Milla — hun kunde, hun maatte ikke lade os gaa til Grunde. Der var kun én Vanskelighed, og den bestod i at slippe ind til hende. Du kommer ikke ind til den gamle, syge Dame uden at lade dig melde, og naar hun hører dit Navn, tager hun ikke imod din Moders Søn Jeg blev uvis staaende uden for Porten — skulde jeg opgive et falskt Navn? Saa gik jeg rundt om Huset Haven naaede helt ud til den næste Gade — jeg stod længe uden for det møre Stakit og saa' ind i den dødsstille Have, hvis bladløse Træer beskinnes af Efteraarssolen; det visne Løv laa rødlig gyldent paa Jorden «Jeg vover Forsøget», tænkte jeg, «det gjælder jo vor Lykke», og saa lukkede jeg den uafsaede Laage op og traadte ind. Langt borte skimtede jeg imellem de nøgne Grene Husets Façade ud imod Haven, og fra den lille Gade bag ved mig høstes af og til en Lyd, der røbede, at der var Liv og Færdsel omkring mig, ellers havde jeg gjerne kunnet tro, at jeg var midt ude i Skoven, saa stille var der, og saa stor var Haven. Med bankende Hjærte gik jeg igjennem det brogede Løv, det raslede under mine Fødder, og jeg gik uvilkaarlig langsommere Saa saa' jeg en Pavillon glimte frem imellem Træ-

stammerne; jeg gik hen til den — mit Hjærte bankede endnu højere, og saa standsede dets Slag et Øjeblik — inde i Pavillonen laa der i en Lænestol en Dame, en gammel Kone i en sort, nonneagtig Dragt; hendes Hoved var sunket helt ned paa Brystet, og hun rørte sig ikke, hun sov rimeligvis Det maatte være Baronessen, og der var ikke et Menneske i Nærheden — Lejligheden var gunstig

Jeg holdt Vejret og sneg mig langsomt frem, Fod for Fod, for at Løvets Raslen ikke skulde røbe mig. Nu kunde jeg skjelne hendes Træk — Det var et dybt rynket, ubehageligt Ansigt, skarpt præget selv nu, da det var slappet af Søvn. Jeg gik endnu et Skridt, saa kom der Trækninger i hendes Ansigt, Støjen havde vakt hende. Hun fo'r op og blev aabenbart frygtelig forskrækket, da hun saa' en fremmed Mand. Hendes Ansigt fortrak sig, der undslap hende et dumpt Skrig af Forfærdelse, og med rystende Haand famlede hun efter en Klokke, der stod paa et lille Bord ved Siden af hende. Men medens hun saaledes stirrede stivt paa mig, forvandlede Udtrykket i hendes Ansigt pludselig paa den sælsomste Maade; det var, som om en umaadelig Overraskelse, en pludselig Glæde flammede op i hende. «Er det dig?!» stammede hun, idet hun søgte at rejse sig. «Hvor er det muligt Alle Helgener Du» Og saa nævnede hun et Navn»

Han tav brat.

«Jeg hørte den Gang ikke Navnet tydelig», vedblev han med dump Røst. «Først for to Uger

siden fik jeg at vide, at det var «Egon!», hun hvi-skede. Den Gang var det kun den Forandring, der foregik med hendes Ansigt, og saa det, at hun strakte Armene ud imod mig, der forfærdede mig. «Hun maa være vanvittig», tænkte jeg og veg et Skridt tilbage. Men saa kom hun til sig selv igjen. «Barletta!» skreg hun saa vildt, at det gik mig til Marv og Ben. «Væk! Væk!», og saa greb hun Klokken og svang den saadan, at den skarpe, klare Tone kunde høres langt bort. En Tjener kom styrtende ud af Huset. Jeg tog Flugten og naaede Laagen et Øjeblik før dette Menneske, som satte efter mig saa hurtig, hans Ben kunde bære ham. Jeg sprang op i min Vogn, Kusken piskede paa Hestene, og endnu medens Vognen rullede af Sted, hørte jeg Tjeneren skjælde ud og true ad mig

Hvor underligt det end maaske tykkes Dem, jeg spekulerede den Gang ikke synderlig over den gamle Kones besynderlige Opførsel. Ogsaa dette Haab var strandet; Fortvivlelsen herover lagde i den Grad Beslag paa mig, at der ikke var Plads til nogen som helst anden Tanke i min Hjerne. Om Morgenens efter dette sælsomme Møde fik jeg et Telegram fra Arkadius; han havde afsendt det Aftenen i Forvejen fra Vallebranca. Baronesse Aglaja havde lige meddelt ham, at jeg var i Czernowitz, han rejste strax for at komme til at tale med mig. «Gud styre det saa, at jeg maa træffe Dem, først og fremmest at dette Telegram maa komme Dem i Hænde; det gjælder Liv og Død». Jeg rev Papiret i hundrede Stykker, og saa

pinlig var den Tanke mig, at jeg maaske kunde blive nødt til personlig at vise dette Menneske Døren, at jeg besluttede strax at bryde op og ikke at lade nogen vide, hvor jeg rejste hen. Jeg sendte Gabriel og Dimitri til Czerkoutz og tøg selv til Kutty; min Ven Sofron sendte jeg den Besked, at jeg kom hjem om nogle Uger. Det var ikke blot Ønsket om at faa mit afbrudte Arbejde ført til Ende, der drev mig til den øde Klipperede, men ogsaa Længsel efter en Virksomhed, der uafbrudt kunde holde mig i Aande. Det var kommet vidt med mig. Der var Øjeblikke, i hvilke jeg var bange for, at den Smerte, Tanken om Milla voldte mig, skulde koste mig Forstanden.

Jeg blev fem Uger i Bjærgene, til sidst i November, meget længere, end jeg havde nødig for at opfylde de Pligter, min Onkel havde paalagt mig i sit Testamente. Jeg vilde ikke tilbage til Czerkoutz, hvor alt mindede mig om min tabte Lykke; hele Verden var bleven mig ligegyldig, mit eget Hus og mit Landvæsen, som jeg havde omfattet med saadan en Lidenskab; jeg brød mig ikke engang om at faa noget at vide derom og undlod derfor at meddele mine Folk, hvor jeg opholdt mig. En fuldstændig Apathi, en sygelig Længsel efter at være ganske ene havde bemægtiget sig mig og holdt mig fast i en Afkrog af Jorden, hvor næppe nogen før mig paa den Tid af Aaret er bleven med sin gode Vilje. Min Onkel, der var en lidenskabelig Jæger, havde for mange Aar siden højt oppe ved «den sorte Czeremosz», midt i den tætteste Del af Karpatherskoven, ladet

bygge et lille Hus, hvor han i Septemberjagttiden slog sig ned med sine Venner. Det laa en fem Mils Vej fra hans Gods og, som sagt, midt i denne uhyre Udørken af Klipper og Granskove; selv om Sommeren var man en Times Tid om at naa til de nærmeste Naboer, Huzulerne, som græssede deres Hjorder der fra Juni til Avgust. Nu, i November, var det fuldstændig Vinter; mine to Ledsagere, min Onkels Tjenere og gamle Jægere, der var vante til alle denne Naturs Rædsler, besvor mig Dag for Dag at tage hjem. Der hørtes ikke en Lyd undtagen de vilde Dyrs Hyl og Vinterstormens Susen i Grenene. Det var et elendigt Liv, Hr. v. Tarbescu, en trøstesløs Vegeteren for Legeme og Sjæl

Hvem ved, hvor længe jeg var bleven i denne Udørken, hvis ikke Nætterne havde været, de frygtelige Nætter! Det varede længe, før jeg kunde falde i Søvn, og naar saa endelig mine brændende Øjenlaag faldt i, stod min elskede for mig i Drømme: «Hvorfor lader du mig lide og længes ene og hjælpeløs?!» Saa til sidst tog jeg mig sammen og rejste hjem; jeg vilde raadføre mig med Sofron, vove endnu et sidste Forsøg.

Mine Folk tog imod mig med Jubel; de havde været i den største Angst for mig; jeg dulgte for dem, hvor jeg havde været — jeg ved knapt selv, hvorfor; maaske fordi jeg skammede mig over min Svaghed, maaske fordi jeg ikke yderligere vilde forøge deres Bekymring for min stakkels Sjæl. Jeg fik ikke det Raad af Sofron, jeg havde haabet; han vidste

intet, forsikrede han, og saa sagde han: «Du maa under alle Omstændigheder tale med Arkadius, før du gjør yderligere Skridt». Jeg fo'r op og protesterede opbragt, men han blev ved sit: «Du maa, Stefan. Han har talt med mig igjen. Mennesket er som forvandlet; jeg kjender ikke den Hemmelighed, han har at aabenbare dig, men jeg indestaar dig for, at den drejer sig om noget, der ikke blot volder ham den bitreste Sjælekval, men ogsaa er af største Vigtighed for dig. Jeg troede ogsaa, det var Komediespil, men nu er jeg overbevist om det modsatte». Og da jeg fastholdt min Vægriug, sagde han alvorlig: «Velan, du faar handle, som du vil; jeg maa gjøre, hvad min Samvittighed byder mig. Arkadius underretter mig nu stadig om, hvor han opholder sig; jeg lader ham endnu i Dag vide, at du er her. Des værre er han for Tiden langt her fra, det kan vare fire Dage, før han kan være her». — «Det er spildt Ulejlighed», svarede jeg, og hvad Sofron ikke kunde faa mig til, lykkedes naturligvis endnu mindre den skikkelige Anitza. Hun kom nemlig ogsaa farende fra Slinca og bestormede mig paa samme Maade; Archimandriten havde ogsaa talt med hende.

Sofron telegraferede strax, Arkadius rejste uopholdelig, men Samtalen fandt alligevel ikke Sted. Da han kom, var jeg ikke længere i Czerkoutz. Der var kommet noget i Vejen. Jeg troede i sin Tid, at det var en Styrelse af vor naadige Fader i Himlen, som i sin Mildhed forbarmede sig over to stakkels Hjerter, som Menneskene vilde adskille —

senere kom det til at staa for mig som en forfærdelig Tilskikkelse af en blind, ubarmhjærtig Skæbne — og nu — ja nu, endnu i Dag vil jeg faa at vide, hvad det var . . .

Det var to Dage efter, at jeg var kommen hjem, hen ved Klokken elleve om Aftenen. Vejret havde hele Dagen været mørkt og afskyeligt, men hen ad Aften klarede Himlen op, Maanen stod klar og fuld op og forvandlede Dyndet paa Vejen uden for mit Hus til flydende Sølv. Mine Folk var for længe siden gaaet til Ro, jeg stod ved Vinduet og saa' ud i den maanelyse Nat og hørte paa den disharmoniske Koncert, hvormed mine to Gaardhunde hilste den lysende Klode. Pludselig slog deres Tuden om i en kort, heftig Gøen; en lille Vogn var hurtig kommen kjørende og holdt uden for Porten; en kvindelig Skikkelse sprang let ud af den, traadte hen til Gitteret og greb efter Klokken. Jeg kunde ikke se Ansigtet, selv Skikkelsens Omrids udvaskedes i det blege Lys, men alligevel fo'r der en Anelse som et Lyn igjennem mig, og det var, som om mit Hjærte skulde høre op at slaa, saa overvældet blev jeg af Henrykkelse. I tre Spring fløj jeg ned ad Trappen, lukkede Døren op og var ude ved Gitterporten, før hun endnu havde trukket i Klokken.

«Milla!» Hun laa ved mit Bryst og stammede under mine glødende Kys: «Jeg er flygtet fra dem. Jeg hører hjemme hos dig, jeg bliver hos dig, din Brud, din Hustru!»

Han tav, og det varede længe, før han fortalte videre.

«Man havde i Avgust flyttet hende fra Podolien til det rumænske Kloster, hvor jeg først forgjæves havde søgt hende i Juli. Portnersken havde kjendt hende fra Barnsben af og var hende god; hun skaffede hende Klæder og gav hende ogsaa nogle Penge, saa at hun kunde flygte. Det fik jeg imidlertid ikke at vide strax, efter at hun var kommen, men først langt senere, i Jærnbanekupeen. Saa snart Dagen begyndte at gry, red jeg til Slinca og vakte Gabriel, som selv spændte for en Vogn og kørte os til Stationen. Vi følte os ikke sikre i Czerkoutz, Baronessen kunde gjøre sin Ret som Formynderske gjældende og maaske med Øvrighedens Bistand atter frarive mig Milla. Derfor indviede jeg kun Gabriel i Sagen, selv Sofron og Dimitri fik først næste Morgen at vide, at jeg var rejst, og at Milla var kommen tilbage, blev holdt skjult for dem. Hvor jeg vilde dølge min unge Lykke, fik ikke engang Gabriel at vide, skjønt jeg strax havde taget min Beslutning i saa Henseende; jeg vidste intet sikrere Tilflugtssted end Jægerhytten ved Czeremosz. Den frygtelige Ensomhed skræmmede mig ikke, og hun gik med Glæde ind paa mit Forslag — vi trængte jo ikke til andre Mennesker, naar vi havde hinanden. Vi kørte til Kolomea — det tyktes mig for farligt at holde Rast i Czernowitz, hvor jeg var kjendt —, gjorde nogle Indkjøb, fæstede Tjenere og en Pige og flyttede saa ind i Huset der oppe imellem Bjærgene».

Han tav atter. «Det er vel nu et Par Maaneder

siden?» sagde jeg omsider for at vække ham af hans Grublen.

«Ja — og vi blev der til Kyndelmisse, altsaa omtrent syv Uger. Det var en saa ubeskrivelig dejlig Tid ja, undskyld, jeg kan ikke sige en Stavelse om den det vilde være at profanere den kun én Ting maa jeg fremhæve, der faldt ikke et eneste Øjeblik den svageste Skygge over vor Lykke, vi følte ingen Anger vi havde ingen bange Anelser kun den fulde, stærke Salighed, der fylder to Mennesker, som føler sig knyttede til hinanden for Liv og Død»

Han strøg sig over Panden og Øjnene, ligesom før paa den omtalte paafaldende Maade, med Bagen af Haanden.

«Og nu vil jeg tage Mod til mig og fortælle Dem, hvilken forfærdelig Ende det tog med den Lykke. Ogsaa De, Hr. Direktør der skal ogsaa Mod til at høre derpaa»

Det var den anden Februar hen ved Klokken otte om Morgen; vi sad ved Frokostbordet. Saa bankede det paa Døren, og før vi kunde svare, traadte Arkadius ind i Stuen. Milla blev ligbleg. Jeg rejste mig og strakte Armen ud imod det paastrængende Menneske. «Gaa!» raabte jeg. «Eller skal jeg kalde paa mine Tjenere?» Det var et sælsomt Svar, han gav. Han traadte endnu et Skridt frem og sagde med sagte, skjælvende Stemme: «Se paa mig, Hr. Baron! Ser et Menneske, der vil fortrædige Dem for sin Fornøjelses Skyld, saadan ud?!» Nu først

saa' jeg nærmere paa ham, og sandelig — der var foregaaet en skrækkelig Forvandling med ham i den Tid, i hvilken jeg ikke havde set ham. Det fordum saa blomstrende og smilende Ansigt var helt forstyrret og gusten gult, Øjnene stirrede vildt og ustadig paa mig. «Jeg beder Dem tilstaa mig en Samtale», vedblev han stadig i den samme om den dybeste Ydmyghed vidnende Tone. «Jeg besværger Dem ved Deres Moders Minde, ved alt, hvad der er Menneskene helligt, lad mig tale med Dem uden Vidner». — «Jeg har ingen Hemmeligheder for min Hustru». Han fo'r sammen og blev endnu blegere. «Hans Hustru!» mumlede han. Milla havde rejst sig. «Jeg behøver ikke at advare dig», sagde hun højt; «du kjender dette Menneske». Og saa gik hun ud af Stuen uden at værdige ham et Blik. «Tal», sagde jeg; «men fat Dem i Korthed». Han traadte nærmere hen til mig. «Hr. Baron», begyndte han med sagte Stemme, «saml al Deres Sjælekraft jeg har noget forfærdeligt at» Han brød af. «Tilgiv mig!» sagde han, idet han brast i Graad og pludselig kastede sig paa Knæ for mig. «Jeg har forsyndet mig frygdelig imod Gud, imod Dem, imod den ulykkelige Pige». — «Rejs Dem!» sagde jeg bydende. «Intet Komediespil». — «Det et haardt», mumlede han og rejste sig. «Haardt, men retfærdigt», sagde han derpaa i en dump Tone; «ingen Anger kan heller gjøre godt igjen, hvad jeg har forbrudt, ellers vilde jeg ikke anse det for at være for dyrt betalt, om jeg med mit Liv kunde gjøre usket, hvad jeg er

Skyld i, eller hvad der dog efter al Sandsynlighed aldrig vilde være sket uden min Medvirkning». — «Hvad mener De?» spurgte jeg, idet jeg følte, at jeg blev bleg, saa uhyggelig berørte hans Stemmes Klang og Udtrykket i hans Ansigt mig. «Hvorledes skal jeg faa det sagt?!» raabte han. Men saa tog han sig sammen og vedblev: «Camilla Varlesco er ikke en Datter af det Ægtepar, som hvis Barn hun er indført i Kirkebøgerne, og som har opdraget hende, hun er en Datter af Enkebaronesse Aglaja Stanowinska og forhenværende Ritmester i den østerrigske Armé Grev Egon Hallsee. Baronessen begik dette Bedrageri for at frelse sit Rygte over for Verden — hun var den Gang allerede Enke. Her er Beviserne — Breve fra Grev Hallsee til Baronessen, som udelukker enhver Tvivl». Han tog en lille Pakke guldene Breve frem og begyndte at folde dem ud for mig. «Tak», sagde jeg, og skød dem fra mig, «det kan ingen Indflydelse faa paa vor Skæbne. Det er i det højeste kun Faderens Navn, der er nyt for mig, og det er mig ligegyldigt». — «Det bør ikke være Dem ligegyldigt», sagde han med dæmpet Stemme, idet han med Besvær stødte hvert enkelt Ord frem, «thi Greven er ogsaa Deres Fader».

Jeg tumlede tilbage, som om jeg havde faaet et Slag i Hovedet, og min første Følelse var rent legemlig, mine Lemmer blev tunge, og jeg frøs. Men saa blev jeg greben af et vildt, næsten afsindigt Raseri. «Skurk!» skreg jeg, idet jeg styrtede ind paa ham, «du vil skille os ad og lokke mig til at

gaa i Kloster, derfor har du fundet paa denne græsselige Løgn! Milla er ikke min Søster!» Han veg ikke tilbage, men bøjede Hovedet som for at tage imod et Slag af min knyttede Næve. «Jo, hun er», sagde han. «Læs dette Brev fra Greven til Baronessen fra 1868: «Jeg synes, det er uædelt, at du forfølger Sofia med dit Had og nu endogsaa, som du triumferende meddeler mig, ophidser hendes Mand endnu mere imod mig. Jeg beder dig indstændig om at lade det være ligesom ogsaa om at svare mig paa mit Spørgsmaal, om min lille Stefan lever» Dette Sted angaar Dem og Deres Moder. Det er det eneste skriftlige Bevis, men jeg har andre. Jeg sværger Dem til, at Deres Moder har tilstaaet Hemmeligheden ved Deres Fødsel for mig. De vil maaske alligevel ikke tro mig, men saa vil jeg minde Dem om Deres Barndom og om Deres Moders Testamente!» Det svimlede for mig, jeg var lige ved at daane. «Løgn!» stammede jeg, «Løgn!» — «Se paa mig», sagde han, «saa kan De ikke længere tvivle. Det er udelukkende dettè forfærdelige, der har knækket mig. Dræb mig, jeg har fortjent det!»

Idet han sagde disse sidste Ord — jeg forstod endnu ikke rigtig, hvad han mente — hørte vi Pigen inde i Værelset ved Siden af udstøde et skingrende Raab om Hjælp. Jeg styrtede der ind. Milla laa bevidstløs paa Gulvet. Hun havde hørt mit Udraab og saa lyttet efter Munkens Svar Det varede længe, før vi fik hende bragt til Bevidsthed igjen, og saa — o, hvad det var for en Kval, hvad det

var for en Kval! Allerede den Gang saa' jeg i hendes hidtil saa glade, af Lykken forklarede Ansigt dette Træk, som siden atter og atter er vendt tilbage, et Træk af Rædsel! Hun stødte mig fra sig og vinkede saa atter ad mig, at jeg skulde komme hertil hende; «det er ikke sandt, vel? Det kan ikke være sandt!» sagde hun, og saa stødte hun mig atter fra sig — o, hvad det var for en Kval, hvad det var for en Kval!»

Den unge Baron slog Hænderne for Ansigtet, og hans Bryst bølgede krampagtig, saadan hulkede han. Det varede længe, før jeg kunde sige noget; jeg var ogsaa ilde til Mode. «De førte vel saa Milla til Czerkoutz?» spurgte jeg omsider.

«Ja, det raadede Lægen, som jeg lod hente fra Kutty, mig til. Hun trængte til den omhyggeligste Pleje og stadigt Lægetilsyn, og ingen af Delene kunde skaffes i den Udørken. Jeg maatte jo ogsaa hjem og raadføre mig med Sofron og Gabriel Det tykkes Dem maaske underligt, De synes maaske, at jeg allerede burde have ladet mig overbevise af Arkadius?!»

Hvor han stødte disse Ord frem — skjælvende af Angst — hvor han bøjede sig frem for rigtig at kunne se mig ind i Ansigtet. Enhver, der læser disse mine Optegnelser, hvem han end er, og hvad Præg hans Væsen end har, vil, forudsat blot, at han har et Hjærte, kunne forstaa, hvad jeg maatte svare. «Slet ikke», sagde jeg. «Det Sted i Brevet, De anførte, beviser jo i og for sig ingen Ting — Sofia

og Stefan er dog virkelig ganske almindelige Navne. Og de Tilstaaelser, Deres afdøde Moder skal have gjort Manden — naa ja, jeg kjender jo kun denne Arkadius af Deres Skildring —»

«Ja vist, Beviser er det ikke», sagde han, idet han afbrød mig. «Og hvad min Moders Testamente angaar; saa — saa —» han stammede i det og sagde derpaa med usikker Stemme, idet han pludselig blev blussende rød i Hovedet: «saa er der jo intet Navn nævnet i det Men betænk vel, hvad der kommer til! Der er nu Baronessens sælsomme Adfærd, da jeg overraskede hende. Den bliver kun forklarlig, naar man antager, at jeg ligner Grev Hallsee!»

Ogsaa paa det Punkt søgte jeg at gjøre Indvendinger; man kunde ikke lægge synderlig Vægt paa, hvad en opskræmmet gammel Kone sagde, desuden havde han jo selv i det Øjeblik været alt for ophidset til at kunne iagttage nøjagtig

Han hørte med spændt Opmærksomhed paa mine Talemaader.

«Det lyder plausibelt», sagde han. «Men — nu Hovedgrunden: Hvorfor blev denne jærnhaarde Mand saa betagen af den Sag, at det formelig gik ham til Marv og Ben? Det beredte ham, fortalte han mig for otte Dage siden i Czerkoutz i Sofrons Paahør, den bitreste Ydmygelse, da jeg i sin Tid slap ud af hans Garn som Følge af min Tjener-Dimitris egenmægtige Handling. Bortset fra hans Forfængelighed turde han sværge ved alt, hvad der er Mennesker, helligt, at det ikke var egennyttige Bevæggrunde,

der havde drevet ham til at arbejde paa at faa mig til at gaa i Kloster, men det Løfte, han havde givet min Moder, og saa — han vilde ikke hykle — «endnu tusend Gange mere den Omstændighed, at det vilde have været til umaadeligt Gavn for «den hellige Sag». Derfor», sagde han, «lovede jeg mig selv højt og hellig, at i Kloster skulde De, hvordan jeg saa end skulde bære mig ad dermed — det var i fuld Overensstemmelse med mit Livs Grundsætning; mit Maal var stort og ædelt, Midlerne har jeg aldrig taget det saa nøje med, det kan ingen gjøre, tænkte jeg den Gang, som vil opnaa noget virkelig stort» Saa bød Tilfældet ham et saadant Middel. Baronesse Aglaja, hvis gejstlige Raadgiver han længe havde været, lod ham kalde til sig i Fjor Foraar, da Milla blev syg i Klosteret, betroede ham, at det var hendes egen Datter, Talen var om, og spurgte ham til Raads om, hvor hun skulde sende hende hen; «det røde Taarn» var det mest passende Sted, men det laa jo lige ved mit Gods. Den Tanke, at her var et Tilknætningspunkt, fo'r strax igjennem Hovedet paa ham. Han havde imidlertid stridt imod denne samvittighedsløse Tanke og forlangt Betænkningstid under Paaskud af, at han vilde indhente Oplysninger om mig. Hvilke Oplysninger han havde givet, vidste jeg jo, den onde Aand i ham havde sejret. Han havde gjort Regning paa, at jeg sikkert maatte lære den unge Pige at kjende og efter al Sandsynlighed blive forelsket i hende, da hun var saa smuk; slog det til, vilde han skille os ad, aabenbare mig det hele og saa sige:

«Der kan du se, saadan Synd og Forvirring fører Verden til, kun hos os er der Fred!» Ja, Hr. v. Tarbescu, saa forvorpen var dette Menneskes Plan efter hans egen Tilstaaelse, og det eneste, han havde at anføre til sin Undskyldning, var, at det havde været hans Agt at gribe saa tidlig ind, at der lige netop kunde være opstaaet en flygtig Tilbøjelighed i vore Hjærter, som vi vilde have haft let ved at forvinde. Det var et frygteligt Optrin imellem ham og Sofron. «Og saaledes har De villet tjene vor Tro», raabte den ædle Præst grædende, «Menneskekjærlighedens Tro, hvis Evangelium er blevet os forkyndt af det ædlestes Menneske, Jorden nogen Sinde har baaret! Det er min eneste Trøst, at De er lige saa langt fra at være Kristen som Indianeren, der lumsk forgifter Brønden paa sin Fjendes Vej». Ogsaa her til kunde Arkadius kun sønderknust svare: «Jeg bøder jo derfor — hvad har jeg ikke lidt siden den Tid! Allerede da jeg første Gang greb ind, under mit Besøg i «det røde Taarn», blev jeg overvældet af Erkjendelsen af, at vi Mennesker ikke kan maale Følgerne af vore Handlinger Jeg saa' af Brevene, at Deres Tilbøjelighed var dybere, end jeg havde troet, og jeg handlede derfor strax mere energisk, end det fra først af var min Agt; jeg havde tænkt at kunne undgaa al Opsigt og at kunne nøjes med en Samtale med Dem. Min Angst voxede, da De søgte efter Milla, og min eneste Trøst var, at De ikke vilde finde hende; jeg søgte med stadig stigende Angst at opnaaa en Samtale med Dem. Og

nu kan De selv tænke Dem, hvorledes jeg blev til Mode, da jeg fik at vide, at De begge to var flygtede; jeg har fuld af Fortvivlelse søgt og ladet søge efter Dem. Gjør nu ved mig, hvad De vil, men tro, hvad jeg siger» Saaledes talte han — og, Hr. Direktør, er det tænkeligt, at et Menneske skulde kunne lyve i saadan en Sag?!»

«Ikke noget almindeligt Menneske», sagde jeg, «men Arkadius?! Hvad mener Fader Sofron?»

»Det ved jeg ikke rigtig», svarede han. »Jeg tror, at han i sit Hjærte er overbevist om, at det er sandt, og at det kun var Medlidenhed, der i de sidste Dage drev ham til atter og atter at sige: «Maaske tager Arkadius fejl, og det kan jo ogsaa være, at han lyver for alligevel at naa sit Maal». Den Mening er ogsaa Gabriel af, den eneste af mine Folk, jeg har indviet i Sagen, fordi jeg tænkte mig, at han maaske fra gammel Tid af kunde vide noget om den. Han forsikrede, at han aldrig havde hørt noget saadant, og at Arkadius' Historie om den Tilstaaelse, min Moder skulde have gjort ham, var en fræk Bagvaskelse imod den døde. Saa brød jeg op for at skaffe mig Vished hos det eneste Menneske paa Jorden, der formaar at give mig den. Hvor svært det end faldt mig at forlade min stakkels Hustru, jeg turde just for hendes Skyld ikke opsætte det længere. Hun har Feber, hendes Kræfter svinder mere og mere, hendes Forstand forvirres mere og mere fra Dag til Dag, fra Time til Time. Endnu er hun ved sin Samling, og hun paalægger sig end-

ogsaa den overmenneskelige Tvang at tie over for Anitza og Lægen, men just denne Tvang opriver hende endnu mere. Lægen er ved at fortvivle. «Jeg vil ikke trænge mig ind i Deres Hemmeligheder», sagde han i Forgaars til mig; «det er ogsaa nok for mig at vide, at det her er sjælelige Lidelser, der fortærer Legemet. Er De ude af Stand til at tage disse Lidelser fra det stakkels Menneske, kan jeg ikke svare for noget. Ikke for tre Dage, Hr. Baron!» Og Milla selv sagde til mig: «Jeg kan ikke sove, før jeg faar Vished; jeg dør, hvis du ikke kan dræbe den Orm, der gnaver paa min Hjærne! Rejs til Greven, spørg ham — intet Menneske kan lyve i saadan en Sag! Siger han Nej, saa er jeg rask igjen i samme Nu, Stefan, du ved, jeg kan, hvad jeg vil jeg bliver rask igjen og skal være din kjærlige, glade, tapre Hustru, saa længe mit Hjærte slaar Siger han Ja, saa lider jeg i alt Fald ikke længere, saa kan jeg sove igjen, sove for evig, en fast og drømmefri Søvn!» Og saa rejste jeg i Gaar Morges».

Han tav og lænede udmattet Hovedet tilbage imod Pudén. «Hvor det Tog kører langsomt», sagde han lidt efter, «aa, hvor det kører langsomt!»

Saa tav vi begge to.

Jeg glemmer visselig aldrig, saa længe jeg lever, hele den Dag — det var den 17de Februar —, men som den bitreste Time staar endnu for min Erindring den, der nu paafulgte, den Time, i hvilken jeg ikke hørte paa noget, ingen Ting sagde og knapt tænkte . . .

Jeg prøvede forgjæves paa at gjentage for mig selv, hvad han havde fortalt, at følge de enkelte Traade — jeg saa' stadig kun den Knude, de havde filtret sig sammen til, den frygtelige, uløselige Knude Min Egenkjærlighed rørte sig, jeg søgte at tænke paa andre Ting, hvad min Kone og mine Børn vel nu tog sig for — Karl var sikkert i Skole, og Fritzi havde sin Sytime; saa prøvede jeg paa at tænke paa, hvilke Restancer der vel kunde have ophobet sig i Fabrikken, forgjæves, jeg havde hverken Sans eller Tanke for noget som helst andet end disse to uskyl-dige, ulykkelige, ynkverdige Mennesker Jeg lukkede Øjnene. «Jeg er saa træt», tænkte jeg, «maaske forbarmer Søvn en sig over mig en stakket Stund —» men saa slog jeg dem op igjen og fo'r op; selv om jeg holdt Øjnene lukkede, saa' jeg allige-vel dette smukke, ædle Ynglingeansigt, man saa saa' det anderledes ud — endnu blegere, voxblegt, med et Udtryk af Rædsel over de stivnede Træk — han havde gjort, hvad han maatte gjøre, efter at han havde faaet Afgjørelsen Jeg tog mig sammen, trak Vinduet ned og lod den kolde Luft stryge hen over min Pande Og samtidig saa' jeg ufravendt ud paa det ensformige, snedækte Landskab for ikke at se andet og lyttede til Hjulenes Rullen for ikke at høre andet. Forgjæves, jeg kunde ikke slippe bort fra den Følelse, som jeg allerede ved Begyndelsen af disse Optegnelser har søgt at udtrykke ved et Billede — jeg saa' Klippeblokken rulle ned, komme nærmere og nærmere og nu knuste den Ho-

vederne paa disse to unge, rene Mennesker, som ingen Ting havde gjort — ingen Ting! — ingen Ting!

Baronen havde hidtil hele Tiden siddet lænet tilbage i sin Krog med lukkede Øjne; var der ikke nu og da kommet en Trækning om hans Læber, og havde han ikke nu og da famlet nervøst med Haanden paa Pudren, kunde jeg gjerne have troet, at han sov. Men nu hørte jeg ham igjen tale bag ved mig, og jeg vendte mig om.

«Spurgte De om noget?»

Han fo'r op. «Nej», sagde han. «Jeg ved overhovedet ikke af, at jeg sagde noget Maaske sagde jeg højt for mig selv, hvad jeg nu uafslædelig tænker: hvor vi kommer langsomt af Sted, hvor uholdelig langsomt O Gud!»

Jeg søgte at berolige ham.

«Ja, De har jo Ret», sagde han. «Og det er jo desuden et Held i Ulykken, at jeg traf Dem, som tilfældigvis kjender Greven. Hvordan vilde jeg ellers have været til Mode paa det Stykke Vej, jeg har kjørt — rent paa det uvisse! Arkadius kunde ikke give anden Besked, end at Greven efter al Sandsynlighed havde kjøbt et lille Gods i Nærheden af Wien, det havde han for mange Aar siden skrevet til Baronessen, at han vilde. Siden den Tid havde de ikke korresponderet, Baronessen havde, fortalte Munken, brudt Forholdet, fordi hun var bleven umaadelig forbitret over de Bebrejdelser, Greven havde gjort hende i Anledning af hendes Adfærd over for min Moder

Nu ved jeg dog i alt Fald, at jeg faar Vished i Aften, det vil sige — hvis Greven da ikke er rejst bort Ak, den Mulighed har jeg endnu slet ikke tænkt paa!»

«Hallsee er ganske sikkert paa Erlabrunn», sagde jeg. «Han forlader om Vinteren i det højeste sit lille Slot nogle faa Dage for at besøge sine gamle Kammerater i Wien»

«Aa, gid han var i Wien!» raabte han. «Men den Lykke tør man vel knapt haabe paa?! Men kunde man ikke — ja, undskyld mig, jeg tænkte paa at rette en højst ubeskyldt Anmodning til Dem, en Anmodning, som det maaske turde være vanskeligt eller endogsaa umuligt for Dem at opfylde»

Han standsede og saa' bønlig paa mig. Jeg forstod naturligvis, hvad han ønskede, jeg skulde gjøre, men jeg tav — jeg vilde ikke forstaa ham Nej, jeg vilde ikke bidrage til, at hans Skæbne fuldbyrdedes endnu hurtigere, jeg vilde ikke gjøre det ringeste for at gribe ind i denne frygtelige Historie — nej, ikke for alt i Verden!

«Det er vel umuligt», vedblev han med næsten svigtende Stemme. «Jeg — vilde bede Dem om paa næste Station at telegraferere til Greven og anmode ham om strax at komme til Wien, saa at jeg kunde faa ham i Tale strax, saa snart vi kom der til» Og atter sendte han mig dette inderlig bedende Blik.

Sveden perlede paa min Pande «Det nytter næppe noget», mumlede jeg. «Hvad skulde jeg give til Paaskud?»

«Slet ingen Ting!» raabte han. «Bed ham blot indstændig derom. Han kjender Dem jo og vil kunne sige sig selv, at De visselig ikke beder ham, sygelig og svag, som han er, om sligt uden at have den vigtigste Grund dertil. Han kommer sikkert. og naar han saa faar at vide, hvad det drejer sig om, maatte han jo ikke være noget Menneske, hvis han kunde blive vred paa Dem eller mig for den Sags Skyld».

Jeg tøvede endnu stadig.

«Men saa betænk dog, hvad der staar paa Spil!» raabte han, idet han greb min Haand. «Millas Liv afhænger jo maaske af, om hun faar Besked fire Timer før eller senere. De tror mig ikke?! O, havde De staaet ved hendes Leje, vilde De tro mig Uvisheden dræber hende! Lægen sagde selv til mig: «Der er ingen Tvivl om, at hun har forkølet sig slemt paa Vejen fra Bjærgene til Czerkoutz; hvor slemt, vover jeg knapt at sige; den vilde Feber stammer sikkert ogsaa derfra. Men det farligste er dog den Sjælekval, hun lider — det er i denne Henseende et i sin Slags sjældent, ja ligefrem mærkværdigt Tilfælde» . . . O, havde De blot set hende . . .»

Hvad jeg følte, medens han talte saaledes — behøver jeg at sige det?! Ak, jeg reddede jo ikke det stakkels Barn ved at telegrafere, tvært imod, jeg fremkændede jo blot den frygtelige Afgjørelse Foreløbig fritog nu imidlertid Lokomotivets Piben mig for at svare — vi var ved Oderberg.

Paa Perronen stod den tykke Portier med et

Telegram i Haanden. Vi skyndte os hen til ham. Det var virkelig til Baronen — Svaret fra Czerkoutz. Stefan greb det med rystende Haand. «Læs De det», sagde han, «jeg kan ikke» Men da jeg saa brød det, rev han det atter fra mig og læste selv. Det maatte være slemt jeg slog Armen om Livet paa ham, thi han vaklede

«Betænker De Dem endnu?!» mumlede han med kvalt Stemme, idet han rakte mig Telegrammet. Det var paa Rumænsk og lød, som følger:

«Tilstanden betænkelig forværret. Været her siden i Gaar. Send endelig under alle Omstændigheder endnu i Dag gunstigt Budskab, selv om det strider imod Sandheden. Dr. Dembicki».

«Naa?» sagde Baronen, idet han greb min Haand.

«Jeg skal telegrafere», svarede jeg.

Han veg ikke fra mig, medens jeg i Bureauet skrev Depeschen, og stirrede ligbleg i ængstelig Spænding, maaske mistroisk paa de for ham uforstaaelige Ord.

«Er det nu ogsaa indtrængende nok?» spurgte han. Jeg oversatte Telegrammet for ham, jeg bad Greven om at møde mig i Hotel Wandt i Wien Klokken fire i Anledning af en yderst vigtig Sag.

«Vil De ikke tilføje en Antydning?» sagde Stefan. «For Exempel, at De har truffet mig paa Vejen».

«Nej», svarede jeg, «han kjender jo maaske slet ikke Deres Navn»

«Tror De? ak! Naa ja — saa tilføj i det mindste, at De beder ham paa det indstændigste om at komme, selv om det falder ham vanskelig».

Det tilføjede jeg. Derpaa skrev Baron en Depesche til Lægen og bad om at faa det næste Telegram i Wien.

«Det har De jo allerede aftalt», sagde jeg.

«Ja, men Telegrammet vilde gaa til Hovedtelegrafstationen, og den Omvej, den Forsinkelse vilde jeg gjerne undgaa, saa jeg vil have det adresseret til det Hotel, De har sat Greven Stævne paa. Hvad hedder det?»

Jeg skrev det op for ham, da det tyske Navn voldte ham Bryderi.

Vi rejste videre, i Førstningen tavse som i den sidste Time. Saa begyndte han atter at tale, at takke mig, fordi jeg havde opfyldt hans Ønske. «Men sæt nu, Greven alligevel ikke kom!» raabte han.

«Vi træffer ham paa Hotellet», svarede jeg, «hvis han ikke er alvorlig syg. Og det er ikke sandsynligt. Han er en nedbrudt Mand, og Gigten knuger ham haardt, men dog aldrig i den Grad, at han ikke med nogen Anstrængelse skulde kunne forlade sit Hus».

«Gud være lovet!» sagde den unge Mand med et Suk. «Hvilken Fare en Forsinkelse kan medføre, beviser Lægens Telegram. Man maa kjende Manden for rigtig at forstaa det. Dembicki er den personificerede Skaansomhed og Hensynsfuldhed; naar han taler om en betænkelig Forværrelse, saa — staar

Døden paa Tærskelen Aa, saa frygteligt» — han udstødte disse Ord næsten hulkende — «saa frygteligt, som det efter det sidste Telegram staar til, har jeg selv ikke tænkt mig det før! . . . Og saa raader han, en ren Fanatiker i Retning af Sanddruhed, endogsaa til eventuelt at gribe til en Løgn! Han ved ganske vist ikke, hvad Sagen drejer sig om — i saa Fald var den Tanke maaske aldrig faldet ham ind! — men jeg vil følge hans Raad, ja, jeg var oven i Kjøbet paa Forhaand bestemt paa i værste Tilfælde at gribe til en Løgn»

«Hvad siger De?!» raabte jeg overrasket.

«Undrer det Dem?» spurgte han ivrig. «Raader De mig fra det?»

«Nej», svarede jeg tøvende. «Det er saa vanskeligt at give Raad i saadanne Sager»

«Det forstaar jeg saa godt», sagde han, idet han greb min Haand og trykkede den varmt. «Heldigvis behøver jeg ikke at trænge ind paa Dem for at faa et Raad af Dem i denne Sag — jeg har allerede taget en fast Beslutning i saa Henseende, da jeg i Gaar kørte alene fra Suczawa til Czernowitz. En urokkelig Beslutning, Hr. Direktør».

Jeg saa' spørgende paa ham.

«Det er ganske simpelt», sagde han. «Lad os betænke, hvorledes Sagerne staa. Siger Greven: «Ja, du er min Søn!», saa tør jeg naturligvis aldrig mere komme Milla for Øjne. Vende tilbage til hende og sige: «Det var, Gud være lovet, ikke rigtigt!» — det kunde jeg ikke. Jeg vil ikke tale om, at

jeg, før jeg rejste, lovede hende og svor en dyr Ed paa, at jeg skulde sige Sandheden — for hendes Skyld kunde jeg tage den Synd at bryde en Ed paa min Samvittighed, og det vil jeg ogsaa ganske vist gjøre, hvis det bliver nødvendigt. Men den anden Synd, jeg vilde tage paa mig, naar jeg vendte tilbage i hendes Arme, Synden imod Gud og Naturen, min egen Gru og Rædsel vilde jeg segne under. Det vilde ikke være mig muligt at gennemføre dette Bedrageri en halv Time Om en anden kunde have Kraft dertil eller burde gjøre det, kan jeg ikke afgjøre, men det ved jeg, at jeg efter hele mit Væsen ikke kan det, selv om jeg tvang mig til at ville det, hvilket ligeledes synes mig utænkeligt»

Han tav, som om han ventede paa, hvad jeg vilde sige. Men jeg saa' ind i den unge Mands pigeagtig bløde Ansigt, tænkte paa hans Historie og endnu mere paa, hvorledes han havde fortalt den — og jeg tav. Nej, han havde ikke Kraft dertil

Han nikkede. «Det er altsaa klart», vedblev han. «Og ikke mindre klart er det —» Han brød af, derpaa hævede han sit Ansigt op imod mig og sagde med fast Stemme, idet han saa' mig lige ind i Øjnene: «Det er ogsaa klart, at jeg ikke kan leve en Dag længere».

«Hr. Baron!» raabte jeg mere opbragt end før.

«Det er saa», sagde han. «Jeg beder Dem tilgive mig, at jeg ogsaa siger Dem dette, men det er ikke værre end min Historie og kan maaske ikke

engang falde Dem saa tungt paa Sinde som den. Det maa være Dem en Trøst at vide, at det ulykkelige Menneske, De har vist saa megen venlig Deltagelse, ikke skal lide et helt Liv igjennem, fordi det skorter ham paa Mod til at gjøre Ende paa sin Kval»

«Det vilde ikke være Mod, men Fejghed!» raabte jeg.

«Den Trivialitet havde jeg ikke ventet mig af Dem», svarede han rolig. «For øvrigt», vedblev han smilende — det var et grueligt Smil — «er dette en Strid om Ord ligesom før, da vi talte om Kjærlighed Hør hellere, hvilke Grunde jeg har at anføre for min Beslutning. I en Bog af en stor fransk Moralist har jeg læst, at der er et eneste Tilfælde, i hvilket Selvmord ganske vist ikke er undskyldeligt, men begribeligt, nemlig naar en uhelbredelig syg forkorter sine Lidelser. Skulde det kun gjælde om Legemets Sygdomme? Faar jeg at vide, at Grev Hallsee virkelig er min Fader, saa er jeg fra samme Øjeblik et fortabt Menneske, syg til Døden, redningsløst fortabt — ingen Pligtfølelse, intet Arbejde, ingen jordisk Lykke kan helbrede mig Vidste De, hvor højt jeg elsker denne Kvinde, af hele min Sjæl og med alle mine Sanser — vidste De det, vilde De ogsaa forstaa, at den Tanke: «Hun er din Søster!» kun giver mig Valget mellem Død og Vanvid. Kan man saa vakle? Men der er én Grund til, som i saa Fald vilde drive mig i Døden: Kjærlighed til og Omsorg for Milla. Vende tilbage til hende kan

jeg ikke, levè skilt fra hende kan jeg heller ikke, thi saa vilde hun dog strax komme paa det rene med Sandheden; jeg har følgelig kun én Udvej: jeg telegraferer og melder hende et gunstigt Udfald, giver mig paa Hjemreisen og omkommer saa under Vejs ved et eller andet Ulykkestilfælde. Kupédøren er ikke lukket — eller jeg staar ved en Mødestation af paa den fejle Side og kommer under Hjulene af et Tog, der lige kommer brusende»

Han sagde dette i en ganske anden Tone end den, han hidtil havde talt i, saa rolig, tilsyneladende saa ligegyldig, at Ordene berørte mig dobbelt uhyggelig.

«Det er godt, at jeg ved det!» raabte jeg.

«Vil De hindre mig deri?» spurgte han atter ganske rolig. «Hvorledes det?»

«Det vil vise sig».

«Jeg tror Nej. Og med hvilken Ret?»

«Med den samme Ret, i Kraft af hvilken De med Føje apellerede til mig, da De fortalte mig Deres Historie, med den Ret, jeg har som Deres Næste».

«Saa maatte De hjælpe mig og ikke lægge mig Hindringer i Vejen», svarede han, ikke fortvivlet, ikke engang ophidset, men atter i en ganske rolig Tone.

Det er frygteligt, tænkte jeg; han nøjes ikke blot med at sige det, han gjør det ganske bestemt. Saa tog jeg mig imidlertid sammen. «Det er allerede taabeligt og syndigt nok», raabte jeg, «blot at tale om saa græsselige Ting nu — før Afgjørelsen er

faldet, og medens vi endnu kan og bør haabe! Men —» den Tanke dukkede først nu op i mig, og jeg klamrede mig til den — «ved De ogsaa ganske vist, om Grevens Svar virkelig er afgjørende for Deres Skæbne? Er Milla virkelig hans Datter?»

«Ja», svarede han. «Sofron og jeg har paa det omhyggeligste prøvet Arkadius' Beyiser, Grevens og Fru Varlescos Breve til Baronesse Aglaja. Siger Greven «Nej», er alt godt, siger han «Ja», er alt ude»

Han tav, og jeg tav ogsaa, og atter martredes jeg af kvalfuld Gru og Medlidenhed, medens vi saaledes rullede af Sted i Tavshed, og atter var det mig umuligt at fatte eller fastholde nogen som helst anden Tanke

Hvor Toget fo'r hurtig af Sted! — Nu bruste det allerede forbi Kadethuset i Weisskirchen — Klippeblokken rullede nærmere og nærmere «Siger Greven Nej, er alt godt, siger han Ja, er alt ude —» vist nok for hundrede Gang gjentog jeg disse Ord for mig selv, atter og atter

Saa — pludselig — fo'r det igjennem mig: burde han ikke sige Nej?! Umuligt! skreg det i mig. Umuligt — det vilde være en Løgn, som intet Menneske, ingen Fader kunde faa over sine Læber! — Det strider imod Naturen, den menneskelige Følelse vægrer sig derved Jeg tvang denne Tanke ned, men den dukkede atter og atter op igjen. Umuligt! Vel! — Men er det da muligt, at en Fader kan jage sine uskyldige Børn i Døden, for at

de skal bøde for, hvad han har forbrudt? Kan en Fader det, og stemmer det med menneskelig Følelse?! . . .

Jeg vil ikke udmale, hvorledes disse Overvejelser bølgede op og ned i mig og kæmpede med hinanden. Vilde jeg gjøre det, maatte jeg klart gjøre Rede for Grunde og Modgrunde, og saa vilde det ikke blive en tro, sanddru Skildring af min Tilstand i hin angstfulde Time. Thi som Ild og Vand syder og spruder imod hinanden, saa Dampen slaar i Vejret derved, saaledes kæmpede de i mit Indre. Jeg grublede ikke synderlig, jeg kom ikke til Klarhed det var jo ikke klare Tanker, men Følelser, der stredes i mig. Klippeblokken er i Fart! Tør og bør man give den en anden Retning? Ja eller Nej? . . . Det er ingen Overdrivelse, naar jeg forsikrer, at jeg for hvert Minut, der gik, gav et forskjelligt Svar paa dette Spørgsmaal.

Saa dukkede en ny Tanke op i mig og rev mig i alt Fald for en stakket Stund ud af denne Hvirvel. Er det ikke allerede for sent? Bedrager dette ulykkelige Menneske ikke sig selv, naar han siger, at dette Nej kunde give ham hans tabte Lykke ubeskaaren tilbage?

Baronen saa' mit spørgende Blik. «Hvad var det, De tænkte paa?» sagde han.

Hvorledes skulde jeg udtrykke det?! . . . «Aa, jeg gjorde mig taabelige Skrupler», sagde jeg saa frejdig som muligt. «Jeg for mit Vedkommende tvivler nemlig ikke et Øjeblik om, at Greven med

god Samvittighed maa give Dem det Svar, De attraar. Men er saa ogsaa alting godt dermed? Jeg mēner, vil saa ikke den Tanke alligevel pine Dem, at —»

«At det kunde være Løgn?!» afbrød han mig. «Hvor skulde det kunne være muligt? I saadan en Sag lyver ingen! Jeg og Milla vilde fra det Øjeblik af atter være de lykkeligste Mennesker».

«Og Arkadius?!» spurgte jeg. «Ja, jeg mener kun, at han jo synes at være en giftig og snedig Rænkesmed. Sæt nu, at han af Forbitrelse over, at selv dette yderste Middel var slaaet fejl for ham, udsprede dette afskyelige Rygte blandt Folk?»

«I saa Henseende er jeg rolig», svarede Baronnen. «Hvilket Lys vilde han saa ikke selv komme til at staa i, han, som har faaet Baronessen til at sende Milla til «det røde Taarn»? Et saadant moralsk Selvmord kunde ingen Præst begaa, selv om han var mindre ærgjerrig end dette Menneske. Men nu forklarer jeg mig ogsaa hans Adfærd fra først af anderledes. Jeg tror, ikke det er nogen Intrige, men, i Fald han tager fejl, en ufrivillig Fejltagelse, som han selv deler».

«De antager altsaa», spurgte jeg efter en Pavse, «at det ogsaa vil lette en Sten fra hans Hjærte?»

«Ja. Ogsaa for ham maa jo Grevens Erklæring være gyldigt og afgjørende Bevis».

«Og Baronesse Aglaja?»

«Om hende gjælder vel det samme. Og selv om det skulde vise sig ikke at være Tilfældet, hvad Vægt ligger der saa paa det? Nægter hun os ved-

blivende sit Samtykke, rejser vi til Udlandet og lader os vie der. Og selv om hun var vanvittig nok til at raabe ud i Verden: «Camilla Varlesco er min Datter, og jeg er overbevist om, at hendes Mand er hendes Halvbroder paa fædrene Side! — naa ja, saa vilde jeg støttet af Greven træde op imod hende og bevise, at hun havde Uret. Og selv om der var Mennesker, som alligevel troede hende, selv om hun forbitrede os Opholdet i vort Hjemland — hvad Vægt ligger der saa paa det, naar vi blot er paa det rene med Sandheden? Jeg er en rig Mand, og Verden er stor, og hvor Milla er, der er min Lykke og mit Hjem De kan derfor stole paa, at hvis Greven svarer Nej paa mit Spørgsmaal, saa er alt virkelig godt igjen».

Han rejste sig, gik nogle Gange frem og tilbage i det snævre Rum og satte sig saa ned i en anden Krog. «Og maaske gaar det saadan», hviskede han. Jeg kunde ikke rigtig høre Ordene, men jeg sluttede mig til dem af den Maade, hvorpaa hans Ansigt klarede op. Det var aabenbart, at Haabet atter blussede op i dette mærkværdig elastiske Menneske, som med en saadan Byrde paa Hjærtet havde kunnet udvikle sine Anskuelser om Kjærlighed og Dame-romaner

Jeg blev imidlertid ængsteligere til Mode end nogen Sinde før. For hvert Sekund, der gik, øgedes min Tvivl, min Angst, min Samvittighedsqual. Jeg søgte atter at ryste det hele af mig. «Hvad kommer det dig ved?» mumlede jeg, og da vi kjørte forbi

Leipnik, den sidste Station før Prerau, fik jeg pludselig den Idé at staa af i Prerau og vente til det næste Tog. Jeg havde gjort dette fremmede Menneske, som Tilfældet havde ført mig sammen med, den Tjeneste, han havde bedt mig om, han vilde træffe Greven i Wien — hvad kom Resten mig ved? Hvorfor skulde jeg tage den Kval paa mig til ingen Nytte at være til Stede ved den Sammenkomst — jeg kunde jo dog ingen Ting udrette! . . .

Jeg sprang op; min Egenkjærlighed hviskede til mig: «Du maa skynde dig at gjøre det, ellers betænker du dig igjen!» Jeg tog hurtig min Haandkuffert ned fra Nettet og greb efter min Plaid, skjønt der var Tid nok til at spænde den sammen ti Gange.

Baronen saa' overrasket paa mig. «Skal vi skifte Tog?» spurgte han.

«Nej — men i Prerau skulde jeg —» Jeg gik i Staa. — Nej! Nej! Det vilde være uædelt, jeg kunde ikke gjøre det «Det var saadan i Tanker», sagde jeg, «jeg ved ikke selv, hvad der gik ad mig . . .» Jeg lagde Kufferten op paa dens Plads igjen.

«De ser saa ophidset ud», sagde han. «Er det for min Skyld, ved jeg knapt, hvorledes jeg skal forsvare det for min Samvittighed».

«Nej, paa ingen Maade — vist ikke», sagde jeg hurtig. «Den lange Rejse — Strabaserne i Rusland» Jeg satte mig ned i min Krog.

Nej — jeg kunde ikke gjøre det; allerede for Grevens Skyld kunde jeg ikke gjøre det; han var jo ingen fremmed for mig, han hang ved mig og min

Familie; hvor tit havde han ikke tillidsfuldt aabnet sit Hjærte for mig, dette ensomme, formørkede Hjærte — jeg turde, jeg kunde ikke lade ham staa ene i denne hans Livs tungeste Time Og saa denne smukke, gode, varmhjærtede unge Mand lige over for mig — var han en fremmed for mig?! «Hvad du ikke siger til din Broder, det siger du til den fremmede paa Landevejen», siger et Ordsprog i vort østevropæiske Fædreland. Det indeholder en tusendfold prøvet Sandhed; ogsaa for hans og mit Vedkommende havde det atter staaet sin Prøve. Jeg vidste rimeligvis mere om ham end hans fortroligste Ven, Præsten der hjemme, og kjendte ham bedre end mine bedste Venner, kjendte hans Hjærte, hans Væsen, hans Skæbne fortjente alt dette ikke Deltagelse, ja den varmeste Medlidenhed? Burde jeg overlade ham hjælpeløs til hans dunkle Skæbne?

Den stakkels Mand, den stakkels Pige! Hende kjendte jeg ogsaa, skjønt jeg aldrig havde set hende. Jeg saa' hendes Ansigt for mig, det ligblege, af Kval hærjede Ansigt indfattet af det sorte Haar, som hun havde gravet de krampagtig rystende Hænder ned i Du smukke, gode, modige Barn, hvad har du forbrudt? Bestaar din Forbrydelse i, at du havde et Hjærte, som kunde elske? Dit Blod var varmt — en Arv fra din Fader og Moder! Det er for deres Skyld, du lider, det er for deres Skyld, du maa gaa til Grunde, selv er du uskyldig!

Det maa ikke ske, tænkte jeg. Det vilde være lige saa stor en Synd som den anden. Men ét af to

maa jo ske! Her er ingen fredelig Løsning mulig, ingen, som ikke krænker Følelser. Enten tager Greven den Løgn paa sin Samvittighed, og saa vedbliver dette Forhold at bestaa. Eller han siger Sandheden, og saa rammes disse to Mennesker af den frygteligste Skæbne: Begge to! Thi naar den unge Mand udfører sin Plan, naar han sender sin elskede gunstigt Bud og saa «omkommer ved et Ulykkestilfælde» paa Hjemvejen — saa ved hun jo dog Sandheden og — følger efter ham, hun, der er saa skarpsindig og energisk, aabenbart klogere og mere energisk end han!

Et af to maa ske. Hvad er den største Uret, den groveste Synd imod Naturen?! Jeg kæmpede for at finde Svaret — forgjæves! «Greven maa sige Ja», tænkte jeg i det ene Øjeblik, og i det næste: «Han maa sige Nej — hans Børn maa ikke undgjælde for, hvad han i sin Letsindighed har forbrudt».

«Ja!» — «Nej!» Nu lød disse Ord ogsaa afvexlende i Waggonhjulenes Klapren Jeg greb mig for Panden, mine Tanker var ved at forvirres Jeg pressede Læberne fast sammen for at holde den Stønnen tilbage, der var ved at bryde frem fra mit Bryst —

«Ja!» — «Nej!» Hjulene sagde det nu langsomt og med Eftertryk, langsommere og langsommere, og saa forstummede de — vi var i Prerau. Vor Waggon holdt lige uden for Telegrafstationen.

Ved Synet af Skiltet faldt der mig en Tanke ind. Ikke den frelsende Tanke, ikke en Udvej til

Redning — hvor var den, hvor var der en saadan at finde?! — men dog en Tanke, som lindrede min Kval. Jeg vilde telegrafere til Greven, sikre mig Muligheden, forberede ham. Ja vist! — det var menneskelig Pligt, jeg maatte opfylde den. Det maatte ikke komme bag paa den gamle Mand, og frem for alt, han maatte vide, hvad det var, han afgjorde ved sit Svar Han længtes efter en Søn, vidste ikke, om «hans lille Stefan» var i Live, efter at han sidst for femten Aar siden havde forhørt sig om ham; han vilde rimeligvis blive glad bevæget, naar denne unge Mand traadte ind til ham, han maatte erkjende ham for sit Kjød og Blod, saa snart han nævnede sit Navn, ja maaske ved første Øjekast — han vilde tage ham i sin Favns En Fader, der dræber sit Barn ved at tage ham i sin Favns — dræber begge sine Børn!

Nej! Nej! — det turde jeg ikke lade det komme an paa Jeg vilde sige ham, hvad det gjaldt, ganske kort overensstemmende med Sandheden. Men det var ogsaa alt, hvad jeg turde og kunde gjøre. Give ham et Raad, paavirke ham i Henseende til hans Beslutning nej! Om han saa bad mig derom paa sine Knæ, det turde jeg ikke! Det maatte blive hans Sag — som det var hans Skyld . . .

Jeg skyndte mig ind i Bureauet og skrev en Depesche til Greven, hvori jeg bad ham om vel at tage et Værelse i Hotellet, men dog først at møde mig Klokken fire paa mit Kontor i Fabrikken. Jeg ansaa det for det bedste, fordi vort Kontor laa meget

nær ved Hotellet, og fordi jeg maatte frygte, at en Samtale imellem mig og Greven paa Hotellet utvivlsomt vilde vække Baronens Utaalmodighed, maaske endogsaa hans Mistanke. Jeg var saa forsigtig at adressere denne Depesche baade til Erlabrunn og til Hotellet.

Lettere om Hjærtet traadte jeg atter ud paa Perronen. Først nu, da den sjælelige Spænding var mindsket, følte jeg, hvor sulten jeg var. Jeg købte i en Fart noget i Restaurationen, skyndte mig ind i Kupéen og bad ogsaa min Rejsefælle om at spise noget. Han takkede, men vilde ingen Ting have. «Men De bliver jo syg af Sult», raabte jeg, «og til den Samtale har De Brug for alle Deres Kræfter!» Det hjalp. «De har Ret», sagde han og tvang sig til at spise nogle Mundfulde.

Det tager ikke fulde fire Timer at kjøre med Kurértoget fra Prerau til Wien. Disse Timer staar for min Erindring som en Evighed fuld af Kval og Utaalmodighed. Jeg er ellers ikke svag og har en hel Del Magt over mig selv — ved denne Lejlighed var der Minutter, i hvilke jeg tabte Herredømmet over mine Nerver. «Ja!» — «Nej!» — jeg havde gjerne stoppet mine Øren til for ikke at høre Hjulenes Klapren. Og saa Synet af det ulykkelige Menneske Ak, hvad jeg led, var jo for intet at regne i Sammenligning med de Kvaler, der gjennemborede hans Hjærte Som han bar sig ad! — det var en Ynk og ogsaa en Gru at se derpaa. Han blev ikke et Minut paa samme Sted, i samme Stilling. Der var ikke det Sted i Kupéen, hvor han ikke satte

sig et Øjeblik for atter og atter at springe op igjen — i samme Minut stod, sad og laa han udstrakt eller paa Knæ paa Kupéhyndet. Og samtidig tog han uafslædig sit Ur frem, saa' i Kjøreplanen, stirrede ud ad Vinduet, vendte sig atter om til mig og gik saa hen til det andet Vindue. Gud ved, hvor tit han lukkede Vinduerne op og i, rullede Gardinerne op og ned, tog sin Bagage ud af Nettet og lagde den derop igjen. Og saa blev hans Ansigt blegere og blegere, der kom nervøse Trækninger om Munden, og de blev der længere og længere. Selv om jeg ikke havde kjendt hans Historie, vilde allerede Udtrykket i hans Ansigt og hele hans Maade at være paa have røbet mig, at her ilede et Menneske sin Skæbne i Møde.

Men just dette Syn bevirkede, at jeg atter og atter tog mig sammen for at bekæmpe de indbyrdes stridige Følelser og søgte at ordne de forvirrede Tanker. Det stakkels Menneske! — Jeg maatte se at fatte mig saa vidt, at jeg i alt Fald kunde gjøre det eneste for ham, der stod i min Magt — kort og klart at fortælle Greven det hele

«Ja!» — «Nej!» «Ja!» — «Nej!»

Gaves der virkelig ingen anden Løsning? Jeg pinte min Hjerne til det yderste. Forgjæves! — Forgjæves!

Baronen stod atter ved Vinduet, lige ved Siden ad mig. Han trak et sammenkrøllet Papir frem, glattede det ud og læste det. Det var det Telegram, han havde faaet i Oderberg.

Saa fo'r der en Tanke igjennem mig. Det vilde være en Udvej, en Ende paa denne forfærdelige Forvikling. Ikke nogen Løsning af Knuden, men et Hug igjennem den, og maaske fører Skæbnen dette Hug, maaske er den paa én Gang saa ubarmhjærtig og saa barmhjærtig at føre dette Hug «Afskyeligt!» raabte mit Hjærte — «hvorledes kan man blot tænke sligt — ønske sligt!» Men jeg ønskede det jo ikke, og jeg kunde ikke forbyde mig selv at tænke derpaa. Atter og atter kom jeg tilbage til den Tanke, og omsider maatte jeg spørge:

«De læste nylig Lægens Telegram Hvad fejler den syge egentlig? De sagde, at det var en heftig Forkølelse?»

«Ja — og i de sidste Dage er det blevet til en farlig Lungebetændelse Men ligesom dette ikke var Begyndelsen til hendes Sygdom, saaledes er det heller ikke Hovedsagen. Som De ved, begyndte Feberen allerede i Jægerhytten ved Czeremosz, den anden Februar. Saa kom Slædeturen paa de næsten ufarbare Bjærgveje; dér hentede hun sig Forkølelsen. Lægen saa' i Begyndelsen kun denne legemlige Sygdom, til det gik op for ham, at det egentlig kun var hendes sjælelige Lidelse, der var rigtig farlig, fordi den tærede paa hendes Kræfter og frem for alt hindrede hende i at sove Ak, sæt, hun døde — sæt, hun døde, før hun fik Bud fra mig! Det bliver jo under alle Omstændigheder et gunstigt Budskab, og det vil give hende Kræfter Men sæt hun dør forinden, nu — maaske nu!» Han

slog Hænderne op for Ansigtet og begyndte at hulke aldeles fortvivlet.

«Hvis hun døde!» raabte det atter i mig. Jeg rev med Magt mine Tanker løs og fordybede mig atter i det sørgelige Dilemma. Heller ikke nu kan eller vil jeg skildre, hvorledes snart den ene, snart den anden Vægtskaal sank for mig. Atter krydsede Grunde og Modgrunde hinanden i min Hjerne med Lynets Hast og filtrede sig sammen til en Knude — atter var jeg ude af Stand til at tænke nogen af dem klart igjennem og bedømme dem efter deres fulde Værdi. Det var vel kun mit Væsen, saaledes som min Skæbne har præget det, mit Instinkt, som hyppigere og hyppigere, mere og mere stormende raabte til mig: «Uretten er den største Synd paa Jorden! Der gives ingen større! Disse Mennesker skal og maa ikke dø!» Men det varede endnu længe, før jeg vovede at tænke: «Jeg lod dem ikke dø! Jeg vilde sige Nej!» Det var imidlertid heller ikke nogen fast Overbevisning — den anden Vægtskaal sank atter dybt og dybere «Nej!» tænkte jeg. «Ve den, der stilles over for en saadan Afgjørelse, ve den stakkels gamle Mand — men sæt dig ikke i hans Sted, og leg ikke med den Tanke, hvad du vilde gjøre i hans Sted!» Og jeg lovede mig selv, at jeg ikke vilde paavirke ham — ikke med et Ord, ikke med et Blik, ikke med et Tonefald.

«Men er det muligt?» spurgte jeg mig selv. Det maatte være muligt! Det krævede Selvopholdelsesdriften! At øve nogen som helst Paavirkning her

var det samme som for Livstid at betynges sin Samvittighed, hvad man saa end raadede til «Og naar det nu alligevel føjer sig saa?» spurgte jeg atter mig selv. «Den gamle, nedbrudte Mand har svært ved at tage en Beslutning, naar det gjælder ganske uvigtige Ting, og er oven i Kjøbet vant til at gjøre, hvad du raader ham til! Naar han nu — fuldstændig hjælpeløs, sønderknust af din Meddelelse — beder dig derom? Du vil ikke?! Godt! Men maaske falder det dig endnu tungere saaledes at sige Nej end at blande dig i Sagen! Du skulde ikke have telegraferet til ham, men nu, da du har gjort det første Skridt, følger de andre efter, hvad enten du vil eller ej!» Nej! saaledes maatte det ikke gaa, jeg vilde værge mig derimod som imod en Gift, en Dødsfare! Men ikke des mindre kom den Tanke atter og atter igjen, som jeg med saa stort Besvær havde kuet ned: «Hvad vilde du gjøre?! Lige meget, om du kan holde dig neutral eller ikke, om du kun er den Mund, hvorigjennem Skæbnen taler til den gamle Mand, eller den Vilje, der vender eller fremskynder denne Skæbne — lige meget! — Vilde du sige «Ja» eller «Nej»?!»

Jeg opgav at stritte imod denne Tanke, jeg tog den paa mig som en Byrde, man maa bære. Anderledes end hidtil, med Opbydelse af al min Viljekraft, som om det gjaldt min egen Velfærd eller Ulykke, begyndte jeg atter at veje Grunde for og imod. Jeg glemte, hvor jeg var, og hvem der sad lige over for mig; i Tankerne var jeg allerede i det lille Forhand-

lingsværelse i vort Kontor, Greven sad over for mig, og jeg maatte tænke og handle for ham. Og endnu mere, det var, som om vi havde byttet Sjæl, som om Sagen angik mig, kun mig Jeg kæmpede og kæmpede, til jeg endelig — endelig! — endelig havde tilkæmpet mig Klarhed.

Mig — siger jeg udtrykkelig. Thi at den Overbevisning, som jeg tilkæmpede mig i hin tunge Time, ikke var almengyldig, men kun den rette for mig, saaledes som jeg nu en Gang saa' paa Verden og Menneskene, for mig, Gregor v. Tarbescu, det skjulte jeg ikke engang da for mig selv, og jeg var fuldkommen paa det rene med, at andre vilde, ja efter deres Væsen maatte dømme anderledes. Jeg tog mig heller ikke de Grunde, som disse andre kunde anføre, let — tvært imod, hver enkelt af dem fik mit Hjærte til at krympe sig i Smerte og min Puls til at banke feberagtig Men jeg kunde ikke gjøre ved det; jeg for mit Vedkommende maatte dømme saaledes og ikke anderledes

«Hvad fejler De?»

Det var Baronnen, der rev mig ud af min kvalfulde Grublen. Jeg fo'r sammen.

«Der er ogsaa noget, som hviler tungt paa Dem!» sagde han. «Hvor De stirrede mørkt hen for Dem! Og da De saa oven i Kjøbet begyndte at tale højt med Dem selv»

«Gjorde jeg det?» raabte jeg forskrækket.

«Ja, men det behøver De ikke at blive saa forfærdet over. De sagde blot pludselig med stigende

Energi tre Gange efter hinanden: «Nej!
Nej! Nej!» Det var det hele»

«Jeg tænkte paa Forretninger», mumlede jeg med Besvær. «Naar man 'er Direktør for en stor Fabrik, har man mangt og meget at tænke paa»

Han hørte ikke mere paa mig. «Allerede fire!» raabte han utaalmodig. «Vi burde jo allerede være i Wien, og endnu er der ikke et Hus at se»

Jeg saa' ud, vi var i Marchfeld og passerede just Stationen Wagram. «En Snos Minutter endnu», sagde jeg.

«En Snos Minutter!» Han sagde disse Ord i en heftig, næsten vred Tone, som om jeg havde talt om mange Timer. «Og fra Banegaarden til Hotellet?» spurgte han.

Jeg svarede, at det vel kunde tage et Kvar-
ters Tid.

«Altsaa over en halv Time endnu!» hviskede han med blege Læber. «Aa Gud aa Gud hvorledes skal jeg holde det ud!» Han anede ikke, hvor tung denne korte Tid ogsaa faldt mig.

Omsider var vi i Florisdorf — nu drøede Toget over Skinnerne paa den store Donaubro — langt borte til venstre skimtedes Rotundaen imellem de bladløse Træer i Prateren — Toget holdt ved Nord-banegaarden i Wien.

Vi var de første af de rejsende, der var ude paa Perronen, de første, der forlod Banegaarden. Kusken piskede paa Hestene — aldrig har Prater-gaden forekommet mig saa lang som den Gang. Om-

sider naaede vi Ferdinandsbroen — Rothenthurmstrasse — nu drejede vi af til højre — nogle Sekunder endnu, og Vognen holdt uden for Hotellet.

Baron Barletta sprang først ud og styrtede hen til Portieren, som just kom frem i Døren. «Kjender De Grev Hallsee?» spurgte han paa Fransk. «Er han her?»

Manden svarede Ja paa begge Spørgsmaal. Jeg blev bange — skulde Greven ikke have faaet mit Telegram? «Her i Hotellet?» spurgte jeg paa Tysk.

«Nej, Hr. Direktør», svarede Manden, som havde kjendt mig i mange Aar. «Hr. Greven kom Klokken to, men for en halv Time siden gik han ud. Han maa være lige her i Nærheden, for han tog ingen Vogn, uagtet han i Dag ikke har let ved at gaa. Han humpede af Sted ved sin Stok og bandte, da jeg fulgte ham til Dørs, over nogle forbandede Depescher eller saadant noget — jeg forstod ikke rigtig, hvad det var»

Jeg trak atter Vejret let, men saa meget utrøsteligere var den unge Mand, da jeg sagde ham, at Greven var gaaet ud for en liden Stund. «Jeg tror, jeg ved, hvor han er», tilføjede jeg beroligende, «og skal skaffe ham her hid snarest muligt».

«Maa jeg følge med?» spurgte han.

«Nej, det lader sig ikke gjøre De skal jo maaske ogsaa imedens telegraferer hjem igjen Ingen Depesche til Baron Barletta?» spurgte jeg Portieren.

«Jo», svarede Manden ivrig og gik ind i sit Lukaf og hentede den.

Baronen blev bleg, da han læste den, hans Haand famlede efter Rækværket paa Trappen, vi stod ved, som om han maatte støtte sig.

«Værre?» spurgte jeg.

Han rakte mig Telegrammet. Det var atter fra Lægen og lød som følger: «Tilstanden endnu betænkeligere. Beder indstændig om den ventede Meddelelse. Patienten venter paa den i største Sjæleangst. Har derfor sørget for hurtigst mulig Befordring af Depeschen fra Suczawa her til».

Det sortnede for mine Øine, jeg kunde ikke sige et Ord.

«Hvad skal jeg gjøre?» stønnede han. «Skal jeg telegrafere strax?»

«Maaske», mumlede jeg. «Hvorfor . . . : hvorfor ikke?»

«Hvorfor ikke?!» gjentog han. «Jeg er jo bestemt paa under alle Omstændigheder at telegrafere det samme Papir! Pen!» raabte han til Portieren. «Hvor kan jeg skrive?»

«Vær saa god, her», svarede denne og lukkede Døren til sit Lukaf op. Baronen traadte ind, bøjede sig over Pulten og greb med skjælvende Haand Pennen, som Portieren rakte ham. Men i det næste Øjeblik kastede han den ned paa Papiret.

«Jeg kan ikke!» skreg han vildt. «Endnu ikke! Det er jo maaske min egen Dødsdom! Jeg

vil først vide, at det er det Skaf mig Greven hid!»

Opvarterne stod rundt omkring og gjorde store Øjne; heldigvis forstod ingen af dem Rumænsk.

«Et Værelse!» sagde jeg, idet jeg trak den ulykkelige med mig op ad Trappen.

«Maaske her, ved Siden af Hr. Grev Hallsees?» spurgte Overopvarteren paa første Sal.

«Nej!» raabte jeg heftig, jeg vidste knapt selv, hvorfor. «En Etage højere op!»

Efter at jeg havde faaet Baronen op paa hans Værelse, skyndte jeg mig ned ad Trappen og igjennem det snævre Mælkestræde over Peterspladsen. Fem Minutter efter stod jeg i det lille Forhandlingsværelse i vort Kontor Ansigt til Ansigt med Greven.

«Endelig!» raabte han mig i Møde, søgte at rejse sig, men tog sig saa bandende paa sit Ben og sank atter tilbage i Lænestolen. «Den Slags Streger er der virkelig ikke andre end De, der har Lov til at spille mig, Direktør».

«Jeg har ogsaa kun gjort det for en meget vigtig Sags Skyld», svarede jeg Du gode Gud, hvordan skulde jeg faa begyndt?! Og hvert Minut var kostbart, maaske et Menneskeliv værdt

«Tag Dem sammen», sagde jeg, idet jeg satte mig ved Siden ad ham og greb hans Haand. «Det er en meget alvorlig Sag. Svar overensstemmende med Sandheden, paa hvad jeg spørger Dem om».

«Naa — De gjør mig virkelig nysgjerrig! Prots saa af!»

«De tjente i 1860 som Ritmester ved Husarerne i Suczawa. Gjorde De der Bekjendtskab med en Baronesse Barletta?»

Han studsede. «Hvad er Meningen med det?» mumlede han. Derpaa svarede han let henkastet: «Barletta? Ja, det tror jeg nok. Men sværge paa det tør jeg ikke. Du gode Gud, det er saa længe siden, og hvem kan huske alle de Navne?!»

Vejret gik fra mig Hvad var det?! Hyklede han, eller havde han virkelig kun kjendt Baronessen ganske flygtig?! Løste denne frygtelige Forvikling sig til syvende og sidst paa den simplest tænkelige Maade?! Men Ligheden —

«Kjære Greve», sagde jeg indtrængende, «betænk Dem vel Sofia Barletta — en slank, mørk Dame, som den Gang gjaldt for at være Egnens største Skjønhed».

«Nu husker jeg hende», sagde han. «Ja, jeg blev forestillet for hende og aflagde ogsaa nogle Besøg paa Godset, hvad var det nu, det hed?»

Han strøg sig eftertænksom over Panden — med Bagen af Haanden

«Czerkoutz», sagde jeg utaalmodig for at hjælpe paa hans Hukommelse. «De elskede den smukke Frue og blev elsket af hende?!»

«Nej! Hvor falder De paa det?!»

Det lød oprigtig, og han saa' mig ogsaa rolig og frejdig i Øjnene. Men medens jeg atter saaledes saa' ham ind i Ansigtet, som, hvor meget Tiden og Sygdommen end havde hærjet det, dog saa umiskjen-

delig lignede den unge Mands, maatte jeg atter sige til mig selv: «Han tilstaar det ikke — naturligvis — men sandt er det alligevel».

«De kan nok tænke, at jeg ikke spørger af ørkesløs Nysgjerrighed», sagde jeg. «Det drejer sig om en alvorlig, ja skæbnesvanger Sag Kan De give mig Deres Æresord paa, at De ikke har staaet i intimt Forhold til Baronessen?!»

«Mit Æresord?!» sagde den gamle Soldat brøsig og gjorde en afværgende Bevægelse. «Kan jeg ikke forlange at blive troet uden saadanne Hokuspokus? Jeg kører nødig op med saa svært Skyts»

«Det er nok, naar De siger Nej», sagde jeg. «Saa hør da»

«Jeg vil ingen Ting høre», sagde han trodsig. «Ingen Ting! Hvorfor piner De mig med det gamle Vrøvl! Jeg kan tænke mig, hvordan det hænger sammen Mit Æresord? — i Djævelens Skind og Ben! — jeg giver Dem det! Men lad mig saa være i Fred»

Jeg sprang op — jeg kunde ikke tro mine egne Øren.

«Men hvor er det muligt?!» raabte jeg. «Saa skulde det altsaa være en ren Indbildning med den Lighed? Den unge Mand ligner Dem jo baade i Henseende til Ansigtstræk og Figur, ja endogsaa i Henseende til visse smaa Vaner!»

«Hvad for en ung Mand?» raabte han med skjælvende Stemme, idet han rejste sig.

«Baron Barletta, Sofias Søn. Jeg har rejst sammen med ham. Han er i Wien».

«Hvor?» raabte han.

«Her, lige tæt her ved, paa Deres Hotel. Der venter han paa Dem for at spørge Dem, om De er hans Fader»

Den gamle Mand var i den stærkeste Sindsbevægelse, han styrtede hen til mig og omfavnede mig. «Er det sandt?» raabte han. «Virkelig sandt? Herre, min Gud, jeg takker dig, at du har ladet mig gamle, slette Karl opleve den Lykke! Min Søn kommer til mig! Stefan — ikke sandt, han hedder Stefan? Kom, skynd Dem!»

Jeg havde været belavet paa dette; jeg havde jo allerede fra den foregaaende Aften af, endnu før, end Baronen havde begyndt at fortælle, vidst, at det var Grev Hallsees Søn, der sad lige over for mig. Men alligevel berøvede den gamle Mands stormende Glædesudbrud mig næsten min møjsommelig tilkæmpede Fatning. «Men De gav mig jo Deres Æresord», sagde jeg i min Forvirring — ganske vist det taabeligste, jeg kunde sige.

«Kunde jeg andet?» svarede han. «Der gives efter min Mening et eneste Tilfælde, i hvilket en Mand af Ære har Lov til, ja er nødt til, hvor svært det end falder ham, at anvende denne hellige Forsikring over for en Løgn — og den Situation bragte De mig i med Deres indtrængende Spørgsmaal. Den brave Tarbescu, tænkte jeg, er jo selv en rumænsk Bojar der nede fra og en paarørende af hele den

nydelige Familie — og at det drejede sig om noget alvorligt, sagde De mig jo ogsaa — han er ganske vist en brav Mand, tænkte jeg, men det gaar dog maaske alligevel ud over den stakkels Sofia Familien vil maaske smedde et Vaaben imod hende af min Erklæring»

«Den Bekymring kunde De have sparet Dem», sagde jeg, «Baronessen er død»

«Død!» gjentog han sagte, vendte sig bort og tav længe.

«Hvornaar døde hun?» spurgte han saa igjen.

«Det er allerede mange Aar siden».

«Og jeg har ikke vidst det», sagde han med et Suk. «Ikke engang det fik jeg at vide! Den eneste Efterretning, jeg har faaet om hendes Skæbne siden Foraaret 1866, da jeg blev forflyttet med mit Regiment fra Bukowina og drog til Krigsskuepladsen i Bøhmen, fandt jeg nogle Aar efter tilfældigvis i en Avis. Baron Alexander Barletta fra Bukowina, stod der, var falden i en Duel med en ung Franskmand i Baden-Baden i Anledning af en meget tvetydig Person, en foregiven Markise. Det greb mig dybt; i tre Dage raadførte jeg mig med mig selv, og saa skrev jeg til Baronessen og — tilbød hende min Haand. Ja, det gjorde jeg virkelig, kjære Tarbescu — jeg vilde gjøre godt igjen, hvad jeg havde forbrudt. Brevet kom uaabnet tilbage uden saa meget som en Linie fra hende, hun vilde ikke vide mere af mig at sige. Det krænkede mig bittert, men saa tænkte jeg: «Du har gjort, hvad du kunde, nu har

du i alt Fald en rolig Samvittighed». Men den var alligevel ikke rolig; atter og atter følte jeg Trang til at faa noget nærmere at vide om Baronessen og hendes — mit Barn. Men hvordan skulde jeg have baaret mig ad dermed? Skulde jeg selv være taget til Bukowina og have søgt at nærme mig Baronessen? Jeg vidste, at det vilde være forgjæves — jeg kjendte hende jo! Skulde jeg lade andre forhøre sig paa mine Vegne? Jeg havde kun flygtige Bekjendtskaber der i Landet, dem kunde jeg knapt henvende mig til uden at give Anledning til hæslige Formodninger og Bagtalelse, og den eneste, jeg en Tid havde korresponderet med, havde til sidst givet mig et saa ufor- skammet Svar, at jeg knapt kunde skrive til hende igjen».

«Ja, jeg ved det nok», sagde jeg. «Baronesse Aglaja Stanowinska»

«Ved De ogsaa det?» raabte han forbavset. «Men hvor er det muligt? Skulde Baronessen i sin Hævntørst være gaaet endnu videre?! Det vilde jo ligefrem være Vanvid — hun har al god Grund til at være diskret!»

«Nej», svarede jeg. «Jeg har faaet det at vide af andre». Jeg samlede alt mit Mod — det forfærdelige maatte jo siges, og saa hurtig som muligt. «Saa hør da»

«En anden Gang!» raabte han. «Nu skal vi hen til Stefan! Aa, hvor jeg længes efter ham! Over for ham tør jeg da i alt Fald gjøre godt igjen, hvad jeg har forbrudt imod Baronessen og ikke har

kunnet oprette over for hende Hvorfor ser De saa besynderlig paa mig?! De tænker formodentlig: «Du gamle Synder har meget af den Slags paa din Samvittighed; hvorfor tager du just dette saa alvorlig?» Ikke sandt, det tænkte De, og»

«Nej! Hvordan skal jeg dog»

«De vilde ogsaa gjøre mig Uret», vedblev han uden at ane det mindste. «Jeg har ikke været nogen Helgen, men de Kvinder, jeg saadan efterhaanden har staaet i Forhold til — tro mig, Tarbescu, der er knapt én af dem, der har fortjent det bedre — og ventet det anderledes. Der er kun en eneste Undtagelse, kun hende har jeg, bortset fra min Ungdomskjærlighed, virkelig elsket, kun over for hende føler jeg mig skyldig — det var dette unge Menneskes Moder».

Han trak Vejret dybt. «Hvor smuk Baronesse Sofia var, ved De — De talte selv en Gang for nogle Aar siden begejstret til mig om hendes Skjønhed — det var kort efter, at jeg havde lært Dem at kjende, da jeg ogsaa, uden at De mærkede Uraad, frittede Dem ud for om muligt at faa noget at vide om, hvad der var blevet af hende. Men hvor ædel og god, hvor stolt og ren hun var, det ved De ikke. Enhver anden Mand maatte have mærket det og følt sig lykkelig ved at besidde hende — men denne Baron Barletta — en Kanaille, Tarbescu — brutal, liderlig, vanvittig forfængelig — en Kanaille, jeg kan ikke bruge noget mildere Ord. Hvad denne Kvinde led ved hans Side, er ikke til at beskrive;

der var maaske ikke den Dag i hendes udadtil saa glimrende Liv, da hun ikke forbandede sin Tilværelse, og hun stod — bortset fra hendes plumpe, grovkornede, men brave Broder — ene, ganske ene, de andre forstod slet ikke, hvorfor den smukke Sofia ikke følte sig lykkelig, og hvorfor hun tog Anstød af sin Mands Æventyr; hvorfor var hun ogsaa saa dum og snærpet i Steden for at holde sig skadesløs ved selv at holde Elskere? Men hun klamrede sig til sin Dyd, sin Stolthed, som den eneste Støtte, hun havde tilbage. Og saa kom jeg og slog den Støtte i Stykker for hende!»

Stemmen svigtede ham. «Hvorledes det lykkedes mig?» vedblev han derpaa; «hvorledes hun kom til at elske mig? Maaske kom det af, at jeg i Sammenligning med de nydelige Kavalierer, der hidtil havde gjort Kur til hende, var et forholdsvis dannet Menneske, maaske kom det blot af, at jeg havde bedre Manerer — dog nej, det kom væsentlig af, at hun følte, at jeg virkelig elskede hende. Og saa ofrede hun mig det eneste, hun havde tilbage, sin Selvagtelse. Ak, hvor bittert har hun ikke maattet bøde for de faa Timers Rus og Lidenskab! Hendes Mand fik Nys om vort Forhold, hvor ængstelig vi end søgte at holde det skjult; en hævnghjerrig Kvinde havde udspioneret vor Hemmelighed og røbet ham den»

«Baronesse Stanowinska?» spurgte jeg.

«Ja, hende var det — en af de smukkeste, men ogsaa lastefuldeste Kvinder, jeg nogen Sinde har truffet. Sofia havde krænket hende dødelig ved ikke

at ville have noget som helst med hende at gjøre — hvilken bedre Hævn kunde denne lidenskabelige Kvinde nu udpølse?! Baron Barletta krævede mig ikke til Regnskab, det vilde jo have gjort Opsigt, og det vanvittig forfængelige Menneske kunde ikke udholde den Tanke, at Verden skulde faa hans Skjændsel at vide; derfor tvang han endogsaa Baronesse Aglaja — hvordan han bar sig ad dermed, har jeg aldrig kunnet komme paa det rene med — til at tie; han nøjedes med at tage Revanche ved at pine sin ulykkelige Hustru paa den forfærdeligste Maade. Og det var sandelig ogsaa Straf nok for mig, thi hvad kunde jeg gjøre andet end tie? Hun selv forbød mig jo ethvert Skridt, jeg vilde gjøre for at redde hende. Jeg var fast bestemt paa at udæske Baronen ved en eller anden Forhaanelse, tvinge ham til en Duel og saa lade det komme an paa, om han eller jeg faldt — hun forbød mig det. «Vi har syndet nok», skrev hun til mig. «Jeg gruer ved at tænke derpaa! — vi har syndet nok». Jeg vilde tage min Afsked, flygte med hende til Udlandet, derfra sætte en Skilsmisse igjennem og saa ægte hende, men heller ikke det vilde hun have. «Hvorledes dette Menneske end har handlet og endnu handler imod mig», skrev hun, «han er dog min Mand, og da han opbyder alt for at bevare sit Navn uplettet over for Verden, saa skylder jeg ham i det mindste det Hensyn ikke at gjøre ham det umuligt». Han bevarede virkelig ogsaa Tavsheden, selv da Baronessen maatte tilstaa for ham, at hun skulde være Moder; hans Forfængelighed

— thi moralsk Følelse havde han ikke — gav ham endogsaa Kraft til over for Folk at udtale sin Glæde over, at han endelig efter flere Aars barnløst Ægteskab skulde have en Arving. Naar han kom hjem, holdt han sig saa rigtignok skadesløs ved de Sjælekvaler, han forstod at finde paa til at pine den ulykkelige Kvinde med. Men jeg, som vidste det hele, maatte tie, tie o, der er ingen Lykke ved en saadan Kjærlighed Før eller senere gjør den os ulykkelige jeg har prøvet det — der gives allerede her paa Jorden en udjævnende Retfærdighed»

Han tav. «Og dog, ulykkelige Mand, aner du endnu ikke det værste!» tænkte jeg. Jeg vilde atter til at begynde, men saa vedblev han:

«Jeg havde fra det Øjeblik af, da Baronen opdagede vort Forhold, kun set Sofia i stort Selskab; kun i Breve kunde vi nu og da sige hinanden, hvad vi følte. Saa berøvede jeg ogsaa mig selv og den stakkels Kvinde den Trøst og beredte hendes Hjærte den dybeste Smerte, der endnu kunde overgaa det, den Smerte at maatte tro, at hun havde ofret sig for en uværdig Usling. Det var ganske vist kun et Skin, jeg havde imod mig, og hvad jeg forbrød, var kun et Udslag af Letsindighed, af mit vilde Blods Opbrusen, ikke af Slethed eller Lavsindethed. Paa en fælles Bekjendts Gods traf jeg en Gang, da jeg havde Orlov, sammen med Baronesse Stanowinska, som jeg hidtil kun havde kjendt flygtig; den smukke Kone lagde an paa at vinde mig, og jeg stred ikke imod. Men jeg tør sværge paa, at om hun saa

havde været ti Gange saa smuk, som hun var, havde jeg staaet imod, hvis jeg havde anet, at det var hende, der forraadte os, men det hørte jeg først af hendes egen Mund, og saa brød jeg strax Forholdet. Sofia, som troede, at jeg vidste lige saa god Besked om den Ting som hun, maatte imidlertid selvfølgelig anse mig for en nederdrægtig Slyngel, da hun fik Nys om min Kjærlighedshistore med Aglaja, og fra det Øjeblik af var jeg som død for hende. Det var som sagt maaske hendes største Sorg. Derfor hvilede dette Minde som en Mare paa mit Bryst — jeg havde forsyndet mig haardt imod denne Kvinde, og da jeg tror paa en udjævnende Retfærdighed her paa Jorden, var jeg ganske overbevist om, at Nemesis en Gang vilde ramme mig. Derfor rystede Deres Meddelelse mig ogsaa paa det dybeste — i Steden for den frygtede Straf bliver der mig en stor Lykke til Del! Men — kom nu!»

Jeg stod som bedøvet, men saa samlede jeg al min Kraft. Havde jeg endnu tvivlet om, at den Afgjørelse af det frygtelige Dilemma, som jeg havde tilkæmpet mig, var den rette, saa maatte denne Tvivl vige nu, efter at jeg havde hørt denne Ulykkens Forhistorie. Den Klarhed, der var i min Sjæl, gjorde mig fastere og modigere, end jeg ellers vilde have været.

«De skal faa Deres Søn at se», sagde jeg, idet jeg greb den gamle Mands Haand og førte ham tilbage til Lænestolen. «Ja, hvad mere er, De maa se ham, hvor svært det end vil falde Dem. Thi den

Anelse, der tyngede paa Deres Hjærte, har ikke løjet. Min stakkels Ven, Nemesis er kommen over Dem!»

Han blev bleg. «Min Gud», mumlede han, «hvor De ser ud! Hvad har De at sige mig? Det maa være noget frygteligt!»

«Ja, det er frygteligt», sagde jeg, satte mig ved Siden ad ham og begyndte at fortælle, idet jeg stadig beholdt hans Haand i min Jeg har haft mangan en slem Stund i mit Liv, og hvad denne sidste Jærnbaneetur havde bragt mig, var sandelig slemt nok — men at jeg saaledes maatte bringe dette Menneske, som ikke anede det mindste, dette Budskab, det vil dog bestandig staa for mig som noget af det bitreste, Skæbnen har ladet mig opleve.

Jeg fortalte saa kort og klart, som det var mig muligt, hvorledes Stefan var voxet op, og hvorledes han var bleven opdraget. Greven hørte paa mig med bøjet Hoved og trak hele Tiden Vejret dybt. Da jeg nævnede «det røde Taarn», fo'r han sammen.

«Det tilhører jo Aglaja!» mumlede han. «Han har lært den gamle Slange at kjende dèr, og hun har sagt ham det hele, besudlet og forgiftet hans stakkels Moders Minde?! Ikke sandt, saaledes er det?»

«Nej», svarede jeg; «det er værre endnu! Han lærte der en ung, smuk Pige at kjende, Camilla Varlesco»

«Jesus!»

Det lød som et skingrende Skrig. Den gamle

Mands Ansigt blev ligblegt og fortrak sig; Øjnene stod ud af Hovedet paa ham.

«Det er jo min Datter!» skreg han. «Og Stefan forelskede sig i hende?!»

«Ja!»

Den gamle Mand fo'r op, greb mig i Skuldrene og ruskede i mig.

«Men de blev dog vel skilt ad i Tide?» stønnede han. «De fik da vel at vide . . .?! Saa tal-dog! . . .»

Jeg tav.

«Saa tal dog!» gjentog han. Men saa brød der et Skrig frem fra hans Læber, et rallende, forfærdeligt Skrig, jeg glemmer det aldrig hele mit Liv igjennem, og endnu den Dag i Dag, medens jeg skriver dette, skingrer det i mine Øren.

Jeg greb ham i mine Arme. «Min stakkels Ven», mumlede jeg — mine Øjne havde været tørre under al den Ulykke, den unge Mand fortalte om — nu følte jeg mine Øjenlaag svide.

Han stødte mig heftig bort. «Slip mig!» skreg han, tumlede nogle Skridt tilbage og greb saa fat i Lænestolens Ryg for at holde sig.

Jeg gik atter hen til ham og stillede Lænestolen til rette for ham. «De maa se at fatte Dem», bad jeg, «De har endnu en tung Pligt at opfylde!»

«Nej, nej!» skreg han fortvivlet, «jeg har ikke andet at gjøre her paa Jorden end at dø!»

«De maa tale med Deres Søn», sagde jeg. «Lige meget, hvad Svar De vil give ham — De maa!»

«Lige meget, hvad Svar?» gjentog han langsomt,

idet han tog sig til Panden. «Jeg forstaar ikke — hvad vil han mig?!»

Jeg sagde ham, hvorledes Sagerne nu stod, hvorledes et Ord fra hans Mund vilde afgjøre begges Skæbne. Jeg maatte gaa langt tilbage; hvorledes de havde fundet hinanden, turde jeg heller ikke fortie. Han hørte paa mig med bøjet Hoved uden at give en Lyd fra sig, uden at røre sig, og selv efter at jeg havde endt min Fortælling, tav han endnu stadig. Jeg kunde ikke tydelig se hans Ansigt; Vinterdagens tidlig frembrydende Tusmørke var allerede begyndt; det blev efterhaanden næsten helt mørkt i det lille Gaardværelse. Men hans Hjærte saa' jeg ind i, hans stakkels, mørke Hjærte, hvor der rasede en frygtelig Kamp, thi af og til brød der en Klynken frem fra hans Læber, en sagte, knapt hørlig Klynken. Det løb mig koldt ned ad Ryggen, hver Gang jeg hørte den

Jeg ved ikke, hvorlænge vi saaledes sad tavse ved Siden ad hinanden, rimeligvis kun nogle faa Minutter, men jeg syntes, det var en Evighed. Jeg tænkte paa den usalige unge Mand, hvorledes han nu tumlede om oppe i sit Værelse paa Hotellet næsten vanvittig af Smerte og Angst og Utaalmodighed, og ogsaa det blege Pigeansigt dukkede op for mig — ak, kun Øjnene var der endnu Liv i, kun Øjnene forraadte en Kval, som et Menneskehjærte sjælden har lidt Mage til. «Telegrammet er under Vejs!» — jeg hørte Lægens milde, trøstende Stemme, og

saa hørte jeg ham hviske til Præsten: «Ak, naar det blot ikke kommer for sent!»

«Kom!» Jeg blev selv forskrækket over den Maade, hvorpaa jeg udstødte dette Ord, saa barskt og højt og bydende lød det.

Han svarede ikke, kun den sagte Klynken brød atter frem fra hans Læber.

«Kom!» gjentog jeg mildere. «Det maa jo saa være!»

«Jeg kan ikke!» stønnede han. «Sig til ham, hvad De vil sig, at jeg ikke kunde komme til Wien»

«Han ved, at De er her!»

«Eller at De ikke har truffet mig eller at jeg er dødssyg»

«Det vilde være Løgn», sagde jeg haardt. «Det gjør jeg ikke. Over for en saadan Skæbne lyver man ikke».

«Det vilde ikke være Løgn ret længe!» mumlede han. «Gaa De kun, sig ham, at en døende ikke kan tage imod ham . . . Det kan De rolig sige . . .»

Jeg traadte helt hen til ham — jeg var selv som ude af mig selv af Angst og Sindsbevægelse. «Og det skammer De Dem ikke ved at sige?!» raabte jeg i den største Ophidselse. «De vil have, at jeg skal gaa fra Dem, for at De bag min Ryg fejgt kan stjæle Dem her fra?!»

«De har misforstaaet mig»

«Nej, jeg har forstaaet Dem rigtig! Det vilde være det uværdigste, De kunde gjøre Ved

en Kugle igjennem Hjærtet unddrager kun en Kryster sig sin Gjæld, en Mand bliver i Live og indfrier den»

«Men det nytter jo ingen Ting!» skreg han. «Om han hører Svaret af min Mund, eller han slutter sig til det af min Handling, kommer jo ud paa ét. De sparer blot mig og ham for dette græsselige Øjeblik»

Mit Hjertes Slag standsede han var altsaa bestemt paa at sige Ja, det faldt ham slet ikke ind, at han kunde svare Nej. «Det maa ikke ske!» skreg det i mig, «du maa omstemme ham!» Men saa lod jeg Hænderne synke, som jeg allerede bønlig havde hævet — nej! jeg kunde ikke tage den Byrde paa min Samvittighed

Jeg vendte mig tavs om imod Døren.

«Men saa tal dog!» raabte han fortvivlet og rejste sig.

«Hvad nytter det? De er jo paa det rene med Dem selv!»

«Nej nej! Jeg tør ikke lade dem dø, jeg tør ikke! Men jeg tør heller ikke sige Nej!»

Han sagde disse Ord med skingrende Stemme. Derpaa slog han Hænderne op for Ansigtet. Men pludselig, i det næste Sekund, kastede han sig paa Knæ og hævede de foldede Hænder «Min Herre og Gud!» sagde han hulkende. «Oplys mig oplys mig!» Saaledes blev han liggende længe, hans

Ansigt sank stadig dybere og dybere ned imod Gulvet

Jeg traadte hen til ham og løftede ham blidt op. «Ogsaa jeg tror paa den albarmhjærtige Gud hisset», sagde jeg, «men Svaret paa det Spørgsmaal kan De kun finde i Deres eget Bryst».

«Jeg kan ikke», sagde han hulkende. «Jeg er saa forvirret og fortumlet Hjælp mig! Raad mig! De er min Ven, De er et godt Menneske, forbarm Dem over mig! De har haft Tid til grundig at overveje Sagen — mig kommer den over som et Lyn»

«Jeg kan ikke!»

«Raad mig!» raabte han igjen, idet han gjorde en Bevægelse, som om han vilde styrte sig for mine Fødder.

Jeg afværgede det. «Fat Dem!» raabte jeg. «Jeg kan ikke træffe Afgjørelsen for Dem — men vil De drøfte Pro og Contra med mig, saa er jeg rede».

Jeg førte ham atter hen til Lænestolen og satte mig ved Siden ad ham. Men han tav, og jeg kunde og vilde ikke begynde.

«Pigen er syg?» spurgte han omsider sagte og tøvende. «Den Stakkel — o min Gud! — det er jo forfærdeligt, men —»

«Stop!» Ord, der skulde udtrykke Afsky og Harme var lige ved at trænge sig frem over mine Læber, men saa kom jeg atter til at tænke paa,

hvorledes denne ulykkelige gamle Mand var stillet, og jeg kunde tale roligere.

«Hun er syg», sagde jeg, «men det bør De ikke lægge Vægt paa, den Omstændighed bør ikke saa meget som et Sekund øve nogen Indflydelse paa Deres Valg. De føler selv, hvor afskyeligt det vilde være — det vidnede Tonen i Deres Spørgsmaal om, men det vilde ogsaa være taabeligt. De bør som Menneske og Fader ikke ønske hende Døden — ja, hvad mere er, De maa, naar De træffer Deres Valg, være fuldkommen paa det rene med, at et Nej fra Deres Mund vil bevare hendes Liv og gjengive hende hendes Helbred!»

«De har Ret!» sagde han. «Tilgiv mig den Tanke, den barmhjærtige Gud vil ogsaa tilgive mig den O, hvor gjerne, hvor gjerne vilde jeg ikke sige Nej! Saa bliver jo begge mine Børn i Live, og jeg betaler min gamle Gjæld, betaler den ærlig og fuldt ud med de Kvaler, jeg lider, hver Gang jeg tænker paa dette Nej Og jeg vil komme til at tænke derpaa altid, altid! Naa, lige meget, det kunde man nu finde et Medikament for Men tør jeg sige Nej, selv om jeg kunde faa mig til det?! Er det kun mig, det gjælder? Jeg har en Følelse af, at det angaar alle Mennesker, at det krænker alle. Det er jo en Forbrydelse imod Naturen. Eller er De af en anden Mening?»

«Nej», svarede jeg. «En saadan Forbindelse er faktisk ikke blot oprørende for det civiliserede Menneske; den moralske Afsky, vi føler, har i dette

Tilfælde ikke blot sin Rod i en Fordom eller i en sædelig Idé, som Menneskeheden under sin Udviklingsgang nødtvungen har tilegnet sig af Hensyn til den sociale og moralske Orden — Naturen selv har lært os den. Jo nærmere beslægtede Forældrene er, des større er Faren for, at Børnene af et saadant Ægteskab bliver forkrøblede i aandelig eller legemlig Henseende — det er Naturens stumme og dog saa veltalende Veto. Den gaar altsaa endnu videre end Menneskene; den straffer Forhold, som Staten taaler og tager under sin Beskyttelse som retmæssige Ægteskaber. Men Naturen indskrænker sig ikke til i sin Vrede at hævde dette Forbud ved Følgerne, den advarer ogsaa forud. Ægteskaber imellem beslægtede indgaas i Reglen af udvortes Hensyn, for at Pengene kan blive i Familien, eller af misforstaaet Slægtfølelse eller af Magelighed; «fordi de unge Folk nu en Gang kjender hinanden nøje og derved er sikrede imod Skuffelser». Men af Kjærlighed? Sjælden, næsten aldrig. Den Ligegyldighed eller endogsaa Uvilje, der først er at overvinde — det er Naturens Advarsel. Der er altsaa ingen Tvivl om, at Naturen selv ikke vil vide af saadanne Forbindelser at sige!»

Han havde hørt paa mig med stigende Uro, nu afbrød han mig.

«Min Gud!» raabte han, «jeg spurgte jo i Haab om, at De vilde gjendrive mig — og nu styrker De mig yderligere! Men saa betænk dog ogsaa paa den anden Side, hvorledes Sagerne staar i dette særlige Tilfælde. Brøden er begaaet; vi staar jo ikke over

for det Spørgsmaal, om jeg vil lade det ske eller ikke; det, vi skulde se at komme paa det rene med, er jo blot, om der er Grunde, som tilsteder min Samvittighed at lade det blive ved. Og jeg mener, at der er en saadan Grund. De har selv bragt mig paa den Tanke. I dette Tilfælde har Naturen ingen Ret til at beklage sig, thi den har selv villet det saa. De sagde, at Naturen endogsaa advarede imod Ægteskaber imellem beslægtede, for Exempel Søskendebørn, idet den i Reglen ikke lader nogen lidenskabelig Følelse opstaa imellem dem. Nu vel — og disse to Halvsøskende har den ikke advaret, tvært imod — den har med uimodstaaelig Magt drevet dem i Armene paa hinanden».

«Til Trods for alle Hindringer!» maatte jeg tilføje. «Han føler ved første Øjekast Lidenskaben som en Feber, og hun indlader sig paa en farlig Flugt i Mulm og Mørke for at ile til ham! Ja, tre Gange ja; her har Naturen ikke advaret, og derfor havde det stakkels Menneske Ret, da han sagde: «Vi har drukket af den reneste Kilde — skulde der have været hæsligt Mudder i den, det hæsligste, et Menneskes Læber kan besudles med?! . . . Saa er alt paa Jorden Løgn og Forvirring! . . .» Vi vil ikke gruble der over, ikke gaa dybere ind paa det Spørgsmaal, her gaber en Afgrund, som ingen menneskelig Kløgt kan udfylde Men der er en Grund til, som har paatrængt sig mig — og den synes mig lige saa betydningsfuld. Vilde det, at disse to Mennesker gik til Grunde, ikke være en

endnu værre Forsyndelse imod Naturen, end at dette Forhold vedblev at bestaa?! I Naturen gives der ingen Brøde uden Straf, men heller ingen Straf uden Brøde. Og hvor er den Brøde, disse to Mennesker har begaaet, og for hvis Skyld de skulde lide saa kvalfuld en Død?!»

«De har Ret», sagde han tonløst, og derpaa skreg han, saa det skingrede: «Min min Brøde!»

«I endnu højere Grad Arkadius'!» vedblev jeg trøstende. «Og dette dæmoniske Menneskes Indgriben er maaske en yderligere Grund, der gjør det muligt for Dem at svare «Nej». Hvad det ene Menneskes Ondskab forskylder, har det andet Lov til at gjøre godt igjen ved et Offer Arkadius alene har villet det onde; at det har føjet sig endnu værre, end han vilde, er hans retfærdige Straf — men bør Stefan og Milla bøde derfor? Og selv om en Moralist vilde finde, at de ogsaa har syndet, saa har de sandelig bødet tilstrækkelig derfor ved disse to Ugers Kval».

Han stirrede en Stund tavs ned for sig. «Men det er saa hæsligt», stønnede han, «saa hæsligt!»

«Det er det», indrømmede jeg. «Det vil jeg ikke bortforklare ved nogen Sofisme. Men det er ingen Sofisme, men Sandhed og min dybeste Overbevisning, naar jeg tilføjer, at de to værste Omstændigheder, der gjør et saadant Forhold oprørende for vor Følelse, falder bort i dette Tilfælde. Disse to Halvsøskende har først truffet hinanden som voxne

Mennesker, som fremmede, de har aldrig været knyttede til hinanden ved noget af de Baand, der ellers er imellem Søskende. Og saa vidste de desuden ikke af, at de var Søskende, de ved det ikke med Visheden Dag i Dag, og siger De «Nej», vil De bandlyse enhver Tanke derom. Forholdet bliver altsaa ikke hæsligt for de to, men kun for dem, der ved Besked, og det er de skyldige, som bøder for deres Skyld ved denne Viden: Arkadius, Baronesse Aglaja og Dem, Grev Hallsee. Ellers er der jo ingen, der ved det. Jeg kommer nok over det — jeg bærer jo blot Bevidstheden derom med mig igjennem Livet, men har ingen Skyld! At disse de to værste Omstændigheder fattes, gjør det — jeg gjentager det — muligt at sige Nej. Der bliver ganske vist nok af det hæslige tilbage endda; kunde det skete gjøres usket, burde intet Offer være for stort — men, som Sagerne staar»

«Og De er ganske overbevist om», spurgte han, «at de virkelig vil gaa til Grunde, hvis jeg siger Ja?»

«Det er jeg saa vis paa som paa, at jeg lever», svarede jeg bestemt. «Ellers vilde jeg alligevel tro, at dette Nej er den største Synd. Turde jeg haabe, at de vilde blive i Live, og at de — selv om det først blev om mange Aar — atter kunde komme til Ro, vilde jeg raade til Sandhed. Jeg kan det ikke, fordi jeg er overbevist om Rigtigheden af, hvad Deres Søn atter og atter gjentog: Siger Greven Nej, er alt godt, siger han Ja, er alt ude».

Han stirrede atter ned for sig. «Saa vilde alt være godt for dem», mumlede han, «og jeg betalte min Gjæld»

«Min Herre og Gud!» raabte han derpaa med lidenskabelig Inderlighed og foldede Hænder imod Himlen, «du maa jo kunne indse, at jeg maa sige Nej! Jeg kan jo ikke betale min Gjæld til den stakkels Kvinde ved at jage hendes Søn i Døden Tilgiv mig, hvis det er en Brøde Du maa jo indse, at jeg ikke kan handle anderledes!»

Det var et sælsomt, næsten taabeligt Raab til Gud, og alligevel — har han hisset hørt det, har han ogsaa bønhørt ham

«Kom», mumlede han derpaa, greb min Arm og støttede sig fast til mig, da vi gik ned ad Trappen.

Der var knapt tre Minutters Gang til Hotellet, vi brugte maaske den firdobbelte Tid; langsomt, med vaklende Skridt, rystet af Febergysen gik den ulykkelige Olding til den forestaaende Samtale — en Lidelse, som vel sjælden, maaske aldrig noget Menneske har oplevet Mage til.

Klokken slog sex paa Peterskirken, da vi naaede Hotellet. Portieren kom os i Møde i Korridoren.

«Naa, det var heldigt, at De kom, Hr. Direktør!» sagde han. «Den unge Mand er meget — ja, hvordan skal jeg udtrykke mig? — meget urolig Hver fem Minutter har han ringet paa Opvarteren og paalagt ham at se at faa fat i Dem eller Hr. Greven. Jeg gjorde ogsaa, hvad jeg kunde, sendte Bud hen i Kafeen, hvor De plejer at søge, og i

Adelsklubben for at finde Hr. Greven. Det var forgjæves. Da jeg meldte Hr. Baronen det, raabte han ganske fortvivlet: «Saa bliver jeg alligevel nødt til at telegrafere!» Han begyndte ogsaa at skrive, men rev Papiret i Stykker Den stakkels unge Herre, det er en ren Ynk!»

Jeg fulgte Greven op paa hans Værelse paa første Sal. «Sig til ham, at jeg allerede ved, hvad det drejer sig om», bad han, «saa varer det kortere Kræfterne kunde ellers svigte mig»

Det gik jeg ind paa. «Men han maa ikke vide, at jeg har sagt Dem hans Navn», tilføjede jeg. «Han vil hele sit Liv igjennem mindes denne Time, og der maa heller ikke senere komme Skygge af Mistro op i ham»

Jeg skyndte mig op ad Trappen. Allerede i Korridoren styrtede Baronen mig i Møde.

«Endelig! Er han her? Jeg begyndte allerede at blive bange for min Forstand».

«Greven venter Dem», sagde jeg. «Jeg har ikke sagt ham Deres Navn, men han ved, hvad den unge Landsmand, jeg indfører hos ham, vil spørge ham om»

«Og hvad sagde han?»

«Det maatte være en Misforstaaelse»

«Virkelig?» Han greb min Haand. «Men hvorfor fortav De mit Navn?» vedblev han, medens vi gik ned ad Trappen.

«For at De selv kunde prøve det første Indtryk, De gør paa ham».

«Det var unødigt Forsigtighed! I saadan en Sag lyver intet Menneske Hvorfor skulde han ogsaa det? Han ved jo ikke, hvorfor jeg spørger — eller gav De ham nogen Antydning desangaaende?»

«Nej»

Vi var ved Døren. «Vent et Øjeblik endnu!» sagde han. Han trak Vejret med Besvær, han ry-stede over hele Kroppen, og hans Ansigt var blegt. «Jeg jeg maa først samle mig. Gaa med ind — jeg beder Dem derom. Men De havde Ret — det gik ikke an, at De sagde Greven mit Navn. De skal heller ikke forestille mig for ham nu, jeg vil selv gjøre det».

Jeg bankede paa og lukkede op uden at vente paa Svaret. Det var en temmelig stor Salon. Paa Bordet stod der to tændte Lys, som kun oplyste en Del af Værelset. Greven sad i en Lænestol henne ved Vinduet; han havde valgt sin Plads saaledes, at hans Ansigt var i Skygge.

Da vi traadte ind, prøvede han paa at rejse sig, men han havde formodentlig ikke Kraft dertil, thi han blev siddende i Stolen.

I nogle Sekunder var der ganske stille i Værelset, den unge Mands tunge Aandedræt var det eneste, der hørtes. Han stod ved Siden ad mig, kun faa Skridt fra Døren og saa' ned i Gulvet.

«Hr. Greve», sagde jeg paa Fransk, «min unge Landsmand og Rejsefælle»

Baronen traadte frem. «Hr. Greve»

Videre kom han ikke. Han stirrede paa den gamle Mand med vidt opspærrede Øjne.

Greven rørte sig ikke; kun én Gang, da den unge Mand traadte helt frem i Lyset, fo'r han sammen. Stefan lagde ikke Mærke dertil. Nu sukkede han dybt — det var et Befrielsens Suk. Han havde aabenbart ikke fundet den Lighed i den gamle Mands Ansigt, som han havde frygtet for at opdage ved første Øjekast. Det kom maaske af den svage Belysning, maaske ogsaa af, at der i dette Øjeblik var et Udtryk i Grevens Ansigt, som endogsaa var mig fuldstændig fremmed. Det var saa stivt, at jeg aldrig har set noget lignende hos noget levende Menneske — han led ubeskrivelig og led det med ubeskrivelig Kraft.

«Kom nærmere!» sagde han dumpt og langsomt ligeledes paa Fransk. «Undskyld, at en syg Mand modtager Dem siddende».

Baronen traadte frem; han var endnu stadig maalløs.

«Jeg ved allerede, hvilket besynderligt Spørgsmaal De vil gjøre mig» vedblev Greven. «Jeg mindes ingen Begivenhed i mit Liv i Deres Hjemstavn, som —» Han gik i Staa, men tog sig saa sammen og vedblev: «. . . . som kunde berettige mig til den Glæde at svare Ja paa Deres Spørgsmaal Men for en Sikkerheds Skyld — hvad hedder De?»

«Barletta Baron Barletta!»

«Barletta?!» gjentog Greven langsomt. «Nej!»

Han sagde det næsten uhørlig. «Nej!» gjentog han højt.

Stefan vaklede som en drukken Mand. «Paa Æresord?» stammede han, idet han traadte nærmere hen til ham.

«Paa Æresord!»

«Saa sandt Gud hjælpe Dem!»

«Saa sandt Gud hjælpe mig!»

Den unge Mand greb sig i Haaret. «Det er ikke sandt!» skreg han pludselig paa Rumænsk. «Det var Løgn alt sammen!» Og saa vedblev han atter paa Fransk: «De har slet ikke kjendt min Moder?!»

«Jo», svarede Greven. «Fru Baronesse Sofia Barletta, om jeg mindes ret?! Jeg havde den Ære at komme i denne lige saa smukke som ædle Dames Hus. Og just fordi jeg har kjendt hende, tykkes den Bagvaskelse, man har betyngtet Deres Hjærte med, mig dobbelt afskyelig»

«Det er ikke sandt!» Den unge Mand begyndte pludselig at hulke, Taarerne brød frem af hans Øjne og randt ned ad hans Kinder. «Hvorledes skal jeg takke Dem?» stammede han, styrtede hen til Greven, greb hans Haand og bedækkede den med Kys og Taarer. «Hvorledes skal jeg takke Dem O min Gud! Deres Haand er saa kold! De er syg, og jeg har gjort Dem Ulejlighed med at tage til Byen!»

Greven trak sin Haand fra ham og lagde den paa hans Hoved. «Rejs De rolig hjem! Det har

glædet mig at lære min min Venindes Søn at kjende. Gud velsigne Dem!» Den Tone, han sagde disse sidste Ord i, er ikke til at beskrive

Derpaa saa' den ulykkelige Mand paa mig — jeg forstod dette Blik.

«Kom!» sagde jeg til Stefan. «Nu maa De afsende Telegrammet. Jeg skal forklare Hr. Greven det hele i Morgen — i Dag trænger han til Ro; Rejsen har taget stærkt paa ham».

«Jeg takker Dem!» raabte den unge Mand atter og trykkede Grevens Haand. «Og hvor De var god imod mig Jeg skal altid mindes Dem som min største Velgjører, altid, altid. Tilgiv mig, Hr. v. Tarbescu har paa Rejsen her til sagt mig, at De længes efter en Søn — hvor denne Samtale maa have berørt Dem pinlig! Maatte den Lykke, De attraar, blive Dem til Del. Lev vel!»

«Lev vel!» — det lød næsten uforstaaelig.

Vi gik. «Hvorledes skal jeg takke Dem?!» raabte den unge Mand nu, idet han vendte sig til mig. «Aa, jeg er som bedøvet af Salighed! Hvorledes skal jeg»

«Skriv Deres Telegram», afbrød jeg ham. «Hvornaar agter De at give Dem paa Hjemrejsen? Vel saa snart som muligt? De rejser i Morgen Formiddag med Iltoget, saa er De hjemme i Overmorgen Aften».

«Og De?»

«Jeg følger Greven til Erlabrunn — om muligt endnu i Dag — ja strax!»

«Men saa faar jeg Dem jo ikke mere at se?!» Han begyndte atter at takke mig med de hjærteligste Ord og bad mig ogsaa om at hilse Greven mange Gange. «Paa Gjensyn!» sagde han til sidst. «Milla og jeg tilbringer sikkert ikke Foraaret og Sommeren hjemme. Vi rejser, maaske til Schweiz. Og naar vi paa Gjennemrejsen kommer til Wien, maa vi nok se til Dem paa Deres Fabrik, maaske ogsaa paa Deres Landsted?! Ikke sandt — det maa vi nok?»

«Med Glæde!» sagde jeg — ak, behøver jeg at sige, hvad jeg følte derved?!

Han gik for at afsende sit Telegram, jeg vendte tilbage til Greven. Men der kom intet Svar, da jeg bankede paa Døren, og da jeg vilde lukke den op, viste det sig, at den var laaset af. Jeg nævnede mit Navn. «Saa luk dog op!» bad jeg.

Han kom hen til Døren. «Undskyld, kjære Tarbescu», sagde han uden at lukke op, «lad mig være alene lidt. Jeg kan virkelig ikke tale med noget Menneske nu, ikke engang med Dem, kjære Ven».

«Saa kommer jeg igjen siden», sagde jeg bekymret og gik ned ad Trappen.

I Korridoren mødte jeg Baronnen. «Telegrammet er expederet!» raabte han mig glad i Møde. «Jeg er som forvandlet; nu tvivler jeg slet ikke paa, at det kommer tids nok og gjør min kjære Hustru rask igjen! Ak, jeg føler mig som gjenfødt! Denne Arkadius — hvad han dog er for en storslaet Skurk! — at udspekulere saadan en Skurkestreg, at

gjennemføre ssadan en Komedie konsekvent — det gjør ingen ham let efter! Men nu føler jeg ogsaa først, hvor umaadelig sulten jeg er. De har jo heller ikke spist til Middag endnu, skal vi spise sammen?»

Jeg sagde kort Nej. Det var mig umuligt at være længere sammen med ham nu; hans Glæde pinte mine Nerver, saarede mig dybt i Hjærtet, ja medens han saaledes talte glad og fornøjet til mig, følte jeg pludselig noget ligesom en heftig Afsky.

»Ser jeg Dem maaske senere?» spurgte han. «De bliver vel ogsaa Natten over her?» Det var nok muligt, jeg blev, i alt Fald saa længe, til jeg havde talt med Greven, men jeg svarede alligevel Nej, og saa sagde han Farvel til mig.

Det var en afskyelig Aften; en tæt Taage bølgede over Byen, Sneen begyndte at tø paa Brostenene, men ikke des mindre maatte jeg ud i det fri, og jeg gik længe uden Maal og Med omkring i de snævre Gader i den indre By. Jeg havde drevet saadan omkring til hen ved Klokken ni, da jeg pludselig stod stille — jeg var just paa Kolowratringen —, saa pludselig blev jeg greben af en frygtelig Angst for Greven. Der randt mig — jeg ved ikke, hvorledes — paa én Gang et Ord i Hu, som jeg knapt før havde ænset. Der var, havde han sagt, en Medicin imod den Kval bestandig at maatte tænke paa dette Nej. Sæt, hans Fortvivlelse overvælder ham, sæt han nu, efter at han havde betalt sin Gjæld, unddrog sig denne Kval Hvor havde jeg dog kunnet

lade ham være alene! — Det var den største Letsindighed, ja ligefrem samvittighedsløst.

Jeg skyndte mig hen til nærmeste Holdeplads og kørte tilbage til Hotellet. «Er Greven paa sit Værelse?» spurgte jeg.

«Nej, han er kørt hen til Baron K.».

Jeg trak Vejret igjen. Baronen var en god Bekjendt af Greven, en lystig gammel Herre og en af de ivrigste Sportsmænd i Hovedstaden. Men saa slog det mig, at det var underligt, at han just havde søgt denne Mands Selskab i en saadan Stund; Baronen var ikke nogen særlig dyb Natur, og Greven var heller ikke paa nogen Maade nøjere knyttet til ham. «Ved De det ganske bestemt?» spurgte jeg Portieren.

«Ja, jeg opgav selv Kusken Adressen».

«Og sagde han ikke, hvornaar han vilde tilbage til Erlabrunn?»

«Nej, i Nat bliver han i alt Fald her».

«Og han efterlod ingen Besked til mig?»

«Nej, Hr. Direktør, han spurgte blot, om De ogsaa blev her i Nat. Jeg svarede, at det vidste jeg ikke, men at jeg tvivlede derpaa, for ellers havde De vel bestilt et Værelse. Saa spurgte han, om Baronen blev her til i Morgen. Jeg svarede Nej, for den unge Herre havde sagt, at han strax vilde af Sted igjen. Nu har han ganske vist imidlertid bestemt sig om»

Jeg tænkte mig om. «Jeg bliver her», sagde jeg. «Lad et Værelse gjøre i Stand til mig

Jeg gaar ind i Spisesalen. Naar Greven kommer, saa lad mig det vide».

Jeg standsede inden for Døren til Salen. «Er Baronен endnu ved at spise?» spurgte jeg. Det vilde have været mig overordentlig pinligt nu at træffe ham igjen.

«Nej», svarede Portieren. «Det er allerede en Times Tid siden, at han gik op paa sit Værelse. Han venter et Telegram, sagde han, og saa paalagde han mig at bringe ham det, saa snart det kom. Det skulde jeg nok, svarede jeg naturligvis. Men nu er han igjen bleven urolig, han har allerede to Gange ringet og spurgt, om det endnu ikke var kommet».

Jeg gik ind i Salen. «Telegrammet fra Czerkoutz», tænkte jeg. «Hvad vil det bringe? Lever hun, vil hun blive reddet? Sæt nu, hun døde —» Jeg tænkte ikke Tanken til Ende; jeg opbød al min Viljekraft for at kue den ned, og da den alligevel rørte sig —

«God Aften, Hr. Direktør! De gaar jo om, som om De gik i Søvn! Gaar lige forbi mig, ser paa mig og kjender mig ikke!»

«God Aften, Hr. Bergauer!»

Det var en flygtig Bekjendt af mig, et snakkesaligt Menneske, som jeg under andre Omstændigheder formodentlig havde affærdiget med en kort Hilsen. Men nu greb jeg den Haand, han rakte mig, trykkede den paa det hjærteligste og satte mig ved Siden af ham. Jeg har sjælden været noget Menneske saa taknemmelig for en Samtale, som jeg var dette Vrøvle-

hoved for de Dumheder, han regalerede mig med, og ivrigere har jeg aldrig holdt en Samtale i Gang. Det var min Redning — saa længe jeg talte eller hørte paa, hvad han sagde, kunde jeg, i alt Fald af og til, løsrive mine Tanker fra det ene Punkt, som de nu flagrede om.

Jeg saa' nu og da paa Uret. Viseren rykkede frem til ti, til halv elleve — Greven var stadig ikke kommen hjem, Portieren havde i alt Fald ikke meldt mig det.

Jeg lod Opvarteren spørge ham ad. Nej, han var ikke kommen endnu, lød Svaret.

Omsider lidt før elleve sendte Portieren Bud og bad mig om at komme ud. «Hr. Greven er endnu ikke kommen», sagde han. «Derimod er der hændet Hr. Baronens noget — De kjender ham jo — maaske De kan trøste ham»

«Hvad er der paa Færde?» raabte jeg aandeløs.

«Telegrammet er kommet for fem Minutter siden — jeg bragte ham det selv. Det maa have indeholdt en sørgelig, meget sørgelig Efterretning, for han sank næsten afmægtig sammen og begyndte at hulke som et Barn»

Faa Sekunder efter var jeg oppe ad Trappen og traadte ind i Stefans Værelse. Han laa i en Lænestol med Hovedet dybt bøjet; hans Bryst bølgede krampagtig, og en Stønnen brød frem fra hans Læber.

Han mærkede ikke, at jeg var traadt ind, før

jeg stod helt henne hos ham og lagde Haanden paa hans Skulder. «Hvad er der sket?» spurgte jeg.

Han rettede sig, og da jeg saa' hans Ansigt, dette dødblege, i Taarer badede Ansigt, vidste jeg, hvad der var sket Og aldrig, aldrig glemmer jeg, hvorledes jeg blev til Mode derved. Denne Følelse varede maaske kun et Sekund, men jeg vil skamme mig over den, saa længe jeg kan tænke Maaske gjør jeg ogsaa mig selv Uret, maaske maatte jeg føle saaledes, fordi jeg ikke er mere end et Menneske!

Han svarede ikke, greb blot min Haand og begyndte, endnu heftigere at hulke. Derpaa pegede han paa Telegrammet, der laa paa Bordet. Jeg tog det op og læste:

«Med den dybeste Smerte meddeler jeg Dem, at vor stakkels kjære Patient i dette Øjeblik er bleven forløst fra sine Lidelser. Nu tør jeg tilstaa Dem, at jeg allerede fra i Gaar Aftes af havde opgivet alt Haab om at frelse hendes Liv. Naar jeg bad Dem saa indtrængende om Telegrammet, var det kun for at gjøre hendes sidste Timer saa lyse som muligt og lindre hendes Kvaler ved i alt Fald at fri hende for de sjælelige Pinsler. Denne Hensigt naaede Deres Telegram; det var her allerede Klokken otte — jeg havde nemlig ladet et ridende Bud vente i Suczawa og havde sørget for, at der stod en frisk Hest parat paa Halvvejen. Hun var allerede meget svag, da det kom, Lamheden i Lungerne var allerede begyndt, men hun forstod hvert Ord, jeg læste for

hende, og da jeg kom til det Sted: «Vi tør altsaa tilhøre hinanden, saa længe Gud under os at leve!» blev hendes Ansigt saa vidunderlig forklaret, at jeg knapt kunde læse videre. Saa lod hun mig give hende Telegrammet og læste det selv. «Det er Sandhed», hviskede hun. «Herre min Gud i Himlen, jeg takker dig!» Derpaa vinkede hun ad mig, at jeg skulde komme nærmere hen til hende. «Ikke sandt, Doktor», sagde hun, «jeg kan ikke komme mig igjen, skjønt jeg nu kunde sove?!» — «Det staar i Guds Haand», svarede jeg. — «Saa haaber jeg», hviskede hun, «thi han har nu ladet sin rige Naade blive mig til Del, mig og min Stefan. Og selv om det er hans Vilje, at jeg skal dø, saa takker jeg ham for den store Lykke, han nys har skjænket mig — han være lovet og priset!» En halv Time efter sov hun hen næsten uden Smerter. Over hendes Ansigt hviler endnu dette Udtryk af Forklarelse — jeg har aldrig set et saadant Ansigt paa noget Lig . . . Begravelsen er sat til i Overmorgen Nat, da De ikke kan være her tilbage før. Hold Dem tappert, min stakkels Ven, søg Trøst i den Tanke, at denne ædle Kvinde er død saa salig, som det kun forundes faa Mennesker.

Dr. Dembicki».

Jeg lagde tavs Telegrammet fra mig.

«Min stakkels Ven», sagde jeg lidt efter tøvende; — ak, hvad skulde jeg sige til ham?

Han rejste sig op og kastede sig højt hulkende i mine Arme. «De har ikke kjendt hende!» stam-

mede han. «O, vidste De, hvad der er død med hende!»

I det samme bankede det paa Døren, først sagte og saa stærkere. Jeg lod ham blidt glide ned i Stolen igjen og gik saa hen for at se, hvad der var paa Færde.

Det var Portieren. Manden var synlig forfærdet. «Hr. Greven er paa sit Værelse», sagde han.

«Jeg kommer siden — om et Kvarter!»

«Kunde De ikke komme strax? Ja, undskyld, Hr. Direktør, men Hr. Greven har allerede været over en halv Time paa Hotellet».

«Hvorfor sagde De mig det ikke strax?»

«Fordi han forbød mig det»

«Forbød Dem det?»

«Ja, han forbød mig det strængt Da han kommer hjem, siger jeg til ham: «Hr. Greve, Direktøren venter i Spisesalen og har paalagt mig at lade Dem vide, naar De kommer hjem». — «Det maa De ikke», svarer han. — «Men Hr. Direktøren paalagde mig det saa indstændig». — «Og jeg paalægger Dem det modsatte», siger Hr. Greven utaalmodig og trykker mig et Femgyldenstykke i Haanden. Det var nu virkelig ikke for Femgyldenstykkets Skyld, men jeg tænkte ved mig selv: Hr. Direktøren kan det maaske være ligegyldigt, men det er det ikke Hr. Greven», og saa adlød jeg ham og lod Opvarteren rent ud sagt lyve for Dem. Men saa kom jeg til at tale med Kusken, der kjørte for Hr. Greven, og han fortalte mig en Historie, der har gjort mig

ganske ængstelig til Mode — aa, en Historie, Hr. Direktør!»

«Saa tal dog!» raabte jeg ude af mig selv, «men fat Dem i Korthed!»

«Til Tjeneste, Hr. Direktør. Naa, først kjørte Hr. Greven altsaa virkelig hen til Baron K. Men der blev han kun en halv Times Tid, saa kom han ned igjen; en af Baronens Tjenere fulgte med og bar et Skrin, som han satte ind i Vognen. Derpaa gav Hr. Greven Kusken Ordre til at kjøre her hen, men saa lod han ham holde og sagde: «Til Lysthuset i Prateren!» Kusken vilde knapt tro sine Øren; det er jo virkelig heller ikke Vejr til at kjøre til Prateren i i Aften, men lystre maatte han naturligvis. Men saa, da han omsidør i den tykke Taage holdt uden for Lysthuset, og Greven stod ud af Vognen, tog Manden Mod til sig og spurgte: «Hvad skal vi egentlig her, Hr. Greve?» Den gamle Herre fo'r formelig sammen, saa forskrækket blev han, stod saa et Øjeblik, som om han ikke vidste, hvad han skulde gjøre, og befalede ham saa at tage Lygten af Vognen og lyse ham ind i Huset. Kusken gjorde det. Greven lukkede Skrinet op, men før end han endnu havde løftet Laaget, sagde han: «Nu gaar De hen i det nærmeste Lysthus og henter en Mand til, lige meget hvem, men jeg maa have to Mand» — «Hvad skal det til, Hr. Greve?» — «Det skal De nok faa at vid». Og saa trykkede han ham en Tigyldenseddel i Haanden. Kusken stod et Øjeblik og betænkte sig, men saa gav han ham Sedlen tilbage

og sagde: «Det kan jeg ikke, Hr. Greve». — «Hvorfor?» spurgte Greven heftig. «Vognen bliver ikke stjaalet for Dem, her er ikke et Menneske i Nærheden paa denne Tid af Døgnet — og jeg er her jo desuden!» — «Jeg gjør det alligevel ikke», svarede Manden, han var bleven uhyggelig til Mode, han stolede ikke rigtig paa Greven. Og saa gav Greven ham Ordre til at kjøre tilbage til Hotellet. Som sagt, jeg har lige nu hørt det af Kuskens Mund; han mener, at der var Pistoler i Skrinet»

Kun et Sekund tabte jeg Fatningen, i det næste var jeg allerede ved Grevens Dør. «Han vil gjøre det her», tænkte jeg; «han tror jo, at hans Søn allerede er rejst».

«Luk op!» raabte jeg fortvivlet og ruskede i Dørgrebet. «Det er mig, Tarbescu!»

Der hørtes ikke en Lyd der inde.

«For Gud i Himlens Skyld, luk op — jeg har et Budskab af største Vigtighed, at bringe Dem!»

Endnu stadig dødsstille — det sortnede for mine Øjne; skulde det forfærdelige allerede være sket?

«Et Telegram fra Czerkoutz», vedblev jeg med næsten svigtende Stemme. «Camilla Varlesco er død!»

Nu hørtes der endelig en Lyd, et dumpt, næsten rallende Skrig.

«Luk op! Luk op!»

Tunge, usikre Skridt nærmede sig Døren. Den blev lukket op.

Jeg traadte ind. Greven sad der inde, askegraa i Ansigtet, halv afklædt. Der laa en Pistol paa Bordet. Lysene stod foran Væggespejlet.

«Hvad havde De for?!» Det var min Agt at raabe disse Ord bebrejdende til ham, men jeg kunde kun stamme dem frem.

«Er det sandt?» spurgte han.

«Ja!»

«Ved Deres Søns Liv?»

«Ja!»

Han vaklede. Atter brød Skriget frem fra hans Læber, og saa styrtede han bevidstløs om paa Gulvet

Jeg vil ikke beskrive, hvorledes denne Nat gik, som jeg tilbragte vaagende ved disse to Menneskers Leje Næste Morgen fulgte jeg Stefan til Nordbanegaarden, og saa fulgte jeg Greven til Erlabrunn.

*

*

*

Der er gaaet halvandet Aar siden den Tid. I det sidste Brev, jeg har faaet fra Stefan, skriver han:

«Min Bedrift gaar godt, mine Folk er meget fornøjede med mig, og jeg med dem. Tiden kan ikke helbrede en Sorg som min; jeg forvinder aldrig Millas Død. Men jeg er bleven roligere, arbejder atter og har Glæde af Arbejdet. Naar jeg tænker paa de to Dage, da jeg lærte Dem, min Ven, at kjende, da føler jeg vel en svag Gru for den dunkle Smerte, som den Gang raste i mit og den dødes Hjærte, men

varmere er min Tak til Gud, fordi han aabenbarede os Sandheden. Hans Veje er uransagelige, jeg spørger ikke bittert, hvorfor han har taget hende fra mig, jeg takker ham, for hvad han har forundt os — hende en forklaret Dødsstund og mig et Liv i Arbejde og i Mindet om en Lykke, som den kun er bleven faa Mennesker til Del.

«Deres venlige Indbydelse til at besøge Dem paa Deres Landsted i Hinterbrühl benytter jeg mig af til næste Sommer. Det vil glæde mig inderlig at gjøre Deres Families Bekjendtskab og at gjense den ædle gamle Mand, der i sin Tid saa mild og barmhjærtig hjalp mig over mit Livs tungeste Time».

Da jeg viste Greven dette Brev, trykkede han varmt min Haand og sagde: «Jeg haaber, at han maa lære mig nærmere at kjende og — hvis Himlen er mig naadig — komme til at holde af mig. Han maa aldrig faa at vide, at han er min Søn, men maaske kommer jeg ham dog nær nok, til at jeg kan gjøre ham til min Arving, uden at han fatter Mistanke. Og skulde til sidst den Lykke blive mig forundt at dø i min Søns Arme — saa vilde jeg være det lykkeligste Menneske paa Jorden Jeg takker Dem, Tarbescu, og skal aldrig ophøre at takke Dem; det er Deres Fortjeneste, at det har føjet sig saa»

Jeg har ogsaa fortalt dette sidste overensstemmende med Sandheden, men jeg føler godt og skal aldrig glemme, at dermed er Spørgsmaalet om, hvorvidt jeg har handlet rigtig eller urigtig, ikke løst.

Over for saadanne Spørgsmaal er Udfaldet aldrig det afgjørende. Og derfor hverken roser jeg mig af min Handling eller skammer jeg mig over den, men siger kun, hvad jeg føler i min Sjæls Inderste: Hvad enten jeg nu har handlet rigtig eller urigtig — hvad jeg har gjort, maatte jeg gjøre, som jeg nu en Gang er

E t O f f e r.

Følgende Fortælling er taget af nogle Optegnelser, der skrive sig fra en tysk Forstmand, en Schwaber fra Bodensøen, som i mange Aar opholdt sig i Bukowina som kongelig-kejserlig Overførster og derved fik Lejlighed til at lære Land og Folk nøje at kjende. Han begynder med den Bemærkning, at der særlig er én Grund, der har bevæget ham til at nedskrive disse Optegnelser, nemlig den mærkværdig forskjellige Maade, hvorpaa Heltindens Handling er bleven bedømt, naar han har fortalt Historien mundtlig i Vennekredse. «Ingen anden af de Historier fra Østevropa, som jeg har fortalt», siger han, «er bleven Gjenstand for saa heftig Strid. Rimeligvis vil denne Forskjel i Bedømmelsen ogsaa gjøre sig gjældende blandt mine Læsere. Nogle vil prise det, som den stakkels Bondepige gjorde for mine Øjne og til min dybeste Forfærdelse, som en Heltegjerning, andre vil brændemærke det som en moralsk foragtelig Handling». Han for sit Vedkommende — udvikler han derpaa temmelig vidtløftig — tror, at hendes Gjerning hører til dem, som vi Men-

nesker har Lov til at fortælle, men ikke til at dømme om, fordi vor traditionelle Morals Maalestok er for kort til at maale dem med. Han indskrænker sig derfor til at fortælle Fakta og overlader Dommen over en stærk Sjæls Handlemaade til dem, som føler sig mere kaldede til at fælde en saadan end han. Hvad han saa fortæller, er i det følgende gjengivet noget forkortet.

Det var i September for nogle Aar siden. Jeg var taget fra Czernowitz til den lille By Radautz for at besøge en kjær Ven, og det var blevet sent ud paa Aftenen, da jeg gav mig paa Hjemreisen. «Om fire Timer er vi hjemme», forsikrede min gamle Fedko, «hvis da ikke Fanden selv driver sit Spil med os». Det troede jeg nu ikke, han vilde, men de fire Timer troede jeg lige saa lidt paa. Jeg tog mig det imidlertid ikke synderlig nær. Oven paa den hede Kotnaer, Moldaus fyrigste hvide Vin, gjorde den kølige Efteraarsluft mig godt, og det varede heller ikke længe, før vi fik en fornøjelig Rejsekammerat. Medens vi kørte over Sletten hen ad Andrasfalva til, begyndte et rødligt Skjær at skjælve paa den østlige Del af Himlen, og det blev stærkere og stærkere, til Maanen gled op over Horisonten, fuld og klar. Da vi nærmede os den nævnte Landsby, en ungarsk Koloni, lød der os allerede i lang Afstand Violinklang og vild Lystighed i Møde; flere Husarer fra Garnisonen i Radautz var komne over

for at hilse paa deres fordrevne Landsmænd, som den store Josefs Vilje for hundrede Aar siden havde flyttet fra det bjærgrige Szeklerland til Suczawadalens fede Lavland. Zigeunerne spillede paa deres Violiner i den tæt pakkede, stærkt oplyste Kro, og ved Siden af det forfaldne Hus brændte der et stort Baal, omkring hvilket der flokkedes en jublende Skare; der blev stegt et Faar. Min Fedko holdt — det var jo en Kro! — uden at spørge mig ad, rent tankeløst, lige saa uvilkaarlig, som han plejede at tage Hatten af for et Helgenbillede. Brændevinen var imidlertid den eneste Djævel, vi virkelig var udsatte for at møde. «Kjør til!» kommanderede jeg; han adlød med et Suk og lod Hestene trave videre i den maanelyse Nat.

Vi kjørte over et Stykke Hede, derpaa dukkede der nogle Popler frem paa begge Sider af Vejen, og de blev omsider til en Allé af uoverskuelig Længde. Men hvor ensformig saadan en Allé end er om Dagen, her gjorde Synet af den en magisk Virkning, thi fra hvert Træ rislede der en Søilverstrøm, og Lys og Skygge brødes i hvert enkelt paa forskjellig Vis imod hinanden. Saa fik Alléen Ende, Markerne blev til Køkkenhaver med smaa hvide Huse imellem, som stadig rykkede tættere og tættere sammen og blev anseligere og anseligere; det var den lange, renlige Landsby Fratautz. Her herskede dyb Stilhed, og der var intet Lys at se bag de blanke, af Maanen beskinne Ruder. Vi mødte et eneste Menneske paa Gaden, det var Natvægteren. Han var mærkværdig

udstafferet, havde en lang Kutte paa, en Pudelskinds Hue paa det graahærdede Hoved og en Slags Hellebard i højre Haand. «*Ktora hodina?*» spurgte Fedko — han vilde vide, hvad Klokken var. «*Dwunazeta*», svarede Manden ligeledes paa Ruthensk, men umiddelbart efter begyndte han paa Tysk at synge:

„Hør, Godtfolk, og lad jer sige:
 Vor Klokke staar paa Slag!
 Nu er det Midnatstide;
 Gud give goden Dag!
 Nu slaar Klokken tolv!“

Det er de samme Ord, den samme Melodi, den samme Mundart, som man kan høre imellem Alb og Murg, dybt inde i Schwarzwald. Fratautz er en schwabisk Koloni; i en Menneskealder har Folk her ogsaa talt Ruthensk, men endnu aldrig indbyrdes.

Der var ogsaa stille og mørkt i Kroen. «Sikke nogle Hængehoveder! Sikke nogle Nathuer!» mumlede Fedko foragtelig og lod Hestene trave raskere. Men det vakte kun Hundene, ikke de af deres Arbejde trætte Mennesker. Naar man er kommen igjennem Landsbyen, bøjer der en Sidevej af, den korteste Vej fra Suczawadalen over i Serethdalen. Der er selv om Dagen kun liden Færdsel paa denne Skovvej; foruden os var der ingen andre vaagne end Vinden i Bøgenes Grene og en Bæk, der lystig rislende ilede ned imod den Lavning, vi lige var komne op af. Det var fornøjelige Lyd i denne mørke Ensomhed, thi Maanen havde skjult sig bag kulsorte Skyer.

Kun én Gang brød den frem i sin fulde Glans, og da saa' jeg til min Forbavselse langt nede i Dalen et Palads med Sølvfinder rage op over Taagen. Fedko saa' det ogsaa. «Hvor Maanen lyver!» sagde han foragtelig; «det er jo ikke andet end Fiskeædernes Afgudshus!» Det var Fontina Alba, hvor «Folkene af den sande Tro», som Lippowanerne, de gammeltroende Moskoviter, kalder sig, holder til. Jeg saa' længe der hen, til der atter gled en Sky for Maanen, og det sølverhvide Æventyrslot blev indhyllet i Bælgmørke.

Stønnende arbejdede Hestene sig langsomt op ad den stejle Vej. Vinden havde lagt sig, og Bækken rislede heller ikke mere. Da skar pludselig en Lyd igjennem Luften, skarp og skingrende, blev stærkere og stærkere og hørte saa pludselig op. Det var en gaadefuld Lyd — uhyggelig — eller var det kun Stilheden, der gjorde den uhyggelig? «Hvad var det?» spurgte jeg.

«Der gaar nogen foran os paa Vejen», svarede Fedko, «og en af dem, en Ungarer, begyndte at synge og holdt saa pludselig op igjen».

«Hvoraf ved du det saa bestemt?»

«Herre», sagde han med et overlegent Smil, «jeg har jo kjørt igjennem Bukowina i fyrretyve Aar. Saa skal man nok lære de forskjellige Lyd at kjende. En Menneskerøst var det sikkert og efter al Sandsynlighed en Ungarer, for de er de eneste, der skriger saadan op, naar de begynder at synge».

Jeg rystede paa Hovedet. Men nogle Minutter efter viste det sig, at den gamle havde Ret, thi da

vi var naaet over Vandskjellet og nu kjørte rask ned ad Bakke, indhøntede vi virkelig nogle Vandringsmænd, og vi hørte dem tale Magyarisk. De var tre i Tallet. De standsede, da vi kjørte forbi dem, hilste paa os og tiltalte os, men paa Ruthensk. «Er I Ungarere?» spurgte jeg i samme Sprog.

«Ja», svarede en tyk Mand med en med Snore rigt prydet Lærreds Frakke paa, idet han traadte hen til Vognen. «Jeg og Knøsen der; — den unge Mand der — Georg hedder han — er kun en Schwaber».

«Sang I før?»

«Kun Knøsen der. Men jeg forbød ham det, for paa saadan en alvorlig Tur synger man ikke».

«Hvor skal I da hen?»

«Til Czernowitz, i Retten, som Vidner. Der er en fra min Landsby, en ung Mand, som er bleven myrdet af en Ruthener i Terescheny. Jeg er nemlig Sognefoged i Andrasfalva, og Knøsen her har fundet den myrdede».

«Var det virkelig et Mord?» spurgte jeg. «Sligt hænder jo sjælden her. Blev Manden ikke dræbt i Slagsmaal?»

«Nej, myrdet — i Søvn!»

«Aa nej!» raabte Schwaberen, en slank, ung Mand heftig, idet han ligeledes traadte hen til Vognen. «Det var sikkert kun et Drab! Jeg kjender jo Hritzko og ved, at han ikke kan være nogen Morder, nogen lumsk Snigmorder!»

«Hver taler, som han har Forstand til», sagde

Sognefogden kold og værdig. «Jeg har kun set Morderen én Gang, men den myrdede har jeg kjendt nøje, og jeg ved, at Misko, den allerhelvedes Karl, kan ingen have faaet Bugt med, naar han var vaagen og ikke døddrukken. Det maa altsaa være sket i Søvn, det siger jeg, Sognefogden. Mener I, Georg, at man vælger en uforstandig Mand til Sognefoged?! Altsaa — jeg siger, at Hritzko har fundet Misko sovende i Skoven og slaaet Hovedet i Stykker paa ham med sin Hakke, medens han sov»

«Og jeg tror det ikke!» raabte Schwaberen. «Hritzko er hidsig, men modig og ærlig! Han har sikkert kun fældet sin Fjende i aaben Kamp»

«I er jo ikke noget uvildigt Vidne!» raabte Sognefogden. «Denne hersens rare Hritzko skulde jo lige til at være Jer Svoger!»

«Det bliver han endda!» raabte den unge Mand heftig. «Det er mig lige meget, om Herrerne i Czernowitz i Morgen blot dømmer ham for Drab og spærrer ham inde i et Fængsel i nogle Aar, eller om de lader ham hænge for Mord! Hans Søster ægter jeg alligevel, for hvordan det end har sig med ham, min Hanusia er og bliver lige godt den braveste Pige under Solen!»

«Det er sandt!» sagde den ungarske Knøs bekræftende. «Gud ved, hvor tit Misko har beklaget sig til mig over det! Alle Skjorter i Terescheny, plejede han at sige, render efter mig, saa jeg knapt ved, hvordan jeg skal klare mig, kun Hanusia, den Pragtpige, vil ikke vide af mig at sige og er og

bliver sin dumme Schwaber tro! Ja, saadan plejede han at sige!»

Georg rettede sig stolt; det lod slet ikke til at krænke ham, at han var bleven kaldt en «dum Schwaber». — «Derfor bliver jeg ogsaa hende tro!» raabte han.

«Det er meget bravt», sagde min gamle Fedko, «men det kommer ikke os ved! — Lad os kjøre, Herre!»

«Vent et Øjeblik», sagde jeg. Sagen begyndte at interessere mig, om end kun fordi trofast Kjærlighed imellem en Schwaber og en Ruthenerinde i og for sig var et mærkværdigt Fænomen. Der er mange tyske Kolonister i Bukowina, henved fyrretyve Tusend, men de gifter sig stadig kun med hverandre indbyrdes. Uden at have nogen klar Bevidsthed derom føler de sig som Sønner af et højt staaende Kulturfolk og ser stolt ned paa de indfødte. Disse gjengjælder selvfølgelig dette Overmod, saa godt de kan, og forfølger de brave, flittige, men tunge fremmede med deres Spot. Selv Kjæresterier kommer kun sjælden for, og Ægteskab havde jeg aldrig før hørt Tale om. Denne Georg, der saa modig vedkjendte sig sin ruthenske Kjæreste, maatte være et ualmindeligt Menneske, eller havde han særlige Grunde til denne Troskab? «De er vel fra Terescheny?» spurgte jeg ham paa Tysk.

«Ja, Herre, men jeg bor i Fratautz hos min Onkel. Han har ingen Børn og har indsat mig som sin Arving. Han har allerede afstaaet Bedriften til

mig, og naar jeg gifter mig, giver han mig fuld Raadighed over den».

«Han er altsaa enig med Dem i, at De skal giftes med en ruthensk Pige?»

«Hun er jo ikke den første, den bedste!» raabte han stolt. «Havde det været enhver anden, havde han sat sig derimod, men da han fik Hanusia at se, maatte han selv sige: «Georg, jeg synes rigtignok ikke om, at du gifter dig med en Ruthenerinde, men den Pige kunde endogsaa gjøre mig gamle Karl tosset i Hovedet!» Og saa gav han sit Samtykke til Trolovelsen i Kirken, for hemmelig forlovede var vi naturligvis allerede; om tre Uger skulde vi have haft Bryllup — og saa kommer denne Ulykke paa!»

«Hvordan hænger det sammen med den?»

«Det ved kun Gud!» sagde den unge Mand bekymret. «Jeg holder af Hritzko, som om han var min Broder; han er en brav og dygtig Knøs, men jeg maa selv indrømme, at man skal have svært ved at finde hidsigere Menneske! Han er egentlig slet ikke trættekjær, kan være god og blid som et Lam, men naar han først bliver vred, saa er hans Blod stærkere end han, og han raser som et vildt Dyr; det har jeg selv faaet at føle en Gang, Herre, medens jeg endnu var hos mine Forældre i Terescheny og begyndte at snuse om Hanusia som Katten om den varme Grød. Jeg mente hende det allerede den Gang godt og ærlig, uagtet hun kun er en Ruthenerinde og næsten ingen Medgift har; hendes Forældre er døde for flere Aar siden og efterlod sig kun en lille

Gaard, som hun hidtil har styret i Forening med sin Broder. De skal nemlig vide, Herre, at de to forældreløse saadan har opdraget hinanden, og derfor holder de trofast sammen som to Grene, der er voxede paa et og samme Træ. Naa, just derfor blev Hritzko rasende paa mig, fordi han troede, at en velstaaende Schwaber ikke kunde mene hans Søster det ærlig; han passede mig op, da jeg en Morgen lige i Dagbrækningen kom forbi hans lille Hus med mine Heste og skulde i Marken og pløje, og saa fo'r han ind paa mig og svang sin Hakke. «Din schwabiske Hund!» raabte han, «nu er din sidste Time kommen!» Og hvem ved, hvad der var sket i næste Øjeblik, hvis jeg ikke lynsnart havde grebet hans Haand og vristet Hakken fra ham. Derpaa greb jeg ham om begge hans Arme og holdt ham fast, for vel er han meget stærk, men jeg er endnu stærkere, og saa sagde jeg rolig: «Saa hør mig dog først, før du slaar mig ihjel!» Derpaa forklarede jeg ham i al Venskabelighed, at jeg ikke vilde gjøre Hanusia til min Frille, men til min Ægtehustru, og da han hørte det, faldt han mig hulkende om Halsen og bad mig om Forladelse. Fra det Øjeblik af har han bestandig været mig god som en kjær, trofast Broder. Da jeg maatte flytte over til Fratautz og kun kunde komme til Terescheny og se til min Kjæreste og mine Forældre om Søndagen, løb han tit nok over til mig om Aftenen til Trods for de to lange Mil og saa hjem igjen tidlig næste Morgen, blot fordi han vidste, at jeg havde det saa ensomt og var ængstelig til Mode,

og at det gjorde mig godt at tale med en tro Sjæl om Hanusia! Og saadant et Menneske, Herre, skal det nu tage saadan en bedrøvelig Ende med!»

«Og De aner virkelig ikke, hvad der kan have bevæget ham til den Handling, han har begaaet?»

«Nej! Han kom samme Dag, to Timer efter at Drabet var blevet begaaet, endnu før end Ungarerens Lig var blevet fundet i Skoven, til Sognefogden i Terescheny og sagde: «Arrester mig, jeg er en Morder!» Sognefogden vilde i Førstningen slet ikke tro ham; han troede, at han var forrykt. Og den Grund, han angav, lyder næsten latterlig: han havde slaaet Misko ihjel, fordi han havde skjældt ham ud for en ruthensk Tølper! Det lyder latterlig, og dog er der ingen, som ved nogen anden Grund. Jeg har ogsaa kun en Formodning»

Han tav. «Kunde Grunden ikke være den samme», spurgte jeg, «som da han i sin Tid svang Hakken imod Dem? Han har jo før antydnet noget lignende».

«Nej!» raabte Georg, idet han afværgende hævede Haanden. «Misko — jeg under hans Sjæl alt godt hos vor Herre i Himmerig og hans Legeme Fred i Graven, men hvad sandt er, er og bliver sandt — Misko var ganske vist en vild Krabat, der løb efter alle Piger, sikkert ogsaa efter Hanusia, men vor Hritzko maatte ligefrem have været forrykt, om han havde frygtet for nogen Fare for sin Søster fra det Menneske, thi hvor tro hun er mig, vidste jo ingen bedre end han. Nej, jeg antager, at det var Skin-

syge. Hritzko havde — Gud bedre os! — i den sidste Tid indladt sig med en smuk, men lastefuld Kvinde, en Enke ved Navn Marisia, og Folk mumler om, at han maatte dele hendes Gunst med Misko. Hun forsikrer rigtignok, at de begge har opnaaet lige lidt ved deres Bejlen, og sværger tusend Eder paa, at hun ikke kan være Skyld i Ulykken. Naa, som sagt, kun Gud kjender Sandheden!»

Nu blandede min gamle Fedko sig atter i vor Samtale. «Herre», sagde han, «lad os nu kjøre! Det er meget kjønt at høre paa, at du snakker Schwabersprog med din Landsmand, og jeg skulde ikke kny, skjønt jeg ikke forstaar et Ord af det, men jeg synes, at om Natten og midt ude paa Landevejen skal man ikke føre saadanne Samtaler».

Jeg tog taalmodig imod denne Formaning. Den gamle Fedko, som nu i flere Maaneder havde kjørt paa Kryds og Tværs igjennem Landet med mig, og som, bortset fra hans Kjærlighed til alle mulige vaade Varer, havde vist sig at være en udmærket Tjener, kunde nok have Lov til at holde Prædikener for mig. Jeg gjorde altsaa ingen Indvendinger, men spurgte blot endnu den unge Mand: «Vil De ikke kjøre med mig til Byen? Vejen er lang, og Deres Kammerater har allerede faaet Forspring!»

Han sagde Nej Tak. «Jeg indhenter Dem nok», sagde han. «Jeg skal ogsaa blot gaa til Terescheny. Der vækker jeg mine Forældre og Hanusia, og saa kjører vi til Byen i min Faders Vogn. Vi er

stævne som Vidner. Hritzkos Defensor Dr. H. har begjæret os stævne».

Det var en kjær Ven af mig, han nævne. «Det er godt for den ulykkelige Mand», sagde jeg. «Jeg kjender Doktoren og ved, hvor helligt og alvorligt hans Hverv er ham. Han vil sikkert gjøre alt, hvad der staar i hans Magt, for at redde den stakkels Knøs for det værste!»

Den unge Mand takkede hjærtelig for denne Trøst, Fedko piskede paa Hestene, og vi kjørte rask hen ad den af Maanen beskinne Vej. Allerede faa Minutter efter havde vi indhentet Sognefogden og hans Ledsager. Denne sprang rask til Side, men Landsbykongen blev rolig staaende midt paa Vejen, saa at Fedko maatte holde Hestene an og kjøre forbi ham i en langsommere Gangart. «Er du døv og blind?» raabte den gamle vredt. «Skal Hestene gaa af Vejen for dig, fordi du er Sognefoged i Andrasfalva for de Karle med snævre Buxer paa?»

Den brave Mand værdigede ham ikke at svare ham. Han vendte sig blot til mig og raabte af fuld Hals: «Jeg vilde blot sige Jer, Herre, at Schwaberen rimeligvis har snakket Jer noget for. Misko er bleven myrdet i Søvne, for en Ungarer, der er vaagen, faar saadan en Ruthener ikke Bugt med!»

Jeg kunde des værre ikke svare paa denne Ytring af en levende Nationalfølelse, thi Fedko piskede igjen paa Hestene, og det forekom mig endogsaa — *horribile visu!* —, at et af hans Piskeslag ramte et andet Maal, thi den tykke Sognefoged tog sig pludselig

paa den nederste Del af Ryggen og sendte derhos nogle gruelige Eder efter os. Allerede tyve Minutter efter naaede vi i Galop de første Huse i Terescheny. Det er en af de største Landsbyer i Bukowina, den strækker sig en Fjerdingsvej langs Kongevejen. Som allerede Navnet antyder (oprindelig «Tartarescheny»), har den i sin Tid været beboet af Tartarer; nu til Dags minder kun af og til et mongolsk plumpt Ansigt hos en og anden af Ruthenerne om disse første Nybyggere. Ruthenerne udgjør godt to Tredjedele af Befolkningen, Resten er Tyskere fra Würtemberg, nogle faa Familier fra Egnen om Düsseldorf.

Først da vi var komne ind i Landsbyen, satte Fedko sin Pisk til Hvile, og vi kørte i jævnt Trav forbi Hytterne. De er anseligere end i de fleste andre Landsbyer, det gjælder ogsaa om dem, der bebos af Ruthenerne — det er Tyskernes Flid, der virker som Forbillede. Den paa saa mange Maader haanede Schwaber er ogsaa her uden at lægge anderpaa og uden at være sig det bevidst en ægte og virkelig Kulturbærer.

Jeg vil gjerne tilstaa, at de Tanker var langt fra mig, da jeg den Nat kørte igjennem den maanebeskinnede Landsby, i hvilken kun Hundene var vaagne og modtog os med en afskyelig Koncert. Mine Tanker dvælede endnu stadig ved den unge Schwabers Fortælling. Der var jo, bortset fra hans Forhold til Ruthenerinden, ikke noget særlig mærkværdigt ved den. Den Udaad, det unge Menneske, der i Morgen skulde have sin Dom i Byen, havde

begaaet, vilde jeg knapt have fundet det Umagen værdt at skjænke en Tanke, hvis jeg havde hørt den omtale paa et andet Sted, men den Omstændighed, at den blev fortalt mig saadan paa Landevejen i den stille Nat, bevirkede, at den vakte min Medfølelse og satte min Fantasi i Bevægelse. Jeg maatte udmale for mig selv, hvorledes de tvende havde truffet hinanden i Skoven, og medens jeg nu langsomt kørte igjennem Landsbyen, tog jeg uvilkaarlig hver enkelt Hytte skarpere i Øjesyn, som om jeg paa den Måde kunde opdage, i hvilken af dem den stakkels Hanusia boede, hun, som nu søvnløs ventede paa det Øjeblik, da hendes Kjæreste vilde komme og hente hende, for at hun kunde blive Vidne til sin Broders Domfældelse

Der var mørkt i alle Hytterne, kun i en af de anseligste, helt i Udkanten af Landsbyen, var nogle Vinduer oplyste. Udenfor var en Karl i Færd med at spænde to Heste for en Vogn. «Hejda!» raabte Fedko til ham, «skal I til Byen? Skal I ogsaa møde i Retten?»

Karlen rettede sig og saa' forbavset paa ham. «Hvad ved du om den Ting?» spurgte han tvært.

«Naa», sagde Fedko leende, «det er jo vel ingen Hemmelighed, naar en Morder bliver dømt til Galgen».

«Det kommer ikke dig ved!» raabte den anden heftig. Hans Udtale af det ruthenske Sprog røbede tydelig, at han var en Schwaber. «Kan hænde, at du kommer før i Galgen end han».

Omgangstonen paa Landevejene i Østevropa er i Almindelighed ikke synderlig høflig, og man maa jo følge Landsens Sæd. Denne Gang syntes jeg imidlertid, at Samtalen antog en saa livlig Karakter, at jeg besluttede at give et Ord med i Laget. Jeg bød derfor Fedko at tie og spurgte derpaa Karlen paa Tysk: «Det er vel Georgs Forældre, her bor?»

«Ja, Herre», svarede han, traadte hen til Vognen og mønstrede mig. Han blev aabenbart meget for-
bavset ved at se et fremmed Ansigt. «Kjender De vor Georg?» spurgte han.

«Jeg har lige gjort hans Bekjendskab», svarede jeg. «Hanusia venter vel ogsaa paa ham der inde?»

«Ak nej, Herre, det lod sig slet ikke gjøre. De to gamle har altid gjort alt, hvad de kunde, for at faa Georg til at opgive hende, de har altid haft meget imod hende, fordi hun nu en Gang er en Ruthenerinde, men siden Hritzko er kommen i Kachotten, vil de slet ikke vide mere af hende at sige. Hun er derfor gaaet i Forvejen, allerede for to Timer siden. Jeg raadete hende derfra, men hun vilde spare sin Kjæreste for den Ærgrelse med hans Forældre, naar hun vilde kjøre med. Og saa sagde hun ogsaa: «Mit Hjærte lader mig ikke i Fred, jeg maa se min Broder endnu en Gang, før han bliver ført frem for Dommerne».

«Og nu vandrer den stakkels Pige alene paa Landevejen ved Nattetid?»

Manden trak paa Skuldrene. «Hun vilde ikke lade sig sige», svarede han. «For Resten har hun

næppe nogen Grund til at være bange for, at der skal tilstøde hende noget. Kjender De ikke Hanusia? Naa, ser De, Herre, hvis De kjeudte hende, vilde De ingen Bekymringer gjøre Dem for hendes Skyld! Hun er som en Dronning, den Pige! Selv den værste Landstryger maa have Respekt for hende!»

Vi kørte videre, ud af Landsbyen og ud paa den sumpede Slette, som i Folkemunde kaldes «Djævmosen». Den frembyder ved Dagens klare, nøgterne Lys et trøstesløst Syn; til højre og venstre, saa langt Øjet naar, er der ikke andet at øjne end den stille, sorte, døde Mose; kun hist og her blinker et skinende Vandspejl omgivet af høje, graagrønne Siv. Men nu i det blege, skjælvende, drømmeagtige Lys tog det triste Landskab sig ud som fortryllet, Maanelysets fine Sølvslør lagde et forklaret Skjær over den mørke Flade, og drømmeagtig skjønt brødes dets Straaler i Taagen, der hævede sig op fra den. Langt borte blinkede nu og da et rødt Gyldenskjær og lynede igjennem alt det meget Sølv — en Lygte-mand, der var stærk nok til at overvinde Maanens svage Skin.

Jeg saa' alt dette og frydede mig over denne Nattens stille Skjønhed, men mine ustadige Tanker vilde slet ikke komme til Ro. Ganske vist stod det uhyggelige Billede, som før pinte mig, ikke længere for mine Øjne, men et andet dukkede op for mig: Billedet af den smukke, modige Pige, som med ængsteligt Hjærte vandrede ene af Sted i denne Udørken ved Nattetid, med ilsomme Fjed, fordi hendes

Hjærte drev hende, uden Menneskefrygt, «som en Dronning» i Bevidstheden om sin Sjælsrenhed, der endogsaa maatte indgyde den vilde Vagabond Ærbødighed

Men var denne Selvtillid ogsaa vel grundet? Egnen imellem Terescheny og Avlsgaarden Wygoda, det første Sted paa Byens Grund, har fra gammel Tid af været ilde berygtet, den har Ord for at være et Tilholdssted for alskens Pak fra de omliggende Landsbyer. «Fedko!» raabte jeg højt — mine Tanker formede sig næsten uvilkaarlig til Ord — «der tilstøder hende en Ulykke!»

«Hvem?»

Jeg havde glemt, at han ikke havde kunnet forstaa min tyske Santale med Karlen, og fortalte ham nu Indholdet deraf. Han hørte med stor Sindsro derpaa. «Jeg vilde ikke gjøre det», brummede han, «skjønt jeg ikke er nogen ung Pige. Men hvad kommer det os ved?»

«Er du ikke et Menneske?» sagde jeg heftig. «Du lader strax Hestene strække ud saa hurtig, som de paa nogen Maade kan. Gjør du dig Umag, kan vi indhente hende inden en Time. Kjør til!»

«Hm! — ja», sagde Fedko langtrukkent. «Du er Herre, og jeg er Tjener. Altsaa lystrer jeg. Men, kjære Herre, tager du dig lige saa ivrig af alle andre Ting, som ikke kommer dig ved, saa faar du snart graa Haar. Hyp — hyp!»

Han lod Hestene strække ud og fniste blot en Gang imellem halvt hørlig i Skjægget. Havde han

Ret? Var det virkelig latterligt, at jeg var saa betagen af, hvorledes det gik denne Pige, som jeg aldrig havde set? Jeg vil ikke afgjøre det, men jeg tror knapt, at nogen i mit Sted vilde have handlet anderledes under Paavirkning af de samme Indtryk.

Vejen var ganske øde; ingen Vandringsmand, intet Kjøretøj kastede sin Skygge paa den lyse Stribe, der skinnende strakte sig langt ud i det fjærne. Kun én Gang indhentede vi to Vandringsmænd, som listede sig af Sted krumbøjede under en svær Byrde og skyveg til Side, da vi nærmede os dem. De bar, saa vidt jeg kunde se, idet vi jog dem forbi, pjaltede Kjøbstadklæder og var formodentlig et Par Hælere med deres Tyvekoster.

Vi var komne over Djævlemosen. Egnen blev bakket, Maanelyset brød sig ikke længere i fugtige Dunster, men laa klart, bredt og fuldt over Stubmarkerne og Træernes Løv, som endnu ikke var faldet af, men allerede var begyndt at gulne under Efteraarets Aandepust. De flakkende gyldne Punkter saa' jeg heller ikke mere til. Vidt og bredt frembød der sig ingen anden Farve for Øjet end den mat belyste Jords sølvgraa Lød, indtil der omsider til højre atter viste sig et rødt glødende Skjær, men denne Gang var det stadigt og blev stærkere og stærkere, jo nærmere vi kom det.

«Der er Ildløs!» raabte jeg. «Det er en Hytte ved Vejen!»

«Nej, Herre», svarede Fedko rolig, «Hyrderne i Klobawka har moret sig med at lave et lille Bjærg

af Stubbe og Kvas, som de saa har stukket Ild i. Det Pak kjeder sig i den lange Nat og finder til Tidsfordriv paa allehaande Hundekunster Kan du ikke høre dem jodle?»

Jeg hørte virkelig langt borte Lyden af skratende Stemmer, og da vi kom nærmere, fik vi Øje paa nogle halvvoxne Knøse, der som gale dansede omkring Ilden, som lidt efter lidt slukkedes.

«Lad os forhøre os om Hanusia her, Herre», sagde Fedko. «Maaske har hun saa stort Forspring, at det vilde være Daarskab at strabasere de stakkels Heste længere. Hejda, Karle!» raabte han over til dem, «har I ikke set en Pige komme forbi?»

Knøsene afbrød deres Morskab, og to af dem kom hen til os. «En Pige?» spurgte den ene leende. «Er det kanske Hanusia fra Terescheny, I mener? Ja, vël har vi set hende, og en af os har hun endogsaa givet noget til Amindelse — spørg blot Janko der!»

Den anden Knøs vendte sig forlegen bort. «Hvad vil det sige?» spurgte jeg.

«Naa — hun kom her forbi, og saa vilde vi have hende til at danse. Især denne hersens tykke Janko var meget opsat paa det. Men hun afslog hans Opfordring og nøjedes med at sørge saadan for Musikken, at det endnu synger for hans Øren Se blot paa ham, hvor rød hans højre Kind er, man kan endogsaa se det i Maaneskinnet!»

Den tykke Janko knyttede Næven og trak sig

skyndsomst tilbage til Baalet. «Hvornaar kom hun her forbi?» spurgte jeg.

«Lige nylig! Det kan vel være tyve Fadervor siden».

Vi kørte videre, men den unge Hyrde maatte formodentlig være vant til at læse sine Fadervor meget trægt og langsomt, thi jeg øjnede stadig ingen Ting foran os, saa langt mit Øje rakte. Men Fedkos Blik var skarpere. «Der gaar hun!» sagde han pludselig og pegede frem for sig med Pisken. «Hejda, Pige!»

Nu kunde jeg ogsaa skjelne den slanke Skikkelse, som ilede af Sted med raske Fjed. Hun vendte sig ikke om, da Fedko raabte til hende, og syntes blot at ville fremskynde sin Gang endnu mere. Da Vognen et Minut efter holdt ved Siden ad hende, stod hun imidlertid stille, saa' paa os med Ansigtet hævet højt op imod os og raabte med en dyb, skjælvende Røst, der maatte gaa til Hjærtet: «Lad mig i Fred, i Fald I er Mennesker! Hav Medlidenhed med mig!»

«Det er jo derfor, vi kører efter dig, som om vi var gale!» raabte Fedko; men jeg forklarede Pigen, hvorledes jeg tilfældigvis havde faaet at vide, at hun gik der alene. Hun saa' forbavset paa mig, traadte saa helt hen til Vognen og saa' mig forskende ind i Ansigtet. «Er det sandt?» sagde hun.

«Ja vist», forsikrede jeg. Men min Fedko blev utaalmodig. «Skal vi nu oven i Kjøbet indgive Ansøgning paa Stempelpapir for at faa dig til at gjøre os den Ære at lade os kjøre dig igjennem den be-

rygtede Horecza-Skov?» Pigen kastede et sky Blik hen i den Retning, i hvilken han pegede med Piske-skaftet, og satte sig derpaa hurtig op paa Bagsædet lige over for mig.

Hestene travede videre. Jeg kunde i det klare Lys tydelig skjelne Pigens Træk. Det var et paa-faldende smukt Ansigt, om end Kindernes anselige Runding maaske nok overskred Skjønhedslinien. Hun saa' tavs frem for sig og sukkede blot en Gang imellem dybt. Jeg vilde ikke tale til hende, jeg vilde have anset det for en Synd at plage hende med ørkesløst nysgjerrige Spørgsmaal. Vi kørte altsaa videre i Tavshed; paa begge Sider traadte Skoven helt hen til Vejen. Træernes Skygger fo'r over Vejen og Pigens Ansigt.

Den tætte Skov, der ligger en halv Mils Vej fra Byen, har et slemt Ry paa sig. Hvo som Politiet ikke under et roligt Natteleje i Byen, søger sig det under disse Bøge. Medens vi kørte der igjennem, saa' vi mangan en fare forskrækket op af Søvn fra Bænken, han laa paa, og i en Lysning lige ved Vejen havde flere Vagabonder slaaet sig ned og raabte truende til os. De var aabenbart dygtig drukne. Fedko truede ad dem med Pisken; de raabte Smædeord efter os, men turde dog ikke binde an med os, men hvordan vilde det være gaaet den stakkels Hanusia!

Hun tænkte formodentlig det samme, thi hun sukkede dybt og sagde sky: «Ak, Herre, nu indser jeg først, hvad det var for en Taabelighed, jeg

havde for! Min Georg er vist frygtelig angst for mig og meget vred. Men jeg gjorde det i en god Mening».

«Ja, jeg ved det nok; det var for at skaane ham for Strid med sine Forældre».

«Ja — og de to gamle har jo i Grunden Ret! Saa megen Kummer og Sindsbevægelse, de skal opleve paa deres gamle Dage! Det gjør mig saa ondt, jeg har Medlidenhed med dem, men jeg kan jo ikke hjælpe dem. Skulde jeg af den Grund give Slip paa min Kjæreste? Og selv om jeg vilde det, han slap jo ikke mig, for han er god og trofast, aa, saa god og trofast! Og til Tak for al hans Kjærlighed bringer jeg nu saadan en tung Sorg over ham!»

Hun begyndte at hulke, lidenskabelig, ret af Hjærtens Grund. Jeg søgte at trøste hende. «Du kan jo ikke gjøre for det!» sagde jeg.

«Ak», sagde hun med et Suk, «det er en svag Trøst. Jeg har rigtignok ikke slaaet Misko ihjel, men er Hritzko ikke min Broder? Kommer, hvad der rammer ham, ikke ogsaa over det kjære, gode Menneske, naar jeg bliver hans Kone?»

«Det er ikke fornuftigt, Pige», sagde jeg. «Du har tung Sorg nok; hvorfor vil du saa oven i Kjøbet gruble over, hvad slette Mennesker med Tiden kan finde paa at sige om din Mand?»

«Man lever imellem Mennesker», indvendte hun. «Men det er ikke alene, hvad denne eller hin kan finde paa at sige om os — der er noget andet, som piner mig Ak, mit stakkels Hjærte er saa

tungt, og mit stakkels Hoved saa forvirret! Jeg vilde gjerne have et Raad, men hvem skulde jeg vende mig til? Min Georg kan ikke raade mig, for det angaar jo ham selv! Og Folk i Landsbyen? De ser alle sammen paa mig med Foragt, siden Ulykken er kommen over mig, og finder, at det ikke er mere end fortjent Straf, fordi jeg har forlovet mig med en Schwaber Nej, men hvis du vilde være saa god, Herre»

«Tal du kun», sagde jeg opmuntrende. «Jeg skal svare dig saa godt og samvittighedsfuldt, som jeg kan».

Hun nikkede. «Ja, se, Herre! Handler jeg ikke slet og egenkjærlig imod min Georg, naar jeg gaar ind paa at blive hans Kone? Han lægger sig derved ud med alle de Mennesker, han er nødt til at leve iblandt — det har ikke saa lidt at sige, Herre! Og saa kommer dertil, at hans Forældre af den Grund vender sig fra ham og aldrig vil lade sig tale til rette eller forsone! Bør jeg lægge det paa ham? Der er mange Piger i Verden, men hvert Menneske har kun én Fader og én Moder! Sig mig, Herre, har jeg Lov til at købe min Lykke med saadan en Synd?»

«Tiden jævner alt», sagde jeg trøstende. «De vil bære Nag til jer en Tid, men til sidst lader de sig nok forsone. Og med de andre vil det gaa lige saadan. Men naar du ikke tror, hvad jeg siger, hvad vil du saa gjøre? Du har jo dog vist allerede meddelt Georg dine Betænkeligheder, ikke sandt?»

havde for! Min Georg er vist frygtelig angst for mig og meget vred. Men jeg gjorde det i en god Mening».

«Ja, jeg ved det nok; det var for at skaane ham for Strid med sine Forældre».

«Ja — og de to gamle har jo i Grunden Ret! Saa megen Kummer og Sindsbevægelse, de skal opleve paa deres gamle Dage! Det gjør mig saa ondt, jeg har Medlidenhed med dem, men jeg kan jo ikke hjælpe dem. Skulde jeg af den Grund give Slip paa min Kjæreste? Og selv om jeg vilde det, han slap jo ikke mig, for han er god og trofast, aa, saa god og trofast! Og til Tak for al hans Kjærlighed bringer jeg nu saadan en tung Sorg over ham!»

Hun begyndte at hulke, lidenskabelig, ret af Hjærtens Grund. Jeg søgte at trøste hende. «Du kan jo ikke gjøre for det!» sagde jeg.

«Ak», sagde hun med et Suk, «det er en svag Trøst. Jeg har rigtignok ikke slaaet Misko ihjel, men er Hritzko ikke min Broder? Kommer, hvad der rammer ham, ikke ogsaa over det kjære, gode Menneske, naar jeg bliver hans Kone?»

«Det er ikke fornuftigt, Pige», sagde jeg. «Du har tung Sorg nok; hvorfor vil du saa oven i Kjøbet gruble over, hvad slette Mennesker med Tiden kan finde paa at sige om din Mand?»

«Man lever imellem Mennesker», indvendte hun. «Men det er ikke alene, hvad denne eller hin kan finde paa at sige om os — der er noget andet, som piner mig Ak, mit stakkels Hjærte er saa

tungt, og mit stakkels Hoved saa forvirret! Jeg vilde gjerne have et Raad, men hvem skulde jeg vende mig til? Min Georg kan ikke raade mig, for det angaar jo ham selv! Og Folk i Landsbyen? De ser alle sammen paa mig med Foragt, siden Ulykken er kommen over mig, og finder, at det ikke er mere end fortjent Straf, fordi jeg har forlovet mig med en Schwaber Nej, men hvis du vilde være saa god, Herre»

«Tal du kun», sagde jeg opmuntrende. «Jeg skal svare dig saa godt og samvittighedsfuldt, som jeg kan».

Hun nikkede. «Ja, se, Herre! Handler jeg ikke slet og egenkjærlig imod min Georg, naar jeg gaar ind paa at blive hans Kone? Han lægger sig derved ud med alle de Mennesker, han er nødt til at leve iblandt — det har ikke saa lidt at sige, Herre! Og saa kommer dertil, at hans Forældre af den Grund vender sig fra ham og aldrig vil lade sig tale til rette eller forsone! Bør jeg lægge det paa ham? Der er mange Piger i Verden, men hvert Menneske har kun én Fader og én Moder! Sig mig, Herre, har jeg Lov til at købe min Lykke med saadan en Synd?»

«Tiden jævner alt», sagde jeg trøstende. «De vil bære Nag til jer en Tid, men til sidst lader de sig nok forsone. Og med de andre vil det gaa lige saadan. Men naar du ikke tror, hvad jeg siger, hvad vil du saa gjøre? Du har jo dog vist allerede meddelt Georg dine Betænkeligheder, ikke sandt?»

Og han har vist svaret dig, at han ikke vilde give Slip paa dig for den Sags Skyld Ellers var han heller ikke nogen brav Mand og holdt ikke af dig for Alvor. Du er mere for ham end alt andet, du er for ham Lykken, og derfor vilde han blive ulykkelig, hvis du tvang ham til at hæve eders Forlovelse!»

Hun rystede paa Hovedet. «Ulykkelig?» sagde hun langsomt. «Maaske! Men dog kun for nogle Maaneder. Men naar han ægter mig, bliver han ulykkelig for hele Livet saadan er det, Herre!»

«Nej!» raabte jeg. «Den, der driver midt ude paa Floden, overser den dog sikkert ikke saa godt i hele dens Brede som den, der staar rolig paa Bredden. Du føler din Ulykke saa dybt, at du holder den for større, end den er, Pige; du anser den for evig, men i Virkeligheden vil den gaa hurtigere over, end dit stakkels Hjærte nu kan tro. Thi hvad Skyld har du i denne ulyksalige Gjerning? Selv om din Broder var en Røver og Morder, kunde intet retfærdigt, intet forstandigt Menneske gjøre dig ansvarlig for hans Forbrydelse og lade dig undgjælde for den. Og nu var det jo oven i Kjøbet en overilet Handling, der blev begaaet i et ulykkeligt Øjeblik. Haardhjærtede Mennesker kan fordømme din Broder, blødhjærtede Mennesker kan have Medlidenhed med ham, men foragte ham har ingen Lov til, og saa skulde du, hans Søster, blive Gjenstand for Foragt?»

Hun havde atter presset Hænderne for Ansigtet og græd stille. «Det er tungt», sagde hun hulkende, «at heller ikke du ved noget bedre at sige mig! Men maaske kan du trøste mig med Hensyn til det andet. Det er angaaende min Broder Det har maaske undret dig, at jeg i denne Stund kun tænker paa mig selv og min Kjæreste. Du tænker maaske: hun er en haardhjærtet Søster, en svag, egenkjerlig Pige! Men du gør mig Uret, hvis du fastholder den Tanke. Jeg tænker og har altid tænkt mere paa min Kjæreste end paa mig selv, og paa min Broder mere end paa Georg. Ja, just fordi jeg tænker paa ham, kan Tanken om Lykke i Fremtiden slet ikke mere blusse op i mig! Jeg synes, det er saa frygteligt, at jeg skal leve videre i Fred og Ro og blive en lykkelig Hustru, medens han — — o, min Broder! min Broder!»

Hun raabte de sidste Ord i en Tone, der var præget af den mest rystende Jammer, den dybeste Fortvivlelse. Ogsaa Udtrykket i hendes Ansigt, der hidtil havde været mørkt, men roligt, undergik en pludselig Forvandling — det bar Vidne om den ængsteligste Hjælpeløshed, en vild, trøstesløs Smerte. Jeg søgte ikke længere at trøste hende, jeg følte, at det vilde være taabeligt og forgjæves, og nøjedes derfor med efter en Pavse at sige: «Du vilde have et Raad af mig?»

«Ja!» Hun tog sig voldsomt sammen, og ogsaa Udtrykket i hendes Ansigt blev atter roligt. Jeg kunde tydelig se det, thi da vi var komne ud af den

lille Skov, begyndte Dagen at gry, og Maanen sank blegnende ned bag en Skybanke, der stod i Vest over Sereth-Sletten.

«Ja!» gjentog hun, «du er en fin Herre, en Mand fra Byen, du ved bedre Besked om den Slags Ting end jeg enfoldige Pige. Tror du, at jeg kan faa Lov til at tale med min Broder ganske tidlig paa Morgen, før end Forhandlingerne begynder?»

«Nej», sagde jeg, «det er des værre umuligt! Du er jo stævnet som Vidne, og et Vidne maa ikke tale med den anklagede, før Retten er sat. I det højeste kan du faa Lov der til, hvis du vil give Afkald paa at optræde som Vidne»

«Det forbyde Gud!» raabte hun, idet hun afværgende strakte Hænderne ud imod mig. «Hvem skulde tale for det ulykkelige Menneske, naar jeg ikke gjorde det? Nej! nej! hans Defensor ønsker ogsaa, at jeg skal vidne!»

«Saa gjør, hvad han raader dig til», sagde jeg. «Dr. H. er en god og forstandig Mand».

«Kjender du ham?» raabte hun glad. «Ja! Alle har rost ham for mig. Ak, kom det blot an paa hans Dygtighed, saa vilde jeg være rolig! Bliver det virkelig Døden?!» skreg hun pludselig, saa det skingrede.

«Nej», forsikrede jeg. «Jeg ved ikke fuldstændig Besked om Sagen, jeg ved ikke, om her virkelig foreligger et overlagt Mord eller maaske endogsaa et Snigmord, men selv i værste Tilfælde vilde der maaske nok blive fældet en Dødsdom, men den vilde ikke

blive fuldbyrdet. Din Broder har, lige til han begik denne Forbrydelse, været en brav Mand og haft et godt Lov paa sig. Kejseren vil sikkert forbarme sig over ham og forandre Straffen til Fængselsstraf».

«Paa Livstid?!» skreg hun. «Og det kalder du Barmhjærtighed! Dog nej, jeg vil ikke forsynde mig, det vilde dog være mildere end Døden. Thi min Hritzko hænger ved Livet, han klamrer sig til det — de maatte dræbe ham Stykke for Stykke!» Hun lukkede Øjnene som for at undgaa at se det forfærdelige Billede, hendes ophidsede Sanser foregjøgledede hende. «Livsvarigt Fængsel vilde altsaa være det mildeste?»

«Jeg ved jo ikke, hvorledes Sagerne staar», sagde jeg. «Har din Broder myrdet Misko i Søvn? Eller er han gaaet ud i Skoven for at dræbe ham?»

Hun rystede paa Hovedet, hun blev blussende rød og vendte sig bort som for at undgaa mit Blik. Jeg saa' forbavset paa hende; hvor kunde dette simple Spørgsmaal, som hun dog sikkert allerede havde hørt tit nok, sætte hende saadan i Forlegenhed? Havde hendes Broder virkelig begaaet et overlagt Mord, og vilde hun hverken røbe ham eller lyve?

Vi kørte en Stund videre i Tavshed forbi den langstrakte Folkehave, den store Park syd for Byen Czernowitz. Det var allerede blevet højlys Dag; da vi naaede Siebenbürgergaden, mødte vi allerede enkelte Mennesker, og Bodsvændene, som var ved at aabne Butikkerne, saa' nysgjerrig paa os.

«Vil Du vise mig en stor Naade endnu?» sagde Pigen pludselig igjen. «Jeg har rigtignok en Gang før været hos Hr. Doktoren, men jeg kan daarlig finde Vej i Byen og vilde ikke kunne finde hen til ham. Tiden er jo ogsaa knap»

«Skal jeg kjøre dig hen til ham? Gjærne!» Jeg gav Kusken den fornødne Ordre.

Da vi kom hen i Nærheden af Huset, hvor min Ven havde sit Kontor og lige ved Siden af sin beskudne Ungkarlebolig, kunde vi allerede i nogen Afstand se ham eller rettere sagt kun hans Næsetip og hans lange Pibe. Han var aabenbart lige bleven færdig med sin Frokost og stod nu og dampede muntert ud i den kølige, efteraarsfriske Morgenluft.

Jeg raabte til ham, han rakte Hovedet længere ud og mønstrede mig og min Ledsagerske med et forbavset Blik. Saa lod det til, at han gjenkjendte Hanusia, thi han nikkede til hende og raabte paa Ruthensk: «Ja — kom kun her op».

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre — Eigen saa' forlegen paa mig. «Vil du ikke gaa med, Herre?» sagde hun. «Du mener mig det jo aabenbart godt; jeg har heller ingen Hemmeligheder at tale om, og maaske kan du lægge et godt Ord ind for mig hos din Ven».

Jeg gav Fedko Ordre til at kjøre hjem og gik med Pigen. Da vi var komne op ad Trappen til første Sal, stod min blonde, robuste Ven allerede og ventede i Døren ind til sin Stue. Han nikkede til

Pigen og rakte mig Haanden. «Hvordan kommer du til det Bekjendtskab?» spurgte han smilende.

Jeg forklarede ham det med faa Ord.

«Kommer de andre Vidner ikke?» spurgte han Pigen.

«Jo — senere. Jeg vilde blot først spørge dig»

«Hvordan Sagen staar?» afbrød han hende med skarp Stemme. Han hørte til de just ikke sjældne Mennesker, der gjør sig ængstelig Umag med at skjule et blødt Hjærte under en haard Skal. «Den staar daarlig!» Han begyndte heftig at gaa op og ned ad Gulvet og pustede samtidig tætte Røgskyer ud. «Meget daarlig!»

Den stakkels Pige blev ligbleg og kom til at ryste over hele Kroppen. «Det bliver Døden?» hviskede hun halv højt med svigtende Stemme.

«Nej! Nej!» raabte H. ivrig, førte hende hen til en Stol og greb hendes Haand. «Det vil sige, vi maa være belavede paa en Dødsdom, men den bliver ikke fuldbyrdet Men det kan vi altid tale om! Sig mig frem for alt: ved du, hvordan Ulykken skete?»

Hun svarede ikke, men stirrede blot ud for sig. Saa fo'r der en Gysen igjennem hende, og hun sukkede dybt. «Hvad har da min Broder sagt?» spurgte hun omsider sky.

«Ingen Ting!» raabte han. «Det er jo netop Ulykken. Den værste Tilstaaelse kunde ikke skade ham saa meget som denne haardnakkede Tavshed!

Han har erklæret: «Jeg har slaaet Misko ihjel!» — det er det hele. Men hvordan? hvorfor? — det er det ikke muligt at faa ham til at svare paa. Han sagde strax, at Misko havde skjældt ham ud for en «dum Ruthener», og saa var han bleven saa rasende, at han havde kastet sig over ham og havde slaaet ham ihjel. Men den Tilstaaelse tog han allerede tilbage i det andet Forhør. «Hritzko», sagde Dommeren til ham, «det lyder usandsynlig!» Og hvad svarede han saa?! «Ja, Hr. Dommer, det lyder usandsynlig, for det er heller ikke sandt. Men Sandheden kan jeg ikke sige!» Og derved blev han. Det er ubegribeligt, for Fyren er jo klog nok til at indse, hvor meget der beror paa hans Udsagn! Spørgsmaalet om, hvorvidt her foreligger et Mord eller et Drab, er ganske uopklaret. Ganske vist var det dødbringende Saar i Baghovedet paa Misko, og hvis Fyren ogsaa tier i Dag, bliver han paa Grund deraf dømt for overlagt Snigmord. Men denne skæbnesvangre Betydning faar Saarets Beskaffenhed dog kun som Følge af hans Tavshed; det er jo altid muligt, at han er kommen i Klammeri med Misko, har svunget Hakken imod ham og har ramt ham i det Øjeblik, han vendte sig om, hvad enten det nu har været for at fly eller for ogsaa at gribe et Vaa-ben Jeg vil nu ganske vist søge at gjøre det sandsynligt, at det er et Drab, her foreligger, men det lykkes mig næppe».

Pigen havde hørt paa ham med bøjet Hoved. «Ak», sagde hun med usikker Stemme, «han tier,

fordi han paa Forhaand anser sin Skæbne for afgjort! Saadan har han jo des værre altid været: først vild Hidsighed, som om han vilde tvinge vor Herre selv, og saa sløv Hengivelse i sin Skæbne! Han tror, at ingen Ting mere kan redde ham!»

«Det kan han ikke tro!» raabte Advokaten ivrig. «Han ved jo, at naar han bliver dømt for Drab, faar han kun nogle Aars Fængsel, saa meget mere, som hans hidsige Sind og hans Offers almindelig bekjendte Slethed kunde anføres som formildende Omstændigheder. Jeg kan derfor knapt forklare mig hans Tavshed anderledes end ved at antage, at der maa stikke noget frygteligt bagved, noget, han skammer sig over, og at Grunden til, at han ikke vil tage Bladet fra Munden, er, at han er bange for, at det skal komme for Dagen. Det er ikke sig selv, men andre, han vil skaane! Det maa være et skrækkeligt Motiv, der har gjort denne brave, hidtil saa dygtige Knøs til Forbryder. Han tier, fordi han ellers blev nødt til ogsaa at tale om det; for at skaane en anden styrter han sig fuldstændig i Undergang».

Pigen rejste sig; hun vaklede, men det blege Ansigt var præget af den Ro, en fast Beslutning giver. «Det er, som du formoder, Hr. Doktor», sagde hun. «Han fortier, hvad der har drevet ham til at gjøre det, fordi det kunde bringe andre til at rødme. Jeg har ogsaa tiet og oven i Kjøbet løjet og givet hans Natur Skylden for det hele, for jeg tænkte: det er hans Hemmelighed, og naar han ingen Ting vil sige, saa bør jeg, hans Søster, heller

ikke gjøre det. Og maaske kom det ogsaa af, at jeg skammede mig!» Hun brød af og blev blussende rød. «Men nu vil jeg tale», vedblev hun. «Det gjælder Liv og Død, og just fordi jeg er hans Søster, tør jeg ikke tie. Hør altsaa, hvad jeg vil sige jer: Forbrydelsen er bleven begaaet for to Kvinders Skyld».

«Det tænkte jeg nok!» raabte H. ivrig. «Det vil sige, jeg tænkte rigtignok kun paa én — Enken Marisia Kosinko. Hende er det vel?»

«Ja. Og jeg er den anden!» Hun sagde det højt og tydelig, men i det samme brød Taarerne frem af hendes Øjne og randt ned ad hendes Kinder.

«Du?!» raabte vi forbavsede. «Hvordan var det muligt? Hvordan gik det til?»

Hun svarede ikke, men vedblev at græde vildt og lidenskabelig. «Ak!» sagde hun derpaa hulkende, «hvem ved, hvem der har størst Skyld i hans Ulykke, Marisia, den slette, letsindige Kvind, eller jeg, som altid har undt ham det bedre end mig selv. Jeg har gjort ham til Forbryder, jeg alene».

Men saa tørrede hun sine Øjne og tvang sig med kjendelig Anstrængelse til at være rolig. «Hør altsaa: Min Broder har lige indtil Fastelavn været det braveste Menneske, den bedste Broder, den flittigste Arbejder i hele Landsbyen. Det er kun en ringe Ejendom, vi har arvet, saa vi maatte holde godt Hus for at slaa os igjennem. Han gjorde alt, hvad der stod i hans Magt; fra den tidlige Morgen til den sildige Aften sled han i vor lille Bedrift, og

naar der ikke var noget at gjøre i den, arbejdede han for fremmede for at tjene et Par Skilling. Den eneste Fejl, han havde, var hans Hidsighed, som han des værre har arvet fra Fader, men ogsaa den lod i Aarenes Løb til at ville fortage sig, især fordi han skammede sig for min Kjæreste. Jeg var ganske lykkelig derover, for i alle andre Henseender var der ingen Ting at udsætte paa ham. Han drak ikke, han indlod sig ikke paa Kjærestier, han brød sig ikke om andet end sit Arbejde, og det var hans Lyst at sidde og passiare med mig og Georg. Men saa ved Fastelavnstider blev det pludselig anderledes. Han gjorde Bekjendtskab med Marisia. Det vil sige, han havde nok kjendt hende før, men han var gaaet af Vejen for hende, som ethvert bravt Menneske gjør, for Marisia er lige saa fordærvet, som hun er smuk; det var slet ikke svært at blive hendes Elsker, og hun har aldrig ladet sig nøje med den ene, hun havde, Misko. Kort sagt, hun var et bundslet Fruentimmer, og min Hritzko har tit nok sagt til mig: «Det er rigtig en Skam og Skjændsel for vort Sogn, at saadant et Fruentimmer taales iblandt os!» Saa kom denne ulyksalige Fastelavnssøndag, og om Aftenen gik han paa min Opfordring hen i Værtshuset, hvor der var Musik. Der saa' han Marisia danse, og saa blev han som forhexet. Smuk er hun jo, og Folk siger, at ethvert Mandfolk begynder at ryste, naar han ser hende danse — men jeg tror alligevel stadig, at det ikke er gaaet rigtig til med min Broder! For naar andre forgabede sig i hende —»

hun blev rød i Hovedet og vedblev derpaa næsten mumlende: «. . . . saa rendte de efter hende og bejlede til hendes Gunst, men Hritzko blev tungsindig og stille, gik omkring med bøjet Hoved, snakkede med sig selv som en forrykt, og naar jeg talte til ham og sagde: «For Guds Skyld, hvad er der i Vejen med dig? Du maa have oplevet noget frygteligt!» saa rystede han blot paa Hovedet, turde ikke se mig ind i Øjnene og sagde: «Lad mig blot gaa, Søster, det gaar nok over!» Den Tilstand varede en tre Ugers Tid, saa lagde jeg pludselig Mærke til, at der var foregaaet en stor Forandring med den stakkels Knøs. Han var ganske vist stadig sky og stille som hidtil, men der brændte en vild Glød i hans Øjne, og naar han troede, at ingen saa' det, tog han sit lille Spejl og saa' sig i det. Nu gjorde han ogsaa meget mere ud af sin Paaklædning end før, købte sig smukke Baand og en ny Hat og blev ærgerlig, naar jeg sagde, at han nok kunde have gaaet noget endnu med den gamle «Jeg har selv tjent Pengene til den», sagde han hidsig; «naar man arbejder saa meget som jeg, har man vel nok Lov til at klæde sig, som man vil». Naa — jeg sagde ikke mer og tav for den kjære Husfreds Skyld, men Arbejdet gik det nu meget daarlig med i den Tid. Han, der hidtil havde hadet Lediggang som Arvesynden, sov til langt ud paa Morgenstunden og drev saa i Timevis omkring i Gaarden eller paa Gaden uden Maal eller Med. Nu faldt det ham heller ikke mere ind at se sig om efter noget at fortjene

uden for Huset. Det skar mig i Hjærtet, ikke for den Fortjenestes Skyld, som han og Huset gik glip af, men jeg kunde ikke lade være at tænke: Ak, hvad min flittige, villige Broder dog er bleven for en afskyelig Dagdriver i Løbet af nogle faa Uger! For nu kivedes han ogsaa med mig, hvilket han aldrig før havde gjort; der gik næsten ikke en Dag, uden at der var Skjænderi imellem os. Hans Forelskelse i Marisia havde jeg endnu ingen Anelse om, og at det var det, der var i Vejen, var jeg aldrig falden paa, om jeg saa havde spekuleret i hundrede Aar. Og andre Folk kunde ikke sige mig det, fordi de heller ikke vidste det. Naar dette slette Fruentimmer ellers havde faaet en Kjærlighedshistorie i Gang med en eller anden, holdt hun det slet ikke hemmeligt, men pralede endogsaa af sin ny Kjæreste. Men denne Gang tav hun, og min Hritzko røbede sig heller ikke. Naar de mødte hinanden, saa' de slet ikke til hinanden, men han kom hemmelig til hende. Ingen i Landsbyen vidste det, før omsider en fik det at vide, som havde særlig Grund til at søge at komme under Vejr dermed, og han fik dem da ogsaa udspioneret imod deres Vilje»

«Det var vel Misko?» sagde Advokaten. «Det er af stor Vigtighed, at hans Rygte bliver stillet klart frem for Retten. Hvad ved du om ham?»

«Ikke stort mere end alle andre Mennesker», svarede Pigen. «Han var en Ungarer fra Andrasfalva, et slankt, magert Menneske paa en tredive Aar, og han havde i en fem Aars Tid tjent som

Staldkarl hos vor Sognefoged. Sin Herre skal han have tjent flittig og ærlig, og Stalden skal han have passet godt, men for Resten ved ingen noget godt at sige om ham. Der var to Ting, han morede sig med i sin Fritid, han drillede de unge Knøse og forførte Pigerne. Da han kom til Landsbyen, var alle Folk, baade Schwabere og Ruthenere, paa Forhaand imod ham, fordi han var en Ungarer, en «Zigeuner», som de raabte efter ham for at haane ham. Vel set og afholdt var han maaske under ingen Omstændigheder bleven iblandt os, og nu gjorde han oven i Kjøbet alt, hvad han kunde, for at gjøre sig forhadet. Han betragtede enhver Knøs i Landsbyen som en Fjende og spillede enhver af dem alle de Puds, han kunde. Naar den, det gik ud over, krævede ham til Regnskab, saa pryglede han ham, og naar flere i Forening lagde sig paa Lur for at passe ham op, saa forstod han at undgaa dem og bearbejdede dem saa enkeltvis eller parvis, naar han traf dem, for han var saa stærk og smidig, at man virkelig kunde fristes til at tro, hvad Rygtet sagde, at han var i Pagt med Djævelen. Men lige saa daarlig, som han kom ud af det med de unge Knøse, lige saa godt kom han des værre ud af det med Kvinderne, for han var jo et smukt Menneske, og det, som huede de unge Knøse ilde hos ham, forhexede Pigerne, at han var fremmed, en modig Mand, kort sagt en Helvedes Karl. Gud ved, hvor mange Ofre han har paa sin Samvittighed, jeg tror, der er flere af dem, end man aner, for hvor fræk og brovtende han end

var, Navne nævnede han aldrig, men man fik jo altid Ulykken at vide bagefter, uden at han gjorde noget derfor. Kun Marisia drev han det ganske aabenlyst med, hendes Rygte kunde jo heller ikke yderligere spoleres. De var begge to meget overbærende mod hinanden Ak, I gode Herrer»

Hun brød af. Hun havde hidtil fortalt hurtig, med dump, tonløs Stemme, idet hun aabenbart kun adlød en indre Nødvendighed og slet ikke tænkte paa, om det nu ogsaa sømmede sig, at en Pige fortalte fremmede Mennesker sligt. Nu først syntes den Tanke at komme op i hende, hun blev rød og bleg og turde ikke slaa Øjnene op.

Vi gættede, hvad der foregik i hende. «Tal kun», sagde Advokaten venlig. «Vi ved jo nok, hvad vi skal tro om dig».

«Ja», svarede hun og slog atter Øjnene helt op, «det er jo ogsaa nødvendigt. Altsaa — af Misko fik jeg at vide, hvorledes det stod til med min Broder. Det var en Morgen i Foraaret, jeg arbejdede paa vor Kaalmark, da kom han ridende og holdt sin Hest an. «God Dag!» raabte han til mig, «jeg har noget at tale med dig om». — «Men jeg har ingen Ting at tale med dig om», svarede jeg. «Naa», sagde han, «jeg vil sandelig heller ikke snakke om Kjærlighed med dig! Jeg vil blot fortælle dig en Nyhed, som angaar dig langt mere end mig. Ved du, hvorfor din Broder er bleven saa tvær og træg? Han er bleven Kjæreste med Marisia og kommer hver Dag til hende». Jeg blev til Mode,

som om mit Hjærte var ved at gaa i Staa. «Du lyver!» raabte jeg. «Jeg har set det med mine egne Øjne!» sagde han, «og Marisia har selv tilstaaet det for mig for en halv Time siden. Jeg varer dig ad, fordi det gjør mig ondt for dig. For Resten — jeg vil ikke gjøre mig bedre, end jeg er — jeg har ogsaa en anden Grund dertil. Vi er Forbundsfæller i den Sag. Hør altsaa! Du ved, hvordan jeg har det med Marisia, det ved jo alle Mennesker her i Landsbyen. Jeg holdt i Førstningen af hende i Tugt og Ære og vilde gifte mig med hende og blive en brav Ægtemand, men saa kom jeg paa det rene med, at det stred imod hendes Natur at holde Tro og Love. Saa tog vi Sagen som to fornuftige Mennesker, der kjender hinanden godt; min Kjærlighed var det forbi med, men jeg kunde alligevel ikke blive fra hende. Jeg blev derfor meget forbavset, da jeg efter at have været borte i to Maaneder kom her til igjen i Forgaars og blev afvist, da jeg kom til hende. «Kjære Misko», - sagde hun, «lad os blive ved at være gode Venner, men for øvrigt er det forbi imellem os. Jeg vil igjen en Gang prøve paa at blive et skikkeligt Menneske, og denne Gang vil det gaa bedre, end da jeg prøvede paa det for din Skyld, for den Mand, jeg nu holder af, er bedre end du, og ligesom han hellere vilde stikke sin Haand i Ilden end røre nogen anden Kvinde, saaledes vil jeg ogsaa være ham ubrødelig tro». — «Hvad er det for et mageløst Menneske?» spurgte jeg. Det vilde hun ikke sige, og saa gik jeg. Men jeg vilde dog

nok have at vide, hvem denne lykkelige Bejler var, og saa lagde jeg mig da om Aftenen paa Lur i Marisias Have og spejdede. Jeg havde ikke nødig at vente længe, Klokken ti kom din Broder Og for en halv Time siden har Marisia fortalt mig endnu mere. Jeg traf hende uden for hendes Hus. «Jeg gratulerer», sagde jeg, «det Flødeskjæg til Hritzko bliver en blid og føjelig Ægtemand». Hun blev rød og bleg og søgte at nægte det, og da det ikke hjalp, gav hun sig til at bede for sig. «Jeg besværger dig», raabte hun, «sig ingen Ting, før vi gjør vor Forlovelse offentlig! Det sker om nogle faa Maaneder. Vi maa vente, til hans Søster Hanusia er gift og hjemfaren i Fratautz, for for det første vilde hun søge at skille os ad, og for det andet er min Hritzko en god Broder og til Trods for al sin Kjærlighed til mig ikke saa forblændet, at han jo kjender mit Rygte; han er bange for, at hans Forlovelse med mig skulde kunne afholde Georg fra at gifte sig med Hanusia. Derfor har vi besluttet at vente, til de begge to er i Fratautz». — «Og sæt nu, at jeg forpurrede denne nydelige Plan og fortalte Hanusia det hele?» — «Det gjør du ikke», bad hun, «du maa sværge mig til, at du ingen Ting vil sige!» — «Det gjør jeg ikke», sagde jeg, «og selv om jeg gjorde det, var jeg saa bunden af en Ed over for dig? Vi to plejer jo ikke at holde de Eder, vi sværger hinanden, det har du selv givet mig et lærerigt Exempel paa den Gang, da jeg vilde gifte mig med dig, og du lovede mig Troskab!» —

«Tilgiv mig!» bad hun. «Skaan mig!» — «Har du skaanet mig?» sagde jeg. «Er jeg en Pjalt, saa er det dig, der har gjort mig til det». Det sagde jeg, Pige, og det mente og mener jeg, og derfor har jeg fortalt dig det hele. Gjør nu, hvad du synes er rigtigt». Da han havde sagt det, red han sin Vej, men jeg blev en Stund staaende som bedøvet, saa tog jeg mig sammen og skyndte mig hjem. Jeg vilde ikke gjøre min Broder Bebrejdelser, men blot besværge ham at gjøre en Ende paa denne forsmædelige Kjærlighedshistorie. Men selv om jeg var traadt frem for ham med den Hensigt at sige ham de haardeste Ord, Synet af ham vilde have taget Modet fra mig. Ak, Herre, nu først saa' jeg rigtig, hvor ødelagt han var! Hans Ansigt var blegt og skummelt, og hans før saa frejdige og klare Øjne stirrede ned i Gulvet, som om han ikke længere turde se et ærligt Menneske i Ansigtet. Taarerne styrtede ud af mine Øjne. «Hritzko!» raabte jeg, «min stakkels Hritzko, hvad er det for Hænder, du er falden i! Har du da helt glemt, hvad du selv saa tit har sagt til mig om Marisia?!» Han fo'r op og greb min Haand. «Hvem har forraadt dig det?» raabte han. «Det kan jo være det samme», sagde jeg. «Vi har staaet sammen over for alt, hvad Livet har bragt os af Nød og Ulykke, saa vi bør heller ikke nu mødes i Vrede for den Sags Skyld. Husk paa, hvad Moder sagde os paa sit Dødsleje: «Vaag over hinanden!» Nu vel, saa spørger jeg dig: hvorfor har du fortiet det for mig, og hvordan skal denne ulyksalige Historie

ende?» — «Den skal ende glædelig», svarede han; «Marisia skal være min Hustru!» Og det blev han ved, hvad jeg saa end sagde. «Du bedømmer hende falsk», sagde han, «fordi du ikke kjender hende. Hun har et bravt og godt Hjærte, hun har længtes efter et ærligt og dygtigt Menneskes Kjærlighed; det har været hendes Ulykke, at hun kun har truffet paa Mennesker som denne Usling Misko. Og selv om jeg endogsaa indrømmer dig, at hun har været letsindig, saa følger deraf ikke noget som helst, som kunde afholde mig fra at gjøre hende til min Hustru, for fra den Stund af, da vi fandt hinanden, har hun været brav, og det bliver hun ved at være!» Saaledes talte han, og det hørtes paa hvert af hans Ord, at hans Beslutning virkelig stod urokkelig fast. Jeg gjorde imidlertid alt, hvad der stod i min Magt, for at redde ham og undte mig hverken Ro eller Rast. Frem for alt bad jeg Georg om at komme over til os, og saa betroede jeg ham det hele. Men det hjalp heller ikke, hvad han sagde. «I mener det godt», sagde det forblindede Menneske, «men I kjender ikke min elskede!» — «Godt!» raabte Georg, «jeg vil tro, at hun nu er brav, men hendes Fortid kan ingen tage fra hende, ikke engang vor Herre. Folk vil pege Fingre ad dig». — «Nej», sagde Hritzko, «det vil komme til at gaa anderledes! I Førstningen vil alle vel trække paa Skuldrene ad mig, de gode saa vel som de, der ingen Ting er ved, men kun disse vil blive ved at smæde mig; brave Folk vil sige til sig selv: «Han

har gjort en god Gjerning ved at trække den ulykkelige Kvinde op af Skarnet, og han er bleven rigt lønnet derfor, thi hun har gjort ham lykkelig». Og selv om jeg skulde blive Gjenstand for almindelig Ringeagt, vilde Bevidstheden om, at jeg har handlet rigtig, trøste mig!» — «Hør, Hritzko», svarede min Kjæreste, «det er taabeligt at tage sin Kappe af og brede den over en Pøl, for Pølen bliver ved at være lige bred og dyb for det, og det varer kun en stakket Stund, før Pølen slaar igjennem og ødelægger Kappen. Du opnaar ikke andet end at ødelægge dit ærlige Navn, Hritzko, naar du breder det over denne Kvindes Skjændsel, men den kan du ikke faa Bugt med!» — «Det mener du», sagde Hritzko rolig, «jeg er af en anden Mening, og det kommer dog egentlig ikke dig ved!» — «Jo, det gjør!» raabte Georg, «for jeg skal være din Svoger!» — «Skal det sige, at du ikke tager Hanusia, saafremt jeg gifter mig med Marisia? I saa Fald gjør det mig meget ondt for min Søster, for saa slaar jeg dig for-dærvet og gjør alligevel, hvad jeg vil, for enhver er sig selv nærmest, og naar det gjælder hele ens Livs Lykke, har man ikke Lov til at bringe eller kræve Ofre!» — «Du kan spare dine Trusler!» svarede Georg. «Tænkte jeg paa sligt, vilde jeg ikke være bange for dine Næver. Jeg elsker Hanusia og gifter mig derfor med hende, hvad du saa end tager dig for!» Saa faldt Hritzko ham om Halsen og sagde hulkende: «Broder, hav Medlidenhed med mig; du maa kunne indse, at jeg ikke kan handle ander-

ledes!» — «Din Stakkel», svarede Georg, «jeg indser kun én Ting, og det er, at du des værre er meget syg, derfor vil vi ogsaa behandle dig som en syg». Han lovede ham aldrig mere at tale til ham om Marisia, før han selv førte hende paa Tale, og det samme Løfte tog han af mig»

Pigen tav, trak Vejret dybt, vilde saa atter til at tale, men tav igjen. «Har du holdt det Løfte?» spurgte Advokaten.

«Nej!» skreg hun. «Det er jo netop min Brøde! Det er jo derved, jeg har gjort min Broder til Forbryder! Ja, saaledes er det! Nu skal I høre I Førstningen holdt jeg mit Løfte og gjorde blot et Forsøg endnu paa at afvende Ødelæggelsen fra hans Hoved. Jeg gik til Marisia og kastede mig paa Knæ for hende og bad hende saa inderlig, saa bønlig, som endnu aldrig nogen har bedet et Menneske om noget, om at give Afkald paa min Broder. Det nyttede ikke. Hun svømmede i Taarer, svor paa, at man gjorde hende Uret, naar man talte ondt om hende, at hun vilde gjøre min Broder lykkelig, og andre saadanne Talemaader. Hendes sidste Ord var: «Jeg skal vise, at jeg er dette brave Menneske værdig, jeg skal holde mig saa ren som en Hostie!» Den ene Uge gik efter den anden, min Broder gik stadig omkring som en drukken Mand, og naar han overhovedet talte til mig, saa var det kun for at sige: «Hvornaar skal du dog have Bryllup? Jeg har lovet mig selv at vente saa længe, men trækker du det i Langdrag med Vilje, saa taber jeg

Taalmodigheden!» Jeg svarede stadig ikke andet end: «Du ved jo, at vi skal have Bryllup til Efteraaret». De første Gange slog han sig ogsaa til Taals med det Svar og skammede sig endogsaa over, at han var saa ukjærlig imod sin eneste Søster, men jo mere det lakkede ad Sommeren, des utaalmodigere blev han, og jeg mærkede godt, at Marisia uafslædelig hidsede og æggede ham. Det varede hende for længe, hun var alligevel stadig bange for, at den stakkels Knøs skulde vaagne af sin vilde Rus. Derfor søgte hun ogsaa at hilde ham fastere og fastere i sine Garn, og ved nu og da at lade et Ord falde fik hun umærkelig Budskabet om den forestaaende Forlovelse bragt ud iblandt Folk. Ak! hvad maatte jeg dog ikke høre! — det er ikke til at beskrive! Ogsaa Hritzko fik nu en Forsmag paa, hvad der ventede ham i Landsbyen, naar han virkelig bragte sit Forsæt til Udførelse; han led frygtelig; der gik næsten ikke en Dag, uden at han kom i Skjænderi eller Slagsmaal med sine Kammerater, som drillede ham, og naar han saa kom hjem, krænket i sin Sjæls Inderste og dirrende af Raseri, saa — ak! I gode Herrer, det var en skrækkelig Tid, og min stakkels Georg havde ogsaa Strid nok med sine Forældre. De havde allerede tidligere haft imod mig, fordi jeg var fattig og Ruthenerinde; nu havde de ogsaa en virkelig, alvorlig Grund til at sætte sig imod vor Forbindelse. Saaledes gik Tiden i Strid og Bedrøvelighed. Saa talte Misko igjen til mig, det var Mandagen før Kristi Legemsfest, altsaa nogle Dage før

Ulykken skete, og havde jeg den Gang forstaaet ham rigtig, kunde alt endnu være endt godt. Han mødte mig i Skoven, just som jeg kom gaaende med en stor Bunke Kvas paa Nakken, og Stien var saa smal, at jeg ikke kunde smutte af Vejen for ham, men maatte blive staaende. «Gaa af Vejen!» sagde jeg. «Skal vi ikke først sige God Morgen til hinanden?» sagde han. «Er vi egentlig ikke Forbundsfæller? Jeg synes ikke, det er min Skyld, at du og din Nathue af en Schwaber ikke har gjort ordentlig Brug af, hvad jeg har fortalt dig. Jeg fortalte dig det den Gang, fordi det gjorde mig ondt for dig, og for at bevise dig det, vil jeg nu igjen fortælle dig en mærkværdig Nyhed, hvis du vil love mig et Kys til Tak». — «Væk med dig!» raabte jeg, «jeg vil hellere dø!» — «Ja, ja», sagde han leende, «jeg ved, at du hader mig grundig, men», tilføjede han alvorligere, «det gjør du nu maaske Uret i, Pige; jeg er maaske meget bedre, end I tror! Havde I ikke, lige fra det Øjeblik af, da jeg satte mine Ben her i Landsbyen, hidset mig som et vildt Dyr, fordi jeg er Ungarer og kom fra en anden Landsby, og havde jeg truffet en anden Kvinde end Marisia — naa, det er der nu ikke noget at gjøre ved! Lad saa Sagen gaa sin Gang, du faar ikke min Nyhed at vide. Lad den Tølper gifte sig med Marisia — jeg giver ham min Velsignelse!» Saa sprang han til Side og løb ind i Skoven, og endnu efter at han var kommen et godt Stykke bort, hørte jeg hans haanlige Latter. Jeg gik videre, kom hjem og passede mit

Arbejde, men stadig maatte jeg, enten jeg vilde eller ej, spekulere over, hvad Karlen egentlig mente. Jeg gjorde mig selv Bebrejdelser, fordi jeg ikke havde været venligere imod ham — maaske der havde aabnet sig en Udvej fra den forfærdelige Stilling, vi var i. Ak, jeg har gjort mig selv endnu haardere Bebrejdelser derfor bagefter!» Hun gav sig til at hulke.

«Saa kom Kristi Legemsfest», vedblev hun. «Min Georg var kommen over til os, og om Eftermiddagen, efter at Hritzko hurtig havde sagt Farvel og var gaaet fra os, gik jeg med min Kjæreste hen til hans Forældre. De havde ønsket at tale med mig. Vi var begge tunge om Hjærterne — vi anede jo, hvad de vilde sige! Men det blev endnu værre, end vi havde tænkt os. Hans gamle Moder græd bitterlig og besvor mig at give Slip paa hendes Søn, og Faderen rakte de tre Fingre op imod Krucifixet og svor: «Bliver du denne skamløse Knægts Svoger, saa har jeg ingen Søn mere, og mit sidste Ord til dig skal være en Forbandelse, at du maa blive for-dømt, og at det maa gaa dig ilde baade her og hisset». Jeg er stærk, Herre, jeg kan taale en hel Del, men da jeg hørte disse frygtelige Ord, sortnede det for mine Øjne, og jeg segnede afmægtig om. Georg maatte have en Pige til at hjælpe sig med at faa mig hjem, og skjønt mit Ildebefindende strax gik over, varede det dog længe, før jeg atter kom helt til mig selv igjen og kunde tænke over, hvordan jeg var stedt. Aa, hvor jeg var forfærdelig til Mode!

Den Nat rørte der sig for første Gang noget ligesom Had til min Broder i mig. Jeg vilde ikke lade det komme op i mig og begyndte at bede: «Herre, min Gud, tilsted ikke, at jeg kommer til at hade min eneste Broder Forbarm dig over ham og mig, og send ham et Tegn, at han maa komme til at erkjende, hvor uværdig denne Kvinde er ham! Vi har levet i Lys og Fred og er uden Skyld komne i Ulykke og Elendighed; laan du os din stærke Arm, Herre, og før os atter tilbage til Lyset!» Saaledes bad jeg den Nat, men Freden vilde ikke vende tilbage til mit Hjærte, og Søvnens vilde ikke lægge sig over mine Øjenlaag Natten gik langsomt, jeg syntes, det varede en Evighed, før Dagen omsider begyndte at gry. Saa stod jeg op, hvor svag jeg end var, lavede Davren i Stand til min Broder og gik saa langsomt ind i Skoven. Jeg havde lovet at bringe vor Præsts Kone et Fad Jordbær og maatte holde mit Ord, saa meget mere, som det var en ringe Gjengjæld for det Venskab, hendes Mand, den velærværdige Fader Nathaniel altid viste os den Dag, for Dagen efter Kristi Legemsfest for fem Aar siden døde vor Moder, og skjønt vi ikke kunde betale ham derfor, læste han hvert Aar en Sjælemesse for hende. Men det holdt haardt nok for mig at naa Skoven og saa at finde et Sted, hvor Jordbærrene stod tæt»

Hun trak Vejret dybt og rejste sig. «Nu kommer jeg til det forfærdelige. Det Sted, hvor jeg fandt Bærrene, var paa Skrænten over ad Fratautz til. Der staar store Træer, og man ser ned over

en dyb, ensom Skovkløft, der er bevoxet med lavt Krat. Folk kalder den «Gregoris Kløft»; et Menneske af det Navn er kommet ulykkelig af Dage der; midt i Krattet staar der et stort rødmalet Kors. Som jeg nu gaar der oppe og bukker mig for at plukke Bærrene og af og til kaster et Blik ned i Kløften, faar jeg Øje paa en Skikkelse nede i Krattet, en Mand, som ogsaa hvert Øjeblik bukker sig og saa ser sig spejdende om. Han kan ikke se mig, fordi Granerne skjuler mig, men jeg ser tydelig ham. Og da han hæver Ansigtet, ser jeg, at det er Misko. Jeg kan ikke forstaa, hvad det er, han tager sig for, før jeg ser, at han skærer nogle tynde Grene af, som han fletter kunstig sammen, saa gaar det op for mig, at han er ved at stille Fuglesnarer, men det ser ud til, at han kun gjør det for at have noget at forslaa Tiden med, medens han venter paa noget andet, for han ser sig atter og atter spejdende om. Saa ser jeg en lys Kjole dukke op ved Randen af Kløften; det er en Kvinde — Marisia! Han rører sig ikke, men hun styrter glad hen til ham og slaar Armene om hans Hals. Lige til det Øjeblik har jeg ikke kunnet faa Øjnene fra dem, men nu begynder mit Hjærte at banke saa voldsomt, at jeg bliver bange for, at jeg igjen skal til at daane ligesom Dagen i Forvejen. Men jeg tager mig sammen og skynder mig op ad Skrænten og over Bjærgryggen hjem i Landsbyen Der rørte sig kun én Følelse i mig, jublende Glæde over, at vi var frelste, Tak til Gud, fordi han havde sendt det Tegn, jeg havde

bedt ham om. Jeg havde kun én Tanke i mig, den, at jeg vilde sende Hritzko hen til Kløften, for at han med egne Øjne kunde overbevise sig om, hvad det var for en Mudderpøl, han havde villet kaste sig ud i Aandeløs, med Anspændelse af alle mine Kræfter skynder jeg mig hjemad, men Vejen er lang, og jeg er svag endnu fra i Gaar af. Det varede vel en Times Tid, før jeg naaede vor Hytte. Hritzko sidder paa Bænken uden for Døren og skærper en Le. Han ser op og farer forskrækket sammen, da han faar Øje paa mig. «Er du syg?» raaber han. «Gaa ned til Gregoris Kløft», stønner jeg. «Der holder Marisia Stævnemøde med Misko». Han bliver ligbleg og farer op. «Du lyver!» skriger han. — «Gaa selv hen og se!» — «Det gjør jeg!» raaber han, «og har du løjet, slaar jeg dig ihjel!» Han styrter ind i Hytten og saa ud ad Bagdøren, gennem Haverne op ad Skrænten. Men jeg segner om paa Bænken og begynder i min Hjærtensangst at bede højt. Nu først falder det mig paa Sinde, at det maa komme til et frygteligt Sammenstød imellem de to Mænd, saa hidsig og opbragt som min Broder er. Nu falder det mig ogsaa ind, at han styrtede ind i Hytten, før end han løb ad Skoven til — han har taget et Vaaben med. Jeg springer op og løber ind i Hytten — Gud være lovet, der hænger hans Bøsse, den er heller ikke ladt. Men Hakken? Den staar ikke paa sin sædvanlige Plads i Krogen ved Ovn, og jeg ser den heller ikke anden Steds. Som pisket af Angst løber jeg nu igjen ad Skoven til. Jeg har

endnu ikke naaet de første Træer, da Marisia kommer mig i Møde. Hun gaar ganske rolig og smiler venlig til mig, da hun faar Øje paa mig Jeg overvinder min Modbydelighed. «Kvinde!» raaber jeg, idet jeg griber hende i Armen, «hvad er der foregaaet i Skoven?» Hun smiler stadig og sætter et forbavset Ansigt op. «I Skoven? Hvad ved jeg?» — «Du lyver! Hvad er der foregaaet imellem de to Mænd? Hritzko tog sin Hakke med». Nu først bliver hun bleg. «Hritzko?» stammer hun. «Er han i Skoven? Jesus! Maria!» skriger hun, saa det skingrer. Men i samme Aandedræt fatter hun sig igjen. «Du mener, at der kunde være tilstødt min Kjæreste noget? Hvem skulde gjøre ham noget?» — «Din Slange!» raaber jeg og iler videre over Stok og Sten op ad Skrænten. Men da jeg er kommen op paa Bjærgryggen, tumler jeg forfærdet tilbage, for jeg staar Ansigt til Ansigt med min Broder; han er askegraa og ryster, Øjnene staar stive i Hovedet paa ham, og hans Skjorte er blodig. «Du har myrdet ham!» skriger jeg. «Ja», sagde han, «og nu skal Marisia faa sin fortjente Løn!» — «Broder!» beder jeg, «gjør det ikke, tænk paa Moder!» Men mere kunde jeg ikke sige, jeg segnede afmægtig om.

«Jeg ved ikke, hvor længe jeg laa saadan; omsider blev jeg vakt af en ung ungarsk Knøs, Joszi, der ogsaa tjente som Staldkarl i Landsbyen, og som tilfældig var kommen igjennem Skoven. Han havde fundet mig og dænget mig over med Vand fra Kilden

tæt ved, til jeg kom til mig selv igjen. «Gud ske Lov!» sagde han, da jeg slog Øjnene op, «jeg begyndte allerede at tro, at du ogsaa var død. Nede ved Korset ligger min Kammerat Misko myrdet; jeg stødte tilfældig paa Liget og skyndte mig af Sted ad den korteste Vej for at melde Sognefogden det, og saa fik jeg Øje paa dig. Men nu maa jeg af Sted — kom Pige, lad os gaa!» Men jeg kunde ikke gaa saa stærkt, og det varede en god Stund, før jeg atter naaede Landsbyen Da jeg kommer ind i Gaden, er den helt fuld af Folk, og nogle af dem giver sig til at raabe, da de faar Øje paa mig: «Der kommer Morderens Søster!», men andre tysser medlidende paa dem. Jeg staar som bedøvet og lader de gode Ord saa vel som de onde storme ind paa mig. «Din Broder har selv meldt sig», fortæller de. Saa kommer en af vore «Ældste» og fører mig hen til Sognefogden. «Pige», spørger Sognefogden, «ved du ikke, hvad der har givet Anledning til den Ulykke? Misko har ærlig fortjent, hvad han har faaet, det gjør mig blot ondt for Hritzko, men jeg er nødt til i Eftermiddag at bringe ham for Retten i Czernowitz». — «Kan jeg ikke faa Lov til at tale med ham først?» beder jeg. Sognefogden giver mig Lov dertil. Jeg træder ind i Kammeret, hvor de holder ham fangen. Han sidder og kryber sammen i en Krog, badet i Taarer. Jeg kan ikke finde paa noget at trøste ham med, jeg sætter mig hen og kryber sammen ved Siden ad ham og græder med ham. «Hvordan er det dog gaaet

til?» spørger jeg. Saa giver han sig til at græde endnu stærkere og siger: «Dig vil jeg tilstaa det, men ellers ingen, for at min Skjændsel ikke skal blive endnu større, end den allerede er. Hør! Fnysende af Vrede løb jeg op ad Bjerget, men da jeg var kommen op paa Toppen, besluttede jeg at snige mig sagte der hen, for at de ikke skulde kunne undslippe mig. For det var min Agt at dræbe dem begge to, hende, fordi hun havde bedraget mig saa uhørt, ham, fordi jeg ikke kunde holde den Tanke ud, at et Menneske skulde leve, som havde nydt hendes Kjærlighed samtidig med mig, og som vidste Besked om al min Skjændsel. Men da jeg kom nærmere, saa' jeg, at jeg var kommen for sent; hun var allerede borte, men derfor vidste jeg alligevel, at du ikke havde løjet, for hendes røde Halstørklæde hang paa en Busk lige ved Siden af, hvor han sad paa Hug paa Jorden. Han saa' mig ikke, han flettede ivrig paa en Snare, og saa smilede han — det Smil, Hanusia, dette mætte, tilfredse Smil, kostede ham Livet! Det flimrede for mine Øjne, jeg styrtede hen til ham og lod Hakken suse ned over hans Hoved, før han kunde rejse sig. Han søgte at komme paa Benene, men saa blev hans Øjne matte, han greb ud i Luften med Hænderne, sank tilbage og var død. Men jeg rev Tørklædet af Busken, stak det til mig og ilede ad Landsbyen til for at dræbe Marisia — jeg vilde holde hende Tørklædet for Øjnene, naar hun sank sammen i Døden. Men det gik anderledes, end jeg tænkte; først mødte du mig, og det

rystede mig stærkt, da du segnede afmægtig om, og saa havde du mindet mig om Moder, og det gik nu først rigtig op for mig, at det er hendes Dødsdag i Dag. Saa fortog min Hidsighed sig, og der blev kun Sorg og Forfærdelse tilbage. Jeg gik ikke til Marisia, men til Sognefogden og tilstod, hvad jeg havde gjort. Jeg vil sone min Brøde, men hele min Skjændsel skal ingen vide». Han bad mig om at tie, og det lovede jeg ham».

Hun sank udmattet tilbage i Stolen. «Ja — det er det hele. Jeg har tiet hidtil, men nu indser jeg, at du, Hr. Doktor, maa vide alt! For det er jo min Skyld, at han er bleven en Forbryder; jeg har ægget ham op dertil i Steden for at betænke, hvordan hans Natur er, og at der maatte komme noget forfærdeligt ud af, at han gik ind i Skoven; og Egenkjærlighed, Bekymring for min egen Lykke har haft sin Del deri! Jeg vil ikke gjøre mig værre, end jeg er, men heller ikke bedre: jeg har ikke udelukkende gjort det for min egen Skyld, men jeg har tænkt mere paa mig selv, end jeg burde. Derfor kan jeg ikke holde den Tanke ud, at jeg skal leve lykkelig og i Fred og Ro med Georg, medens min Broder skal leve sit Liv i Jammer og Elendighed i Fængslet. Derfor vil jeg sige det til Dommerne, jeg vil tilstaa det hele og bede dem om at lægge en Del af Straffen over paa mig, som jeg har fortjent».

Vi tav længe, efter at hun havde endt sin Fortælling. Saa gik Advokaten hen til hende og greb

hendes Haand. Han var synlig bevæget, men hans Rørelse gav sig rigtignok et mærkværdigt Udtryk; hans Ansigt var mørkt, og hans Tale lød barsk.

«Det er Vanvid, Pige! Dommerne kan ikke straffe dig, om du saa bad dem derom paa dine Knæ, thi du har ingen Ting forbrudt. Og ikke blot over for Dommerne staar du ren, men ogsaa over for Gud. Du har handlet trofast og godt, og selv din Ubetænksomhed var slet og ret menneskelig. Men lad os nu tale om din Broder. Jeg sætter ikke min Stolthed i at faa en skyldig frikjendt, og jeg hader alle uværdige Midler. Men det er min Pligt at sige dig, at hvis du aflægger dit Vidnesbyrd, er der ingen Tvivl om, at han vil blive dømt for Mord. Tier du, vil jeg gjøre Paastand paa, at han blot bliver dømt for Drab. Jeg gjør det med rolig Samvittighed, thi den Straf, han i saa Fald rimeligvis vil faa, fem til ti Aars Fængsel, synes mig stor nok i Forhold til hans Forbrydelse. Loven selv fritager dig for din Forpligtelse; den bestemmer, at ingen kan tvinges til at vidne imod sin nærmeste Slægt. Gjør nu, hvad du finder rigtigt!»

Pigen havde forbavset hørt paa ham, hendes Blik var forvirret. «Jeg forstaar dig ikke, Herre», sagde hun. «Skulde Sandheden kunne bidrage endnu mere til at styrte ham i Undergang?»

«Ja», svarede Advokaten. «Det fremgaar af din Fortælling, at din Broder er løbet ind i Skoven for at dræbe Misko, og at han har dræbt ham bagfra uden forudgaaende Strid — det er Mord.

Havde han tilfældigvis truffet Misko og Marisia og saa dræbt Misko, vilde det være Drab. Forstaar du mig nu?».

«Jeg tror det», sagde hun usikkert. Derpaa sagde hun endnu en Gang Tak til mig og ham, og saa gik hun.

Vi var alene. «Og saa siger man, at Folk her Landet er sløve og træge!» raabte jeg.

«Det kommer af, at man ikke kjender dem», sagde Advokaten. «Man kunde nu ganske vist ogsaa i dette Tilfælde sige, at én Svale gjør ingen Sommer. Denne Hanusia er et ganske mærkeligt Væsen».

Vi gav os paa Vej til Retten, der blev holdt i en lille Sal paa Raadhuset. Der havde ikke indfundet sig andre Tilhørere end nogle Gymnasiaster, der aabenbart betragtede Forhandlingerne som en Ferieforlystelse. Paa Slaget ni traadte de edsvorne ind i Salen. Saa kom Femdommer-Senatet, Defensor og Generalfiskalen. Samtidig blev den anklagede ført ind i Salen. Den stakkels Hritzko saa' daarlig ud, hans Ansigt var blegt, Øjnene halvt lukkede, Skikkelsen bøjet, og Gangen slæbende. Jeg saa' skarpt paa ham; til Trods for alt, hvad han havde gennemgaaet, og for al Forsømthed var Ligheden med hans Søster umiskjendelig.

De edsvornes Bænk blev besat ved Lødtrækning; Sekretæren raabte Sagen op; Anklagen blev oplæst. Generalfiskalen anklagede Hritzko Stanczuk, Landmand i Terescheny, 24 Aar gammel, ugift, af græsk-katholsk Trosbekjendelse, hidtil uberygtet, for Snig-

mord. Motivet til Forbrydelsen var ikke oplyst, den anklagede vægrede sig aabenbart ved at give nogen som helst Forklaring i saa Henseende, fordi den vilde blive ham til Skam og Skade.

«Hritzko», sagde Præsidenten, «erkjender du, at du er skyldig i Snigmord?»

Den anklagede rejste sig, han fortrak ikke en Mine, og han saa' ufravendt ned for sig. «Jeg har slaaet Misko ihjel», svarede han med tonløs Stemme.

Præsidenten lod Vidnerne kalde ind. Der var ni, de to Sognefogder i Andrasfalva og Terescheny, de to Retslæger, Staldkarlen Joszi, Georgs Forældre, Johan og Susanna Haberler, Georg og endelig Hanusia. Da hun traadte ind og fik Øje paa Broderen, saa' det ud, som om hun var ved at faa ondt, Georg ilede hen til hende og støttede hende. Ogsaa Hritzko begyndte at ryste, da han saa' hende; saa støttede han Hovedet paa sine Arme og stirrede ubevægelig frem for sig.

Præsidenten holdt den sædvanlige Formaningstale til Vidnerne og lod dem derpaa gaa ud igjen, idet han paalagde dem at vente i Forsalen, til de blev kaldt ind enkeltvis. De gik, kun Hanusia blev og traadte frem. «Maa jeg faa Lov til at blive her?» bad hun. «Jeg har besluttet mig til ikke at aflægge mit Vidnesbyrd».

«Ja saa?» sagde Præsidenten forbavset. «Naa, det har du Lov til. Sæt dig hen paa Vidnebænken der, og forhold dig rolig».

Hun takkede ydmygt og satte sig hen paa Enden

af Bænken. Jeg kunde tydelig se hendes Ansigt, medens Forhandlingerne stod paa, thi hun sad paa den Side, der vendte over ad mig til, og der var kun en Skranke imellem hendes og min Plads.

«Hritzko», sagde Præsidenten, idet han atter vendte sig til den anklagede, «du er ikke nødt til at svare mig, men din Tavshed nytter dig intet, ja, den forværrer kun din Sag. Du har angerfuld og sønderknust tilstaaet din Forbrydelse, hvorfor fortier du blot Grunden til, at du har dræbt Misko? Dit Rygte er udmærket, alle giver dig et godt Lov. Naar et Menneske som du bliver en Forbryder, maa der ligge noget meget alvorligt til Grund derfor».

Den anklagede havde rejst sig, men han fortrak stadig ikke en Mine, og hans Stemme lød dumpt og sagte. «Grunden kan jeg ikke sige».

Vidneforhøret begyndte. Først blev de to Retslæger forhørte. De afgav begge den Erklæring, at Misko var død som Følge af, at han havde faaet Hjærneskallen knust af et Slag med en Hakke. Slaget var ført bagfra, paa meget nært Hold og ovenfra. Da den myrdede havde været højere end den anklagede, maatte han have siddet paa Hug eller ligget ned, da han fik Slaget.

«Er den Mulighed udelukket», sagde Generalfiskalen, «at Slaget kan være bleven ført, idet den myrdede vendte sig bort fra Hritzko for at gribe efter et eller andet Vaaben?»

«Ja», svarede Retslægerne, «denne Mulighed er fuldstændig udelukket, thi i saa Fald maatte Eggen

have ramt den lille Hjerne, men den har ramt Nakkekulen».

De edsvorne hørte opmærksomt efter og nikkede derpaa til hverandre. Det maatte være indlysende for enhver, at dette Svar havde afgjort den anklagedes Skæbne; der kunde nu kun være Tale om at dømme ham for Mord. Det indsaa Hanusia ogsaa; hun blev forfærdelig bleg og trak Vejret tungt. Kun Hritzko stirrede som hidtil stift frem for sig.

Efter denne skæbnesvangre Vidneforklaring kom der et Par lystige Momenter — Forhøret over Sognefogderne i Andrasfalva og Terescheny. Ungareren lovpriste Misko og smædede Hritzko, Rutheneren gjorde lige det modsatte, og begge var de lige ivrige. Angaaende selve Sagen havde ingen af dem noget at sige.

Endnu kortere varede Forhøret over Georgs Forældre. Faderen, en mager gammel Mand med et furet Ansigt, hvis stive Træk var prægede af Sorg og Trods, gjorde et uhyggeligt og dog imponerende Indtryk. Han ventede ikke, til Præsidenten spurgte ham. «Jeg er ikke bleven sparet for at møde frem her», sagde han. «Nu er jeg bleven halvfjerdsindstyve Aar gammel, uden at Retten nogen Sinde har haft Bud efter mig. Det er en haard Prøvelse for mig. Men jeg lader mig ikke tvinge til at hjælpe en Morder. Endnu er der intet Familieskab imellem ham og mig, og det bliver der heller aldrig, for enten frygter min Søn for sin

Faders Forbandelse og giver Slip paa Pigen, eller ogsaa ægter han hende, men saa er han ikke længere min Søn! Min Kone og jeg — vi hader den anklagede».

Generalfiskalen og Defensor lader Forhøret falde.

Nu blev Georg kaldt ind. I en Tone, der bar Vidne om den dybeste Medfølelse, fortalte han, hvor brav og god den anklagede altid havde været. Forbrydelsen skyldtes sikkert kun en øjeblikkelig Indskydelse. Grunden var heller ikke han paa det rene med. Hans Udsagn gjorde synligt Indtryk paa de edsvorne, men dette svækkedes ved Generalfiskalens Spørgsmaal: «Betragter De Dem allerede nu som den anklagedes Svoger? Vil De under alle Omstændigheder gifte Dem med hans Søster?»

«Ja — det vil jeg!»

Hanusia fo'r sammen; hun rødmede for første Gang, og i disse pinlige Minutter fik hun Taarer i Øjnene. Der kom ogsaa Liv i Hritzkos Ansigt, hans Blik hvilede med et Udtryk af rørende, ydmyg Tak paa den talende.

Georg trak sig tilbage; det sidste Vidne, som endnu skulde forhøres, Staldkarlen Joszi, blev ført frem. Han var aabenbart meget forlegen, og hans Udsagn indeholdt i Begyndelsen intet nyt. Han bekræftede langsomt og tøvende, hvad han allerede havde forklaret for Undersøgelsesdommeren, at han tilfældig havde fundet Liget, som laa paa Ryggen, og at han saa strax havde skyndt sig af Sted til

Sognefogden for at gjøre Melding om den uhyggelige Opdagelse, han havde gjort.

«Mødte du ikke Hritzko paa Vejen?» spurgte Præsidenten.

«Nej, men Hanusia».

«Hans Søster? Hvor?»

«Oppe paa Bjærgryggen. — Ja, jeg mødte hende nu egentlig ikke, jeg fandt hende. Hun laa, ligesom hun var død. Da jeg fik Øje paa hende, tænkte jeg: «Naa, der har vi ét Lig til! Det er en rar Spaseretur, du er kommen ud paa, Joszi!» Men da jeg kommer nærmere, ser jeg, at der ingen Blodspor er, og hendes Haand var varm at føle paa. Saa henter jeg Vand fra Kilden og stænker hende i Ansigtet dermed, til hun vaagner»

Alles Øjne hvilede paa Pigen. Dommerne og de edsvorne var i stærk Sindsbevægelse. Hun var bleven ligbleg, og der undslap hendes Læber et sagte, halvt undertrykt Skrig.

«Og det har du hidtil fortiet?» raabte Præsidenten. «Det er jo af den største Betydning! Du faar at vide, at Hritzko har slaaet din Landsmand ihjel, og saa føler du dig ikke slaaet af, at du fandt hans Søster daanet kort efter, at Gjerningen var bleven begaaet, og tæt ved Gjerningsstedet?»

Joszi saa' stadig forbløffet frem for sig. Men saa begyndte der at komme Liv i hans Ansigt. «Aa», sagde han, «nu begriber jeg, hvorfor du spørger om det, Herre. Du tror maaske, at Pigen

har hjulpet sin Broder, men det kan du stole paa, hun ikke har, for hun er en rigtig brav Pige».

«Hun var altsaa bevidstløs, da du fandt hende», vedblev Præsidenten, «og saa kaldte du hende til Live? Spurgte du hende ikke, hvorfor hun saadan pludselig var daanet? Det maatte dog være dig paa-faldende. Hun er jo en stærk og rask Pige».

«Det faldt mig ikke ind. Da hun slog Øjnene op, sagde jeg blot: «Gud ske Lov, at du lever! Jeg begyndte allerede at tro, at du ogsaa var død ligesom Misko, der ligger myrdet nede i Kløften!»

«Og hvordan tog hun det? Skreg hun? Blev hun forfærdet?»

«Nej, Herre».

«Tog hun det, som om det, du fortalte, ikke var nyt for hende?»

Joszi trak paa Skuldrene. «Ja — saadan staar det for mig nu»

«Sagde hun overhovedet noget til, hvad du fortalte?»

«Nej, hun svarede mig kun, da jeg sagde, at nu gik jeg til Sognefogden, og at hun skulde følge med mig. Saa sagde hun: Gaa kun i Forvejen! Jeg kan ikke gaa saa rask, jeg kommer bagefter. Og saa blev hun tilbage».

Der var blevet stærkere og stærkere Røre i Salen. De edsvorne talte halv højt med hinanden, og fra Tilhørerpladsen hørtes der lydelige Udbrud af Forbavselse. Hanusia sad saa stiv som en Støtte,

men der maatte rase en frygtelig Kamp i hendes Sjæl — man kunde se det paa Udtrykket i hendes Ansigt. Jeg vil ikke prøve paa at beskrive det; det var, som om jeg saa' en døendes Ansigt for mig

Generalfiskalen havde rejst sig. Han henstillede, at Hanusia Stanczuk skulde adspørges igjen, om hun vedblivende vægrede sig ved at aflægge sit Vidnesbyrd. Fastholdt hun sin Vægring, forbeholdt han sig at gjøre yderligere Skridt imod hende.

«Hanusia», sagde Præsidenten, «det er klart, at du under alle Omstændigheder staar i et vist Forhold til din Broders Forbrydelse. Vi vil foreløbig haabe, at du kun har vidst Besked om den og ikke har foranlediget eller fremmet den. Du redder ikke ham ved at tie og heller ikke dig selv, i Fald du er hans medskyldige. Vil du sige os Sandheden, Pige?»

Hun rejste sig og vaklede hen til Dommernes Bord. «Jeg vil —», sagde hun med hæs Røst, saa uhyggelig skingrende, at det løb mig koldt ned ad Ryggen. «Jeg — er Skyld i det hele! Jeg har — hidtil fortiet det — fordi jeg vilde være — Georgs Kone — og fordi jeg tænkte — at det dog ikke kan redde min Broder. Men nu vil jeg — tilstaa det hele, for Georg — tager mig alligevel ikke nu — og det redder — min Broders Liv. Jeg var — Kjæreste med Misko!»

«Det er ikke sandt!» skreg Hritzko, idet han sprang op. «Lyv ikke, Søster! Tænk paa Moder!»

«Ti stille!» raabte Præsidenten bydende; «ellers maa jeg strax lade dig føre ud af Salen!»

«Jeg tier ikke!» raabte Hritzko. «Hun vil ofre sig for at redde mig, og det taaler jeg ikke!» Og før end Fangevogteren, der stod ved Siden ad ham, kunde hindre det, sprang han frem og vilde styrte sig over Pigen. Men i det samme greb Raadstuetjeneren ham og slæbte ham paa et Vink af Præsidenten udenfor.

Hanusia havde, medens dette stod paa, ikke rørt sig af Pletten. Nu gjenoptog Præsidenten Forhøret. «Du var altsaa Kjæreste med Misko?»

«Ja, i et Aar. Jeg førte min forlovede og min Broder bag Lyset. Jeg plejede at mødes med Misko i Skoven. Det gjorde jeg ogsaa den Fredag efter Kristi Legemsfest ved Gregoris Kors. Min Broder kom tilfældigvis der hen».

«Tilfældigvis?» spurgte Præsidenten. «Havde han allerede tidligere fattet Mistanke og faaet at vide, hvor I plejede at mødes?»

«Nej!» Hendes Stemme blev fastere. «Nej, det havde han ikke».

«Betænk dig vel! Kom han ikke der hen for at dræbe din Kjæreste?»

«Nej, han kom der hen af et Tilfælde. Vi saa' ham komme, og jeg raadede Misko — til at skjule sig bag en Busk —»

«Hun daaner!» raabte en af de edsvorne. «Lad hende være i Fred!»

Hun rystede paa Hovedet. — «Bag en Busk. Men min Broder —»

«Fik alligevel Øje paa ham», sagde Præsidenten. «Og slog ham ihjel?»

Men hun svarede ikke mere. Hun vaklede og segnede afmægtig om. Raadstuetjeneren bar hende ud i Forsalen.

Det er umuligt at beskrive den Sindsbevægelse, der under dette Optrin bemægtigede sig alle de tilstedeværende. Jeg kunde ikke længere holde det ud; mit Hjærte bankede, som om det skulde springe, jeg styrtede ud i det frie, hen i den nærliggende Park.

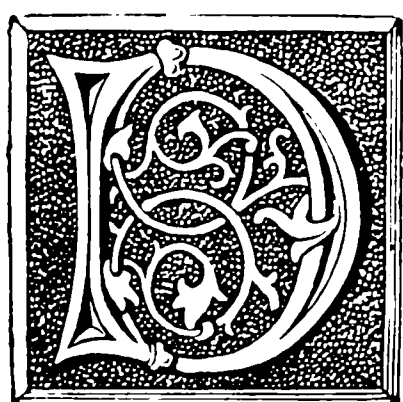
Men med en Magt, der var stærkere end min Vilje, drog mit Hjærte mig tilbage igjen Jeg havde vistnok knapt været en halv Time borte, men da jeg atter nærmede mig Raadhuset, mødte jeg allerede Gymnasiasterne, der havde siddet paa Tilhørerpladsen ved Siden ad mig. Jeg standsede en af dem. «Forhandlingerne er vel udsatte?»

«Nej, de er endte!» svarede han. «Det gik meget hurtig og der kom den ene Overraskelse efter den anden. Jeg møder altid i Retten, naar jeg har Ferie, men Mage til dette har jeg endnu ikke oplevet. Generalfiskalen protesterede ikke imod, at Pigen blev tagen i Ed, det overlod han til Retten at afgjøre. Nu skulde man jo tro, at Defensor maatte være dobbelt opsat paa, at hun skulde tages i Ed. Men han tav, hvad siger De til det?! Naa, Retten besluttede, at hun skulde edfæstes, og Pigen

aflagde Eden, men hun var rigtignok mere død end levende, medens det stod paa. Men nu skal De høre, hvad der saa sker! Generalfiskalen taber Hovedet, bliver bange for, at de edsvorne nu ikke længere vil svare Ja paa Spørgsmaalet om, hvor vidt der er begaaet et Mord, og andrager selv paa, at Forbrydelsen betegnes som Drab! Og nu kommer den største Overraskelse: Defensor rejser sig, alle venter en stor Tale, men han siger kun: «Generalfiskalens Andragende fritager mig for min Forpligtelse til at tale den anklagedes Søg!» Ord til andet! — hvad siger De til det? Og den Mand har ellers Ord for at være den dygtigste Defensor! De edsvorne trækker sig tilbage og kommer igjen fem Minutter efter. Spørgsmaalet om, hvor vidt der foreligger et Drab, bliver naturligvis besvaret med Ja. Generalfiskalen andrager paa ti Aars Fængsel. Defensor opregner de formildende Omstændigheder, men heller ikke det gjør han en kjøn Tale ud af, han stammer i det og taler sagte og i en Tone, som om han var ved at tælle en Bunke Bønner. Og nu kommer den sidste Overraskelse: Retten kommer ind igjen lidt efter, og Dommen lyder paa fire Aars Fængsel. Naa, Hr. Dr. H. har ingen Grund til at være stolt deraf. Se, der kommer han! Han ser da heller ikke ud, som om han var stolt deraf».

Det gjorde min Ven virkelig heller ikke. Han gik mig forbi med bøjet Hoved, hensunken i dybe

D e n s t u m m e .

Det var en smuk, klar Dag i Juni; Solen straaledede over den lille By ved den østlige Rand af Karpatherne, over den mørkegrønne Bjærghskov og den brune Slette. Jeg var gaaet tidlig ud, i den gryende, duftsvangre Morgenstund, og vandrede nu paa den brede Kongevej, der jævnt stigende bugter sig ind imellem Bjærgene, ad Marmaros til. Jeg var glad og let om Hjærtet, og friere kan ingen Fugl føle sig, naar den flyver op, thi jeg havde ikke andet for end blot at vandre, og ingen Bekymringer trykkede mig; jeg havde ikke engang sat mig noget Maal, jeg vilde naa. Derfor bøjede jeg ogsaa snart af fra den støvede Landevej og fulgte de Biveje, der tiltalte mig mest, og saa gik jeg langs med en rask, klar Flod. Jeg gik op ad Bakke og saa' paa, hvorledes Vandet skummede ned imod mig, og naar jeg rigtig lyttede til dets Syden og Brusen, saa hørte jeg det raabe: «Opad! Opad!» Og de roligere Bølger inde ved Bredden mumlede: «Der er saa dejligt der oppe, aa, saa dejligt!» Jeg vilde ikke

bytte med noget andet lykkeligt Menneske her paa Jorden, som jeg saadan vandrede af Sted.

Floden kom vest fra, saa jeg gik altsaa imod Vest. Vejledet af denne Fører kom jeg efter nogle faa Timers Forløb til en Landsby. Den bestod af meget lave og fattige Hytter, der saa' ud, som om de var trykkede ned i Jorden, men der var en Kro saa stor og anselig, at hele Menigheden ganske vist kunde drikke sig fuld der inde paa én Gang. Porten var imidlertid lukket, og da jeg bankede paa, kom der en ung Pige ud fra den nærmeste Hytte, en slank, mørkøjet Huzulerinde. «Moschko er flyttet til Delatyn», raabte hun til mig. «Her bliver ikke holdt Værtshus i Sommer».

«Hvorfor ikke?» spurgte jeg.

Hun smilte overlegent. «For hvem?! Jeg ved ikke, hvad du søger her, men her kommer ellers sjælden Folk fra Byen. Og vore Folk er jo borte, de er i Bjærgene med Hjorderne. Her er kun blevet nogle enkelte tilbage for at sørge for Markerne, og de har forsynet sig med Brændevin. Vi har ogsaa en Flaske i Huset. Hvis du vil have et Glas, saa»

Jeg sagde Nej Tak, men bad om noget Brød og Mælk. Pigen nikkede venlig og bød mig træde ind i Hytten. Der var kun ét middelstort Rum, der paa én Gang gjorde Tjeneste som Køkken, Dagligstue og Sovekammer. Under Loftet hang der gule, skinnende Majskolber i tætte Rækker, Bohavet var ret anseligt og malet med de grelleste Farver; fra Udhuset

hørtes Svinenes Grynten. Det var aabenbart et velhavende Hus, Tilfældet havde ført mig ind i; allerede den Omstændighed, at Husdyrene havde deres særlige Rum, tydede derpaa, og endnu mere den Maade, hvorpaa den gamle Kone, der sad paa Ovnbænken og spandt, førte sig. Hun bar, skjønt det var Hverdag, et Halsbaand af Tyvekruzerstykker, og der var en Værdighed over hende, som om hun var en Fyrstinde. Men endnu mere end hendes Holdning imponerede hendes Ansigt mig; det var gjennemfuret af tusend Rynker, men alligevel saa smukt og ærværdigt, at jeg sjælden har set noget mere tiltalende, skjønt det ganske vist var lige saa strængt som smukt. Det var et Ansigt, der fængslede ved første Øjekast, fordi der stod Lidelse og Stolthed, en Skæbne skrevet i det. Tavs, uden at fortrække en Mine, uden at afbryde sit Arbejde, mønstrede hun mig, og saa nikkede hun til den unge Pige. Denne rakte hende Brødet, hun skar et Stykke af, dryssede Salt paa det og rakte mig det. «Velkommen!» sagde hun, det ene Ord, ellers ingen Ting. Da jeg havde faaet det haarde Havrebrød ned, var jeg Husets Gjæst, og de to Kvinder gav sig til i Tavshed at lave et Maaltid i Stand til mig.

Deres Tavshed var mig ikke paafaldende; jeg kjendte Landsens Sæd; hvor nysgjerrig Huzuleren end er, han giver sig først til at spørge sin Gjæst ud, naar denne har spist sig mæt. Da jeg havde endt mit Maaltid — de gode Kvinder havde sat mere paa Bordet, end jeg havde kunnet spise i tre Dage:

Brød, Smør og Ost, Gjedekjød og Bjørneskinke og dertil en Flaske Moldauervin —, kom der saadan en Ordstrøm, at jeg knapt kunde svare. I ét Aandedræt vilde de to Kvinder — Bedstemoder og Sønnedatter — have at vide, hvem jeg var, hvorfra jeg kom, og hvor jeg agtede mig hen.

De to første Spørgsmaal var det let nok at svare paa, men da jeg saa sagde: «Hvorhen? — det ved jeg ikke selv», lo Pigen højt, men den gamle Kone saa' mistroisk paa mig. «En Gjæst har Lov til at tale eller tie», sagde hun skarpt, «men naar han taler, skal han tale Sandhed». Det holdt meget haardt at gjøre hende begribeligt, at jeg egentlig ikke vilde andet end lære et nyt Stykke af Bjærgskoven at kjende.

«Og stadig op ad Floden?!» raabte hun. «Hvor de Byfolk dog er taabelige! Der oppe er jo ingen Landsbyer! Og hvem kan man møde der?! En eller anden «Hajdamak» (Røver) eller en Bjørn!»

«De kommer ikke saa langt ned ad Sletten til», svarede jeg. «Det er jo ogsaa kun Bjørnen, der er Fare ved at møde; Hajdamaken gjør mig ingen Ting. Han myrder aldrig for Tidsfordriv, og det, jeg fører med mig, behøver jeg sandelig ikke at være bange for at miste».

«Men der kan ogsaa tilstøde dig andre Ting, som bringer dig Ulykke», raabte Pigen. «Sæt nu du møder den gamle Kæmpekvinde?»

Den gamle Kæmpekvinde er et af de Spøgelser; hvormed disse Menneskers Overtro befolker den Ur-

skovens Ørken, der strækker sig imellem Galizien og Ungarn. Hendes Aande er Gift, og den, der møder hende, maa dø og gaa til Grunde.

«Den gamle Kæmpekvinde undgaar han nok», sagde den gamle Kone takkefuld. «Hun lader jo nu, Gud ske Lov, til at være langt her fra. Kvæg og Mennesker er sunde og raske! Men det er ikke længere siden end i Gaar, at man sagde —»

Hun brød af og saa' sig sky om.

«Bedstemoder!» raabte Pigen, saa det skingrede. «Den stumme! Janko sagde det jo; han har selv set ham!»

«Nævn ham ikke!» sagde den gamle Kone hurtig. «Allerede det er der Fare ved!»

«Hvem er den stumme?» spurgte jeg. Jeg kjendte ikke det Navn; jeg formodede, at det var en anden af Folketroens Uvætter. «Han er vel Fætter til den gamle Kæmpekvinde?»

«Jesus Maria!» skreg Pigen, idet hun korsede sig; men den gamle Kone sagde bydende:

«Nævn ikke det Navn, saa længe du er' min Gjest! Vil du siden gjøre det, bliver det din egen Sag! Men jeg vil advare dig, for det er Kristenpligt: gaa ikke op ad Floden! Der oppe, tre Timers Gang her fra, holdt han til endnu i Gaar. Janko saa' Baalet paa Frastand, og hvordan han stegte et Stykke Vildt derved».

Aander spiser ikke Vildt, det maatte vel altsaa være et Menneske. Jeg blev opmærksom, det kunde jo

virkelig være noget, der var Fare ved. «Er det en Hajdamak?» spurgte jeg.

«Nej». lød Svaret. «Det vil sige, man har aldrig hørt, at han ogsaa paa den Maade har forbrudt sig imod Mennesker, skjønt umuligt er det ikke. Men det er det mindste af det! Hovedsagen er —» Hun brød af.

«Naa?» spurgte jeg.

«En Ting vil jeg sige dig endnu, fordi du er fremmed. Gud og hans Helgener bevare mig for, at det kommer mig til Skade paa Sjæl eller Legeme, at jeg taler om ham. Ak, jeg har jo allerede lidt Fortræd nok for hans Skyld! Og jeg gjør det jo ogsaa af et godt Hjærte! Saa hør da: hvo, som møder ham, maa fly, for han har hidtil bragt alle, hvert eneste Menneske, Ulykke. En er kort efter bleven syg, en anden er falden og har slaaet sig slemt, en tredje har Bjørnen hjemsøgt. At møde ham er det samme, som at der snart skal times en en stor Ulykke».

«Saa har han vel onde Øjne?»

«Ja, skjønt mange, som har mødt ham, siger, at hans Øjne er saa blide og gode som Dueøjne, og det maa jeg —» hun brød af — «det maa jeg egentlig ogsaa sige Andre siger rigtignok, at hans Blik er som en Pil og ikke til at udholde. Men hvordan det nu end er, det er aldrig blevet nogen til Velsignelse at komme i Nærheden af ham. Selv de, der ikke har mærket særlige Følger deraf i deres Hus eller paa deres Boskab, siger, at det var

en tung Stund, da de oplevede det, og bliver tungsindige og tankefulde, naar de kommer til at tænke derpaa».

«Hvor bor han?» spurgte jeg.

«Ingen Steds!» raabte hun. «Hvor skulde der være en Egn, som var saa syndig, at den fortjente stadig at besøges af ham? Rimeligvis har den Herre Kristus paalagt ham bestandig at flakke rastløs omkring, og han styrer vel hans Gang snart hid og snart did, alt efter som han vil straffe en Egn. Hos os saas han sidst for fire Aar siden, og man tænkte knapt mere paa ham, men saa kom Janko i Gaar med den skrækkelige Tidende! Hvem ved, hvad for en Synd der er bleven begaaet her i Landsbyen!»

«Man kunde jo spørge ham ad», sagde jeg.

»Men han er jo stum!» raabte Pigen.

«Det ved man heller ikke bestemt», sagde den gamle Kone hviskende, som om det formindskede Faren ved at tale om det uhyggelige Æmne. «Saa meget er kun vist, at han aldrig har svaret paa noget Menneskes Spørgsmaal; men der er dog dem, som sværger paa, at de har hørt hans Røst, naar han talte med Skovens Dyr, med Bækken, med Granerne og Klipperne Ak, Herre, hvem ved noget sikkert om, hvad han tager sig for, hvorfor han er sat her paa Jorden for at udbrede Skræk og Ulykke?»

«Det kan jeg ikke tro», indvendte jeg. «For den Sags Skyld sætter Gud intet Menneske her paa Jorden».

Den gamle Kone rystede paa Hovedet, Udtrykket i hendes Ansigt blev endnu mørkere, og Stemmen sank til en sagte Hvisken: «Og sæt nu, at han ikke var noget Menneske?»

«Hvad skulde han ellers være?»

«Ja, hvad skulde han ellers være? Han spiser og drikker, han bliver sulten og fryser, det tyder paa, at han er af Kjød og Blod som vi andre. Men vi Mennesker forandrer os dog i Aarenes Løb, vi visner og bliver affældige, men han er og bliver den, han altid har været. For tyve Aar siden var han en gammel Mand, han knejsede med Nakken og saa' ud som en Kæmpe, men han havde snehvidt Haar og var aabenbart ældgammel. Og saadan — akkurat saadan ser han ud den Dag i Dag, og han vandrer om imellem Bjærgene, som om han var ung. Var han et Menneske, maatte han være død for længe siden».

Jeg har gjengivet den gamle Kones Ord, men Tonen og Udtrykket i hendes Ansigt kan jeg ikke beskrive. Der var noget deri, som kvalte al Spot, noget, som ikke kunde andet end gribe Hjærtet. Derfor tav jeg ogsaa, da hun havde talt ud; om-sider spurgte jeg næsten sky: «Og du har selv set ham, Mo'rlille?»

«Om jeg har set ham!» raabte hun; det lød som et Jammerskrig. «To Gange, Herre, for tyve og for fire Aar siden — og begge Gange efter at han havde bragt det tungeste over mig, der kan overgaa en stakkels Menneskesjæl Ja, ser du,

du ser mig nu her i min Hytte i Anseelse og Velstand, jeg kan beværte dig saa godt, som nogen her i Landsbyen, ingen her kan byde dig det bedre; jeg siger det ikke for at rose mig selv, men af Taknemlighed mod vor Herre — og jeg er sund og frisk, og Barnet her blomstrer jo ogsaa som Roserne ude i Haven. Naa, hun er en lykkelig Kone, tænker du naturligvis, og en høj Alder har hun ogsaa naaet! Men hvad jeg savner, og hvad mit Hjærte vil vansmægte efter, til der times mig den Naade at faa det igjen, det ser du ikke, Herre! Du har ikke spurgt om, hvorfor vi to Kvinder sidder her saa ene, og hvor min Mand og min Søn er henne»

«Jeg tænkte, at de var oppe i Bjærgene med Hjorderne».

«Nej, de er begge to her i Landsbyen, de ligger og sover ved Siden ad hinanden, og der er lige akkurat saa megen Plads imellem dem, at jeg en Gang kan blive lagt der. Den ene har været død i tyve Aar, den anden i fire; de var som Granerne, da de brat maatte lade Livet, ingen af dem havde naaet de fyrretyve Aar. Præsten i Debeslawce — det er det Sogn, vi hører til — den tykke Pope Andrij — kjender du ham maaske, Herre? ikke? naa, det behøver du ikke at tage dig nær — Popen siger, at de har det godt. Det kan være, men jeg tror det ikke, for det var en haard Død, de fik, og de klamrede sig endnu i deres sidste Stund saadan til Livet, at mit Hjærte var ved at briste af Sorg

og Medynk. Ak, jeg ved — jeg ved det fra mine Drømme, at de længes efter mig, som jeg længes efter dem. Men selv om de har det godt; jeg og dette forældreløse Barn har det haardt, og jeg kan ikke blive træt af at spørge: Hvorfor skulde de dø? Hvorfor tilstedede han der oppe denne forfærdelige Drabsmand at gaa her paa Jorden?»

«Bedstemoder», sagde Pigen, idet hun strøg sig med Haanden over Øjnene, »du siger jo selv tit, at det maa have været Guds Vilje. Man maa føje sig deri! Hvorfor vil du nu ophidse dit Hjærte?»

«Guds Vilje?» sagde den gamle Kone med et dybt Suk. «Her var en Gang en Herre fra Kolomea, det var Bygmesteren, der skulde bygge os en Kirke — det blev ikke til noget, blot fordi Folkene i Debeslawce satte sig derimod — naa, Hr. Starkowski sagde endogsaa til mig: «Den stumme er vist blot et ulykkeligt Menneske, som ikke kan gjøre for alle de Ulykker, han anretter». Men jeg, Herre, jeg, der har set og oplevet det hele — jeg ved det bedre!»

Jeg rystede uvilkaarlig paa Hovedet.

«Du tvivler!?» raabte hun. «Med hvad Ret? Hvad ved du om det! Hør paa mig, saa kan du bagefter sige din Mening!»

Hun lagde Haanden paa min Arm, som om hun vilde opfordre mig til endnu yderligere at skærpe min Opmærksomhed, og saa begyndte hun at fortælle:

«Det var altsaa for tyve Aar siden, og før den Tid havde vi som sagt aldrig hørt Tale om den

stumme. Saa udbreder der sig pludselig det Rygte i Landsbyen, at der oppe imellem Bjærgene færdes en hvidhaaret Mand, stadig med Bøssen paa Skulderen og stadig mutters ene; han maatte have en ond Samvittighed, for han skyede alle Mennesker, han saa' sky og sorrigfuld ud, og naar man raabte til ham, fo'r han sammen og flyede. Naa, tænker vi, det er formodentlig en Flygtning fra Slettelandet, en bortrømt Forbryder, men hvad kommer det os ved, os gjør han jo ingen Ting, og Bjærgskoven er de hjemløses Hjem, saadan har det jo været fra Arilds Tid af. Vi begynder først at spidse Øren, da der en Gang kommer en fremmed til Landsbyen, en Tømmerhandler fra Kutj i Bukowina, og han fortæller om en stum gammel Mand, der længe har flakket om i hans Egn. «Han havde onde Øjne», sagde han, «og han har bragt mange i Ulykke! Gud ske Lov, at vi er bleven ham kvit!» — «Men nu har vi ham», raabte vi. «Saa gjælder det at være paa vor Post!» Den Gang boede der nu i vor Landsby et vildt, overmodigt Menneske, ved Navn Wassilj Zuffran, Bjørnejæger af Profession. Han faar at høre, hvad Tømmerhandleren har fortalt, og saa siger han: «Den Fyr skal jeg skille os af med, det kan I stole paa, Folkens!» Han gaar op i Bjærgene, men tre Dage efter kommer han igjen, mat og med Kinderne blussende af Feber. «Jeg har givet den stumme en Lektion», raaber han; «i Morgen søger han sig et andet Revier!» Hvordan han har baaret sig ad, fortæller han ikke noget om. Ingen har nogen Sinde faaet at vide, hvad der er

foregaaet der oppe, men næste Morgen ligger Wassilj i Vildelse, og to Dage efter er han død. Nu tager naturligvis Rygterne til. Mændene lægger Raad op om, hvordan de skal blive den slemme Gjæst kvit, kun min Mand, min Onufrij, siger: «Lad det ulykkelige Menneske være i Fred; det om de onde Øjne er noget Snak!» Og til mig her hjemme siger han: «Hvor Folk dog er grusomme! De under ikke engang en gammel Mand den Smule Luft og Lys! Naar jeg betænker, hvad det er for et Liv, han fører — uden Tag over Hovedet, uden Hustru og Børn — en Sten maa jo røres derved!» For min Onufrij havde et Hjærte saa blødt og godt som et Barns, og her til kom, Herre, at han rigtignok mindst af alle kunde begribe, hvordan et Menneske kunde holde ud at leve som en ensom Flygtning, for vi var jo saa lykkelige, vi holdt af hinanden, og der var Velsignelse ved vor Bedrift, og vor eneste Søn, Schymko, voxede og trivedes. «Det har du Ret i», siger jeg altsaa. Men i de nærmeste Uger derefter bliver Ophidselsen imod den stumme stærkere og stærkere, og det med god Grund. En gammel Mand, der møder ham, faar et Slagtilfælde Dagen efter; en Hyrde taler til ham, og saa faar Halvdelen af hans Faareflok Drejesyge og dør. Saa slaar Familiefædrene i Landsbyen sig sammen og siger: «Han er et glubende Dyr! Væk med ham, død eller levende!» Men min Onufrij —»

Stemmen svigtede den gamle Kone; Taarerne brød pludselig frem af hendes Øjne og rullede ned

ad hendes Kinder. «Aa, gid han ikke havde gjort det!» sagde hun hulkende. Men saa tog hun sig sammen, hendes Haand greb fastere om min Arm, men hendes Stemme rystede ikke, da hun fortalte videre:

«Min Onufrij satte sig derimod. «Lad mig tale med Manden», sagde han. «Han er stum, men döv er han ikke, og kan han høre og forstaa mig, saa skal jeg nok i al Fredelighed overtale ham til at drage bort». Jeg besvor ham at lade det være, men han vilde ikke høre paa mig. «Der staar jo et Menneskeliv paa Spil», sagde han, og saa gik han ind i Bjærgskoven. Han kom» — hendes Stemme blev hæs, og hun kunde kun med Besvær faa Ordene frem — «han kom ikke tilbage, som han var gaaet ud, de kom bærende med ham, der var Liv i ham endnu, men han var dødelig saaret. Han havde — det var det sidste, han kunde fortælle mig — truffet den stumme og sagt ham, hvilken Fare han svævede i. Den gamle havde hørt paa ham med Taarer i Øjnene, det fortalte min Onufrij mig med klare, tydelige Ord. Da han havde faaet det Løfte af ham, som han bad ham om, gik han hjem. Saa i Skumringen ved den røde Kløft gled han og styrtede ned næste Morgen hørte nogle Hyrder ham jamre nede i Afgrunden, de bar ham hjem om Aftenen var han død»

Atter kvaltes hendes Stemme af Taarer. Det varede længe, før hun kunde fortælle videre:

«Nogle Maaneder efter gik jeg en Søndag til

Debeslawce for at gaa i Kirke. Idet jeg træder ind i Skoven, som ligger lige midtvejs, træder der en Skikkelse frem fra en af Træstammerne og kommer hen imod mig. Blodet stivner i mig — almægtige Gud! — det er den stumme! «Bort!» raaber jeg, «vil du ogsaa berøve mit Barn dets Moder?!» Saa kaster den gamle sig paa Knæ for mig, hæver de foldede Hænder imod mig og ser paa mig — er han en Djævel, saa har han stjaalet det Blik fra en Engel Men jeg lader mig ikke røre, jeg slaar Kors for mig, skynder mig af Sted og beder i Kirken saa inderlig, som noget Menneske kan bede til vor Herre, om at han dog i alt Fald vil skaane min Schymkos Liv. Og hvor stræng vor Herre end var mig — den Bøn hørte han!»

Hun tav og stirrede ud for sig, som om hun var hensunken i dybe Tanker.

«Forsvandt den stumme saa her fra Egnen?» spurgte jeg.

«Ja, og i lange Tider kom han ikke igjen, det varede vel en halv Snes Aar, saa viste han sig atter pludselig. Men Skrækken fra forrige Gang var endnu ikke forsvunden, ingen dristede sig til at gaa ham i Vejen. Naar nogen uforvarende stødte paa den uhyggelige Gjæst i Grantykningen eller i en Klippekløft, saa slog han Kors for sig og skyndte sig af Sted, saa hurtig hans Ben kunde bære ham. Helt uden Ulykke løb det nu alligevel ikke af; Hyrden, som vogtede vor Sognefogeds Faar oppe ved «den hvide Kilde» — Wolodja hed han, og sandt at sige var han

egentlig en klodset Tølper — faldt, da han flygtede for den stumme, midt paa en flad Eng og brækkede Benet, og den Slags Begivenheder var der flere af. Men rædsomme Ting passerede der ikke den Gang; det begyndte først, da det Utske atter kom til vor Egn for fire Aar siden»

«Fader!» sagde Pigen hulkende. «Min stakkels Fader!»

«Og din Moder!» tilføjede den gamle Kone i en dump Tone; hun græd ikke mere, der flammede en vild Ild i hendes Øjne. «Hun havde allerede længe lidt af en slem Hoste, havde vor stakkels Xenia. Den gamle Maritzas Urter kunde ikke hjælpe hende, og endnu mindre de beske Drikke, som Badskæren lod sig betale i dyre Domme; og da hun blev svagere og svagere, og Rødmen paa hendes Kinder stærkere og stærkere, og hun omsider døde, saa føjede vi os i Guds Vilje, min Schymko og jeg — hvad nytter det ogsaa at knurre? — og helt rask, sagde Badskæren, havde hun dog aldrig kunnet blive. Den gamle Maritza sagde nu rigtignok: «Det er de beske Drikkes Skyld, eller ogsaa er det led Trolddom, der har voldt det; Xenia var jo paa gode Veje til at komme sig». Men vi troede hende ikke, før end vi tre Dage efter Begravelsen fik at vide, at den stumme igjen var oppe ved Floden. Saa vidste vi, hvad det havde været, og fra hvem den lede Trolddom var kommen»

Jeg kunde igjen ikke holde den Gestus tilbage,

som allerede én Gang havde vakt hendes Vrede, jeg maatte atter ryste paa Hovedet.

«Du tror mig ikke?» skreg den gamle Kone hidsig. «Du vil vel til at sige ligesom Hr. Bygmesteren?! Naa, hør blot videre, saa faar du nok Troen i Hænderne! Du kan nok tænke dig, hvordan det skar min stakkels Schymko i Hjærtet, da han hørte det; han havde næsten ikke været Mand for at trøste sig, da han troede, det var vor Herre, der havde udslukt hans kjære Hustrus Liv, og hvordan maatte han saa ikke blive til Mode, da han fik at vide, at det var et Utsyke, der i sin Ondskab havde gjort det af med hende! Han gik omkring som i stille Vanvid, sagde ingen Ting, sov ikke, spiste ikke — ak, allerede det var en ren Ynk. For han havde holdt saare meget af sin Xenia, skjønt hun kun var en fattig Hyrdepige — og ved du, hvad al hendes Medgift var? en eneste Ko bragte hun med her til Huset, og det var egentlig kun en Kalv, men jeg gav dem alligevel min Velsignelse, og Gud skal vide, at jeg fortrød det aldrig! Naa, det saa' forfærdelig ud med min Schymko, og det blev værre og værre for hver Dag, der gik, og det nyttede ikke alt, hvad vi snakkede for ham, hans eneste Datter og jeg. «Lad mig i Fred!» sagde han utaalmodig, eller ogsaa stirrede han blot paa os uden at sige noget — med et Blik — aa, Herre, det løb mig koldt ned ad Ryggen, hver Gang jeg saa' det Blik Saadan gik der en otte Dages Tid, og det eneste, jeg bad vor Herre om, var, at han maatte beholde sin

Forstand — jeg Daare! havde jeg rigtig anet, hvad der foregik i ham, saa havde jeg bedet om noget andet. Imidlertid kom der stadig ny Tidender om den stumme; min Nabo Theodor saa' ham en Gang langt borte og rendte sin Vej, men da han aandeløs kom ned i Landsbyen, kom han lige i rette Tid til at se sin bedste Oxe opgive Aanden; mit Søkendebarn Zofka mødte ham, da hun skulde op paa Græsgangen med friskt Brød til Hyrderne; hun flygtede ogsaa, men da hun klavrede op ad den sidste Skrænt op til Græsgangen, gled en Sten ud under Fødderne paa hende, og hun styrtede ned og laa syg i flere Dage, og da hun kom paa Benene igjen, fik hun at vide, at hendes Kjæreste var bleven hende utro. Jeg søgte naturligvis at holde det skjult for min Schymko, for at han ikke atter og atter skulde blive mindet om sin Sorg, men det hjalp ikke, Folk talte ikke om andet! Saadan gik det som sagt en Uges Tid, Høsten kom, og jeg trak atter Vejret. Nu, tænkte jeg, retter han sig nok, saadan en flittig Husbond, som han altid har været; Arbejdet hjælper ham nok ud over hans Sorg. Men da saa Høstens Tid kom»

Hun brød af, men vedblev saa atter med aandeløs Hast:

«Det var den første Dag i Høsten, en Mandag. Min Schymko var gaaet i Marken ved Daggry med alle Folkene, og jeg var bleven tilbage med Pigebarnet her for at lave Maden, som vi saa skulde bringe ud til Høstfolkene Hen ved Klokken ti

er vi færdige og giver os paa Vej. Da vi kommer ud til Folkene, ser jeg, at min Schymko og vor Avlskarl Stasko ikke er imellem dem. «Hvor er de henne?» spørger jeg. «Det ved vi ikke», svarer Folkene, «de gik her fra for to Timer siden». — «Men hvor gik de hen? Hvad vilde de?» — De bliver forlegne og tier; omsider siger en af dem: «Undskyld, Mo'r, men mon din Søn ikke —» og saa peger han paa Panden. «For se, pludselig, lige paa én Gang, raaber han: «Han skal dø!» og saa løber han sin Vej. Stasko søger at holde ham tilbage og at vriste Leen fra ham, men det lykkes ham ikke, og saa løber han efter ham». — «Ad hvad Kant?» — «Ind i Skoven, ad Bjærgene til!» Saa bliver det sort for mine Øjne, jeg aner strax, hvem det er, han vil til Livs. Ak, hvor snart skulde ikke min Anelse gaa i Opfyldelse! Jeg befaler Karlene at følge med mig, vi løber ad Skoven til, og saa møder vi Stasko, som kommer imod os ligbleg og med forfærdet Ansigt. «Min Schymko er død!» raaber jeg. Han vender sig bort. Saa styrtede jeg til Jorden som et fældet Træ — ak, det var des værre kun en Afmagt»

«Nej!» skreg hun, saa det skingrede, «Det er syndig Tale! Gud være lovet, at det kun var en Afmagt, og at jeg har kunnet være dette Barn i Faders og Moders Sted, saa godt en svag gammel Kone formaar det Min Søn var død. Han var løbet ind i Skoven for at dræbe den stumme, Stasko tadig bag efter ham. Det hjalp ikke, alt, hvad det

tro Menneske bad, det hjalp ikke alt, hvad han indvendte. «Men du kan jo ikke finde ham — hvem ved, hvor han nu holder til!» Schymko vilde ikke høre paa ham, hurtigere og hurtigere stormer han af Sted op ad Skrænten, stadig op langs med Floden, og Djævlén havde vundet sit Spil! Efter en halv Times Forløb ser de ovre paa den anden Bred en tynd Røgsky hvirvle i Vejret; der sad den stumme paa Hug ved en Bunke Kvas, han havde stukket Ild i. Med et vildt Skrig styrter min Schymko svingende Leen højt ned ad Bredden og ud i Floden. Den var ikke dyb. Vandet naaede ham knapt til midt paa Livet. Men saa fik den stumme Øje paa ham, han rejser sig op og strækker Haanden ud imod ham — og i samme Øjeblik styrtede min Søn om med et svagt Skrig, Bølgerne lukkede sig over ham, og da Stasko bragte ham i Land, havde hans Hjærte ophørt at slaa»

Der var længe stille i Stuen. Den gamle Kone sad med lukkede Øjne og trak Vejret tungt; den unge Pige saa' bedrøvet ned for sig og tørrede nu og da en Taare af sine Øjne. Jeg kunde heller ikke finde Ord til at bryde denne Tavshed med, den laa som Bly paa mit Hjærte. Det var ikke blot Medlidenhed med denne ulykkelige Kvinde, men ogsaa Gru for dette virkelige Utyske, der er tusend Gange grummere og ubarmhærtigere end alle andre, der ligesom det udklækkes af stakkels raa Menneskers Hjørner, Gru for Utysket Overtro

«Naa», sagde den gamle Kone omsider. «Hvad

siger du nu? Eller tror du maaske ikke, det er sandt, hvad jeg siger? Da den stumme strakt Haanden ud imod ham, faldt min blomstrende, kraftige Søn sammen midt ude i Floden og var død! Det har Stasko fortalt mig de hundrede Gange, og det brave Menneske lyver ikke. For Resten kan du selv spørge ham ad, hvis du vil tøve lidt; jeg venter ham i Dag, han skal gjøre mig Rede for, hvordan det gaar med mine Hjorder, som han har Opsigt med oppe i Bjærgene»

«Han har sikkert ikke sagt andet, end hvad sandt er», sagde jeg; men saa kunde jeg dog ikke lade være at spørge: «Det var jo i Høstens Tid? Det var vel varmt den Dag?»

«Ja. Hvorfor spørger du om det?»

«Og din Søn havde løbet op ad den stejle Skrænt, vild og ophidset. Han var en stærk Mand, men Vandet i Floden er meget koldt».

«Aa, hvor I Kjøbstadfolk er kloge!» raabte den gamle Kone haanlig. «I er alle sammen lige kloge! Det, du siger, sagde ogsaa Bygmesteren, næsten med de selv samme Ord. Er det den eneste Trøst, du har at byde mig?»

Jeg gjorde mit bedste for at faa hende god igjen. Saa tog jeg Hat og Stok. Det var min faste Beslutning at gaa op ad Floden, op til, hvor den stumme holdt til. Jeg sagde det ikke, men den gamle Kone kunde formodentlig læse det i mit Ansigt.

«Har du en Moder?» spurgte hun i en Tone,

der gik mig til Marv og Ben. Men uden at afvente mit Svar vedblev hun derpaa atter barsk og spodsk: «Er du vant til at ligge i Skoven om Natten? Op ad Floden er der ingen Landsbyer, det har jeg allerede sagt dig».

«Men enkelte Hytter er der vel?»

«De staar tomme. Folk er ved deres Hjorder højere oppe i «den store Skov» (*Welyki Lys*)». Saaledes hedder særlig den Del af Skovørkenen, hvor Prokutien og Marmaros grænser til hinanden, skjønt Navnet kunde passe paa Karpathernes uhyre Bjægskov i det hele taget.

«I Savmøllen kunde han dog overnatte», sagde Pigen.

Den gamle Kone trak paa Skuldrene. «Ja vel, men der er jo ikke mere end et Par Mil til! Og han vil videre, han raster ikke, før end —» Hun brød af. «Gaa med Gud!» sagde hun, og saa vendte hun sig bort.

Saaledes vilde jeg ikke skilles fra den gode, beklagelsesværdige Kone. Jeg takkede hende hjærtelig og søgte ogsaa at trøste hende. «Du kommer nok til at opleve megen Glæde endnu», sagde jeg. «Naar jeg besøger dig igjen om nogle Aar, træffer jeg dig nok lige saa rask og stærk; saa er her atter en gjæv Mand i Huset, og du sidder med et Barnebarnsbarn paa Skjødets».

Hun sendte den rødmende Pige et Blik fuldt af den inderligste Kjærlighed. «I Fald vor Herre

under mig det», hviskede hun, «vor Herre og den stumme!»

Det var hendes sidste Ord, og de lød endnu for mine Øren, da jeg vandrede ud af Landsbyen og videre frem op imod Floden og langs med den. Jeg ved endnu paa en Prik, hvorledes jeg var til Mode derved, skjønt der er gaaet mange Aar siden den Tid, men beskrive det kunde jeg ikke, om jeg saa gjorde mig aldrig saa megen Umag for at finde Ord derfor. Kun to Ting tør jeg sige, at jeg saa inderlig, som jeg nogen Sinde har ønsket noget Menneske noget, ønskede den gamle Kone der nede Solskin paa hendes mørke Vej, og for det andet, at det ikke var blot og bar Nysgjerrighed, der gjorde mig saa opsat paa at møde det usalige Menneske, der holdt til højere oppe.

Floden blev efterhaanden mindre og mindre, og Vandet klarere og klarere. Ellers kan man i Galizien vandre mange Mil uden at se andet end den samme uendelige Slette og den samme uendelige Himmel eller, i Bjærgegnene, Urskovens evig grønne Vildnis, der breder sig over de svagt bølgeformige Bakker. Her, i den forreste Del af Bjærglandet, skiftede Billedet fra Skridt til Skridt. De dyrkede Marker blev sjældnere og sjældnere, og til Gjengjæld samlede Naaletræerne sig i større og større Grupper og dannede undertiden allerede en anselig Skov. En smal, men vel vedligeholdt Vej — det skyldtes vel Savmøllen — løb stadig langs med Floden og gik saa tæt ud til

den, at naar jeg gik ved Kanten af den, hændte det tit, at en Bølge slog op over mine Fødder.

Saaledes naaede jeg Savmøllen, en anselig Træbygning. Jeg gik ind og spurgte Værkmesteren, om han vilde give mig Husly den Nat. Den venlige Mand, en Tysker fra Egnen om Eger, sagde villig Ja og spurgte, om jeg ikke vilde blive der strax.

«Nej», sagde jeg. «Jeg kommer vist først i Aften».

«Det er ikke ganske raadeligt», sagde han; han tænkte imidlertid kun paa Kulden og Fugtigheden i Skoven. Da jeg spurgte ham, om han kjendte noget til den stumme, saa' han forbavset paa mig, satte et meget alvorligt Ansigt op og nikkede. «Men hvad ved De om ham?» spurgte han.

«Lidt nok», svarede jeg. «Jeg vilde gjerne vide mere».

«Ønsk ikke det», sagde han med det samme meget alvorlige Udtryk. «Det er ikke noget for unge, lystige Mennesker Har De noget bestemt Maal der oppe?» tilføjede han.

«Det er det er første Gang, jeg er her paa Egnen», svarede jeg tøvende.

«Saa gaa op til «Stenmanden»», sagde han. «Saadan kalder vi en mærkværdig formet Klippe, som De snart kommer til, naar De først er kommen ind i Tykningen Men gaa ikke længere».

Hans Pligt kaldte ham atter til Maskinen. Han nikkede venlig til mig, og jeg gik videre.

Det var, som jeg formodede. Oven for Sav-

møllen hørte Vejen op og afløstes af en Sti, der laa højt over Flodlejet. Nede i den smalle Kløft brusede det klare, iskolde Vand.

Jeg vandrede saadan en Times Tid endnu, stadig højere og højere op imellem Bjærgene; saa standsede jeg og saa' mig om. Solen var ikke langt fra sin Nedgang, og Maanens Skive svømmede samtidig allerede bleg og gjennemsigtig ved Himlens østre Rand. Den fjærne Slette laa for mig badet i gyldent Lys, et grønt, skinnende Kæmpetæppe, der strakte sig langt, langt bort, og igjennem hvilket Vejen snoede sig som et mat graat Baand, og Floden som en Sølvslange. Men imod Vest, den Retning, jeg gik i, hævede Jordsmonnet sig jævnt, et bredt Skovbælte dannede Grænsen, og fra dets Skygger bugtede Stien og Floden sig ned imod mig. Men oven over Skoven tegnede sig paa Aftenhimlens farvemættede, gyldenrøde Grund Omridsene af fjærne, høje Bjerge, som vist laa helt ovre i Ungarn. De stod som lette Skyer, og Aftenrøden glødede og straaledede omkring dem. Det var meget smukt

Længe fængslede dette Syn mig; saa gik jeg videre ad Skoven til. Mit Hjærte begyndte at banke, og en Gang greb jeg mig selv i at sige højt: «I det mindste til «Stenmanden»». Det var sælsomt modsatte Følelser, der bølgede i mig, og jeg lagde derfor slet ikke Mærke til, at Skumringen tog mere og mere til, før jeg var kommen ind imellem de første Træer i Skoven og maatte standse, fordi jeg knapt kunde øjne Stien.

Rundt om mig stod Skoven stor, sort og stille; kun af og til klang Granernes Naale imod hverandre med en metalagtig Klirren og Summen, naar Vinden sagte, knapt hørlig susede igjennem Kronerne. Og da jeg gysende vendte mig imod Øst, hvorfra jeg kom, var det skønne Billede, jeg havde frydet mig over, forsvundet. Sletten med dens Gaarde og Landsbyer var forsvunden, Floden og Stiens lyse Støvbaand var forsvundet, og hvor de før havde blinket, bølgede nu et stort, graat Taagehav. Dets Bølger steg højere og højere og forenede sig omsider med den graablaa Himmels Luftbølger. Kun en bleg, mat Lysstribe røbede, hvor Maanen stod. Ellers var der i hele denne bølgende Taagemasse kun et eneste Lyspunkt. Til højre, langt borte og dybt under mig blinkede der af og til et mat rødligt Lys. Det var Bliktaget paa Kirken i Debeslawce, der skinnede i Aftenrødens sidste Skjær.

Jeg sukkede dybt og stod atter længe stille, før jeg gik videre. Det var ikke Frygt, der hæmmede min Gang, men en Følelse af ubeskrivelig Forladthed lagde sig tungt over mit Hjærte. Jeg følte mig til Mode, som om hint matte Lys var Hjemmets sidste Hilsen, der straaledede over til mig i den ukjendte Ørken, jeg var kommen ind i. Jeg rystede denne Følelse af mig og gik videre, men da jeg nu vandrede af Sted i Mørket, følte jeg først, hvor umaadelig træt jeg var. Jeg havde virkelig gaaet længere, end en dygtig Fodgænger ellers plejer at gaa i én

Dagsmarsch. Men atter tænkte jeg: «Til «Stenmanden»!»

Jeg bedrog maaske mig selv, idet jeg satte mig selv dette Maal; jeg havde jo umulig kunnet opdage Klippen, om jeg saa var kommen aldrig saa tæt forbi den, thi det var mørkt, uhyggelig mørkt. Træerne stod paa begge Sider af Stien, kulsorte, høje, med mørke Kæmpearme. Paa den smalle Stribe af Himlen, som de lod fri højt oppe, og som jeg kun kunde se, naar jeg bøjede Hovedet langt tilbage, blinkede der ganske vist nu og da en mat Stjerne, men det gjorde blot Mørket omkring mig endnu føleligere, ligesom haandgribeligt. Hist og her fløj der ogsaa et Lyspunkt igjennem Luften, tit ogsaa to, der fulgtes ad — St. Hansorme. Eller et Stykke trøsket, raaddent Træ, over hvilket der stadig fo'r et skjælvende Lys-skjær, gloede paa mig som et stort, mat, uhyggelig blinkende Kæmpeøje Det var det hele.

Vinden var forstummet; kun Skovens sagte Stemmer lød omkring mig i Mørket. Af og til løsnede en Dusk Naale eller en raadden Gren sig og strejfede i sit Fald de andre, saa det hviskede bag mig. Eller der fo'r en sælsom, dæmpet Tone igjennem Luften — det var en Fugl, der sad højt oppe og maaske sang i Drømme. Og samtidig mumlede Floden uafadelig, men dens Brusen lød sagtere for mine Øren end om Dagen, som om den ogsaa sov og blot talte i Søvn

Saa — pludselig, lige paa én Gang — naaede et skingrende, gennemtrængende Skrig mit Øre, et

Klageskrig, der vakte en Gjenlyd, saa at det var, som om hele Skoven stønnede angst derved. Jeg standsede forfærdet og lyttede.

Skriget lød igjen, endnu forfærdeligere end før, men nu gjorde det mig ikke længere angst. Jeg kjendte denne Røst; det var en Ugle, der i Mørket havde vovet sig ud af Urskoven, ud imellem de forreste Bjærge.

Kun én Længsel fyldte mit Bryst: jeg længtes efter, at det skulde blive lyst. Men maaske indsugede jeg blot dette inderlige Ønske fra mine Omgivelser, maaske længtes Skoven efter Maanen, thi pludselig fo'r der en glad og mægtig Brusen igjennem Træerne, tusend Stemmer hævede sig, og Vinden vaagnede — Himlen lysnede, og Støvet paa Stien begyndte at skinne; Strømme af sølvhvidt Lys vældede ud over Trætoppene og rislede ned ad Grenene — Maanen var fuld og klar brudt igjennem Skyerne.

Jeg saa' op til den, medens jeg gik videre, jeg ensomme Vandringsmand, som nu dog ikke længere var ene. Bange og glad, higende efter Trøst og samtidig trøstet, saa' jeg op til den, og den lod sit milde Aasyn lyse over mig som over enhver, som over alt, der længselsfuldt higer op imod den, og dens Lys svaalede mine Øjne I den Stund forstod jeg den og mit Hjærte og al, al Menneskenes Kvide

Et Skud !

Dumpt drønende, overvældende mægtig rungede Lyden igjennem den stille Luft, og hundredfold, brummende og stønnende, kastede Skoven den tilbage.

Jeg fo'r op, greb efter min Revolver, spændte Hanen og lyttede. Skuddet var blevet affyret ikke hundrede Skridt fra mig; det kom fra en Bøsse, det skjønnede jeg af Lyden.

Hvem var Skytten?

En Jæger var det ikke — hvad skulde han ogsaa gaa paa Jagt efter i Maaneskin? En Hajdamak? Dem er der mange af i Bjærgene, det er ikke muligt at faa dem udryddede; Udskud fra Slettelandet, undertiden ogsaa Bjærgboer, som Sulten har tvunget til at gribe til Bøssen. Det kunde være en Røver, som havde givet sine Staldbrodre langt borte et Signal.

Jeg lyttede, om der ikke skulde komme Svar, men alt var og blev stille, kun Vinden hviskede i Grenene. Det lød for mine ophidsede Sanser først som en medlidende Hvisken og saa som Skadefryd.

«Den stumme! Den stumme!»

Jeg vendte mig om for at gaa, for at flygte. Men den samme Trang i Sjælen eller maaske blot i Nerverne, der havde drevet mig saa langt, holdt mig nu fast og drev mig fremad.

Jeg havde en Tykning af Graner lige for mig, Stien gik i en skarp Krumning uden om den. Langsomt, med bankende Hjærte, skred jeg fremad. Da jeg var kommen forbi Tykningen, saa jeg ved Siden af Vejen i ringe Afstand imellem Træstammerne det flimrende Skjær af et Baal, hvorfra der opsteg en tæt Røgsky. Vinden drev den over ad mig til; noget Menneske kunde jeg ikke opdage. Jeg havde

hidtil knapt været i Tvivl om, hvem det var, der havde affyret Skuddet, nu vidste jeg til fulde, hvem der var mig nær.

Jeg bøjede af fra Stien og gik ind imellem Træerne hen til Baalet, der flammede midt ude i en lille Lysning. Forsigtig bøjede jeg Grenene til Side, og lydløst traadte mine Fødder i den bløde Skovbund. Ikke des mindre maatte det have vakt Opmærksomhed, at jeg nærmede mig, thi allerede efter faa Sekunders Forløb — jeg var lige netop naaet til Randen af Lysningen — fordunkledes Skjæret fra Baalet; en menneskelig Skikkelse var traadt frem foran dette og stod skarpt imod den rødlige Baggrund — jeg havde et Indtryk af, at det var en Kæmpeskikkelse, mere kunde jeg endnu ikke se.

Skikkelsen bevægede sig, den kom hen imod mig. Blodet susede voldsomt for mine Øren, saa gik jeg fremad, hen imod den. Det var en gammel Mand; nu kunde jeg skjelne den vældige Manke af hvide Haar, der strittede om hans Hoved. Han standsede, da han saa', at jeg nærmede mig, og jeg standsede ogsaa min Gang.

Jeg ved ikke, hvor længe vi stod saaledes tavse og uden at røre os i det sælsomme Halvlys, som Maaneskinnet og det flammende Baal lagde over Lysningen; maaske nogle Sekunder, maaske nogle Minutter. Kun det mindes jeg tydelig, at den Tanke pludselig fo'r igjennem mit Hoved: «Hvorfor er dette Menneske bange for dig? Hvorfor er han saa bange?» Maaske sluttede jeg det af hans Holdning,

rimeligvis sagde en Anelse, et Instinkt mig det endnu tydeligere. Men denne Tanke lindrede ikke den Gru, jeg følte i dette Øjeblik, tvært imod, den skærpede den saa stærkt, at jeg følte, at det var mig umuligt at udholde denne pinlige Anspændelse af Nerverne et Øjeblik længere. Jeg blev lettere om Hjærtet, da jeg atter gav mig til at gaa fremad.

Den gamle Mand blev staaende paa samme Sted med Ansigtet vendt imod mig. Jeg kunde allerede, naar Vinden blæste Røgen til Side, tydeligere skjelne Skikkelsens Omrids i Maanelyset og Skjæret fra Baalet, og saa saa' jeg det sølvhvide Skjæg træde frem imod det mørke Ansigt. Jeg gik rask til, der var nu kun et lille Stykke mellem mig og det uhyggelige Menneske.

Saa rørte han sig og hævede Haanden; jeg blev staaende, og atter blev jeg greben af den samme Rædsel som før. De mest truende Fagter havde ikke kunnet gjøre et saadant Indtryk paa mig som den Maade, han bar sig ad paa. Den gamle Mand strakte højre Haand ligesom besværgende ud imod mig og veg tilbage Skridt for Skridt uden at vende Ansigtet fra mig, til han var naaet helt hen til Baalet.

«God Ven!» raabte jeg. «Lad mig komme hen til Jer, gamle Mand!»

Han rystede paa Hovedet.

«Jeg er fremmed og søger Vejen til Møllen!»

Atter de samme Fagter. Saa rakte han Haanden ud og pegede ad den Kant, jeg kom fra. Heller

ikke nu var det imidlertid en bydende, men en ydmyg, ja bedende Haandbevægelse.

Jeg vilde gaa. Men da mit Blik nu strejfede ud over Skovens mat belyste susende Toppe, gik det først op for mig, hvilken vanskelig Stilling jeg havde bragt mig selv i. Det var uvist, om jeg kunde finde tilbage til den smalle Sti, og selv om det lykkedes mig, kunde jeg saa holde mig paa den til Udgangen af Skoven, til Møllen? At tilbringe en Nat i Karpatherskoven var en betænkelig Sag, og det ikke blot paa Grund af Kulden og Fugtigheden, som min venlige Landsmand havde advaret mig imod.

Hvad skulde jeg gjøre? En dunkel Trang havde drevet mig hid, Nysgjerrighed og Medlidenhed og en ung Sjæls Attraa efter at udgrunde alt gaadefuldt. Men nu bandt den bitre, nøgterne Nødvendighed mig til denne gamle Mand.

Jeg vendte mig atter om imod ham og gik hen til ham. Han strakte atter Haanden ud; da jeg ikke lod mig standse deraf, bukkede han sig ned og tog noget op af Jorden. Det glimtede som Metal i Baalets røde Skjær; den gamle Mand havde grebet til sin Bøsse.

Jeg trak min Revolver frem. «Gamle Mand», raabte jeg til ham, «vil I skyde et Menneske, der møder Jer hjælpeløs midt i Skoven og spørger Jer om Vej?!»

Det hjalp; han sænkede Geværet; han fandt sig i, at jeg kom nærmere, og blev staaende med bøjet Hoved. Nu kunde jeg tydelig skjelne hans Træk.

Det var et Ansigt, jeg aldrig i mine Dage har set Mage til; dette Menneske maatte være æld-, ældgammelt, det viste den gule, mumieagtige, af tusend Rynker gjennemfurede Hud og det hvide Skjæg og Hovedhaar, der ligeledes havde et gulligt Skjær. Men de fast lukkede Læber skjælv ikke, Øjnene var hvasse og klare; der var ellers intet Spor af Ælde, af Affældighed i dette Ansigt, denne Skikkelse, der ikke var saa kæmpemæssig, som den havde taget sig ud for mig i Halvmørket, men dog langt over almindelig Mandshøjde. En Skinddragt, som Jægerne pleje at bære, naar de drage op paa disse Bjærges højeste Toppe, omsluttede de mægtige Lemmer; den var medtagen, men saa' ud, som om den var ufor-gængelig — akkurat som Manden, der bar den. Jo længere jeg saa' paa ham, des mere beklemt blev jeg om Hjærtet, og uvilkaarlig dukkede de Ord op i mig, som den ulykkelige Kone nede i Landsbyen havde sagt: «Hvem ved, om han er et Menneske?!» . . . Det var en Skikkelse af den Slags, som Digterne og Malerne og den største af alle Digtere, Folket, udformer i deres Drømme, det var Ahasverus, der til Forbandelse for sig selv og andre evig maa vandre over Jorden, paa én Gang ældgammel og kæmpestærk, moden til Døden og sikker for Døden I et Menneskes Ansigt kunde der ikke ligge saa megen dump, sløv, haabløs Sorg, et Menneskes Holdning kunde ikke være præget af en saa frygtelig Træthed. Det var et Syn, der snørede Struben sammen paa mig, saa at jeg knapt kunde tale.

«Jeg har faaet Lov til at ligge over i Møllen i Nat», sagde jeg; «hos Tyskeren, som I vel nok kjender. Hvor langt er det her fra?»

Han saa' ikke op, han sagde ikke et Ord. Saa rakte han to Fingre paa højre Haand i Vejret.

«Mil?»

Han rystede paa Hovedet.

«Timers Gang?»

Han nikkede.

«Vil I følge mig der hen?»

Han begyndte at tale et sælsomt Tegnsprog, ikke hurtig og udtryksfuldt, som man plejer at træffe det hos stumme, men langsomt, famlende og møjsommelig, søgende efter de mest betegnende Udtryk, omtrent som vi vilde gjøre det, naar vi stod over for et Menneske, der ikke forstod vort Sprog. Han foldede Hænderne, derpaa pegede han paa sin Bøsse, pegede saa paa sig selv og mig og lod endelig Armene slapt falde.

Jeg forstod ham ikke. Først da han hurtigere og paa en mere udtryksfuld Maade gjentog disse Fagter, gik det op for mig, hvad han mente: «Jeg har søgt at holde dig borte fra mig med det gode og med det onde; det har været forgjæves; saa ske da din Vilje».

«Hvorfor?» spurgte jeg. «Hader I alle Mennesker, eller havde I Grund til at være bange for mig? Og hvorfor taler I ikke? At I ikke er stum, ser man jo af Eders Fagter. Eller har I glemt at tale?»

Den gamle Mand rørte sig ikke; det var, som

om han ikke havde hørt mit Spørgsmaal. «Er I stum?» sagde jeg. Ikke en Muskel fortrak sig i hans Malmansigt. «Jeg forstaar Jer», sagde jeg. «I vil ikke lyve, og Sandheden vil I ikke ud med. I er den gamle Mand, som Folk her kalder den stumme?»

Han fo'r sammen og saa' paa mig; Blikket var sky som et jaget Vilddyrs. Saa kom der Liv i hans Ansigt; det var, som om en umaadelig Forbavselse flammede op i det.

«I undrer Jer over, at jeg alligevel taler til Jer? Jeg er lige saa lidt bange for Jer som Manden der nede i Møllen. I er et ulykkeligt Menneske, som endnu aldrig har gjort nogen Fortræd med Eders «onde Øjne». Folk gjør Jer haard Uret; de forfølger Jer med deres Overtro».

Han trak Brynene endnu barskere sammen og hævede Fingeren paa en saadan Maade, at det aabenbart skulde betyde Nej. Der kom et uhyggeligt Lyn i hans Øjne.

«Hvad mener I? Mener I, at I virkelig bringer dem Ulykke, der møder Jer?»

Han nikkede. Derpaa hævede han højre Haand og pegede højtidelig op imod Himlen.

«Det er Guds Vilje, mener I? Det er noget, som han, den albarmhjærtige, har lagt paa Jer?»

Han slog Hænderne op for Ansigtet; han rystede over hele Kroppen og trak Vejret tungt. Saa tog han sig sammen; hans Skikkelse rettede sig, han knyttede Hænderne og hævede dem imod Himlen som

i Vrede, som om han truede ad Gud. Men det varede ogsaa kun et Øjeblik, saa skjulte han atter sit Ansigt i sine Hænder. Men jeg, der var alene med denne gamle Mand, alene i Bjærgskoven ved Nattetid og henvist til hans Hjælp, jeg følte, hvorledes det løb mig koldt hen over Hovedet og ned ad Ryggen. «Han er vanvittig!» — den Tanke overvældede mig og drev mig Blodet til Hjærtet.

«Kom!» bad jeg.

Han nikkede, men satte sig alligevel paa Hug ved Baalet og begyndte at rage i det med en Gren. Der laa nogle Kartoffler i Asken; han skubbede dem hen til Kanten, for at de ikke skulde brændes. Det var den gamle Mands Aftensmaaltid, maaske den eneste Mundfuld varm Mad, han skulde have den Dag.

Hvor gjerne jeg end vilde af Sted, det Offer turde jeg ikke tage imod. Jeg bad ham vente, til hans Maaltid var færdigt. Han gjorde Indvendinger, men da jeg fastholdt mit Forlangende, gav han efter. Nu skubbede han atter de halvt møre Knolde langt ind i Asken, gjorde et Tegn til mig, som jeg ikke forstod, og skyndte sig af Sted over Lysningen. Lidt efter var han forsvunden bag Granerne.

Jeg saa' forbløffet efter ham. Hvem ved, tænkte jeg, hvilke forvirrede Tanker denne stakkels forvirrede Hjerne nu har udklækket! Men da han faa Minutter efter kom igjen, kunde jeg allerede langt borte se, hvor ugrundet min Frygt havde været. Den gamle Mand var svært belæst, han havde et Bjørneskind

over Skuldrene og en Madpose i Haanden. Han bredte Skindet ud paa Jorden tæt ved Ilden og opfordrede mig ved Tegn til at lægge mig paa det. Jeg tog med Tak imod det venlige Tilbud, men tilføjede dog, at den Ulejlighed kunde han have sparet sig, jeg var vant til at opholde mig i Skoven. Saa fløj der et Udtryk over hans Træk, som jeg aldrig vilde have troet, at dette mørke, i Lidelse stivnede Ansigt kunde antage; godmodig, drillende Spot smilede baade i Blik og Miner. Dette Udtryk forsvandt som et Lyn, men hans Væsen vedblev at være venligt. Han lukkede op for sin Madpose og bredte Indholdet ud for mig: røget Dyrekjød, et Stykke Gademælksost, haard Majskage og haardt Havrebrød.

Det var et drøjt Traktement; jeg tøvede og vilde have sagt Nej, hvis jeg ikke var bleven opmærksom paa det sælsomme, ængstelig spejdende Blik, han mønstrede mig med. Den ulykkelige skulde ikke tro, at jeg forsmaaede hans Kost, fordi det var ham, der bød mig den. Jeg brød derfor et lille Stykke af Osten og Kagen, slugte det og roste det ivrig. Atter opklaredes hans Ansigt, og denne Gang paa en helt anden Maade end før; hans Øjne lyste af en rørende Taknemlighed, der greb mig dybt. Det var maaske første Gang i Aartier, at denne usigelig ensomme, forfulgte og skyede gamle Mand nød den Glæde, der er en af de bedste, vi Mennesker kan berede os selv, at beværte en Gjæst.

Saa kom Turen til Kartofflerne, som imidlertid var bleven møre; dem delte han ogsaa med mig, og

da jeg nu tog ivrig for mig af Retterne, var hans Glæde ved at se paa mig saa stor, at han selv glemte at spise. Den Vej, der fører til et Medmenneskes Hjærte, er tit den smalleste, længste og besværligste, vi har at gaa i vort Liv; her gik det let nok: nogle Mundfulde Mad hjalp mig over det!

Helt havde jeg nu ganske vist endnu ikke naaet Maalet; de faa, som den ulykkelige Mand dristede sig til at give sig i Tale med, hørte jeg endnu ikke til. Han svarede paa ethvert Spørgsmaal, men kun ved Fagter. Saaledes fik jeg at vide, at han om Sommeren sov under aaben Himmel, om Vinteren i en Hytte, der laa langt borte, øst paa, altsaa formentlig et eller andet Steds nede i Slettelandet. Her i Nærheden havde han kun sit Forraadskammer i et hult gammelt Træ.

Det varede længe, før han fik gjort mig dette begribeligt. Og da han var saa villig til at lempe sig efter mig, fik jeg Mod til at gjøre et nyt Forsøg paa at spare ham og mig selv for al den Ulejlighed.

«Jeg ved, at I ikke er stum», sagde jeg. «Hvorfor taler I ikke til mig? Vel blot, fordi det efter Eders Mening kunde bringe mig, Jert Medmenneske Ulykke?!»

Hans Ansigt blev pludselig mørkt igjen, saa rystede han paa Hovedet.

«Ikke? Det er altsaa et Løfte, I har aflagt?»

Han svarede ikke mere. Det var ham aabenbart en saa smertelig, saa hellig Sag, at det pinte ham i overordentlig høj Grad, blot der blev rørt ved.

den. Jeg tav forlegen, og under denne ængstelige Pavse faldt det mig igjen tungt paa Sinder, hvor uhyggeligt dette Menneske og denne Stund var. Jeg opfordrede ham derfor ivrig til at bryde op. Han sukkede, og derpaa gav han mig ved Tegn at forstaa, at han først igjen maatte skjule Skindet og Tasken, tog begge Dele paa Nakken og gik. Men saa skete der noget sælsomt og betagende, som jeg aldrig glemmer.

Han var ikke naaet fem Skridt frem, før han pludselig standsede og gav sig til at lytte. Jeg gjorde ligesaa, men jeg kunde ikke høre andet end Vindens Viften og Hvisken i Træernes Grene og de andre sagte natlige Røster, som snart havde skræmmet og snart trøstet mig paa min ensomme Vandring. Det lod imidlertid til, at den gamle Mand hørte mere endnu, han rynkede Brynene, hans Læber skjælv, og jeg mente at kunne skjønne, at hans Ansigt var blevet endnu blegere.

«Hvad er der paa Færde?» raabte jeg.

Han strakte bydende Haanden ud imod mig «Ti stille, og rør dig ikke!» skulde denne Gestus aabenbart betyde. Derpaa kastede han lynsnart Skindet og Tasken fra sig, lagde sig, saa lang han var, ved Siden ad dem, og lagde Øret til Jorden. Det varede kun et Øjeblik, saa fo'r han atter op, sprang hen til mig, greb min Haand og trak mig med hen ad Lysningens Kant til.

«Hvad er der paa Færde?» gjentog jeg, og denne Gang alvorlig bange, thi hans Ansigt var for-

styrret, og han stormede, stadig holdende mig i Haanden, saa rask af Sted, at jeg knapt kunde følge ham. Han ænsede det ikke og rev mig med sig, til vi var komne ind i Tykningen.

«Saa tal dog!» sagde jeg ophidset.

«Ti!» — Det var det første Ord, jeg hørte fra dette Menneskes Læber.

«Er det eu Bjørn? Er det Mennesker?»

«Hajdamaker!» hviskede han.

«Mange?»

Det svarede han ikke paa. «Slemt, Herre!» mumlede han. «Og nu har jeg oven i Kjøbet»

Han talte ikke ud. Med en Behændighed, som jeg knapt har set Mage til hos noget ungt Menneske, sprang han af Sted hen til Baalet, hentede sin Bøsse, som han havde ladet ligge og var lige saa hurtig, paa mindre end et Minut, tilbage hos mig.

«Er din Bøsse ladet?» spurgte han aandeløs.

Jeg svarede Ja. Hans var ikke ladet. Han greb rask til Patrontasken, der hang ved hans Hofte, og gav sig til at lade Bøssen. Hans Haand rystede.

«Hvad er I saa angst for?» sagde jeg. «Jeg hører stadig ingen Ting!» Nu hørte jeg imidlertid langt borte Lyden af Stemmer. «En hel Bande?»

Han nikkede. «Slemt, Herre! Aniolek!»

Det var virkelig det værste, der kunde møde os. «Aniolek» betyder Englen; det var et Øgenavn for et af de frygteligste Mennesker, der nogen Sinde har gjort Bjærgskoven imellem Ungarn og Galizien usikker. Hans Herkomst saa vel som hans Endeligt

ved man ingen Ting om, og hans virkelige Navn kjender man heller ikke; man ved ikke andet om ham, end at han ikke var af lav Byrd, og at han var en grusom Ildgjerningsmand. Paa den Tid, da denne Begivenhed foregik, var hans Navn paa alles Læber, saa langt som disse Bjerge kaster Skygge, ja langt ned i Slettelandet. Den foregaaende Aften havde der nede i Værtshuset i den lille By ikke været Tale om andet end «Aniolek», og Folk havde takket Gud, fordi han, efter hvad de sidste Efterretninger om ham meldte, nu drev sin frygtelige Haandtering halvtredsindstyve Mil længere nord paa, i det vestlige Galizien. Ellers forgriber Hajdamakerne sig, som alt anført, kun paa Folks Ejendom og gaar ikke paa Livet løs; kun som Nødværge griber de til Bøssen; men dette Menneske myrdede for Tidsfordriv, og der fortaltes de forfærdeligste Ting om ham.

Sæt nu, at det virkelig var ham — — jeg tænkte ikke denne Tanke til Ende. Larmen kom nærmere og nærmere. «Hvorfor tror I, det er Aniolek?» spurgte jeg.

«En tredive Mand eller flere», lød Svaret. «Det er den eneste Bande, der er saa talrig. Aniolek er ogsaa det eneste Menneske i Bjærgene, som ikke er bange for mig. Han har ladet mig vide, at jeg kunde vente Besøg af ham».

«Hvorfor?»

«Fordi han vil gjøre mit Bekjendtskab, siger han». Og i en ganske mærkværdig Tone tilføjede han: «Maaske — maaske sender Gud ham».

Jeg fik ikke Tid til at spørge om, hvad han mente med denne underlige Tilføjelse, thi Skaren kom nærmere og nærmere, og nu kunde jeg allerede skjelne enkelte Ord. «Hejda, hvor er han henne?» raabte en skrigende Stemme, og en anden raabte: «Pas paa, Michalko, i Dag lærer han at tale!».

Den gamle Mand blev staaende raadvild, som hensunken i dybe Tanker. »Hvad skal vi gjøre?» hviskede jeg, idet jeg greb ham i Armen.

Han fo'r sammen, og saa gjorde han mig et Spørgsmaal, der lød fuldstændig gaadefuldt og bragte mig til at tvivle om hans Forstand, det samme Spørgsmaal, som allerede den gamle Kone i Landsbyen havde gjort mig: «Har du en Moder, Herre?»

«Ja», svarede jeg. «Hvorfor?»

Han rettede sig og greb min Haand. «Saa ved jeg igjen, hvad vi skal gjøre Du bliver her, Herre», vedblev han i en ubeskrivelig afgjørende Tone. «Rører du dig ikke, er vi forhaabentlig reddede begge to; ser de dig, er det ude med os begge».

Det, der nu skete, gik hurtigere for sig, end jeg kan skildre det, om jeg saa nøjedes med aldrig saa faa Ord. Det staaer haandgribelig tydelig for mig, og saaledes vil jeg se det hele mit Liv igjennem.

Buskene bøjes til Side; en Flok vildt udseende, pjaltede Mænd med klirrønde Vaaben og højt svungne Bøsser bryder ind i Lysningen. Skrigende og hylende stormer de hen til Baalet; i Spidsen for dem en ung, blond Mand med fine Træk, og denne Yngling med

Pigeansigtet har allerede hen ved et Dusin Menneskeliv paa sin Samvittighed! det er Aniolek. Omkring hans Læber spiller blot et spodsk Smil, hans Folk derimod hyler vildere og vildere. Saa undslipper der ham et Skrig, og saa bliver der stille, saa stille, som om en Kæmpenæve pludselig havde grebet alle disse rasende Mennesker i Struben. Den stumme er traadt frem og gaar langsomt hen imod dem med hævet Ansigt og Øjnene fæstede paa dem. Jeg kunde ikke se hans Ansigt fra Stedet, jeg stod paa, jeg ved ikke, hvilket Udtryk der i det Øjeblik var i det, men det Indtryk, det gjorde, saa' jeg.

Folkene staar tavse, og som om de var groede fast. «Saa kom dog!» raaber Aniolek og gaar frem. Ingen lystrer. Nu staar de tvende Mænd Ansigt til Ansigt. «Saadan ser du altsaa ud», siger Aniolek. «Dit Ammestueskræmsel, vil du ikke tale med mig?» Da retter den gamle Mand sig i sin fulde Højde, gaar endnu nærmere og hæver Haanden. «Bort!» betyder det. Et kort Skrig fra tredive Struber — Flokken splittes til alle Sider. «I Krystere!» raaber Aniolek og griber efter Pistolen i sit Bælte, men saa ser han sig tilbage, og da han ser, hvorledes de andre flygter, og hvor forfærdede de ser ud, gribes og overvældes han ogsaa af Rædsel. Han viger længere og længere tilbage, og nogle Sekunder efter staar den gamle alene i Lysningen med Ansigtet vendt imod Tykningen, i hvilken de er forsvundne.

«Nu skyder de paa ham inde fra Tykningen!» tænker jeg angst, og næppe er denne Tanke fare

mig igjennem Hovedet, før der knalder et Skud — et Pistolskud. Men den gamle Mand rører sig ikke; Kuglen maa ikke have ramt ham. Saa raaber en skingrende Stemme: «Tilbage! nu hæver han Haanden igjen!» Det gjør den stumme nu imidlertid ikke, men Røverne flygter alligevel over Hals og Hoved, man hører de knækkede Grenes Knasen, og snart forstummer den sidste Lyd i det fjærne.

Dette Optrin foregik som sagt ubeskrivelig hurtig, eller maaske gjorde det kun Indtryk deraf paa mine febrilsk ophidsede Sanser. Ingen Sine i mit Liv har jeg grebet noget Menneskes Haand opfyldt af varmere Taknemlighed end den, hvormed jeg greb denne skyede, usalige gamle Mands, da han atter kom hen til mig. «Hvorledes skal jeg takke Jer?» sagde jeg.

Han trak hurtig sin Haand til sig. «Hvorfor?» sagde han. «Havde jeg ikke været, vilde du forlængst have været paa Vejen tilbage til Møllen. Besøget gjaldt jo ogsaa blot mig. Tvært imod, Herre, vilde du være vred paa mig, havde du Grund nok dertil; den Maade, jeg bar mig ad paa, kunde have kostet dig Livet. Min første Tanke var at flygte for din Skyld. Men hvorfor blev jeg saa nær herved, hvorfor nyttede jeg ikke Tiden, inden de kom, til at flygte?»

«Det havde maaske været det klogeste», sagde jeg. «Men hvem kan tænke klart i saadant et Øjeblik?»

«Det tager du fejl i, Herre! Naar man har

oplevet, hvad der er overgaaet mig, og naar man fører et Liv som mit, er man ikke bange for noget og tænker paa alt. Jeg blev, fordi jeg allerede for længe siden havde fast besluttet at blive, naar Aniolek aflagde mig det Besøg, han havde truet mig med; jeg blev, fordi Egenkjærligheden et Øjeblik var mægtigere i mig end min Medynk med dit unge Liv»

«Men Gud forbarme sig!» raabte jeg, idet jeg traadte et Skridt tilbage. «Egenkjærlighed kalder I det Egenkjærlighed?»

»Ja, hvad skulde jeg kalde det andet? Ja, Herre, jeg vilde dø! Dette Menneske skal være uforfærdet og ond som en Djævel, tænkte jeg, maaske under Gud mig omsider den Naade at falde for hans Haand. Men saa fik Medynken alligevel Overtaget i mig, og jeg valgte det eneste Middel, -der endnu kunde redde dig. Var du traadt frem sammen med mig, var de ikke bleven bange. Men hvem ved, om jeg havde gjort det, i Fald din Moder — vor Herre holde sin Haand over hende — havde været død, men nu — ser du, Herre —»

Han brød af og vedblev derpaa med næsten kvalt Stemme: «Hvad en Moders Smerte vil sige, det ved jeg. Alle Mennesker har været mig fjendske, kun ikke min Moder. Du har ikke noget at takke mig for, Herre, og heller ikke dig selv; det var for din Moders Skyld, jeg vilde bevare dit Liv, og det er lykkedes. Tak ikke mig, Herre, jeg har jo ingen Overlast lidt derved. Men — vidste du, hvordan

jeg var til Mode, da jeg hørte Kuglen pibe forbi mig — Herre, saadan venter Brudgommen paa sin Brud!»

Jeg tav — hvad skulde jeg vel ogsaa sige?!

«Men kom nu», vedblev han lidt efter. «Det er nær ved Midnat, Vejen er lang, og du maa jo være dødtræt».

«Dødtræt!» svarede jeg. Det var, som om mine Lemmer var ved at falde fra hverandre, og hvert Skridt gjorde ondt. Efter at jeg havde gaaet nogle Minutter — jeg var fulgt med den gamle Mand hen til hans Skjulested, hvor han havde sit Forraad, og hvor han atter vilde gjemme Skindet og Tasken — følte jeg, at Kræfterne helt svigtede mig; jeg kunde ikke komme videre den Dag.

«Er du bange for mig, Herre?» spurgte den gamle Mand.

«Nej».

«Saa hvil dig ud her til i Morgen. Aniolek kommer ikke igjen, og han vilde sikkert heller ikke kunne finde os her».

Det var virkelig et ejendommeligt Smuthul, vi stod ved. Saa vidt jeg kunde se i Maaneskinnet, stod der to kæmpemæssige Graner tæt op til en Klippe, og deres tætte Grene dannede en Slags Hule, hvis Bagvæg var Klippen. I et af disse Træer, der var hult, lod den gamle Mand Provianttasken glide ned, Skindet bredte han ud ved Klippen. «Saa, Herre», sagde han, «sov nu; jeg skal nok vaage».

«Vil I ikke ogsaa gaa til Ro?»

«Nej, jeg sover sjælden om Natten. Men det er sandt, der er én Ting, jeg nær havde glemt».

Han greb Bøssen, lagde Fingeren paa Aftrækkeren, men lod saa atter Bøssen synke, som om han ikke var enig med sig selv, om hvad han skulde gjøre.

«Skal jeg ogsaa gjøre det i Dag?» spurgte han derpaa i en Tone, som om han talte med sig selv.

«Hvad?»

«Jeg mente blot» Og saa vedblev han atter, som om han talte med sig selv: «I Dag behøves det ikke, i Dag har jeg bevaret en Søn for hans Moder».

«Jeg forstaar ikke»

Han svarede ikke. Tavs krøb han sammen under et af Træerne nogle faa Skridt fra mit Leje, og da jeg atter hævede Hovedet, sagde han sagte og blidt, som naar man taler til et Barn: «Sov, Herre, sov!»

Det var lettere sagt end gjort. Jeg kunde ikke falde i Søvn, skjønt jeg var saa træt, eller maaske just derfor, og fordi mine Nerver endnu skjalv smertelig som Følge af den Ophidselse, de havde været i i de sidste Timer. Kun som et let Slør sænkede Søvnens sig af og til over mine Øjne; æventyrlige Drømme fo'r igjennem min Hjerne, og naar jeg slog Øjnene op, var det Billede, der stod for mig, endnu selsommere end min Drøm. Der sad den hvidhaarede Olding i det blege Maaneskin ubevægelig som Klippen;

men jeg behøvede kun at hæve Hovedet for at faa ham til at vende det mørke Ansigt om imod mig. Og rundt omkring Tusmørket i den af Maanen oplyste Skov, Skjæret over Klippen, det trøskede Veds Glimten og saa Nattens sagte Hvisken, undertiden langt borte et dumpt Brag, maaske et raaddent Træs Fald, eller en Natfugls skingrende Skrig i Kløften. Og hvem var det, der her i Vildnisset vaagede over min Søvn for at beskytte mig imod de vilde Dyr og endnu vildere Mennesker?! Denne Virkelighed var sælsommere end en hvilken som helst Drøm.

Det luftede køligere, Maanens blege Guld døde hen i den gryende Dags matte, graa Skjær, det var det sidste, jeg saa'. Saa faldt jeg omsider i en dyb Søvn, og da jeg vaagnede, stod Solen allerede højt paa Himlen. Venlig og lys stod den forvitrede Klippe for mig i dens Skjær, og de mørkegrønne Graner skinnede. Den gamle Mand var forsvunden fra sin Plads, men da jeg rejste mig og gik ud af den af Klippen og Træet dannede Hule, fik jeg Øje paa ham. Han sad tæt ved og sleb ivrig sin Jagtkniv.

«Naa, endelig!» raabte han mig i Møde. Der var igjen det samme venlige Glimt i hans Øjne som om Aftenen, da jeg blev hans Gjæst, men Trækkene var og blev mørke, og Ansigtet og Skikkelsen tog sig ogsaa nu, i det grelle Dagslys, uhyggelig nok ud. «Klokken gaar til ni! Kilden dør venter paa dig, og saa en Frokost saa god, som jeg kan skaffe den».

Jeg vaskede mig i det klare, iskolde Vand, og

derpaa, nød jeg nogle Mundfulde af Havrebrødet og Dyrekjødet. Jeg havde en lille Flaske rød Kotnaer i min Provianttaske; den tog jeg frem, og jeg bød ogsaa den gamle Mand en Slurk af den.

«Nej, Herre», svarede han kort, næsten heftig.
«Hvorfor ikke?»

«Undskyld, det var jo godt ment», sagde han;
«men Vin og Brændevin er Djævelens Hjælpere. I de sidste fyrretyve Aar er der ikke kommen en Draabe over mine Læber».

«Hvor gammel er I?»

«Over de halvfjerds, Herre».

«Og hvor længe» jeg brød af.

«I fyrretyve Aar har jeg været «den stumme», en Flygtning, der ikke har haft noget blivende Sted, en Forbandelse for mig selv og Menneskene». Han talte dumpt og rolig, ligesom da han sagde, hvor gammel han var, men saa brød det skingrende ud af ham, som en lidenskabelig Klage fra hans Hjertes Inderste: «Fyrretyve Aar!»

«Forfærdeligt!» Det var ikke min Agt, at sige dette Ord, det undslap mig uvilkaarlig.

Han nikkede. «Ja, forfærdeligt! — Derfor er det ogsaa svært saa længe at blive ved at være et lydigt Menneske og at bære, hvad de har lagt paa mig».

«Hvem?»

«Han deroppe» — han pegede op imod Himlen — «og Menneskene, alle de, som kjendte mig, alle

mine Bysbørn. Jeg er en «udstødt» — Herre — ved du, hvad det vil sige?»

Jeg vidste det. Man hører mangt og meget fortælle om denne grusomme Skik i Slettelandet, skjønt den knapt øves mere i vore Dage. Den har sin Rod i Slavernes Opfattelse af Kommunen som det helligste Baand og af Tabet af Hjemmet som den haardeste Straf, og den holdt sig i Live paa Grund af Bondens Uvilje imod enhver af Ikke-Bønder sammensat Domstol. Hvo som i Landsbyen begik en Forbrydelse, der ikke kom Adelsmanden og Embedsmanden for Øre, ham straffede Husfædrenes Forsamling under Landsbylinden, fordi «Herrerne ikke har nødig at tage sig af, hvad der gaar for sig i Landsbyen». Og naar saa oven i Kjøbet Kommunens Ære kom med i Spillet, opbød man alt for at holde Forbryderen klar af Øvrigheden. Hans Kaar blev sandelig ikke blidere derfor; «Forsamlingen» var en haard Dommer, og naar dens Dom lød paa Udstødelse, var den Skæbne, der ventede den dømte, efter disse Menneskers Opfattelse saa haard som muligt. Han var fredløs, hjemløs, fordreven fra al Ejendom, ethvert Baand, der knyttede ham til Mennesker, selv Blodets helligste Baand var overskaaret. Denne grusomme Skik er ved at uddø, «den stumme» har forhaabentlig været en af de sidste udstødte, og det er godt, at det er saa, men Sandheden nøder mig til at tilføje, at en saadan Dom aldrig er bleven fældet, uden at der forelaa en Brøde af den groveste Art. Og da jeg vidste Besked om alt dette, tav jeg

«Du ved det», sagde den gamle Mand, «det staar at læse i dit Ansigt. Jeg vil heller ikke lyve og anklage mine Bysbørn; deres Dom var retfærdig!»

«Hvad har I gjort?» spurgte jeg.

Den gamle Mand rystede paa Hovedet. «Det vil jeg skaane dig for at høre. Du kommer til at følges med mig i to Timer endnu, for jeg tvivler om, at du selv nu, ved Dagen, kan finde Vej til Møllen alene, og hvorfor skulde jeg gjøre dig den Gang endnu nhyggeligere, end den allerede i og for sig maa blive?»

«Saa kommer jeg jo netop til at tænke mig det allerfrygteligste»

«Gjør det, saa er du paa Sporet. Men det skal ikke fylde dit Hjærte med Mistillid til mig. Jeg sværger dig til, at siden den Dag, da de udstødte mig, har jeg ikke med Vidende og Vilje gjort noget Menneske Fortræd, og lyver jeg, saa paalægge Gud mig det bitreste, der kan times mig, saa lade han mig leve endnu længere, saa nægte han mig den Naade at dø!»

Han sagde disse Ord i en højtidelig Tone, der rystede mig dybt.

«Beklag mig!» vedblev han, «jeg fortjener det! Ikke blot, fordi jeg har begaaet saadan en Handling og lidt saadan en Straf. Haardere kan man jo ikke bøde — og det er altid en Trøst, det maa afvæbne baade Guds og Menneskenes Vrede. Men der er

ogsaa noget andet, som tynger paa mig, noget, som ingen Anger, ingen Bod kan lette. Naar man . . .»

Han brød af. Men hans Ansigt bar Vidne om den dybeste Sindsbevægelse.

«Se», sagde han hviskende, næsten hæst, «den er lykkelig, der kun har med de levende at gjøre. Han hist oppe lever jo, han kan høre mig og tilgive mig! Men det kan en død ikke! Det værste, der trykker mig, er ikke den Handling, jeg har begaaet, ikke min Skæbne, men den Forbandelse, den dødes Forbandelse — ved du, Herre — Ak, du ved det ikke!» skreg han.

Jeg veg forfærdet tilbage.

«Nej, Herre, jeg er ikke vanvittig! Des værre, eller Gud ske Lov! — jeg er det ikke! Hvad jeg sagde, er sandt; spørg kun Menneskene om mig, de vil fortælle dig tusend Exempler! Men lige meget! Kom, Herre, kom!»

Vi gik.

I Lysningen, hvor vi den foregaaende Aften havde oplevet det farlige Æventyr, standsede vi begge uvilkaarlig. Jeg maalte endnu en Gang med Øjnene Afstanden fra Ildstedet til vort Skjul, og hvor utrolig hurtigt havde den gamle Mand ikke tilbagelagt den, da han hentede sin Bøsse! Jeg udtalte min Forbavselse derover. «I Jer Alder!»

«Det hører med til min Forbandelse!» svarede han mørkt. «Jeg er ældedes langsomt, meget langsomt, og i de sidste ti Aar har jeg næsten slet ikke forandret mig. Naar jeg ser i en Kilde, er det altid

det samme Ansigt, jeg ser. Jeg mærker heller ikke noget til, at Kræfterne tager af Ak, sæt nu, det helt og holdent skal opfyldes paa mig!»

Han stønnede og lagde Haanden over Øjnene.

«Hvad?» spurgte jeg.

«Forbandelsen, han lyste over mig, inden han døde — ak, jeg ser ham bestandig for mig og hører hans Ord!»

Jeg spurgte ikke, hvem han mente, jeg turde ikke. Men han tilføjede ikke et Ord til Forklaring og stirrede mørkt frem for sig. Jeg vilde rive ham ud af denne uhyggelige Grublen. «Hvorfor var Jer Bøsse ikke ladt i Gaar?» spurgte jeg for, som jeg haabede at bringe ham ind paa et ligegyldigt Æmne.

«Om Natten plejer jeg ikke at have Bøssen ladt», svarede han. «Saa snart det er blevet helt mørkt, trækker jeg Skuddet ud, eller jeg fyrer det af i Luften. Det gjorde jeg i Gaar, kort før du traf mig, Herre»

«Jeg hørte Knaldet», sagde jeg. «Men hvorfor gør I det? Det er en underlig Vane at affyre sin Bøsse, just naar Natten falder paa her i Bjærgskoven».

«Aa», svarede han sky og tøvende, «ellers vilde Faren være endnu større Om Dagen nemlig ser du, om Dagen er jeg ikke bange for mig og min Bøsse, men naar det er mørkt, og al min Sorg tynger dobbelt paa mit Hjærte, saa kunde det nok hænde, at jeg en Gang gav efter for Fristelsen og gjorde Ende paa mig selv»

Som det saa tit har været Tilfældet, medens jeg har nedskrevet Skildringen af dette Møde, føler jeg det ogsaa nu som en Mangel, at jeg kun kan meddele Ordene, som jeg har beholdt dem i min Erindring, og ikke ogsaa Stemmens Tonefald og Ansigtets Udtryk. Kunde jeg det, maatte enhver kunne sætte sig ind i, hvilke Følelser der fyldte mit Hjærte, som jeg stod der ved Siden af den ulykkelige Mand uden at kunne sige ham et trøstende Ord.

«Og naar jeg gjorde det», vedblev han i samme Tone, «saa var det meget slemt for mig. Nu har jeg Lov til at tænke: Her er Fordømmelsen, men hisset faar jeg maaske Fred! — men gjorde jeg det, vilde den sorte Forbandelse ogsaa hvile over mig der! Jeg ved rigtignok ikke, om der gives et «Hisset» for mig «Evig!» Ak, hvis nu virkelig den samme Skæbne skulde fuldbyrdes paa mig, som kom over den syndige Jøde, saa mange fortæller om»

Det greb mig sælsomt at høre dette Menneske tale om Ahasverus. «Hvad for en Jøde?» spurgte jeg.

«Ja, hvad han hed, ved jeg ikke — Moschko, tror jeg. Men det kan jo være det samme, det er jo allerede flere Tusend Aar siden, at han blev kaldt saadan, nu kalder Folk ham med et andet Navn — jeg har aldrig kunnet huske det»

«Ahasverus», sagde jeg.

«Naa, saa kjender du altsaa ogsaa Historien om, hvordan han spottede Frelseren og blev forbandet af

ham? Sig mig, Herre, sig mig paa Ære og Samvittighed — du har jo været vidt omkring, sagde du — har du nogen Sinde mødt ham?»

«Nej».

«Virkelig ikke?»

Jeg forsikrede ham derom. Ja, det forfærdelige og det komiske grænser tæt op til hinanden her i Livet.

«Du tror saa vel heller ikke paa, at han endnu stadig vandrer omkring?»

Ogsaa det benægtede jeg.

Han nikkede. «Det sagde ogsaa Tyskeren i Savmøllen, og det er nu da endelig heller ikke sandt. Der har rigtignok været en Tid, da jeg fuldt og fast troede det og inderlig ønskede, at jeg maatte møde ham. Og en Aften — det er nu en ni Aars Tid siden — i Tusmørket — jeg vandrede just paa Kongevejen ad Kolomea til — aa, hvor det var mærkværdigt men hvad nytter det at fortælle det? Kort sagt, den evige Jøde var det ikke, og alt vel overvejet, kan den Historie egentlig slet ikke være sand. Frelseren maatte jo for længe siden have tilgivet ham, han, den hellige, barmhjærtige, maatte for længe siden have ladet ham dø. Ja, den Jøde Moschko, eller hvad han nu hed, kunde sagtens, han kunde bede til en levende, og han har sikkert bønhørt ham. Men jeg, der har med en død at gjøre men det har jeg jo allerede én Gang sagt, og du kan alligevel ikke forstaa det. Saa maatte du vide det hele, Herre, det alt sammen, hvordan det

kom, det ene efter det andet. Og jeg ved ikke, om du» Han brød af og saa' mig sky ind i Ansigtet.

«Om jeg har Lyst til at høre det?» spurgte jeg, og saa sagde jeg ham, hvor megen Deltagelse jeg følte for hans Skæbne.

Hans Ansigt klarede op. «Ser du», sagde han, «saadan har ogsaa andre talt til mig — rigtignok kun faa i alle de mange Aar — men hver Gang det skete, blev jeg varm om Hjærtet derved. For naar man er saa ensom — selv de vilde Dyr i Skoven har det bedre end jeg Men hvorfor klager jeg i Steden for at fortælle? Naa, hvordan skal jeg begynde?»

Han stirrede længe tankefuld ned for sig, rystede paa Hovedet og bevægede Læberne. Derpaa begyndte han.

«Ja, det hører ogsaa med, nemlig hvem der var mine Forældre. Jeg har tit grublet over, om min Skæbne ikke allerede derved var afgjort. Det er vist ikke rigtigt, men — har du set, hvordan Folk bygger deres Hytter her i Dalene, som jævnlig hjemsøges af Oversvømmelser? Først sprænger de et Klippestykke løs og slæber det der hen; det er nu rigtignok kun Grundstenen og ikke Hytten selv, men derved er alligevel afgjort, hvor stor den bliver, og om dens Vægge kan komme til at staa lige. Ja, Herre, det afgjør allerede det Klippestykke.

Jeg er født nede paa Sletten, i Landsbyen Solowince ved Hussiatyn, tæt ved Grænsen. Det er en

rig og smuk Landsby med herlige Frugthaver og frugtbare Marker; man træffer ingen, der kan maale sig med den, i tyve Miles Omkreds. Naa, og den rigeste Bonde i den Landsby var min Fader, Theodor hed han, Thedor Barlenkowicz. Naar jeg nu tænker paa ham, og hans Billede dukker op for mig, det brede, røde, glade Ansigt, den statelige Skikkelse med den fine Serdak med Sølvknapperne i og Kejserens Guld Kors foran paa Brystet, saa bliver jeg saa underlig til Mode. Fader — og han er nu forlængst død, og jeg har voldt ham megen bitter Sorg — og alligevel, Herre, alligevel —

Nej, jeg vil ikke anklage, kun fortælle. Min Fader havde ingen Ting arvet; den bitreste Armod, et usselt Liv syntes at skulle blive hans Lod, og dog steg han hurtig til Rigdom og Anseelse. Thi hvor han kom, var han godt lidt, og alt, hvad han tog fat paa, lykkedes. Hvorfor? «Fordi vor Theodor altid havde Lykken med sig», sagde Folk, men dermed er endnu ingen Ting sagt; «fordi jeg var brav og flittig», plejede han selv at sige, men det laa ikke alene deri, det er der ogsaa andre, der er, og de dør som Tjenestekarle eller kommer til agters, selv om de er begyndt som Bønder. Den virkelige Grund var, at min Fader havde den Evne rask og sikkert at vinde andre Menneskers Hjerter, at alle syntes godt om ham. Han var smuk og lystig, meget smuk og meget lystig, han var selv let om Hjærtet og gjorde det ikke tungt for andre; han vidste bestemt, hvad der var sort, og hvad der var hvidt, men naar andre

ikke kunde se det, saa paatrængte han dem ikke sin Visdom. Det var ikke Beregning, han gik ikke snedig ud paa at besnære Hjærterne, men Gud havde nu en Gang i sin Naade givet ham det Sind, ligesom han havde givet ham hans smukke Ansigt. Jeg har aldrig truffet noget Menneske, der var saa fornøjelig at tale med som min Fader, rigtignok heller ingen, der — men lad det vente, jeg kan heller ikke rigtig faa det frem. Altsaa kort sagt: ingen yppede Kiv med ham, ingen var ham fjendsk, ingen misundte ham. Dette sidste har altid staaet for mig som det mærkværdigste af det hele, jo bedre jeg har lært Menneskenes Væsen at kjende. Der er ikke syv Dødssynder, Herre, der er kun én, og det er Misundelsen; den indbefatter alle de andre i sig. Min Fader var ogsaa skjærmet imod den, og naar en eller anden i Landsbyen blev saadan rigtig forbitret og fuld af Nag imod den fremmede, der havde slaaet sig saadan op, behøvede min Fader blot at gaa hen til ham og give ham et venligt Ord, saa istemmede han den samme Vise som alle de andre: «Naa ja, vor Theodor der — ham lykkes nu alting for, men der er Lykken nu da i alt Fald ikke kommen til den urette». Og det havde saa meget mere at sige, som min Faders Lykke virkelig var enestaaende.

Hør blot, hvorledes det gik ham. Han var Søn af en fattig, bundfattig Daglejer ovre i en lille Bjærglandsby i Bukowina. Hans Moder døde tidlig, og Faderen satte Drengen i Tjeneste som Hyrdedreng hos en lidet velstaaende Bonde, da han var fem Aar,

tog til Czernowitz og brød sig saa ikke videre om sit eget Kjød og Blod. Det var Begyndelsen, og værre havde den knapt kunnet være. Men hvordan gaar det saa? Bonden behandler i Førstningen Drengen haardt nok og giver ham mange Hug og lidt Mad, til han bliver bedaaret af hans smukke Ansigt og opvakte Væsen. Han er Enkemand og har en eneste Søn, der er svagelig; da denne dør, tager han Drengen til sig i Sønnens Sted. Det vil sige, det lover han ham, og han behandler ham ogsaa fra den Tid af som sin Søn, men der bliver ikke noget skrevet op om det, og da Bonden pludselig dør, lægger hans paarørende Beslag paa den Smule Arv, der er, og den fremmede maa gaa tomhændet bort. Det var jo en Ulykke, men Lykken er strax til rede. Hele Landsbyen ved Besked om den dødes Løfte, alle har Medlidenhed med den stakkels Dreng, som nu i sit tolvte Aar anden Gang er forældreløs, og Sognefogden tager ham i Huset hos sig. Den rige Mand har en eneste Datter, en god og kjærlig Pige, men grim som en Ugle. Hun forelsker sig naturligvis i det smukke unge Menneske, der voxer op sammen med hende; Faderen har ingen Ting at indvende; Theodor er jo saadant et rart, flinkt, fornøjeligt Menneske. Men Theodor har egentlig meget at indvende; for det første gruer han for alt, hvad der er grimt, og derfor gruer han ogsaa for den gode Stasia; for det andet er han bange for, hvad Folk vil sige, naar han kommer til Velstand paa den Maade; men hvad skal han gjøre? At sige Nej er umuligt, det

forbyder hans Fornuft og Taknemlighed ham; da den gamle mener, at nu er det paa Tide, at de forlover sig, er det unge Menneske af samme Mening. Forlovelsen bliver fejret, Folkesnakken er mere godmodig, end der var Grund til at frygte — alt tegner udmærket. Denne Lykkens Pamfilius havde mistet en ussel Arv ved sin Plejefaders Død, og nu var han just derved kommen til ti Gange saa stor en Velstand! Men saa gjentager den samme Historie sig. Kejseren trænger til Soldater, min Fader bliver tagen til Rekrut. Det var igjen en frygtelig Ulykke. At trække i den hvide Kjole var den Gang det samme som at sige Farvel paa tyve Aar. Stasia græder, saa hun er ved at blive blind derved, og sværger, at hun vil vente paa ham, men hendes Kjæreste tror det ikke, og han drager bort, for første Gang i sit Liv nedslaaet og haabløs. Men Gud ske Lov, han har endnu det samme Ansigt og det samme Sind! En høj Officer tager ham til Tjener; i Krigen med Tyrkerne bliver hans Herre syg, og han redder hans Liv ved at pleje ham trofast. En stor Gave, Kejserens Kors og hans Afsked bliver hans Løn. Han kan rejse hjem — der er gaaet to Aar, siden han drog bort, men i dem har meget forandret sig. Sognefogden lever endnu, uen Stasia er død. Han bliver endnu tre Aar hos den gamle Mand, saa dør denne, og han bliver hans Arving. Saaledes havde det Slag, der for stedse gjør det af med alle andres Haab, blot sparet ham for den grimme Kone og indbragt ham Penge og Ære. Daglejerens Søn er nu den rigeste

Mand i sin Landsby. Men hans Hu staar til noget højere end til at henleve sit Liv i den lille Landsby i Bjærgene. Han gjør sin Ejendom i Penge og søger sig en god Bedrift i det fede Sletteland. I Solowince er der en prægtig Gaard til fals, den kjøber han —»

Pludselig, som han var bedst i Gang med at fortælle, brød den gamle Mand af. «Tror du alt det?» spurgte han skarpt. «Jeg mener, fordi det lyder som et Æventyr».

«Det synes jeg ikke», svarede jeg; «Tilfældet»

«Det var ikke noget Tilfælde!» afbrød han mig heftig. «Der gives intet tilfældigt paa Jorden, mærk dig vel det, unge Mand, for du kommer ogsaa til at gennemgaa megen Lidelse og øve megen Synd — slet intet! Det er vort Væsen, der bestemmer vor Skæbne, og for min Faders Vedkommende var det hans smukke Ansigt og glade Sind. Men hvorfor giver Gud den ene sligt og nægter den anden det?!» Og idet han hævede Haanden og Ansigtet mod Himlen, vedblev han i den stærkeste Ophidselse: «Hvorfor har du ikke ogsaa gjort mig kjon og lystig, du der oppe?!»

Jeg havde allerede hørt meget sælsomt af denne Mand, men intet havde gjort et sælsommere Indtryk paa mig end dette bitre Klageraab fra en halvfjerd-sindstyveaarig Oldings Læber. Men saa tog han sig med Haanden op til Panden: «Jeg er saa lidt vant til at tale, endsige til at fortælle Har jeg alle-

rede fortalt dig, hvorledes min Fader bejlede? Ikke? Naa, det var først nogle Aar senere, efter at han havde slaaet sig ned i Solowince.

Det gik ham naturligvis ogsaa der godt som alle Vegne, hvor han kom hen. Ellers, naar en slaar sig ned i et fremmed Sogn, lever han i det mindste et Aars Tid og tit hele sit Liv igjennem som i et rent Helvede, men han var allerede efter nogle faa Maaneders Forløb gode Venner med alle Familiefædrene, de var alle sammen vel sindede imod ham. Og saa Kvinderne! Han betænkte sig imidlertid længe, skjønt det sandelig ikke skortede ham paa Tilbud fra Forældre og Mellemmænd. Det misforstod Folk nu, og skjønt de ellers holdt meget af ham, sagde de dog: «Vor gode Theodor ved nok, hvad han er værd, og søger at sælge sig saa dyrt som muligt». Men det gjorde de ham nu Uret i. Han tøvede blot, fordi det smigrede ham at være den bedste Bejler i fem Miles Omkreds og at vide, at han havde kunnet sende sine Mellemmænd, hvor hen det skulde være, sikker paa, at de ikke vilde komme hjem med et Knippe Halm fra Pigens Fader i Steden for med hendes Ja. Og saa var ingen ham kjøn og fornem nok. Rigdom lagde han ikke an paa, og var saadan en Tanke falden ham ind, vilde han strax have slaaet den ned for Folkesnakkens Skyld, for han vilde altid have Ros, Ros af alle Mennesker, den higede han efter, som den tørstige higer efter Vand; han førte sig ved enhver Lejlighed godt op blot for at faa den Fornøjelse. Og hans Giftermaal var jo ikke blot den

bedste Lejlighed i saa Henseende, men ogsaa en Lejlighed, der kun tilbød sig én Gang i Livet. Min Fader var nemlig — jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det — han havde for Exempel virkelig oprigtig Glæde af et kjønt Ansigt, medens et grimt ligefrem kunde pine eller i alt Fald ærgre ham, og det bestemte sikkert ogsaa senere hans Valg. Men det var ikke blot af alle disse Grunde, at han just bejlede til den smukke og gode Kvinde, der senere blev min Moder, men visselig ogsaa, fordi han virkelig var forelsket i hende. Hun var saa fattig, at hele hendes Medgift rummedes i en lille Kiste, men hun var den smukkeste Pige vidt og bredt, og saa var hun oven i Kjøbet en Præstedatter. Hendes Fader var død tidlig, og nu levede hun i stor Fattigdom sammen med sin Moder i en Nabolandsby. De to Kvinder spiste Naadsens Brød i deres Sogn og maatte tit sulte flere Dage i Træk, men alligevel satte den gamle Kone sig længe imod Partiet, for hvornaar havde man nogen Sinde hørt, at en Præstedatter tog en Bonde? Omsider gav min Bedstemoder dog efter, fordi alle Folk priste det som en Lykke, og fordi Bejleren bad saa mindelig og trængte saa stærkt paa. Og hvorfor gjorde han, for hvem ellers alle Døre stod aabne, sig saa usigelig megen Umag for at opnaa det? Af Kjærlighed — ganske vist! men ogsaa fordi hans udkaarne var fattig, saa at al Verden maatte tale om hans Ædelmodighed, og fordi hun ikke var af samme Stand som han, saa at al Verden maatte

sige: En Præstedatter — det kan dog ingen andre end vor Theodor sætte igjennem»

Men ogsaa denne Gang fortrød den gamle Mand sine Ord. «Hvad er det, jeg siger?!» raabte han. «Ser du, det kommer af dette ulyksalige, at jeg altid er alene! Saa vænner man sig til at sige sig selv alt, hvad der rører sig i Hjærtets lønligste Kroge. Nej! Jeg kan ikke selv tro, hvad jeg der sagde! Troede jeg det, maatte jeg anse min Fader for et Utyske, for den Mand maatte være en Slyngel, der havde ført denne Kvinde ind i sit Hus som sin Hustru med andre Tanker i sit Hjærte end en Bøn til Gud: «Jeg takker dig! Du har ladet mig finde den bedste og skjønneste Kvinde i denne Verden!» Ja, saadan har min Fader sikkert ogsaa tænkt, for han elskede sin smukke, blide Marinia, og han var en brav Mand. Hvad jeg har hørt om min Moder fra hendes Ægteskabs første Tid, og endnu mere hans Væsen, som jeg senere lærte det at kjende, lader mig slutte, at der aldrig har været noget gladere og lykkeligere Menneske end min Fader efter Brylluppet. Hans Bedrift trivedes, hans unge Hustru blomstrede, al Verden roste og priste ham, hans Valg, hans Lykke — han maa have været som drukken af Salighed. Og nu skulde den bedste Velsignelse ogsaa beskæres ham — et Barn. «Pas paa», sagde han til sine Naboer, «I skal se, hvad det bliver for en Knægt!» — «Men sæt nu, Himlen skjænker dig en Pige?» sagde de. — «Det bliver en Dreng!» svarede han. «Jeg er jo Theodor, Lykkens Pamfilius. En Dreng,

lys og smuk som den unge Dag og stærk som Grænerne paa Bjærget».

Jeg kom til Verden en Søndag, just som Klokkerne kaldte Folk til Kirke. «En Dreng!» jublede min Fader, og han kunde knapt styre sig, han vilde strax se mig. Sygeplejersken, den gamle Sofka, som selv har fortalt mig det, maatte først minde ham om, at det første Kys tilkom Moderen. Min Moder sagde ingen Ting, da hun saa' mit Ansigt, hun kyssede det tavs, maaske saa' hun det heller ikke tydelig, fordi Glædestaarerne strømmede ud af hendes Øjne. Men min Fader blev ganske forbløffet: «Sig mig for Guds Skyld», sagde han sukkende, «bliver han smuk?» Sofka skjændte dygtig paa ham. «Er det Jer første Tanke? En rask, stærk Dreng, og oven i Kjøbet født en Søndag, medens Klokkerne ringede — I skulde takke vor Herre paa Jeres Knæ, Theodor! For Resten ligner alle nyfødte hverandre; om de bliver til Abekatte eller Engle, kan ingen sige». Det trøstede ham, og da han om Eftermiddagen kom hen paa Kroen, lod han, hvad der langt oversteg hans Evne, Værten give Byens Folk tre Ankere Brændevin. «Den smukkeste Dreng», raabte han overmodig, «bør hædres med den største Rus, Landsbyen nogen Sinde har set!» Næste Morgen, da Folk var bleven saa nogenlunde ædru, kom de i hele Flokke for af ren Taknemlighed at beundre Vidunderbarnet. De maatte naturligvis gaa igjen med uforrettet Sag, men det øgede blot deres Nysgjerrighed, og i flere

Uger var der ikke Tale om andet end min Skjønhed.
«Ja, vor Theodor!»

Skjönt min Fader ivrig gav denne Tale Næring, blev han nu alligevel mere og mere ængstelig til Mode. Han saa' hver Dag i Timevis paa mit Ansigt, og saa plagede han Sofka og min Moder med Spørgsmaal. Den gamle skjændte, min Moder græd, men han satte sig mere og mere fast i den Tanke, at jeg maatte blive en kjøn Dreng, ellers vilde han blive til evig Spot og Spe for Landsbyen. Nu blev jeg imidlertid grimmere og grimmere. De brede Kindben traadte mere og mere frem, og ligesaa den store Mund og de dybtliggende Øjne. Havde min Moders Taarer været et Skjønhedsmiddel, vilde jeg være bleven en Engel! Den Mine, hvormed min Fader hver Dag saa' paa mig, skar hende hver Gang i Hjærtet, og da han omsider forbød hende nogen Sinde at lade mig komme uden for Huset, ud paa Gaden, satte hun sig op imod ham, hvor sagtmødigt og lydig hun end ellers var. «Det er mit Barn», raabte hun, «en rask og stærk Dreng! Forsynd dig ikke imod Gud, der har givet os ham! Var det endda en Pige, men nu! — Theodor, er du forrykt, siden du skammer dig over hans Ansigt!» Men han blev ved sit: «Ingen maa faa Barnet at se; Folk snakker alt for meget, de vilde gjøre Nar ad mig, og det kunde jeg ikke overleve!» Og saa gik han hen paa Kroen og lod skjænke for enhver, der spurgte til Vidunderbarnet.

Saaledes forberedtes langsomt mit Livs første

sorte Time — ak, det var egentlig den anden, for den første var den, da jeg kom til Verden med det Ansigt som den Faders Søn Naa — det var en Paaskesøndag; jeg var den Gang knapt to Aar gammel. Mange Mennesker i Landsbyen havde naturligvis allerede set mig; der blev snakket meget om, at naar det skulde gaa rigtig til, burde man egentlig erstatte den brave Theodor hans tre Ankere Brændevin, men det var endnu ikke kommet min Fader for Øre. Saa meget eftertrykkeligere skulde han faa det at høre den Paaskedag, hvilket nu rigtig nok var hans egen — hvilket maaske ikke udelukkende var de andres Skyld», skyndte han sig at ændre sit første Udtryk til. «Se, da Folk en Tid af Skaansomhed havde tiet stille om mig, snakkede han saa meget des mere, det kan du nok forstaa, Herre, det laa i hans Væsen. Naa, de andre undte deres glade, godhjærtede Ven den billige Fornøjelse og sagde ham ikke imod, men Sognefogden, en alvorlig, gnaven Mand, rystede paa Hovedet og sagde omsider højt: «Nu kan det være nok med den Løgn, Theodor! Hvor kan nogen være saa forfængelig?! Drengen er grim som Arvesynden, men det kan du jo ikke gjøre for. Han kan jo nok blive et dygtigt Menneske for det». Nogle gav sig til at le, andre saa' forlegne ned for sig, men min Fader blev saa hvid som et Lagen, stammede nogle uforstaaelige Ord og gik hjem. «Den Skam overlever jeg ikke!» sagde han til min Moder, og saa gik han om i Huset, som om han var forstyrret, og først fire Dage efter vovede

han sig igjen ud paa Gaden. Han var for min Skyld bleven offentlig sat i Rette af Byens mest ansete Mand, for min Skyld var han bleven haanet af andre — han, «vor Theodor»! Fra den Stund af studerede min Fader aldrig mere mit Ansigt, fra den Stund af var jeg uskyldige to Aars Barn ham — ak, Herre, jeg kan næsten ikke faa det over mine Læber»

«Jeg forstaar Jer», sagde jeg. «Han hadede Jer!»

«Men det bør man ikke fordømme ham for», sagde den gamle Mand sukkende. «Og selv om saa var — han fik snart mere Grund dertil! Hør nu, hvorledes det videre føjede sig, og hvilken Skæbne der fra første Færd af hvilede over mit Liv Et Aar efter fik min Moder en lille Datter, og al den Glæde, der var bleven mine Forældre nægtet for mit Vedkommende, syntes at blomstre op for dem i det Barn. Hun kom til at hedde Marina efter min Moder, og hende lignede hun i ét og alt; hun havde gyldent Haar og blaa Øjne, et rigtigt Engleansigt. Jeg ved ikke, om jeg virkelig mindes det, eller om jeg har det fra, hvad den gamle Sofka har fortalt mig, men det staar for mig, som om det første, jeg mindes, er, hvorledes jeg sidder ved min lille Søsters Vugge og ser hende ind i det lyse, rødmussede lille Ansigt Det kunde min Fader ikke lide, fortalte Sofka. «Matko», plejede han at sige — det hedder jeg nemlig, Herre, Matko Barlenkowicz — «Matkos Øjne er saa skumle; naar det kommer til Stykket, skal vi se, at han har onde Øjne!» Ja, min egen

Fader var den første, der udtalte dette frygtelige Ord! Men heller ikke det bør man maaske gaa alt for haardt i Rette med ham for — en dunkel Anelse har maaske sagt ham det. Thi da dette smukke Barn døde allerede efter to Aars Forløb, var det egentlig min Skyld. Ja, Herre, men du skal ikke tro, at der var noget usædvanligt paa Færde; det forfærdeligste her paa Jorden er ikke Mord og Drab, men hvad der hænder hver Dag.

Ser du, jeg var et meget ensomt Barn. Min Moder og den gamle Sofka holdt nok meget af mig, men de havde fuldt op at gjøre i Huset; andre Børn maatte jeg ikke lege med, det havde min Fader forbudt mig, og havde jeg allerede paa Forhaand skumle Øjne, fordi han der oppe nu en Gang havde skabt mig saadan, saa blev der heller ikke gjort synderligt for at live dem op. Et Barn kan nu finde sig i alting, kun ikke i at være alene; jeg længtes efter en Legekammerat og var helt lykkelig, da jeg havde fundet en. Det var en Dreng paa fem Aar, som af en anden Grund heller ikke kunde lege med de andre, han var nemlig Krøbling, lam i begge Ben. Valerian hed den stakkels lille Fyr, han var Søn af en Husmand, hvis fattige Hytte stod lige ved vor Havehæk. Da jeg første Gang fik Øje paa ham igjennem Buskene og saa', hvor stille han sad og stirrede tungsindig frem for sig med det blege, kummerfulde lille Ansigt, gruede jeg for ham, men saa vænnede jeg mig til Synet og brød mig en Vej igjennem Hækken; om-sider var vi sammen hver Dag og legede med, hvad

jeg bar over til ham. Min Moder var meget fornøjet dermed, men en Morgen, da jeg atter vilde ned i Haven, holdt hun mig fuld af Angst tilbage: «Du maa ikke gea over til Valerian, han er syg». Men jeg tænkte: Det er han jo altid, og saa listede jeg mig over til min Kammerat. Han sad ikke, som han plejede, paa Trappen uden for Huset — der bar hans Forældre ham ud, naar de gik paa Arbejde —, og jeg maatte kalde længe, før han svarede med sin svage, spæde Stemme; han laa i en Krog af Stuen paa et Leje af Straa. «Tænk en Gang», sagde han, «jeg har faaet Kopper og skal til at dø!» — han sagde det ikke i en klynkende Tone, men med den Glæde, som Børn føler, naar de har en vigtig Nyhed at fortælle. Jeg blev heller ikke bedrøvet ved at høre det». «Saa?» sagde jeg; «saa skal jeg nok komme ud paa Kirkegaarden og lege med dig!» Først da jeg saa' hans frygtelig hærjede Ansigt, begyndte jeg at blive bange, men saa legede jeg alligevel med ham, og fra ham gik jeg lige over til min lille Søster. Naa, næste Morgen maatte vi blive liggende begge to. Valerian døde, min lille Søster døde, men jeg slap over det næsten uden Smerte».

Han sukkede dybt, og saa vedblev han:

«Den Gang, ved sin Yndlings Kiste, slyngede min Fader mig første Gang det frygtelige Ord i Ansigtet, som siden bestandig har forfulgt mig: «Væk fra Kisten, dit Utyske, du har dræbt Barnet med dine onde Øjne!» Jeg var kun lidt over fem Aar gammel, men jeg kan ikke beskrive, hvilket Indtryk

det gjorde paa mig. Til hans Undskyldning maa jeg dog sige, at han samtidig ogsaa var angst for at miste min Moder. Hun bar et Barn under sit Hjærte, Skræk og Sorg kastede hende paa Sygelejet, og en hel Uge kæmpede hun med Døden. Men Gud var barmhjærtig, hun blev frelst, og ogsaa Barnet, der var kommet for tidlig til Verden, beholdt Livet; det var min — min Broder — Hawrilo»

Det kostede ham saa stor Anstrængelse at faa de sidst anførte Ord frem, at jeg forundret saa' op paa ham. Hans Ansigt var ogsaa fortrukket, og han maatte gjøre Vold paa sig selv for at holde sig rolig.

«Senere», mumlede han, «senere! Først om mig selv, og om hvordan jeg havde det hjemme. Slet, Herre, og jo ældre jeg blev, des værre blev det. Min Fader bankede mig kun nu og da og skjændte ogsaa kun sjælden paa mig, han undgik at tale til mig, ja at se til mig; saa stor Afsky bar han for mig. Jeg maatte gaa ud af Stuen, naar han kom ind, og ikke engang ved Middagsbordet taalte han mig, skjønt ved det fik ellers den simpleste Karl Lov til at sidde. I det Stykke maatte han nu rigtignok give efter for min Moder, men da han forbød mig nogen Sinde at nærme mig min lille Broders Vugge, var alle Indvendinger fra hendes Side forgjæves. «Skal jeg ogsaa være nødt til at gaa i Angst for det Barn?!» skreg han, og saa, tav hun. Der var ingen Skole i Landsbyen; Drengene i Nabolavet maatte jeg ikke lege med, og satte jeg mig ud

over dette Forbud og søgte at slutte mig til dem, stødte de mig fra sig. Hvorfor? Det, at jeg ikke blot var skummel og styg, men ogsaa godt var mig det bevidst, gjorde mig sky og pirrelig, og om jeg saa nærmede mig dem med den bedste Vilje til at gjøre mig gode Venner med dem, vankede der dog altid Prygl efter nogle faa Minutters Forløb, og det ordentlige, alvorlige Prygl, ikke Prygl af den Slags, som danner Indledningen til og Grundlaget for Venskab imellem Drenge. Særlig var der én Ting, som drev mig til Fortvivlelse, saa jeg slog om mig som en vanvittig; det var, naar de raabte til mig: «Væk med dig! Du har onde Øjne!» Hvordan de var faldet paa det Ord? Visselig ikke blot paa Grund af mine Øjne og mit Væsen, men fordi en af vor egen Husstand havde bragt det ud iblandt Folk Sex Aar gammel og skyet af alle og hadet af min egen Fader — ak, Herre, hvad jeg dog var for et stakkels, stakkels Barn!

Hvordan det saa' ud inden i mig, er ikke til at beskrive. Godt og kjærligt blev mit Hjærte visselig ikke. Se paa det usle, forkrøblede lille Træ der — hvorfor er det voxet saa skjævt, og ikke opad imod Himlen som de andre? Fordi det maa kæmpe sig frem i Klippens evige Skygge paa et Sted, hvor Solen aldrig naar hen. Jeg havde ogsaa lidt, meget lidt Sol. Min Moder var saa kjærlig imod mig, som hun paa nogen Maade kunde og turde være, men Husvæsenet optog hendes Tid; jeg delte jo ogsaa hendes Hjærte med min Broder, og at jeg ikke fik

største Parten af hendes Kjærlighed, var jo naturligt! Ja, det er virkelig min Mening, det er ikke noget, jeg siger i Bitterhed og for at spotte min dyrebare Moder i hendes Grav, det forstod sig virkelig af sig selv, for Hawrilo lignede jo Fader: en smuk, lystig lille Fyr, der smilede til enhver fremmed og rakte Armene ud imod Gud og hver Mand. Min Fader straaled af Glæde, naar der kom fremmede, og han viste dem ham, og jeg hørte ham tit nok sige: «Himlen har dog holdt mig skadesløs for min Marinia — og for min førstefødte!» Jeg bed mig i Læberne, naar jeg hørte det, fløjtede ad min Britan og gik ud paa Heden. Der lagde jeg mig ned i det høje Græs og grublede. Det er underligt — det falder mig just ind — jeg mindes aldrig, at jeg har grædt som Barn, hvor usigelig tung jeg end var om Hjærtet. For det er taabeligt at tro, at Børn ikke kan føle en Lidelse dybt; den sønderriver deres Hjerter akkurat ligesom de voxnes, og mangt og meget — for Exempel Uretfærdighed — føler de endnu bitrere. Men min Britan laa ved mine Fødder og slikkede min Haand. Naar jeg undtager min Moder og i det højeste Sofka med, var denne Hund det eneste Væsen paa Jorden, der var venligt imod mig. Det kom maaske af, at dens Skæbne lignede min; ogsaa den saa' alle i Huset skjævt til, ogsaa den var grim og satte altid et Ansigt op, som om den vilde bide, skjønt den var from som et Lam.

Det kan jeg nu rigtignok ikke sige om mig selv. For hvert Aar, for hver Uge, der gik, saa' det

mørkere og styggere ud inden i mig. Jeg talte før om Misundelse og sagde, at den er Menneskenes egentlige Arvesynd, som indbefatter alle andre Synder i sig — jeg ved det af egen Erfaring, fra min Barndom. Aa, hvor der var mange, jeg misundte! Ethvert kjønt ungt Menneske misundte jeg hans Ansigt, enhver, der var glad, misundte jeg hans Smil, enhver Dreng misundte jeg hans Legekammerater, ethvert Barn dets Forældres Kjærtegn! Men frem for alle misundte jeg ham, den lille Fyr med det rødmussede Ansigt, Prinsen i Huset! Han havde det saa godt — og jeg, var jeg ikke ogsaa min Faders Kjød og Blod, og oven i Kjøbet den førstefødte?! Ja, Herre, det maa frem — jeg var knapt ti Aar, da jeg allerede blev betagen af stille Raseri, hver Gang Barnet kom paa min Vej, og jo mere det voxede til, des mere Grund fik jeg ogsaa til dette Raseri. For jeg turde ganske vist ikke gjøre Knægten noget, men han havde Lov til at gjøre ved mig, hvad han vilde. Han var ikke fem Aar gammel, da han allerede ikke kjendte nogen større Fornøjelse end at løbe ind paa Livet af mig, række Tunge ad mig og slaa løs paa mig med Kjæppen. Fandt jeg mig ikke i det, men tog Kjæppen fra ham, skreg han saa længe, til Fader kom løbende og gav mig en frygtelig Dragt Prygl, og saa stod Barnet ved Siden af og lo over hele Ansigtet. Hvor forblændet Fader end var, det syntes han dog egentlig ikke om, og Moder var helt ulykkelig derover; hendes eneste Trøst var, at Hawrilo ellers var venlig og godmodig over for alle andre — som jeg før sagde,

Fader op ad Dage, og han var naturligvis ogsaa alle Folks Yndling i Landsbyen. Jeg har senere tænkt tit og meget over, hvorfor han netop var saadan over for mig. Havde han en Anelse om, hvordan det saa' ud inden i mig? Bar han ogsaa Afsky for alt, hvad der var grimt? Eller var det nu en Gang saadan forudbestemt — jeg mener naturligvis ikke af Skæbnen, lad gamle Kærlinger tro paa den — men ved vort Væsen, saadan som det nu en Gang var?!

Jeg har endnu mere at fortælle fra den Tid. Jeg var knapt fjorten Aar gammel, da der kom en saa fæl og frygtelig Stund i mit Liv, at faa Mennesker har været fordømte til at opleve Mage til den, og maaske ingen før mig i den Alder.

Jeg maa først sige, at Rygtet om de onde Øjne, jeg skulde have, stadig havde udbredt sig mere og mere i Landsbyen. Noget virkeligt laa der ikke til Grund derfor; jeg havde den Gang endnu aldrig voldt noget Menneske Ulykke eller Fortræd, men rimeligvis lynede den Misundelsens Aand, jeg var bleven betagen af, mere og mere uhyggelig ud af mine Øjne. Mine egne Tanker om den Ting var meget forskellige, alt efter som det onde eller det gode havde Overtaget i mit Hjærte. Tit var det, som om Smerten over, at Folk kunde tro saadan om mig, var ved at sprænge mit Bryst, og jeg bad Gud om at rive dem ud af deres Vildfarelse, men saa til andre Tider arbejdede jeg mig dybere og dybere ind i den gruelige Forestilling og tænkte: «Muligt er det dog! Der fortælles jo saa mange Exempler om andre, der har den

Evne» — og saa syntes jeg næsten, det var værd at ønske, at jeg ogsaa maatte have den. Ak, Herre, det er jo grueligt, men husk paa, hvor ene og svag og forfulgt jeg følte mig — det var jo et Vaaben for den forkuede Dreng, der ikke havde noget som helst her i Verden, ikke engang rigtig Lejlighed til at arbejde, for min Fader tog højst nødvendig Nytte af mig i sin Bedrift. Saa begyndte jeg at tro, at jeg havde den Evne, og der var kun én Ting, jeg endnu gøs tilbage for, nemlig det med Forsæt, med ond Vilje at gjøre en Prøve derpaa. Men det kom ogsaa — barmhjærtige Gud! — det kom

Jeg ser endnu det hele for mig og ved, hvorledes det gik til, alt sammen, skjønt det er over halvtredsindstyve Aar siden Det var en Søndag i Sommertiden. De var gaaede i Kirke, Fader, Moder og Folkene. Kun jeg var bleven hjemme, og saa min Broder og en ung Pige — ogsaa hendes Navn mindes jeg endnu, hun hed Xenia; hun var blond og mager og havde altid Munden aaben — hun skulde passe paa Barnet, som nu var ni Aar. Jeg brød mig ikke om hende, fløjtede ad Britan og gik ud i Haven; der rystede jeg nogle modne Æbler ned og begyndte at spise dem. Medens jeg sad saadan — Hunden laa ved Siden ad mig —, kom Drengen ned i Haven. Han turde ikke komme hen til mig, det gjorde han kun, naar han vidste, at Fader var hjemme. Han begyndte at fløjte ad Hunden, blot for at lokke den fra mig, fordi han vidste, at det Dyr var min eneste Glæde. For hvad vort Had angaar, var vi

forud for vor Alder, og naar du forstaar vort Forhold i Drengeaarene, saa forstaar du ogsaa alt, hvad der siden foregik imellem os, alt, hvor sælsomt det end var. Naa, Drengen staar altsaa et Stykke derfra og fløjter; jeg hører rolig derpaa. Lok du kun saa meget, du vil, tænker jeg; Britan tilhører mig, og dig har han jo kun faaet Prygl af. Men hvordan bliver jeg saa ikke til Mode, da jeg ser Hunden rejse sig og begynde at logre! «Læg dig!» mumler jeg, men Hunden bliver staaende og logrer endnu stærkere. Hawrilo fløjter igjen, og saa gjør Hunden et Spring hen imod ham. «Her hid!» raaber jeg; jeg kan ikke tænke mig, Herre, at noget den Gang skulde have kunnet volde mig større Smerte; mit Hjærte stod stille. Hunden vender om og begynder at klynke. Saa kalder og lokker Drengen med sin søde Stemme — og sød var den virkelig, Herre, den klang som en Fløjte —, og Hunden, min eneste Kammerat, det eneste Væsen, der tilhører mig, river sig voldsomt løs, skjønt jeg holder den i Skindet, og springer gøende af Glæde hen til Drengen og slikker hans Hænder. Jeg styrter hen til min Broder. «Slip Hunden!» skriger jeg. «Men naar han nu ikke vil blive hos dig; dit grimme Spektakel! Du fortjener ikke engang at have en Hund». Jeg hæver min knyttede Næve, saa river en Haand mig tilbage. Det er Xenia. Hun gaar atter hen foran Huset med Drengen, og Hunden følger med dem. Men jeg kaster mig ned i Græsset og presser Ansigtet imod Jorden, og inden i mig var der et Helvede — et Helvede, som kun én

eneste Gang senere i mit Liv Hvor længe jeg laa saadan, ved jeg ikke, men hvad jeg tænkte — det staar for mig, som om det lige var faret igjennem Hovedet paa mig — «Hævn dig — gjør ham Fortræd du har jo «onde Øjne» du kan jo !» Det var allerede mørkt, da jeg rejste mig og vaklede op ad Huset til. Alt var stille, mine Forældre og Folkene kunde ikke være komne tilbage. Kun i Kammeret, hvor Xenia sov med Barnet, var der Lys. Jeg gaar hen til Vinduet Drengen ligger i sin Seng, Hunden har lagt sig paa Gulvet ved Siden af, Pigen sidder paa en Stol tæt ved og er falden i Blund. Jeg lister mig hen til Døren og lukker den sagte op; de sover rolig begge to, kun Hunden knurrer, da jeg nærmer mig. Saa bøjer jeg mig over det sovende Barn og ser paa ham og ser paa ham Herre, og alt Liv er udelukkende samlet i mine Øjne; jeg hører ikke, hvad der foregaar omkring mig. Min Moder er kommen hjem, hun er først gaaet hen til det oplyste Vindue og udstøder et Skrig af Rædsel, da hun ser sin Dreng staa bøjet over sin Broders Ansigt med saadant et Udtryk — jeg hører ikke hendes Skrig, jeg tumler først tilbage, da hun styrter ind i Stuen og river mig bort. «Matko!» skriger hun, saa det skingrer, «hvad gjør du ved Barnet?!» Drengen vaagner, Hunden begynder at gø, men jeg styrter bevidstløs om for min Moders Fødder.

Da jeg atter kom til mig selv efter min dybe Afmagt, laa jeg i min Seng og følte noget varmt

strømme ned ad mine Kinder; det var min Moders Taarer; hun laa paa Knæ ved Siden ad mig med Ansigtet bøjet over mig. Hendes Kinder var blege, og blege var hendes skjælvende Læber. «Du lever!» stammede hun. «Du lever!» skreg hun og bøjede sig tættere ned over mig for at kysse mig. Men saa, inden hendes Læber havde berørt mig, fo'r hun pludselig tilbage; hendes Ansigt fortrak sig, hun saa' ud, som hun blev overvældet af Rædsel, men hun fik Bugt med den. «Mit Barn!» sagde hun hulkende, «mit stakkels Barn! Vi alene er Skyld i det hele!» Som bedøvet lod jeg hendes Ord, hendes Kys og Taarer glide hen over mig, og lige saa sløv var jeg, da hun pludselig skingrende skreg: «Det er forfærdeligt! Hvad havde du for?!» — «Gaa i Seng», raabte den gamle Sofka hulkende — nu først mærkede jeg, at hun ogsaa var inde i Stuen hos mig — «jeg skal nok vaage hos ham». Saa gik min Moder, der blev stille omkring mig, Lampen lyste svagere og svagere, men Sønnen vilde ikke sænke sig over mine brændende Øjenlaag. Jeg havde kun en dunkel Forestilling om, hvad der havde rørt sig i min Sjæl, men en kvalfuld, feberagtig Uro rystede mine Lemmer. «Bort her fra!» stammede jeg, og den gamle Kvinde i Krogen gjentog som et Ekko: «Bort her fra — ja, stakkels Barn, det bliver bedst for jer alle sammen!»

Og saadan blev det ogsaa. Da jeg vaagnede næste Morgen, kom min Moder ind til mig. Hun var endnu stadig meget bleg, om end mere fattet.

«Hør, Matko», sagde hun, «jeg vil ikke spørge dig, hvad det frygtelige Ansigt betød, som du havde paa i Aftes, det vil jeg aldrig have at vide. Kun en Ting er jeg paa det rene med, du maa ud af Huset baade for vor og for din egen Skyld. Jeg sender dig til min Moder i Horowka. Den gamle Kone holder af dig, skjønt hun ikke kjender dig; du vil faa det godt hos hende». Der holdt en Vogn for Døren. Endnu en Gang omfavnede de to Kvinder mig, og de vinkede længe ad mig. Min Fader saa' jeg ikke noget til.

Det er længe siden, jeg hin Sommermorgen forlod vort Hus og kørte ud i Landet med vor Karl, Sofron, men jeg ved endnu til Punkt og Prikke, hvordan jeg var til Mode derved — sligt glemmer man ikke. Jeg følte knapt Smerte over, at jeg nu var stødt ud blandt fremmede, men jeg følte heller ingen Bitterhed imod mine Forældre; naar jeg tænkte paa, hvad der var sket, begyndte det at banke smertelig i mine Tindinger, og jeg lukkede Øjnene af Frygt for mig selv og mine Tanker. Kun ét Spørgsmaal fyldte mit Hjærte og min Hjerne: «Selv Britan er ham mere tro end mig, endsige da alle andre — hvorfor? Er det min Skyld?» Karlen — det var en gammel knarvorn Person, der ellers aldrig havde brudt sig om mig, hverken i godt eller ondt — havde Medlidenhed med mig; han spurgte, om han skulde fortælle mig noget om min Bedstemoder. «Hos hende faar du det godt», forsikrede han. Jeg spidsede Øren; Fremtiden havde jeg endnu ikke tænkt paa;

nu begyndte jeg ivrig at spørge, thi jeg kjendte ikke den gamle Kone; jeg vidste kun, at hun en eneste Gang havde været i vort Hus, nogle faa Maaneder efter mine Forældres Bryllup, og aldrig siden. Men han kjendte hende, fordi han nogle Gange havde kjørt min Moder til og fra Horowka; Landsbyen ligger ved Suiatyn, en otte Mils Vej fra Solowince. «Hvad hun er for en Kone!» sagde han. «Nu skal du høre! Din Fader kunde det ikke nytte, du spurgte, for Folk, der sætter megen Pris paa sig selv, kan ikke med hende; hun siger alle og enhver Sandheden, gjør den gamle Fru Katia. Og hun kjender ogsaa Sandheden — alle Helgener! sikke Øjne, hun har, man tror stadig, at hun ser lige igjennem en! Men saa er hun ogsaa saa retfærdig som — nej, hendes Mage findes ikke. Folk i Horowka kalder hende heller aldrig andet end den retfærdige og elsker og ærer hende; de i Panowka har nu ogsaa faaet at føle, at hun er retfærdig, og kan ikke andet end have Agtelse for hende, men de holder nu ikke synderlig af hende». Han lo stille i Skjægget. «Men hvad der er Hovedsagen for dig, er, at du altid vil have det hos hende, som du fortjener at have det Hvad er der paa Færde?» vedblev han. «Saadant et Ansigt har jeg jo aldrig før set dig sætte op!« Og det maa virkelig have været Tilfældet, Herre, dersom mit Ansigt afspejlede, hvad der i det Øjeblik rørte sig i mig. «Retfærdig!» jublede det inden i mig; «saa er jo alting godt!» Som en Aabenbaring var det kommet over mit stakkels, mishandlede Hjærte, som

Mishandlingen havde gjort haardt og ondt. «Retfærdighed! — saa er alting godt. Jeg vil jo være brav og flittig og holde af alle Mennesker, naar de blot ikke forstøder mig for mit Ansigts og mine Øjnes Skyld — jeg kan jo ikke gjøre for, at de er, som de er!» Retfærdighed! Den Tanke overvældede mig i den Grad, at jeg pludselig fik Taarer i Øjnene, for første Gang i mange Aar, maaske for første Gang siden min spæde Barndom. Karlen saa' paa mig og rystede paa Hovedet, men han frittede ikke mere, og da han vel mærkede, hvor godt det gjorde mig, at han lovpriste den gamle Kone, fortalte han mig en Del mere om hendes Retfærdighed. Mit stakkels Hjærte indsugede hans Ord, som den tørre Jord indsuger Regnen. — — —

I Skumringen kom vi til Horowka og holdt uden for den anselige Hytte. Den gamle Kone sad paa Bænken ved Siden af Døren; ved hendes Fødder legede en lille guldlokket Pige. «For Gud i Himlens Skyld!» raabte hun, da hun saa', at det var Sofron. «Er der sket en Ulykke? Hvem er det, du har med?» Karlen sagde hende det og gav hende et Brev fra min Moder. For min Moder, Herre», tilføjede Oldingen med Stolthed, «kunde som Præstedatter læse og skrive. Hvordan jeg var til Mode, medens hun læste dette Brev, er ikke til at beskrive, især da jeg godt saa', at hun en Gang under Læsningen blev saa forskrækket, at Brevet rystede i hendes Haand. Og endnu stærkere bankede mit Hjærte, da hun nu kom hen til mig og saa' skarpt

paa mig. Jeg kunde ikke udholde det Blik; mine Knæ vaklede under mig. «Kom», sagde hun kort, gav Sofron et Vink, at han kunde kjøre, og førte mig ind i Huset. Da vi kom forbi Barnet — det saa' ud til at være en otte Aar og var saa smukt og yndigt, at det allerede ved første Øjekast mindede mig om min døde Søster — sagde hun: «Det er din Fætter Matko, Tiana; ræk ham Haanden!» Den lille stirrede paa mig med store Øjne og fo'r tilbage. «Ræk ham Haanden, Tiana!» gjentog den gamle Kone. «Jeg kan ikke, Babusia (lille Bedstemoder)», sagde Barnet hulkende; «jeg er bange for ham». Den gamle Kone sagde ikke mere, satte nogen Aftensmad frem for mig og viste mig, hvor jeg skulde sove. Der kom ikke et Spørgsmaal over hendes Læber den Aften.

Næste Morgen kom hun ind til mig. Hun stirrede mig atter stivt i Ansigtet, men der var dog et andet Udtryk i hendes Øjne, saa nu kunde jeg godt udholde hendes Blik; nu lagde jeg ogsaa Mærke til, hvor fint og ærværdigt hendes Ansigt var. «Babusia!» stammede jeg, mere kunde jeg ikke sige; jeg sank i Knæ, som om en Haand trykkede mig ned, og Taarerne styrtede ud af mine Øjne: «Babusia, forbarm dig over mig!» Hun løftede mig sagte op og strøg mit forpjuskede Haar bort fra Panden, saa blidt og kjærlig, som min Moder havde gjort det i min Barndom. «Jeg tror, jeg kjender dig», sagde hun langsomt, «for jeg kjender din Fader, og nu ser jeg dit Ansigt». Derpaa tilføjede hun: «Fortæl!» —

«Hvad skal jeg fortælle, Babusia?» spurgte jeg sky.
 «Hvad du vil! Fortæl om dine Legekammerater».
 — «Jeg har kun haft én — Britan!» Og da jeg kom til at tænke paa ham, kvaltes min Stemme atter af Taarer. «Hunden — ja, jeg ved det», sagde hun. «Men jeg vilde gjerne høre det, og hvad der ellers er, af dig selv». Jeg kan knapt sige, hvor deltagende og samtidig dog hvor bydende det lød.

Naa — jeg fortalte. For første Gang i mit Liv, efter at Valerian var død, hørte et Menneske paa mig og spurgte mig ud. Hvor forvirret jeg end fortalte, det lod til, at hun forstod det hele. Ogsaa det, der var foregaaet Dagen i Forvejen, forstod hun — jeg ved knapt, hvorfra jeg fik Mod til at tale derom, og det værste havde jeg vel heller ikke tilstaaet, hvis hun ikke ganske kort havde spurgt mig: «Du vilde bringe Hawrilo Ulykke med dine «onde Øjne»?» Jeg saa' godt, hvor svært hun havde ved at lade som ingen Ting, medens hun sagde dette, men jeg nægtede det alligevel ikke. Hun trak Vejret dybt. «Den, der ikke kan lyve, staar endnu til at redde», sagde hun ved sig selv. Og idet hun vendte sig til mig, sagde hun: «Du bliver hos mig; jeg skal altid behandle dig, som du fortjener det. Mere lover jeg ikke. Det ligger i din egen Haand, om der skal times dig godt eller ondt fra mig — fra mig og alle andre Mennesker!» — «Babusia», stammede jeg, «hvad kan jeg gjøre for, at mit Ansigt er, som det er!?» — «Du kan gjøre derfor», sagde hun strængt. «Mærk vel, at vi kan gjøre for, hvordan

alt, hvad der hører os til, er, ikke blot vort Sind, men ogsaa vort Ansigt! Lær at fatte Tillid til Menneskene, gjør dig Umag for at komme dem venlig i Møde, gjør imod dem, hvad du vil, at de skal gjøre imod dig, saa taler de aldrig om dine onde Øjne». Jeg rystede paa Hovedet. «Tror du mig ikke!?» Hun gik atter længe tankefuld op og ned ad Gulvet. «Derpaa beror det hele», mumlede hun, og saa standsede hun lige foran mig. «Saa' du Barnet her i Aftes?» — «Ja», sagde jeg hulkende, «men det fattede jo Afsky for mig. Og det gjorde mig saa bitterlig ondt — saa bitterlig ondt, især fordi jeg syntes, at hun lignede min lille Søster, som døde, hende, som jeg holdt saa meget af, og som jeg alligevel voldte Fortræd». — «Snak!» sagde hun skarpt. «Du er ikke Skyld i din Søsters Død, og din Kusine afskyer dig heller ikke — den lille, som er i Huset hos mig, er din Kusine, min afdøde Søns Datter. Du skal ogsaa strax erfare det, nu kalder jeg paa hende; ræk hende Haanden, og sig hende et godt Ord; tænk paa, hvad hun er for et yndigt og godt Barn — rigtig en lille Engel — saa bliver hun ogsaa venlig imod dig». Hun gik hen til Døren. «Tiana!» Barnet kom smilende ind, men slog Øjnene ned, da hun saa' mig, og skjulte sit Ansigt i den gamle Kones Skjød. Men jeg — jeg tænker først: «Dit lille Kryb, hvad har jeg gjort dig?» men saa kuer jeg den stygge Forbitrelse ned, gaar hen til Barnet og siger nogle Ord til det, saadan lige ud af mit Hjærte: at jeg nu ogsaa skal være her, og at

jeg gjerne vil snitte et smukt Stykke Legetøj til hende, saa godt jeg kan, og saadant noget. Saa ser Barnet op — og rækker mig Haanden og i det Øjeblik dansede alting for mine Øjne; jeg tror, jeg vaklede, som om jeg var drukken. Da jeg igjen saa' op, var Barnet gaaet, men den gamle Kone stod der endnu, og hun sagde ikke andet til mig end: «Nu til Arbejd, Matko. Du skal hjælpe til med Høsten. Min Karl skal tage dig med ud til Høstfolkene!»

Det var en stor Dag, Herre! Jeg havde aabnet min Sjæl for et andet Menneske, og et Barn havde hilst venlig paa mig, og jeg gik glad og gjerne til mit Arbejde. Det var en stor Dag!

Jeg blev fem Aar i Horowka. Først da jeg var nitten Aar, tog jeg derfra. Det var den skønneste Tid i mit Liv, og jeg tænkte tit, at nu kunde det aldrig mere blive stygt. Maaske var dette Haab endda ikke slet saa taabeligt og forfængeligt, som det senere bares mig for, da Ulykken atter hvilede over mig saa tung som et Bjærg. For et helt andet Menneske blev jeg vel ikke i min Bedstemoders Hus, men jeg blev dog saa forandret, som jeg overhovedet kunde blive. Ja, den Tid var Dagen i mit Liv, og hele Røsten har været Nat og Skumring. Og at det faldt i min Lod, takker jeg to Mennesker for — jeg har allerede fortalt om dem — den gamle Kone og Barnet

Det er næsten ikke til at beskrive, hvorledes min Bedstemoder var, hvor hun var stræng og vis,

retfærdig og god. Jeg vil fortælle dig to Historier om hende; af dem kan du skjønne det. Først, hvordan hun havde det med Folkene i Panowka — saadan hed den Landsby ved Solowince, hvor hun havde boet med sin Mand, Præsten, og hvor min Fader senere havde bejlet til min Moder. Naa, min Bedstefader dør, Sognet vægrer sig ved at yde hans Kone og Barn den Forsørgelse, man var kommen overens om, fordi det hele kun var en mundtlig Aftale; derimod byder de hende et karrigt Naadsensbrød. Enken vil ikke tage imod det, hun gaar til Byen for at lade en «Skriver» (Advokat) indgive en Klage, men ingen vil begynde paa Processen uden Penge. Hun vender tilbage til Panowka og bruger op alt, hvad hun ejer og har; til sidst bliver hun dog nødt til at tage imod den tilbudte Naade for ikke at dø af Sult med Barnet. Men det varer ikke længe, saa indtræffer der to lykkelige Tilfælde: hendes Datter bliver forsørget ved Giftermaalet med min Fader, og hendes Broders Død gør hende til en velhavende Kone. Men hvad gør hun saa? Hun tager til Byen og fører i tre Aar Proces med Sognet og sætter Halvdelen af sin Arv paa Spil, til hun faar sin Ret. Sukkende udbetaler Sognefogden i Panowka hende paa Amtsstuen, hvad der tilkommer hende i Pension, samt Procesomkostningerne. Men hvad gør hun? Jo, nu skal du høre, Herre — hun tager kun Procesomkostningerne, Pensionen giver hun Sognefogden tilbage som et Legat for vordende Præsteenker i Landsbyen. «Det var mig blot om at gjøre at faa min

Ret», siger hun. Allerede ved sin strænge Retfærdighed havde denne Kone kunnet yde min stakkels Sjæl den rette Lægedom, men ved Siden deraf var hun ogsaa saa god og barmhjærtig. Der var i Landsbyen Horowka en fattig gammel Enke; Fronia hed hun, og Folk kaldte hende «Zigeunersken», fordi hun stammede fra en fremmed Egn og levede af at spaa, lave Trylledrikke og drive allehaande andre mislige Kunster. Min Bedstemoder var aldrig saa snart flyttet til Landsbyen — hun havde arvet Ejendommen efter sin Broder —, før hun begyndte at ivre derimod, og Folk lyttede efter, hvad hun sagde. Fronias Søgning tog af. Men samtidig tænkte den gode Kone paa, at den gamle Kvinde som Følge deraf maatte komme i endnu større Nød; hun tilbød hende derfor Arbejde i sit Hus, og da hun sagde Nej til det, tilbød hun hende milde Gaver; det svarede det lede Fruentimmer nu imidlertid ogsaa paa med Forbandelser, og hun gjorde min Bedstemoder al den Fortræd, hun kunde, paa hendes Jord og Kreaturer. Det var ikke til at bevise, værge sig derimod kunde man ikke — den slette Kvinde blev min Bedstemoder til en evig Kval. Pludselig mærkedes der ikke mere til hende; den gamle Kone fik at vide, at Fronia laa hjælpeløs for Døden i sin Hytte. Saa gik hun til hende, tog hende i sit Hus og plejede «Zigeunersken» til det sidste, som om hun kunde været hendes Søster.

Barmhjærtig og retfærdig — det var min Bedstemoder ogsaa imod mig, og det gjorde mig modigere

og bedre. Jeg naaede at faa fuld Glæde af Arbejdet og saa megen Glæde af Menneskene, som jeg overhovedet kunde faa, efter hvad jeg hidtil havde set til dem, og med det Ansigt og det Sind, vor Herre nu en Gang havde givet mig. Men hun var jo en gammel Kone og stod saa højt over mig, at jeg stadig havde en Følelse af, at jeg kun lige kunde naa Sømmen paa hendes Klædebon; havde hun været alene derom, var det ikke lykkedes hende at føre sin Gjerning med Drengen igjennem. Men der var jo ogsaa Barnet, Tiana. Tiana, Herre»

Stemmen svigtede ham — han sprang op og gik nogle Gange frem og tilbage; det arbejdede stærkt i hans Ansigt, hans Mund aabnede og lukkede sig som i Krampe, de hvide, buskede Bryn trak sig truende sammen «Senere!» mumlede han, og derpaa vedblev han med halv kvalt Stemme:

«Den Gang var hun endnu et Barn, sex Aar yngre end jeg, smuk og munter og god! Aa, hvor hun var smuk! Hele Landsbyen syntes, hun var som en Solstraale, og det var hun ogsaa for den gamle Kone og især for mit mørke Hjærte Der voxer mange dejlige Blomster paa Jorden, men noget saa yndigt har den sjælden baaret Jeg havde ingen Barndom haft, jeg havde ikke kjendt noget til Kammerater, Leg og Spøg var jeg ogsaa helt uvant med, alt det gav hun mig nu, da jeg allerede var en ung Knøs Naar jeg om Aftenen kom hjem fra Marken, eller naar hun fulgte ud med Pigen, der bragte Mad ud til os, eller om Søndagen — ak, hvad

det var for dejlige Timer! — det er ikke til at beskrive, som det Barn var, saa fuldt af yndigt Skjælmeri Jeg bliver glad og let om Hjærtet, naar jeg tænker derpaa; det er, som om jeg skulde glemme alt, hvad der siden fulgte paa, og takke Gud for, at hun har levet Se, saadan skjulte hun sig for Exempel en Gang i det høje Korn, og jeg lod en hel Time, som om jeg ledte efter hende, skjønt jeg tydelig saa' hendes mørkt gyldne Haar skinne imellem de lyse Ax, blot for at høre hende le ad mig, for det lød saa yndig, aa, saa yndig. Eller naar jeg skulde skjule mig, saa gjorde jeg det saadan, at hun strax maatte finde mig, eller dog saadan, at jeg i alt Fald kunde se hendes Ansigt, for hvordan skulde jeg kunne trække Vejret uden det? Det var jo ikke Umagen værdt, naar hun ikke var der Tit maatte jeg ogsaa danse med hende; jeg holdt egentlig ikke af det, fordi jeg var saa klodset, men naar hun vilde have det, føjede jeg hende — der var ikke den Ting, hun ikke kunde faa mig til blot ved at give mig et Vink. En Gang faldt en af hendes Yndlingshønes Kyllinger i Floden; hun sagde blot: «Aa, Matko, det stakkels lille Dyr!» saa var jeg strax midt ude i Vandet. Strømmen tog mig, jeg maatte kæmpe haardt for at naa ind til Bredden igjen; det lille Dyr var naturligvis for længe siden druknet, og Babusia skjændte dygtig paa mig; jeg laa ogsaa syg en Uges Tid, men det eneste, der gjorde mig ondt, var, at jeg ikke havde faaet Kyllingen levende i Land Jeg talte nylig om at danse — det

kjæreste, jeg kunde tænke mig, var, naar hun svang sig alene i Stuen og nynnede til — sirligere kunde ingen Russalka (Flodnymfe) gjøre det Eller naar hun bar en eller anden let Byrde paa Hovedet og skred langsomt af Sted med den — ak, Herre, ingen kunde se sig mæt paa den Pige!

Det er Børnestreger, Herre, undskyld Hvordan hun var imod mig, er meget vigtigere, og det har jeg endnu slet ikke talt om. Naa — sød og lystig nok, og dog ikke slet saa frejdig som over for alle andre. For det første vidste hun, hvordan det stod til med mig, og at jeg var vanvittig forelsket i hende — det ved enhver Pige, selv om hun kun er tolv Aar gammel, og derfor behandlede hun mig ogsaa ligefrem som sin Slave, ganske vist kun i Spøg — men du ved nok, at Kvindens Væsen tidlig rører sig, hun synes om at blive tilbedt Ved Siden deraf var hun egentlig i alle de Aar bange for mig som den første Aften. Det vil sige, bange er egentlig ikke det rette Ord, men helt hyggelig til Mode var hun dog ikke altid i min Nærhed. Somme Tider var hun det — jeg følte det jo strax, og saa jublede mit Hjærte —, men saa senere, naar der var gaaet nogle Dage, følte jeg igjen, hvordan der kom en vis Ængstelighed over Barnet, og det var i alle Maader slemt for mig, for hvor kom den gaadefulde Skyhed fra? Det var mit Ansigt, dette mørke, stygge Ansigt, der blev ved at se alvorligt ud, om jeg saa var som tosset af Glæde, og mit klodsede, sky Væsen, som vel i Aarenes Løb blev noget af-

slebet og mere medgjørligt, men som dog ikke helt mistede det Præg, det havde faaet i mine Forældres Hus. Naar jeg mærkede, at det stod saadan til med min lille Kusine, blev jeg af Sorg derover endnu mere skummel og sky, til Fortryllelsen omsider hævedes af den kjære Babusia, som havde meget skarpe Øjne, Øjne, der virkelig kunde «se helt igjennem en», eller ved et eller andet lykkeligt Tilfælde. Disse ulykkelige Dage blev ogsaa sjældnere og sjældnere fra Aar til Aar, Barnet blev stadig venligere og venligere, og den sælsomme Følelse, der skilte mig fra Menneskene, og hende fra mig, begyndte lidt efter lidt at mildnes og tabe sig. Over for Folkene i Horowka var det i det hele taget gaaet mig paa en egen Maade. Ingen i Landsbyen talte om min uhyggelige Evne, og endnu mindre hørte jeg selv et Ord om mine «onde Øjne». Alligevel holdt Drengene i Nabolaget ikke synderlig af at lege med mig, og senere taalte de nok mit Kammeratskab, naar jeg sluttede mig til dem, men de søgte mig aldrig. Kun ved Arbejdet vilde alle gjerne have mig til Sidekammerat, fordi jeg var stærk og flittig og gjerne tog mere paa mig, end jeg havde nodig. Men det var jo altid noget, og det andet kom jeg saa meget lettere over, som jeg jo» — han smilede bittert — «ikke var bleven forvænt i Solowince. Jeg blev ikke behandlet som en behagelig, fornøjelig Fyr, men det var jeg jo heller ikke; et dygtigt Menneske lod de mig gaa og gjælde for, og det var mig foreløbig nok. «Det

bliver nok bedre», sagde Babusia, og jeg troede hende.

Til Solowince kom jeg aldrig i den Tid, og jeg saa' heller ingen Ting til min Fader i alle de Aar. Han var en Smule vred paa min Bedstemoder. For det første bedømte hun ogsaa ham retfærdig, indrømmede hans gode Sider, men oversaa heller ikke de daarlige, og det pinte ham. For det andet var han vred paa hende i Anledning af den Proces, hun havde ført med Folkene i Panowka. «Hun har til ingen Nytte sat vor Arv paa Spil», brummede han; «det er taabeligt!» Han med sit venlig smidige Væsen følte sig uhyggelig til Mode over for dette Stivsind. Og endelig krænkede det ham bittert, at hun aldrig besøgte ham — hvad nyttede det ham, at han havde en Præstekone til Svigermoder, naar han aldrig kunde vise hende frem i Landsbyen?! Min Moder kom derimod tre Gange over til os, men det var kun hendes sidste Besøg, der fik virkelig Betydning for mit Liv, for da bragte hendes Nærværelse mig en i højeste Grad lykkelig Stund. Jeg kom nemlig tilfældigvis til at høre en Samtale imellem hende og min Bedstemoder; det skete imod min Vilje, Herre, og det var kun nogle faa Ord, jeg hørte, men de gjorde mig til det lykkeligste Menneske under Solen. «Naa», sagde Bedstemoder, aabenbart som Slutning paa en længere Samtale, «det er ganske vist uretfærdigt af din Theodor at gjøre sin yngste Søn til Arving af Gaarden, men naar det ikke mere staar til at ændre, saa vil jeg i alt Fald gjøre for Matko, hvad jeg kan.

Han og den lille skal arve mig — jeg tror ikke, de bliver nødt til at dele Ejendommen for den Sags Skyld». Jeg hørte ikke, hvad min Moder svarede — jeg styrtede ud i Haven som beruset af Salighed, kastede mig under et Træ og græd som et Barn. Det var de første og sidste Glædestaarer, jeg græd her i Livet.

Fra den Stund af — jeg gik den Gang i mit nittende Aar — mærkede jeg heller ikke mere til den Skygge, der senere stadig har fulgt mig, jeg mener Angsten for, at det Rygte, der havde forgiftet mit Liv i Solowince, skulde have noget paa sig, at jeg virkelig uden at ville det, kunde volde Fortræd med mit Blik. Ved den ringeste Anledning dukkede denne Angst op i mig og snørede Struben sammen paa mig. Nu var der naturligvis under Arbejdet ingen Mangel paa saadanne Anledninger, og maaske —»

Han brød af, hans Blik blev usikkert, og den uhyggelige Glans, jeg flere Gange med Gru havde lagt Mærke til, blussede atter op i hans Øjne.

«Hvem ved, Herre! Maaske var der allerede den Gang noget i det, for hvor brav og dygtig til mit Arbejde jeg end var, indtraf der dog tiere Uheld for mig end for andre. Ingen stødte, naar vi mejede, saa tit som jeg imod en skjult Sten med Leen, saa at den sprang i Stykker; ingen havde mindre Held med at pode og saa, ingen havde en uheldigere Haand til at passe Blomster. En Gang omkom ogsaa et Stykke Kvæg, som jeg skulde drive til Torvs i Suiatyn, paa en gaadefuld Maade under Vejs. Og

hver Gang sligt hændte, blev jeg greben af dyb Gru for mig selv Naa, fra den Stund af holdt ogsaa det Spøgelse op at plage mig. Der var ingen Plads mere for stygge og pinlige Tanker i min Hjerne og mit Hjærte

Men den Lykke varede kun kort, kun nogle Maaneder. En Aften tidlig paa Efteraaret — Barnet havde lige fyldt sit trettende Aar — sad vi overmaade lystige og fornøjede paa Bænken foran Huset sammen med den kjære Babusia, og den halve Landsby havde samlet sig om os; enhver, der paa nogen Maade kunde være i hendes Nærhed, satte Pris paa den Fornøjelse, og just den Aften var hun ganske særlig god og kjærlig imod mig. Næste Morgen fandt vi den gamle Kone kold og stiv i hendes Seng; pludselig og smertefrit var hun død, og hun laa saa blid og smilende paa sine Puder, som om hun drømte en dejlig Drøm Hvem ved, hvad hun saa', medens hun smilede saadan, for hun var god og retfærdig, og det hedder sig jo, at hisset skal det gaa enhver efter Fortjeneste!

Ak, død var hun, og med hende var ogsaa min Lykke død — for stedse. Kun min Moder kom til Begravelsen, og da det hele var forbi, bød hun mig pakke mine Sager ind, Tianas skulde hun selv sørge for, sagde hun. Jeg var ved at gaa bagover, saa stærkt ramte det Slag mig. «Hvorfor det?» spurgte jeg. «Du kan jo ikke blive her alene med Barnet», svarede hun; «I flytter hjem til os i Solowince». — «Nej, saa vil jeg hellere dø!» raabte jeg. Og det

holdt jeg fast ved, hvor meget hun end bad mig om at føje mig efter min Faders Vilje og gjøre, hvad der var det eneste fornuftige. «Det fornuftige og rigtige», svarede jeg, «er, at jeg bliver her og driver Gaarden, som tilhører mig og Barnet!» Hun indrømmede det, men bad mig blot om selv at blive enig med Fader derom. Der hjalp ingen Indvendinger; vor Forkarl overtog Styret, og vi kjørte til Solowince. Det skar mig i Hjærtet, da jeg forlod Hytten — «Du kommer aldrig igjen!» sagde jeg til mig selv, og da vi kjørte ud i Landet, var jeg til Mode, som om jeg kjørte ud i Natten, i Ulykkens bælgmørke Nat

Og saadan gik det ogsaa, Herre. Allerede min første Indtræden i mine Forældres Hus var pinlig nok. I Gaarden tog min Broder Hawrilo imod os; han saa' til Trods for, at han kun var fjorten Aar, ud som en ung Mand, saa slank og statelig var han bleven, «stærk som en Gran og smuk som den unge Dag», ganske som min Fader i sin Tid havde haabet, at jeg skulde blive. Knøsen blev bleg, da han saa' mig, det kostede ham Overvindelse at smile, og Haanden, han rakte mig, rystede. «Velkommen!» sagde han, men jeg kunde ingen Ting svare. «Han hader mig», tænkte jeg, og lammet af den Tanke kunde jeg knapt røre min Haand saa meget, at jeg kunde berøre hans et Øjeblik. Han saa' paa Moder, trak paa Skuldrene og vendte sig til Tiana. Over for hende gik det ham bedre; hun svarede paa hans glade Hilsen med et venligt Smil, og mit Hjærte krympede sig derved.

Saa et nyt Gjensyn — Britan kom springende og — kan du tænke dig det? — Dyret kjendte mig, var som rasende af Glæde og sprang op ad mig. Men jeg kunde kun tænke paa den frygtelige Sjæle-
kval, min Hund i sin Tid havde voldt mig, og da jeg syntes, at min Broder sendte mig et haanligt Blik, gav jeg den et Spark, saa den hylende fløj over imod Væggen.

I Døren stod Fader og bød os velkommen. Hans Ansigt havde næsten slet ikke forandret sig, det var blot blevet endnu bredere og triveligere. Ogsaa han gjorde sig Umag for at være venlig imod mig, ogsaa for hans Vedkommende mærkede jeg det, og det gjorde mig endnu mere forlegen og ulykkelig. Men Tiana syntes endnu samme Aften at føle sig saa vel til Pas i Huset, som om hun var voxet op i det.

Saadan var Begyndelsen i Huset, og i Landsbyen gik det endnu værre. Da jeg den første Morgen saa' ud ad Vinduet i mit Sovekammer, stod just den gamle Natvægter uden for vort Havegærde og talte med en af vore Naboer, den røde Stefko. «Er det sandt, at Matko er kommen hjem?» sagde den røde. «Jeg kunde knapt tro det, da jeg hørte det». — «Jo, han er», svarede den gamle sukkende, «og hvem ved, hvad hans onde Øjne nu skal bringe over Landsbyen! Han har jo allerede som Dreng gjort Fortræd nok!» — «Men hvorfor har vor Theodor taget ham til sig igjen?» raabte den anden. «Det er jo en Hensynsløshed, en Letfærdighed, som slet ikke ligner den fortræffelige Mand». — «Aa, han er jo hans

Fader», sagde den gamle med et Skuldertræk. «Han tænker maaske ogsaa, at den lede Knægt har mistet den frygtelige Evne. Men det er et taabeligt Haab. Den, der er født med onde Øjne, beholder dem hele sit Liv igjennem»

Strax efter sendte min Fader Bud efter mig, og skjønt jeg nu gik i mit tyvende Aar, var det egentlig første Gang, vi talte sammen. Moder, begyndte han forlegen, havde fortalt ham, at jeg helst vilde tilbage til Horowka og drive Babusias Gaard, men det — han stammede i det og vred sig og gav mig gode Ord, til han omsider fik det frem — det kunde der ikke blive noget af. Det kom over mig som et frygteligt Slag, men jeg spurgte blot: «Hvorfor ikke? Det var jo salig Bedstemoders Vilje». — Det kunde nok være, sagde han, men hun havde ingen Ting efterladt sig. Min Moder var Arving til Ejendommen, og hun var ligesom han stemt for, at den skulde sælges. «Ja saa!» raabte jeg. «Og den stakkels forældreløse Tiana skal ingen Ting have?» Han blev blussende rød, men styrede sig. Om jeg troede om min egen Fader, at han vilde plyndre et hjælpeløst, forældreløst Barn? Han skulde nok holde hende skadesløs. «Hør mig», vedblev han; «hvad jeg siger dig, er saa sandt, som om jeg stod over for den evige Dommer. Det var ganske rigtig min Agt at lade Hawrilo arve min Gaard og saa lade dig faa Gaarden i Horowka og nogle Penge til; det, syntes jeg, ikke der var noget galt i, uagtet du er min førstefødte, for du var jo vel tilfreds der og —

ja, lad os ikke rippe op i de gamle Historier, Matko!» — «Nej, lad os ikke det», sagde jeg mørkt, »skjönt jeg — men det kan nu være det samme. Hvorfor blev du da ikke ved den Bestemmelse? Jeg er tilfreds mod den, uagtet den er til min Skade!» — «For det første», svarede han, «fordi jeg ikke har Lyst til at gjøre nogen Uret, og for det andet, fordi jeg har Brug for de Penge, der vil komme ind ved Salget. Jeg har nu en Gang sat min Ærgjerrighed i at blive den største Grundejer her i Landsbyen, og derfor har jeg for to Aar siden kjøbt et Stykke Jord til. Nu var den sidste Høst daarlig, Sælgeren trænger paa og vil have sine Penge, jeg maa stille ham tilfreds». — «Altsaa», svarede jeg, «fordi din Forfængelighed har drevet dig til at købe mere Jord, end du fornuftigvis burde, skal jeg gjøres ulykkelig og igjen have det som en Hund her?!» Han skiftede atter Farve; det saa' ud til, at Vreden var ved at overvælde ham, men han kuede den ned. «Taler en Søn saadan til sin Fader?» sagde han. «Og hvorfor er du bange for at være her?» — «Fordi Folk her tror dig», svarede jeg, «og mener, at jeg har onde Øjne. Eller nægter du, at det er dig, den Snak stammer fra?!» Han var bleven dødbleg. «Det var ikke saa slemt ment», stammede han, og saa vedblev han: «Matko, prøv paa at vænne dig til os; maaske gaar det». Jeg tav. «Har du ingen Ting at svare mig?» Jeg tav fremdeles; det hele stod for mig som rent Hykleri. «Slet ingen Ting?!» gjentog han, og derpaa trak han Vejret

dybt og raabte i den højeste Ophidselse: «Velan! Jeg har gjort mit; nu — Guds Vilje ske! Gaarden i Horowka bliver solgt, og jeg maa beholde dig her i Huset! Men ve dig, hvis du gjør os noget, og særlig din Broder!» — «Med mine onde Øjne?!» — «Ja, ja!» skreg han, «just med dem! For at du har onde Øjne — kunde du se dig selv nu, vilde du selv tro derpaa!» — Men jeg styrtede ud af Stuen, ud i Haven med Helved i mit Hjærte. Og i den samme Stund var det bestemt, at jeg skulde blive endnu ulykkeligere. Medens jeg laa skjult imellem Buskene, hørte jeg Stemmer, glade, fornøjede Stemmer, der kom nærmere og nærmere; det var Tiana og min Broder. «Men Babusia sagde altid, at det ikke er sandt!» raabte hun ivrig. «Han kan jo ikke gjøre for, at han har de Øjne». — «Sandt er det nu alligevel!» raabte han. «Hvad har vi ikke oplevet med ham her i Landsbyen! Men sig mig oprigtig, Tiana, er du da slet ikke bange for ham?» — «Jo, jeg har tit været det», svarede hun, «skjønt jeg ved saa sikkert som noget, at han hellere skar Næsen af sig, end han vilde gjøre mig Fortræd. For, ser du, jeg kan gjøre med ham, hvad jeg vil, mig bider han ikke!» — «Du taler om ham, som om han var en Hund», sagde han leende. «Det er stygt af mig!» raabte hun ivrig. «Aa, hvis den gode Babusia vidste det! Men jeg kan virkelig ikke gjøre for, at jeg saa tit er bange, naar jeg er sammen med ham». Mere hørte jeg ikke — ak, jeg havde hørt nok!

Ja, Herre, saadan begyndte det, og hele Resten voxede lidt efter lidt op af det og lige saa nødvendig, som Skarntyden voxer op af Frøet. Jeg var snart baade hjemme paa Gaarden og i Landsbyen igjen, hvad jeg før havde været, Skyen paa Himlen, den forhadte, den frygtede, den skyede. Det var ganske som i gamle Dage, og endnu værre, fordi jeg ikke længere var nogen Dreng. Jeg begriber knapt, hvordan jeg holdt det ud, for det gamle Spøgelse rørte sig igjen og slog sine sorte Vinger sammen over mit Hoved Aa, det Spøgelse! Naar jeg tænker tilbage derpaa, kan jeg næsten ikke fatte det; mit Hoved begynder at værke, og hvor klart end ellers alting staar for mig, det ser jeg kun som igjennem en Taage. Senere har jeg jo haft onde Øjne — ryst ikke paa Hovedet, Herre — det er saa — men om jeg havde dem allerede den Gang — jeg tror det ikke — jeg tror det ikke, for jeg ved kun enkelte Tilfælde, hvor

Der var nu for Exempel Historien med vor Nabos Kalv — det var den Stefko, som var saa bekymret over, at jeg var kommen hjem igjen. Jeg træffer Dyret i min Faders Kløvermark, jager det ud og tager Knægten, der skulde passe paa det, ordentlig i Ørene. Om Natten kreperer Dyret pludselig; alle Mennesker taler naturligvis om mine onde Øjne, og den, der er ivrigst, er Hyrden. Men tre Maaneder efter mister Stefko lige saa pludselig et Lam; Dyrlægen mener, at det er blevet forgivet; man ser efter i Stalden og finder Giften i Hyrdens

Trug. Den Gang havde den ryggesløse Slyngel altsaa gjort det — men nu forrige Gang? — ak, de færreste tvivlede alligevel om, at det var mig, der var Skyld i det.

Eller da den Hytte, Valerians Forældre havde boet i, gik op i Luer Se, den stakkels lille Dreng var med Undtagelse af min kjære Babusia det eneste Væsen paa Jorden, som kun havde gjort mig godt; jeg hang naturligvis ved Mindet om ham og gik tit over til Hytten, hvor vi i sin Tid havde leget. Hans Forældre var døde, det lille Stykke Jord, der hørte til, havde min Fader kjøbt, som han i det hele taget saa omtrent købte al den Jord, der var at faa til Kjøbs i Landsbyen. Hytten stod tom og forfaldt efterhaanden. Der sad jeg altsaa tit om Søndagen flere Timer i Træk, røg min Pibe og grublede over min Skæbne. Saadan havde jeg ogsaa en stormfuld Dag sent paa Høsten siddet der, til Tusmørket faldt paa; om Aftenen gik det raadne Træværk op i Luer. Jeg var paa det rene med, at det var min Skyld; der var faldet nogle Gnister fra min Pibe i det tørre Træ. Men Folk? Det var simpelt hen mine onde Øjne, der havde gjort det, og da jeg i min Fortvivlelse selv talte om min Pibe, trak de paa Skuldrene og sagde: «Se, hvor snu han er! han anklager blot sig selv for at vælte det fra sig, der er værre!»

Ja, Herre, det var til at blive gal over! At blive betragtet af andre som et Utske og saa ikke lidt efter virkelig at blive det, det overgaar et Men-

neskes Kræfter. Og saa denne Gru for mig selv, denne evindelige Grublen: «Gjør de dig Uret, eller har Gud virkelig lagt den Forbandelse paa dig?» Jeg har allerede sagt, at der var Tilfælde, i hvilke jeg turde sige Nej, men saa var der andre, der gjorde mig selv tvivlraadig. Jeg gaar igjennem Landsbyen; en gammel onskabsfuld Kvinde gaar efter mig og skjælder mig ud og forbander mig. Jeg vender mig om og sender Skjændegjæsten et harmfuldt Blik. Hun løber hylende sin Vej. «Bare jeg nu ikke bliver syg!» siger hun jamrende til sine Naboersker. «Aa, hvorfor gav jeg mig ogsaa i Lav med det forbandede Menneske!» Naa — to Dage efter faar hun et Slagtilfælde, og en Uge efter bliver hun begravet. Men jeg — jeg ved jo blot, at jeg ikke har ønsket hende Døden; om jeg ikke alligevel er Skyld i, at hun er kommen saadan af Sted, er jeg selv ikke paa det rene med.

Paa lignende Maade, men endnu meget værre gik det mig en anden Gang — det var med min Broder En smuk Sommermorgen, som jeg er paa Arbejde med Folkene paa vor Kornmark over ad Panowka til, kommer han ridende forbi paa min Faders bedste Hest. Det er midt i Høstens Tid; vi havde udmærket Brug for Dyret og for hans Arbejds-kraft, og saa rider han sig en Tur som en «Panicz» (Junker). Han nikker hovmodig ad mig og sprænger forbi; jeg ser en Stund efter ham, just ikke overdreven venlig, det indrømmer jeg, men dog uden at ønske eller ville ham noget som helst ondt. Men

hvad sker! — han er ikke naaet hundrede Skridt fra mig, før Hesten uden nogen som helst paaviselig Grund bliver sky og kaster ham af. Han styrter til Jorden, daaner og ligger tre Uger til Sengs Den Gang gav ingen, ikke engang han, mig Skylden, men jeg maatte atter og atter spørge mig selv: «Var det mig? Og var det ikke mig, hvad var det da? Ak, det kan jo ikke have været andet end den Forbandelse, der hviler over mig!» Ak, Herre, det var mere, end jeg kunde holde ud — mere, end jeg kunde holde ud!»

«Men hvorfor blev I i Landsbyen?» spurgte jeg. «I var jo dygtig til Jert Arbejde og kunde med Lethed have tjent Jert Ophold anden Steds».

«Hvorfor?» raabte han. «Ja, hvor tit gjorde jeg ikke mig selv det Spørgsmaal i de Aar og svarede paa det. Det var nu rigtignok lutter Løgne: «Du er den førstefødte, Arvingen, og opgiver ikke din Ret!» Eller: «Her er der Brug for dig! Tag ordentlig fat, ellers bliver den hele Velstand snart sat over Styr». Det sidste var der nu et Gran Sandhed i, Herre. Min Broder duede ikke til Bedriften, og Fader blev ladere, alt som Aarene gik; han tænkte, dreven af sin Tørst efter Anseelse, aldrig paa andet end paa at købe nye Jorder, som han saa betalte med Forskrivninger, der trykkede ham haardt. Et daarligt Aar — og det kunde være ude med os! Det indsaa jeg, og denne taabelige Maade at tage Tingene paa bedrøvede mig dybt, men det var ikke derfor, jeg blev, og lige saa lidt var det for Moders

Skyld, som jeg undertiden sagde til mig selv — nej, det var for Tianas Skyld.

Tiana! Hvordan skal jeg finde Ord til at sige, hvordan hun var, og hvad jeg led for hendes Skyld! Noget saa smukt, yndigt og fornøjeligt har Verden aldrig siden haft at glæde sig over. Hun var lyshaaret og havde straalende blaa Øjne og en Mund — saa lille» — han viste det paa sin Finger — «og en kjæk lille Næse Naar hun lo, lo alting paa hende, Øjnene, Kinderne med Smilehullerne, Hagen — og alt omkring hende. Alle var glade over hende, Mennesker og Dyr — ja, jeg tror, at Solen skinnede klarere, naar den kunde kysse hendes Ansigt, og Blomsterne duftede stærkere, naar hun gik forbi Ogsaa i Solowince var der onde Mennesker, som alle Vegne, men hende har jeg aldrig hørt selv de sletteste og ondskabsfuldeste tale ondt om. Der var i Landsbyen en gammel, arrig Morlille, som egentlig førte Krig med alle andre Mennesker med Tungen, men om Tiana sagde hun: «Dér har vor Herre en Gang villet vise, hvad han kan, naar han er i godt Humør!» Og vor Præst, den gamle Fader Nikolaj — han var en fortræffelig Mand paa det nær, at han hver Dag tog sig en lille Taar over Tørsten, men naar han var ædru, ramte han Sømmet paa Hovedet — naa, han sagde altsaa en Gang til hende, da hun gjorde Undskyldninger, fordi hun tre Søndage i Træk ikke havde været i Kirke: «Det kan være det samme! At være saa glad og flink som du er ogsaa en Slags Gudstjeneste!» For flink

var hun ogsaa, og det er næsten utroligt, som hun kunde arbejde, men det mærkværdigste var, at man aldrig mærkede noget til, at det trættede hende, det gik alt sammen som en Leg for hende Det var ogsaa min Faders største Fornøjelse at se paa hende, naar hun saadan arbejdede. «Din Pokkers Tøs!» sagde han, «din Pokkers Tøs!» og saa lo han af fuld Hals, eller ogsaa sagde han alvorlig: «Velsignet være den Stund, da du kom i vort Hus!» Og saa hendes Dans! Og hendes Gang! Ak, jeg havde jo kjendt hende, fra hun var Barn, men saadan en dejlig Jomfru, som hun blev, det overgik endogsaa mine Forventninger Knappt sexten Aar gammel var hun allerede fuldt udviklet; sandelig, hendes Lige har dine Øjne aldrig skuet, Herre Hendes Haar var helt gyldent med en enkelt mørk Lok i Midten, Ansigtet var helt hvidt og rødt, og paa Kinden lige ved Næsen havde hun et lille brunt Mærke — og just det syntes alle saa godt om Men hvor kan det falde mig ind at snakke saadan?! Undskyld, Herre, Ordene trænger sig frem paa mine Læber, og jeg beskriver Pigen, som jeg ser hende for mig

Ja», vedblev han hviskende, «jeg ser hende for mig — jeg glemmer, hvad der fulgte paa, Skjændsel og Synd og Død; jeg ser Tiana for mig, som hun staar Søndag Morgen uden for min Faders Hus, ren og lys og skær som en Solstraale du kjære, smukke»

Han bevægede endnu stadig Læberne, men Ordene naaede ikke længere mit Øre. Han strakte skjælvende

Armene ud, og hans Øjne fik en fugtig Glans. Men jeg havde en Følelse af, at jeg maatte holde Vejret for ikke at skræmme ham op af hans Drøm. Der var meget stille omkring om os, ikke en Kvist rørte sig, Skoven laa ganske tavs i Sommersolens Glød, og kun højt oppe fra en Rede i Toppen af en Gran lød nu og da det unge Kulds sagte Kvidren ned til os

Den gamle Mand sukkede dybt. «Det er ikke sandt», sagde han højt og haardt, «det er ikke sandt, hvad Folk siger, at hun ogsaa var smuk som Lig. Hendes Ansigt var præget af kvalfuld Anger, og den vasker intet Vand bort, af Synd, og den udsletter ikke engang Døden. Hun var kun smuk, da hun var ren og uskyldig»

Men saa tog han sig sammen og vedblev:

«Jeg havde allerede elsket Barnet, jeg maatte elske Jomfruen, og hvilken Elendighed det voldte mig, kan du selv tænke dig — dog nej, det kan intet Menneske tænke sig. Hun var ubeskrivelig dejlig, og jeg var saa styg; hun var elsket af alle, og jeg var skyet af alle; hun var den livligste Skabning i hele Landsbyen, og jeg var Knøsen med de onde Øjne. Det var Daarskab af mig, en Daarskab, som naar Tiggeren bejler til Czarens Datter, som naar Sommerfuglen flyver i Lyset. Tiggeren mister Hovedet, Sommerfuglen brænder sig, der sker dem kun deres Ret. Naar alt kommer til alt, skete der maaske ogsaa mig min Ret — maaske, thi Lyset

skinner, men det lokker ikke Sommerfuglen i Undergang, men hun lokkede mig.

Men det kommer jeg til siden; nu maa jeg først fortælle om den Tid, da hun virkelig kun straaled i sin Skjønhed, som Flammen straaler, fordi hun ligefrem ikke kunde andet, og da hun ogsaa Hjærtens gjerne havde kastet en Smule Lys ind i mit mørke Liv. Hun havde jo ogsaa allerede som Barn i Babusias Hus været god imod mig. Ikke blot, fordi hun var god imod alle Mennesker, men af særlige Grunde, af Medlidenhed med Drengen, der fik saa lidt Kjærlighed af andre, og fordi det smigrede hende at være et og alt for et andet Væsen. At heller ikke hun helt kunde faa Bugt med den Gru, hun følte for mig, at hun ikke helt kunde give mig lige for lige, gjorde hende maaske oprigtig ondt. Der kom heller ingen synderlig Forandring i saa Henseende i de første Aar, vi tilbragte i mine Forældres Hus. Hendes Medlidenhed holdt sig saa vel som hendes Glæde over min Tilbedelse, men ogsaa hendes Gru for mig.

Det lyder underlig, men det er alligevel saa, at alt dette endogsaa tog til, alt som Aarene gik. Jeg tror aldrig, Herre, at nogen Yngling og Pige har staaet saadan til hinanden, som jeg og Tiana. Jo mørkere det blev omkring mig, jo fjendtligere alle blev sindede imod mig, des venligere blev hun. Hun talte til alle Mennesker om mig, fortalte, hvordan jeg havde været i Babusias Hus, roste min Dygtighed og bad dem om at skaane mig. Man hørte paa

hende, fordi hun var den, hun var, men nytte noget kunde det ikke, mindst over for min Fader. Hun talte nu for Resten ikke overdreven tit til ham om den Sag; hun havde en dunkel Følelse af, at slig Tale ikke kunde være til Baade for hendes egen Stilling i Huset. Han havde aldrig glemt, at jeg hin Morgen var optraadt som dette forældreløse Barns Advokat over for ham, og tænkte vel nu: «Hun tager ham i Forsvar, for at han i sin Tid skal tage hende i Forsvar» — og det irriterede ham, thi hun kunde jo virkelig den Gang ikke have det bedre i hans Hus, om hun havde været hans egen Datter. Og lige saadan holdt hun lidt efter lidt op med at tale med Hawrilo om mig. De var strax den første Dag bleven som et Par trofaste Kammerater over for hinanden, og det blev de ved at være, lystige, glade og uskyldige. Det føjede sig ogsaa saa meget naturligere saadan, som de jo næsten var jævnaldrende, han kun et Aar ældre end hun. Det gode, der var i Knøsen, kom maaske bedst frem i Omgangen med hende, og hun var egentlig heller aldrig gladere og elskværdigere, end naar hun spøjte med ham

Hvad jeg led derved — jeg tør ikke tænke derpaa, mine Tanker forvirres, naar jeg blot mindes det Naa, hun søgte altsaa at skaffe mig blidere Kaar, men der var kun et eneste Menneske, over for hvem hendes Prædikener bar Frugt — og det var mig selv. Naar jeg saadan om Søndagen, naar alle var til Dans i Kroen, sad alene i Frugthaven, og hun saa pludselig stod ved Siden ad mig

og sagde: «Jeg vilde dog se en Gang til dig, Matko!» — saa var jeg pludselig ikke længere en ulyksalig, forpint Knøs, men saadan rigtig Hjærtens glad, saa glad, som noget Menneske i Verden kunde være, og det blev jeg ved at være, saa længe hun sad ved Siden ad mig og talte til mig med sin søde Stemme: om den døde Babusia, og om at jeg skulde huske paa, hvad hun altid havde sagt til mig, og om at det alt sammen nok vilde vende sig til det gode, og saa blandede hun hele Tiden allehaande Spøg og Narrestreger imellem. Det var ganske ligegyldigt, hvad hun sagde, om det var Ord saa rørende, at Hans Velærværdighed ikke kunde tale mere rørende paa Prædikestolen, eller Historien om, hvordan vor tykke Malkepige nylig var bleven drillet af Karlene — saa længe den Stemme lød for mine Øren, var jeg god og lykkelig. Men naar hun saa var gaaet — ak, naar man et Øjeblik har været i fuldt Lys, saa gjør Mørket dobbelt ondt. Hun vidste det og ofrede mig saa megen Tid, som hun paa nogen Maade kunde. Om det blot var af Medlidenhed? Visselig gjorde — det har jeg allerede sagt — den Tanke hende godt: «Det Menneske er som Vox i din Haand; over for de andre er han som en stikkende Tornebusk, men for dig, du Pokkers Pige, bærer selv Tjørnehækken Roser!» Det er ikke noget at lægge hende til Last, hun var en Kvinde! Og om end alle hyldede hende, saa meget var hun ikke for nogen anden; det bandt hende til mig med maaske lige saa stærke Baand som Medlidenhedens. Hvad

skal man sige til det, saadan er vi Mennesker nu en Gang; helt ædel kan jo ingen være her paa denne stakkels Jord. Og derfor er jeg heller ikke vred paa hende, fordi jeg lidt efter lidt blev hende mere og mere uhyggelig, uden at hun dog kunde vende sig bort fra mig. De andres Frygt smittede hende, og jeg blev jo ogsaa mere og mere skummel. Men hun havde sandelig bedst burdet vide, at mit Blik ingen Fortræd gjorde, thi hvem saa' jeg saa tit og saa længe paa som paa hende? Som den fattige gule Blomst, der voxer vild paa vore Gærder, stadig drejer sig efter Solen, saadan fulgte mit Blik hendes Ansigt, og ingen Vej var mig for lang, naar det gjaldt om at faa hende at se blot et Øjeblik. Det kom tit over mig, naar jeg var ude, langt borte fra Huset, det var, som en Kæmpehaand greb mig og ruskede i mig og drev mig hjem eller ud paa den Mark, hvor jeg vidste, hun var. Jeg maatte hen til hende Og skulde jeg frivillig være taget bort fra Landsbyen?! Nej, saa hellere dø! sagde jeg til mig selv, og saa blev jeg, skjønt det Liv, jeg førte der, egentlig var værre end Døden

Saadan gik det Dag efter Dag, Uge efter Uge, Aar efter Aar. Jeg levede som i en graa Taage og havde endogsaa vænnet mig af med at gruble over, hvor det hele egentlig bar hen. Men saa indtraf der pludselig — jeg var lige ved at blive myndig, og Tiana havde fyldt sit attende Aar — en frygtelig Begivenhed, som gav vor Skæbne en helt ny Vending Det drejede sig om to Mennesker,

af hvilke jeg endnu slet ikke har omtalt den ene, medens jeg kun har talt lidt om den anden, skjønt de næst efter Pigen har grebet stærkest ind i min Skæbne, men hvem tænker gjerne paa sit Livs Uvætter?! Jeg mener min Broder Hawrilo og en Karl, der tjente i vort Hus; han hed Severko og var en Huzul.

Min Broder — — ja, om jeg saa stod for Guds Aasyn, og han sagde til mig: «Jeg vil dømme dig akkurat lige saa retfærdig, som du dømmer ham, tænk dig derfor godt om, og sig din Overbevisning!» — jeg maatte sige det: der var ikke meget godt ved ham. I det udvortes lignede han min Fader, som Billedet i Spejlet ligner den, der spejler sig, og hvad det indvortes angaar, saa lignede han ham vel ogsaa lidt, men kun som Vrægebilledet i Hulspejlet, som Gjøglerne foreviser paa Markederne, ligner et Menneskeansigt. Min Fader var en dygtig og arbejdsom Mand; han derimod var doven og duede til ingen Ting; men det var det mindste af det og kunde maaske undskyldes i Betragtning af den Opdragelse, han havde faaet; han var bleven holdt som en Prins som Husets Pryd og Klenodie; hvad Under da, om han tænkte, at Hønsene er til for at lægge Æg, medens Paafuglen gjør sin Skyldighed, naar den slaar Halen ud! Min Fader tørstede efter Menneskenes Ros og var des værre svag nok til for den Sags Skyld at begaa adskillige Daarskaber; hans Yndling kunde ogsaa begaa en hvilken som helst Slethed, naar den kun tilfredsstillede hans Forfængelighed. Jeg har

endnu aldrig truffet noget Menneske, hvem alle andre var saa fuldstændig ligegyldige, og som dog saa udmærket forstod at bevare Skinnet af, at selv den ringestes Sorg eller Glæde gik ham dybt til Hjærte. Det havde den Gang foruden mig kun et eneste Menneske faaet Øjnene op for, det var Severko, og det var den samme Følelse, Skinsygen, der skærpede vort Syn.

Det var et sælsomt Menneske, den Severko, blid som et Lam og vild som en Karpatherulv, godmodig som et Barn og hævngjerrig som en Djævel, ikke som andre Mennesker, sammensat af godt og ondt, men af det bedste og det styggeste. Han var omtrent paa Alder med mig, og hvordan det var gaaet ham, før han kom i Huset hos os — det var fire Aar efter, at jeg var kommen hjem — har jeg aldrig rigtig faaet at vide, hans Hemmelighed gik i Graven med ham. Paafaldende nok var det, at han, en Huzul, tog Tjeneste som Karl i Slettelandet. Du ved jo nok Herre, at det næsten aldrig sker; de fri Jægere og Hyrder bliver for det meste imellem deres Bjerge. Maaske var der Blod paa hans Hænder, og han var bange for den Hævn, der truede ham fra hans Offers Slægt, for Kejserens Domstol behøver man ikke at være bange for her i Bjærgene. Hvordan det nu end forholdt sig hermed, han lempede sig efter vore Skikke og vor Levemaade; jeg har aldrig truffet flittigere Menneske end denne slanke, mørke Knøs, som tidligere formodentlig aldrig havde rørt ved en Plov eller gjort sværere Arbejde end at strejfe om i

Bjærghskoven med Bøssen paa Nakken. Han dukkede, føjede og lempede sig, og jeg kunde godt lide ham, ikke blot for hans Flid, men ogsaa fordi jeg anede, at han følte sig næsten lige saa ilde til Mode i Landsbyen som jeg.

Saa skulde ogsaa en anden, større fælles Lidelse knytte os til hinanden. Han blev forelsket i Tiana; han blev betagen af Lidenskab ligefrem som af en Sygdom, hans Hjærte blev sygt, og hans Blod kom i Brand. Det var intet Under, Herre, og lige saa naturligt var det, at hun ikke brød sig om ham, den fremmede Karl. Den vilde Glød, der fyldte det ulykkelige Menneske, havde derfor foreløbig kun til Følge, at jeg nu ikke længere var den eneste i Landsbyen, som Folk hemmelig gjorde Nar ad, fordi han var ulykkelig forelsket i denne Pige. For — jeg har ikke talt om det før, fordi det i Sammenligning med mine andre Kvaler havde saare lidet at betyde — mit stakkels Hjærtes Hemmelighed var naturligvis for længst bleven opdaget af al Verden, og du kan nok tænke dig, at Folk i Solowince fandt det overmaade morsomt. De haanede mig ganske vist ikke lige op i mine Øjne for den Sags Skyld saa lidt som for nogen andens, — hvem vilde udsætte sig for mine «onde Øjnes» Hævn? Men over for ham tog de Sagen anderledes, ham pinte de med Spydigheder, saa det gik ham til Marv og Ben. Det laa nu heller ikke i hans Natur at lide i Tavshed, rolig at finde sig i alt som jeg. Pigen afviste ham — han grublede over, hvad der kunde være Grunden dertil, og belurede

hende. Hvad han saa', fik jeg aldrig at vide, men saa meget er vist, at han ansaa min Broder for den foretrukne, og han arbejdede sig op i det frygteligste Raseri imod ham.

Ingen af os havde egentlig nogen Anelse om, hvad Fare der var paa Færde; maaske vidste ikke engang Severko selv rigtig, hvor vidt hans vilde Blod kunde føre ham. Det brød pludselig løs over os som et Uvejr i Bjærgene.

Det var midt om Vinteren ved Kyndelmissetid, og Sneen faldt saa tæt og uafsladelig, at der laa som et graat Tusmørke over Jorden. De andre var gaaede i Kirke, jeg passede paa Huset og saa' derfor ogsaa til Hestene. Lige som jeg igjen skal til at gaa ud af Stalden, hører jeg henne fra en mørk Krog en dump, halvkvalt Stønnen som fra et dødelig saaret Menneskes Bryst. «Hvem er det?» raaber jeg. Intet Svar. Jeg gaar nærmere — det er Severko. Han sidder askegraa i Ansigtet paa Hug paa et Stykke Brænde med Hænderne saa krampagtig pressede imod Brystet, at Neglene var trængt dybt ind i Kjødet, og paa hans Skjorte var der nogle Draaber Blod. Han svarer først ikke paa mine Spørgsmaal, men omsider hvæser han: «Hvad der er i Vejen med mig? Det samme som med dig, du stakkels Tosse, kun med den Forskjel, at jeg ikke vil finde mig deri som et Lam, men gjøre en Ende derpaa». — «En Ende derpaa?» siger jeg. «Hun vil ikke have dig eller mig — det er hun jo i sin gode Ret til» — «Og jeg er i min gode Ret, naar jeg dræber den

Skurk, der bedrager hende og alligevel fortrænger mig!» — «Er det Hawrilo?» spørger jeg forfærdet. — «Har Du endelig ogsaa mærket det, dit Kvæg?» Han kaster sin Pels om sig, griber den lange, svære Bøsse, som han havde med, da han kom fra sine Bjerge, og styrter forbi mig ud i det fri. Jeg efter ham, men han er allerede forsvunden i det graa Tusmørke

Jeg bliver staaende som bedøvet, og som Lys og Skygge imellem Løvet paa et af Vinden bevæget Træ kæmper godt og ondt i min Sjæl. «Hvad kommer det dig ved?» hvisker Djævlens Stemme mig i Ørene. Men saa sejrer Gud i mit Hjærte, jeg styrter hen til Kirken. Messen er lige forbi, og Hawrilo og vore Forældre kommer ud, og bag efter dem Tiana. Jeg gaar hen til Pigen og fortæller hende i aandeløs Hast, hvad der er sket. «Ja saa!» stammer hun dødbleg. «Han truede mig dermed allerede for en Uge siden, jeg tog det ikke for Alvor, og da Hawrilo ogsaa lod til at tage min Advarsel rolig» — «Ham elsker du altsaa?!» skriger jeg. — «Ti stille!» siger hun bønlig, og nu strømmer Blodet hende til Hovedet, saa hun bliver blussende rød helt op til Haarrødderne. «Jeg holder af ham som af en Broder; han er jo næsten en Dreng endnu!» — «Han gaar i sit tyvende Aar!» siger jeg bittært. — «Matko!» siger hun bønlig, «jeg ved, hvad jeg er for dit Hjærte; du kan ikke nænne at pine mig. Kom, vi maa advare Hawrilo!» Og da hun ser

bedende paa mig, følger jeg hende viljeløs, som Skyggen følger Lyset

Vi gaar hjem. Vi kommer knapt ti Minutter efter de andre, men kommer alligevel for sent. «Hawrilo er lige redet til Panowka», siger Moder. «Sognefogden der ovre har budet ham til Middag, og han vilde til Trods for Snevejret ikke blive hjemme». Tiana begynder at ryste, hun hæver Armene og lader dem atter slapt falde ned, ser paa mig og vender sig bort; hun sætter sig, springer op og sætter sig igjen; det er aabenbart en frygtelig Kamp, der raser i hendes Hjærte. Men saa tager hun sig sammen. «Kom!» hvisker hun til mig og gaar uden for Døren. Jeg følger med. «Læg Sattel paa den brune», siger hun saa sagte, at jeg knapt kan høre det. «Indhent Hawrilo, og faa ham med tilbage, ellers skyder Severko ham paa Vejen, for det har han truet mig med at gjøre, naar Hawrilo igjen rider til Panowka!» — «Jeg skal gjøre det», svarer jeg. «Men hvorfor har han just truet dermed, naar Hawrilo rider til Panowka?» — «Jeg skal sige dig det, hvis du sværger mig til, at du alligevel vil gjøre det». — «Det sværger jeg dig til», svarer jeg. «Min stakkels Sjæl maa jo gjøre, hvad du vil have!» Hun brister i Graad. «Du gode Menneske!» stammer hun, og saa slaar hun Armene om min Hals. «De siger, at du er ond, og saa er du meget bedre end vi andre! Saa hør da — ja, ja! jeg er kommen til at holde mere af Hawrilo end af en Broder, han fangede mig med sine glatte Ord, jeg har drømt om at blive hans

Hustru! Endnu tør jeg — alle Helgener være lovede! — se dig og alle Mennesker lige i Øjnene, men mit Hjærte var hans. Men medens han sværger mig tusend Eder, søger han samtidig at vinde Parasia, Sognefogdens grimme Datter i Panowka, fordi hun er saa rig. Og derfor, sagde Severko til mig: «En ærlig Bejler vil jeg vige Pladsen for, men bliver den Skurk ved at drive sit falske Spil, hævner jeg dig og mig!» Og derfor, Matko, rid, om den brune saa skal styrte derved, og frels din Broder!» Alting løber rundt for mig, jeg tøver. «Du maa gjøre det!» siger hun bønlig. «Og kommer din Broder uskadt derfra, saa ved jeg, hvem der er det ædlest Menneske i Verden, og at det Menneske elsker mig højere, end jeg fortjener!» Men jeg — de Ord havde kunnet drive mig i Døden og Helvede

Der er ikke Tid til at sadle den brune, jeg river den ud af Stalden og sprænger af Sted i Uvejret. Nu har det ogsaa taget paa at storme, og Sneen flyger, saa man ikke kan se tre Skridt frem for sig. Dyret kjender Vejen, det er min Redning, jeg selv havde ikke kunnet finde den Jeg havde maaske knapt redet en Fjerdingsvej, da jeg pludselig, som om det kom langt borte fra, hører en Lyd, et Klageraab — eller et Skrig om Hjælp. Jeg lytter, men nu hører jeg ikke andet end den susende Nordenvind, der slaar imod mig og Dyret med forfærdelig Kraft. Sneen hvirvler omkring mig, hæmmer mit Aandedræt og gjør mig blind og døv. Den brune bliver sky og gjør omkring; det rystende og forskrækkede Dyr

lystrer mig ikke mere. Men saa hører jeg igjen dette Skrig, og denne Gang, da Stormen forstummer et Øjeblik ligesom for at trække Vejret, meget tydeligere, ligesom ganske tæt ved — og det er min Broders Stemme. Jeg samler al min Kraft, driver Hesten hen i den Retning, hvorfra Skriget kommer, og sætter over Grøften ind paa Marken. Lidt efter ser jeg Omridsene af en mørk Skikkelse dukke op af den hvide Taage; det er en Rytter, som sidder hjælpeløs og kryber sammen paa sin Hest, der drejer sig i en Kreds, som om den er gal — det er min Broder Hawrilo. «Matko!» raaber han jublende, «det er vel Fader, der har sendt dig ud efter mig?!» — «Kom», siger jeg, griber hans Hests Tømme og trækker den af Sted ved Siden ad mig til vi atter er ude paa Vejen. «Aa», siger han og trækker lettet Vejret, «saa nær var jeg altsaa ved Vejen; jeg troede, at den var, Gud ved, hvor langt borte! For jeg kom meget snart bort fra den, og da jeg saa vilde hjem, fo'r jeg vild. — «Du kan maaske takke Gud for, at du fo'r vild», sagde jeg, medens vi nu red hjemad ved Siden ad hinanden saa hurtig, som Stormen tillod det, og saa fortæller jeg, hvem der har sendt mig efter ham. Han hører tavs, som lamslaet af Skræk paa mig, af og til stønner han sagte, og da jeg har talt ud, begynder han at jamre over, at der bliver gjort ham saa skammelig Uret, han tænker ikke engang i Drømme paa Parasia, og han tænker ogsaa kun som en Broder paa Tiana; han ved jo, at hun har en ældre og værdigere Bejler

Saa langt lader jeg ham tale, men nu taber jeg Taalmodigheden. «Ti stille!» raaber jeg. «Det er Angst for Severko, der taler ud af dig! Jeg skal beskytte dig imod ham, hvis vi støder paa ham nu, men bliv mig fra Livet med dit nederdrægtige Hykleri!» Det giver et Sæt i ham, og han vover ikke at sige et Ord mere. Saaledes rider vi langsomt videre i Uvejret, han stadig trykkende sig tæt op til mig. Jeg ser allerede igjennem den graa Dæmring det mørke Kors rage op, som staar ved Indgangen til Solowince, knapt hundrede Skridt fra de første Huse. Men ved dette Kors ser jeg noget ligesom en menneskelig Skikkelse, der staar og støtter sig til det, eller er det kun Sneen, der har dynget sig sammen? Jo, se, — nu rører det sig under Korset — og nu ser jeg, at det er Severko; han har sin Pels paa, den er helt stiv af Sne — og jeg ser ham spænde Hanen paa sin Bøsse og tage Læderet bort, der skjærmer Laasen imod Fugtighed «Holdt!» skriger jeg og sprænger frem, medens min Broder hylende rykker sin Hest tilbage. Skuddet glimter og knalder — jeg mærker en stikkende Smerte i Armen «Din Slyngel!» raaber jeg og sprænger hen imod Severko, men han er allerede forsvunden i Taagen — han fortalte mig senere selv, at han kastede sig ned i Sneen faa Skridt derfra —, og da jeg atter kommer ud paa Vejen, ser jeg min Broder jage af Sted ad Landsbyen til Jeg rider efter ham; Smerten i min Arm bliver stærkere og stærkere, jeg føler noget varmt risle ned ad mig — Blodet

vælder ud af Saaret og farver min Trøje rød. Og jeg mærker, hvordan det sortner for mine Øjne; halv afmægtig klamrer jeg mig til Hestens Hals. Det trofaste Dyr bærer mig hjem til Huset, der glider jeg bevidstløs ned i Sneen».

Den gamle Mand havde fortalt dette i en dump og hastig Tone. Nu forstummede han, og først efter en Pavse tilføjede han med et dybt Suk: «Benet i Overarmen var til Dels knust; det var et temmelig svært Saar, og jeg havde Saarfeber i flere Dage. Det var en dejlig Tid»

Jeg saa' forbavset paa ham. «Hvad for en Tid?» spurgte jeg.

«Den Tid, da jeg havde Feber, Herre», svarede han og nikkede mørkt til yderligere Bekræftelse. «Det har i det hele taget, bortset fra min stakkede Lyksalighed i Horowka, senere været min Skæbne kun at være lykkelig, naar en Feberdrøm omtaagede mit Blik, saa at jeg ikke saa' Tingene, som de virkelig var. Og hvad den Tid angaar, da Badskæren trak Benstumperne ud af Armen paa mig og hver Dag voldte mig de frygteligste Smerter, saa maa jeg den Gang, efter hvad min Sygeplejer, vor gamle Karl Sofron, senere fortalte — det var den samme Karl, som i sin Tid kjørte mig til Horowka —, endogsaa have været det lykkeligste Menneske under Solen, for jeg talte ikke om andet end mit nær forestaaende Bryllup med Tiana; og om at nu, da jeg havde opfyldt hendes Ønske, vilde hun ogsaa holde sit Løfte til mig. Jeg takkede ogsaa tit rørt min Fader for

hans Velsignelse og bad Hawrilo om ogsaa for Fremtiden at være rigtig broderlig sindet imod mig. Saa-
dant noget Vaas kan et Menneske med «onde Øjne»
ganske vist kun tænke og tro, naar han ligger i
Vildelse Efterhaanden som jeg langsomt kom
mig, fik jeg ogsaa igjen det rigtige Syn paa Tingene.
Rigtignok kun lidt efter lidt, for en pludselig Op-
dagelse af, hvordan det stod til, havde jeg, svækket,
som jeg var, maaske ikke overlevet

Frem for alt overraskede Tianas Maade at være
paa mig. Hun kom nu og da, men altid sammen
med Moder; hendes Ansigt blussede, og hun slog
knap Øjnene op. «Hvordan har du det?» spurgte
hun somme Tider med skjælvende Stemme, men ellers
— ikke et eneste Ord, ikke et varmt Blik! I Be-
gyndelsen, da jeg endnu var hildet i den dejlige Drøm,
ansaa jeg det for jomfruelig Undseelse, men saa gik
det efterhaanden op for mig, at hun var dødelig for-
legen over det Ord, som den højeste Sjæleangst havde
aflokket hende. Ogsaa Moder var usikker og forlegen
nok. «Hvorfor har Hawrilo ikke været inde hos mig
endnu?» spurgte jeg en Gang. «Fordi —», svarede
Moder tøvende, «fordi Badskæren har forbudt det.
Sindsbevægelsen kunde gjøre dig Skade». — «Og
Fader?» — «Det har en anden Grund», svarede
hun. «Du ved, han er saa blød, han kan ikke taale
at se Saar» Hvor det lød underlig! — min
gode Moder kunde ikke komme ud af at lyve. «Men
han kommer ganske sikkert med det første».

En kort Samtale med min Sygeplejer gjorde mig

omsider fuldstændig mistroisk. «Hvordan gaar det med Severko?» spurgte jeg. «Han sidder vel i Fængsel?» Den gamle trak paa Skuldrene. «Nej, din Fader har ikke anklaget ham for Sognefogden! Han vilde gjøre det, men saa bad din Broder saa længe om Naade for Slynglen, at man besluttede at lade ham løbe uden Straf». — «Har Hawrilo bedt for ham?!» raabte jeg umaadelig forbavset. Jeg troede, at allerede hans Angst vilde drive ham til at se at faa dette Menneske gjort uskadeligt!» — «Uskadeligt?!» brummede den gamle. «Det er den Pjalt endda — han vover sig næppe her til Egnen for det første. Din kjære Broder mener maaske ogsaa, at den Fare er for lidet at regne i Sammenligning med den, det vilde udsætte ham for, om Severko kom i Fængsel og fortalte Sognefogden og dine Forældre allehaande». — «Hvad for noget?!» raabte jeg i den stærkeste Sindsbevægelse, idet jeg skjælvende rejste mig op i Sengen. «Skjul ingen Ting for mig, jeg beder dig saa mindelig derom». — «Og jeg», svarede den gamle Mand, idet han trykkede mig ned i Dynerne, «beder dig saa mindelig om nu at holde dig kjønt rolig, hvis du da ikke selv vil tage Livet af dig! Kommer Tid, kommer Raad! Naar du en Gang er bleven helt rask igjen, kan du selv skaffe dig meget bedre Besked om det alt sammen end en dum gammel Karl, som kun forstaar sig daarlig paa fine Historier!»

Naa, den Tid kom, da jeg fik Besked om disse «fine Historier», for saa vidt som man overhovedet

kan komme efter et snedigt Menneskes fejge, forsigtige Løgne Jeg væmmes endnu derved, og jeg har en Følelse, som om jeg rørte ved en Skruptudse — jeg vil fatte mig i Korthed. Min Broder fik lidt efter lidt uden at sige det rent ud, ved halve Andydninger, ved Blikke og ved den Tone, han talte i, min Fader til at tro, at jeg egentlig var Severkos medskyldige. Du synes maaske, at det ikke var muligt, da mit Saar jo talte tydelig nok? ! Naa — et snildt Hoved kan gjøre, hvad det skal være. Min Fader havde vel ogsaa knapt troet ham, hvis han havde fortalt ham den Røverhistorie med tørre Ord, men med Sukke og Blikke kan man udrette en hel Del. Det maatte jo ogsaa staa som en Gaade for mine Forældre, at jeg saadan havde skyndt mig af Sted efter min Broder; at Pigen havde faaet mig til det, fik de ikke at vide; hun tav; ellers havde hun jo maattet tale om Severkos Bejlen og om sin Kjærlighed til min Broder. Helt lykkedes det nu for Resten kun Uslingen over for min Fader, og denne var fuldt og fast overbevist om, at han skjulte sit Hus' Skjændsel, naar han lod Severko flygte; paa min Moder derimod virkede alt det, der blev hvisket hende i Ørene, kun for saa vidt, som hun ikke længere vidste, om hun skulde beundre mig for min ædle Daad eller foragte mig for min Slethed. Men Tiana fik det aldrig at vide. Den kjære Hawrilo forstod at holde sit Spil hemmeligt for hende; et Ord af hende havde jo gjort Ende paa det hele. Kun én Ting svor han atter og atter paa over for hende, til

hun troede det, at han ikke brød sig om Parasia, at han bitterlig havde fortrudt, hvad han havde gjort, og at han just af den Grund havde været paa Vejen hjemad, da jeg indhentede ham. Hun spurgte ogsaa en Gang mig derom, tilsyneladende ganske ligegyldig, og jeg svarede, hvad sandt var: «Ja, han var allerede paa Hjemvejen». Hun sagde mig en Gang senere, at det var de Ord af mig, der fik hende til at tage sin Beslutning, men der løj hun, hun løj for sig selv, for hun havde alligevel ikke kunnet handle anderledes.

Ja, hun kunde ikke handle anderledes — det er ikke noget, der senere er gaaet op for mig, jeg forstod det strax til Trods for den frygtelige Smerte, jeg følte, da hun sagde til mig: «Glem mig, Matko; jeg kan ikke blive din Hustru!» Det var en sex Ugers Tid efter, at jeg var bleven helt rask, og i Sammenligning med den kvalfulde Uvished, jeg hidtil havde gaaet i, var disse Ord i visse Maader en Befrielse. Hvad hun for øvrigt sagde, rørende Ord om sin evige Taknemlighed imod mig, og om hvor vred hun var paa sig selv, fordi hun maatte handle, som hun gjorde, alt det hørte jeg knapt. Jeg saa' hende blot hele Tiden ind i det yndige, taarevædede Ansigt og tænkte: «Du dømmer mig til Helved, Pige, men hvorfor skulde jeg være vred paa dig? Du er saa smuk, og jeg er saa styg!» Og hvad jeg tænkte, kom ogsaa en Gang over mine Læber. Hun saa' forskrækket paa mig og sagde hurtig: «Det er ikke det, Matko; maaske havde jeg alligevel kunnet holde af dig, naar jeg

blot» Hun tav. «Naar du ikke gruede for mig», sagde jeg; «ja, de onde Øjne» Og saa var hun grusom, men ogsaa ærlig nok til at tie. Først en Stund efter sagde hun: «Jeg holder jo ogsaa af en anden! Du gode Gud, jeg føler jo, at det egentlig er en Skam og Skjændsel, men jeg kan ikke tvinge mit Hjærte. Jeg elsker ham, om jeg saa skal gaa til Grunde derved!» — «Du gaar til Grunde derved! — Du gaar til Grunde derved!» sagde jeg, og saa vilde jeg gaa, men hun kastede sig ned for mine Fødder og bad og tryglede mig om ikke at gaa fra hende i Vrede. Men jeg stødte hende fra mig og styrtede ud jeg Daare! jeg Daare! — den Gang havde hun jo ikke fortjent min Foragt, den Gang var hun ærlig imod mig; foragtelig blev hun først, da hun talte i en anden Tone

Hvad jeg egentlig tog mig for i de første to Dage, kan jeg ikke sige; rimeligvis drev jeg om i Landsbyens Omegn uden Maal og Med. Og mine Tanker — synderlig langt fra at blive vanvittig var jeg ikke. Men man mister des værre ikke saa let Forstanden og med den Bevidstheden om sin Kval, og jeg blev da ogsaa taalelig fornuftig igjen, efter at min værste Smerte havde udraset. Jeg indsaa, at det oversteg et Menneskes Kræfter at blive i Landsbyen efter dette, og gik derfor til min Fader og meddelte ham min Beslutning. Han havde naturligvis intet at indvende, og da jeg til sidst foreslog, at han blot skulde udbetale mig en Del af min Arv og sikre mig Resten skriftlig, gik han ind derpaa og

kjørte henrykt til Byen med mig, for at vi kunde faa vor Aftale skrevet op af Kejserens Skrivere. De andre var ogsaa vel fornøjede dermed, maaske med Undtagelse af min Moder Hun græd meget, og de Taarer var ægte Saadan staar hun for mig endnu den Dag i Dag, thi det var sidste Gang, jeg saa' hende

Inden jeg steg til Vogns, tog jeg ogsaa Afsked med min Broder Hawrilo. Han havde gjemt sig for mig, men den gamle Sofron røbede mig den Krog i Laden, hvor han var krøben i Skjul, og jeg trak ham frem rystende over hele Kroppen. «Hør», sagde jeg, «alt, hvad der er sket, vil jeg ikke spille et Ord paa. Men nu er der Fremtiden! Tiana bliver her i Huset. Hun er en smuk Pige og elsker dig, men hun er des værre ogsaa et fattigt, forældreløst Barn, som du ikke har Lyst til at gifte dig med. Ve dig, i Fald du bærer dig ad som en Skurk over for hende! Om jeg saa var ved Verdens Ende, jeg kom igjen — og du ved, at jeg skyder godt, bedre end Severko!»

Jeg blev borte i fire Aar; der er ikke stort at fortælle om den Tid, den staar for min Erindring som en eneste Graavejrsdag. Snart tog jeg Tjeneste som Karl og arbejdede som et fortvivlet Menneske blot for at kunne glemme min Sorg og sove om Natten; snart sløsede jeg Maaneder igjennem min Arv bort i slet Selskab, Gylden efter Gylden. Ingen af Delene gjorde mig lettere om Hjærtet. Jeg prøvede alt, ikke blot Arbejde og Fornøjelser, jeg

slog mig endogsaa paa Fromhed: i tre Maaneder var jeg Lægbroder i et Basilianerkloster, arbejdede, fastede og bad, men lærte alligevel ikke at glemme! Ak ja, Herre — det er kun i Æventyret, Glemselens Urt voxer; paa Jorden søger man den forgjæves!»

«Men den Indbildning, der havde pint Jer, den slap I dog vel fri for?» vovede jeg at spørge.

«Nej», svarede han mørkt. «Og da først gik det rigtig op for mig, at det ikke var nogen Indbildning. Hvorfor gøs de fremmede Mennesker tilbage for mig? de vidste jo ikke noget om, hvad Folk i min Fødeby sagde om mig, og de saa' mig jo første Gang i deres Liv. Hvorfor dukkede det Rygte atter og atter op af sig selv? Hvorfor faldt det mig saa svært at faa en Tjeneste? Hvorfor lod man mig, naar det var lykkedes mig at faa en Plads, gjerne fare efter en lille Tids Forløb? Mon fordi jeg ikke var dygtig til min Gjerning? Jeg var en af de dygtigste, Herre! Og hvorfor skyede alle mig, naar de ikke ligefrem var nødte til at have med mig at gjøre? Selv naar jeg var oplagt til Svir og Sværm og trakterede, var det kun de værste, der satte sig hen ved mit Bord. Hvorfor? Fordi den onde Aand lyste mig ud af Øjnene».

«Nej, Ulykken var det», svarede jeg, «og Ensomheden og Forbitrelsen! Har I ikke bedre Beviser, saa»

«Det har jeg!» vedblev han. «Det hændte to Gange, at der kom Brand paa Kornet paa Marker, som jeg havde saaet — for ikke at tale om ringere

Ulykker. Men det uhyggeligste var, at jeg blot behøvede at tænke i Vrede og Forbitrelse paa en eller anden, saa hændte der ham virkelig en Ulykke! Saadan træffer jeg en Gang paa Landevejen en Haandværkssvend, slaar Følge med ham og trakterer ham i Værtshuset, og da Mennesket har spist sig mæt og drukket saa meget, han vil, flytter han sig bort fra mig og raaber haanlig: «Nu har jeg faaet nok af dit Fjæs!» Jeg ser paa ham og hæver Haanden rystende af Raseri, men inden jeg faar slaaet til, tager han sig til Hjertet og styrter om med et dumpt Skrig, og nogle Minutter efter er han død!»

«Et Hjærteslag!» sagde jeg. «Men jeg vil ikke sige Jer imod, det vilde jo dog ikke nytte noget Hvorfor vendte I saa dog til sidst tilbage til Solowince?»

Det varede længe, før han svarede. — Omsider begyndte han igjen:

«Det var i det fjerde Aar efter, at jeg havde gjort mig hjemløs, og jeg tjente just som Karl hos en rumænsk Bonde i en Landsby ved Suczawa. Saa en Søndag var der stor Lystighed, og alle Omegnens Folk var strømmede sammen, men jeg blev hjemme. Som jeg nu sidder alene paa mit Kammer og grubler, hører jeg pludselig en raabe mit Navn; jeg farer op, og hvem staar uden for mit Vindue? — Severko! Jeg griber uvilkaarlig efter Hakken i Krogen, men han siger sindig: «Lad det fare, Matko! du fik kun liden Tak, fordi du i sin Tid tog min Kugle i

din Krop, og endnu mindre Grund er der til, at der skal være Fjendskab imellem os for den Sags Skyld. Jeg fik tilfældigvis at vide, at du er her, din Husbond sagde nemlig: «Jeg har for Tiden en Podolier i Huset, som, efter hvad Folk mumler om, skal have onde Øjne». Saa gættede jeg strax paa dig, og jeg er glad over, at jeg har truffet dig. Jeg har for nylig været i din Hjemstavn og har forskellige Ting at fortælle dig, baade ondt og godt. Det gode er, at din Broder nu alligevel tager den grimme Parasia fra Panowka, saa nu faar du dog maaske din Arvepart, som du ellers kunde skyde en hvid Pind efter. Men det onde er, at Tiana nu for hans Skyld er til Spot for Landsbyen Hvorfor sætter du saadant et frygteligt Ansigt op?» tilføjede han. Og sandelig, Herre, udtrykte mit Ansigt, hvad mit Hjærte følte, saa kan det ikke have taget sig hyggelig ud i det Øjeblik. «Gaa!» sagde jeg, og dette Menneske, som ellers ikke var bange for noget i Verden, veg tilbage og gik sin Vej. Men jeg kastede mig ned paa Gulvet og blev liggende der, til jeg hørte mine Husfæller komme hjem fra Gildet, og deres Stemmer skræmmede mig op. Saa rejste jeg mig, gik hen til min Husbond og bad om Lov til at rejse strax. Der var fuldt op af Arbejde, men han gav mig alligevel uden Tøven den begjærede Tilladelse og trak Vejret lettere, da jeg gik. Jeg lod mine Sager blive staaende, kun min Bøsse tog jeg med. Saaledes gav jeg mig midt om Natten paa Vej for at tage min Hævn.

Det var i Sommerens Tid, paa Markerne bølgede det modne Korn, og i Haverne blomstrede Roserne. Der var lutter Velsignelse og Lys, hvor jeg gik, kun i mit Hjærte var der gruelig Nat. Jeg vandrede saadan en halv Dag, men saa faldt det mig ind: «Hvert Minut jeg lader den Skurk leve, er en Synd!» og saa lejede jeg en Hest og red nord paa, Mil efter Mil, saa raskt, som det stakkels Dyr kunde løbe. Den tredje Dag — det var en Søndag — i Skumringen styrtede den med mig paa Vejen ved de første Huse i Panowka. Jeg lod den ligge, min Vadsæk lod jeg ogsaa blive, hvor den var, jeg tog kun Bøssen med og gik ad Solowince til»

Han brød af. «Var det et Tilfælde?» mumlede han, «eller var det Guds Vilje? Jeg har grublet der over hele mit Liv uden at komme paa det rene dermed»

«Hvilket?» spurgte jeg. «Mødte I Eders Broder?»

Han rystede paa Hovedet. «Nej, Herre, det gik anderledes, det føjede sig sælsomt og gyselig Jeg vandrer af Sted i Mørket, trækkende Vejret tungt — jeg gaar saa hurtig, som mine Ben kan bære mig. Maanen er staaet op, og Støvet paa Stien, der snor sig imellem Markerne forbi «Starost-Dammen» ad Solowince til, glimter i dens Skjær. Starost-Dammen er en mørk og dyb Sø, som har sit Navn af, at Folk fortæller, at en Starost blev druknet her af sin utro Kone og hendes Kjæreste. Sagnet fortæller ogsaa, at Morderskens Gjenfærd tit om

Natten sidder ved Bredden og græder og forbander sin Ugjerning. Men det tænkte jeg sandelig ikke paa, Herre, ikke et Øjeblik, kun én Tanke fyldte min Hjerne: «Hvor skal du først søge efter Hawrilo?» Men som jeg nu saadan skynder mig hen ad Dammen til, hører jeg pludselig en Stønnen, og da jeg ser op — almægtige Gud! ikke tyve Skridt fra mig, lige ved Bredden af den mørke, stille Sø, staar Starostens Kone Jeg staar som groet fast og stirrer paa Synet: en lys Skikkelse, Haaret opløst, Hænderne for Ansigtet. «Det er umuligt!» tænker jeg, «det er en jordisk Kvinde». Men saa tænker jeg igjen: «Hvad skulde en Kvinde her paa dette uhyggelige Sted, hvor man selv om Dagen kun nødig kommer?!» Hun rører sig ikke, hun bliver mig ikke va'r, kun hendes Stønnen hører jeg, og mit Hjærte standser af Rædsel derved. «Hun er fordømt for et Mords Skyld», tænker jeg, «og det er et Mord, du har for! Maaske har Gud ladet hende dukke op just i denne Stund for at advare dig — det er maaske din døde Moders Forbøn, der har faaet ham til det» Men saa igjen: «Fremad! Han skal dø! Hvad har du mere med Gud og alle gode Aander at gjøre? Fremad!» Og alt dette farer næsten samtidig igjennem Hovedet paa mig, i ét Aandedræt, hundrede Gange saa hurtig, som jeg kan fortælle det

Det er, som om der hænger Blylodder ved mine Fødder, jeg maa samle al min Kraft for at gaa videre en to, tre Skridt, saa faar Rædselen

Overtaget over mig, og jeg staar igjen stille
 Men hun — hun har allerede hørt Lyden af mine
 Skridt, lader Hænderne synke, ser hen paa mig,
 og der lyder et svagt Skrig fra hendes Læber
 Nu ser jeg i Maanens blege Skjær et hvidt Ansigt,
 og at det flagrende Haar er gyldent, og jeg ser hende
 uvilkaarlig trække det opløste Klædebon sammen over
 Brystet. «En fortvivlet!» tænker jeg, «maaske en
 vanvittig — hvad kommer det dig ved?! Fremad!»
 Jeg gaar atter nogle Skridt hen imod hende. Men
 hun — o, Herre, hvor jeg blev til Mode
 «Matko!» skriger hun og stirrer forfærdet paa mig,
 og nu kjender jeg hendes Ansigt. «Matko!» gjen-
 tager hun, saa det skingrer, og idet jeg styrter hen
 imod hende, springer hun i Dammen.

Et Øjeblik efter staar jeg ved Dammens Bred,
 men der er ikke Spor af Tiana at se mere; jeg ser
 i Maanens usikre Skjær kun Vandets svage Krusning.
 Saa kaster jeg Bøssen fra mig og springer ud. Jeg
 svømmer langs med Bredden; det mørke Vand skvulper
 koldt omkring mine hede Lemmer, saa at Blodet
 suser vildt for mine Øren, og mine Kræfter slipper
 op og idet jeg saadan kløver Vandet, tænker jeg:
 «Herre, min Gud, lad mig redde hende, og tag mit
 Liv i Steden!» og saa atter: «Dø! O, hvor det
 vilde være dejligt! Du Daare, hvorfor rører du
 Arme og Ben?! Lad dig synke — nedad —
 nedad!» Aa, Herre, hvad tænker man ikke i saadant
 et Minut

Jeg mærker allerede, at mine Lemmer bliver tungere og tungere, og at mine gennemvaaede Klæder trækker mig ned, da dukker der langt fra mig, næsten midt ude i Dammen, noget lyst op . . . en Haand og det gyldne Haar . . . Det giver mig ny Kræfter, lidt efter er jeg ved Siden af hende, faar fat i den bevidstløse Pige og svømmer ind til Bredden med hende . . .

Jeg ved endnu paa en Prik, hvad jeg tænkte, medens jeg laa paa Knæ ved Siden af hende og gned hendes Haandled og søgte at varme hendes Hænder i mine. Der var intet Nag i mig mere, ingen Afsky for den Skjændsel, hun havde bedækket sig med, selv Kjærligheden forstummede, og kun Medlidenhed fyldte mit Hjærte — en stor, varm Medlidenhed . . . «Du gode Gud hisset», bad jeg i mit Hjærte, «du har aldrig været mild imod mig, vær det nu — nu! Husk paa, hvad der er overgaaet mig, og hvad der er overgaaet denne Kvinde — vi er jo ogsaa dine Børn — lad hende ikke omkomme saa ynkelig!» Og Gud forbarmede sig over mig — det troede jeg den Gang — senere har jeg lært at tænke anderledes om den Styrelse . . . Naa, lige meget, medens jeg saaledes sad hjælpeløs ved Siden af den bevidstløse Pige, kom to Mænd gaaende ad Stien fra Solowince. De vilde rundt om Dammen paa Afstand og tog Flugten, da de langt borte fra fik Øje paa os, men da jeg raabte om Hjælp, kom de dog hen til os, og det var to brave Mennesker, som kjendte baade mig og Pigen, et Par Spillemænd fra Panowka med deres

Violin og Cymbel paa Ryggen. «Alle Helgener!» raabte de, «Matko er kommen igjen . . . Aa, den stakkels Pige! Sig ingen Ting, vi forstaar det hele! Hun har jo sagt, at hun tog Livet af sig den Dag, Parasia holdt sit Indtog i Hawrilos Hus som hans Hustru, og hun har holdt Ord. De har jo haft Bryllup i Dag — det er vel derfor, du kommer hjem?» — «Nej!» skreg jeg, og atter blev jeg greben og rystet af vildt Raseri imod den Skurk. «I Dag, siger I?» — «Ja vel, i Dag», sagde de. «Brylluppet stod i Formiddags her i Landsbyen, og saa var der stort Gjæstebud i Sognefogdens Hus, og saa fulgte hele Forsamlingen Bruden til Solowince, og nu er de saa drukne der ovre, at ingen nogen Sinde har set Mage. Men vi brød op, fordi ingen hørte paa Musiken mere». De var meget hjælpsomme; den ældste af dem, Basilko, han med Violinen, bøjede sig ned over Pigen og sagde lidt efter: «Hun staar til at redde endnu; hun trækker Vejret endnu, om end meget svagt». Vi tog hende op og bar hende hen i hans Hus i Panowka. Hans Kone begyndte strax medlidende at tage sig af den bevidstløse Pige, og den gamle Præst, der var sine Sognebørns Doktor, blev hentet.

Men jeg sad imidlertid alene paa Bænken uden for Spillemandens Hus. Nu og da lyttede jeg efter, om der ikke kom Bud der inde fra, men uafbrudt lyttede jeg til de forvirrede Stemmer, der raabte og kæmpede i mit Hjærte. «Hvad kommer det dig ved, om hun lever eller dør, for dig er hun død . . . Du

har kun én Ting at gjøre endnu her paa Jorden, at dræbe Hawrilo Morgen!» Men saa hviskede en anden Stemme: «Forbarm dig over hende, staa hende bi — Du har jo en Gang elsket hende saa højt! . . . Og du elsker hende jo endnu!» hviskede det videre; «og naar I begge to kunde glemme, hvad der er sket . . .» «Aldrig!» skreg det i mig. «Aldrig — i alt Fald ikke, saa længe den Skurk lever. Naar han var død, naar han ikke kunde smile, saa snart han fik det at vide . . . Han maa dø! Om han saa havde tusend Liv, jeg maatte tage dem alle sammen!» «Og hvad saa?» hviskede atter den blidere Stemme. «Saa finder Tiana for anden Gang ned til Dammen, og du dør i Galgen. Du tænker ikke paa dig selv! Vel, saa tænk paa hende — har Du trukket hende op af Vandet, for at hun skal omkomme i Mudderet?» Og atter begyndte den Følelse at faa Magt over mig, som havde fyldt mig, da jeg laa paa Knæ ved Siden ad hende nede ved Dammen, den dybeste, varmeste Medlidenhed og ikke blot med hende, men ogsaa med mig selv . . . Hvormed havde vi forskyldt, at dette kom over os? Og maaske var det hans Vilje hisset, at de to ulykkelige skulde føres sammen, maaske havde han just derfor ført mig til Dammen netop i den Stund . . .

I den Stemning traf Hans Velærværdighed mig, da han ved Daggry forlod Huset. «Hun lever», sagde han, «og naar hun vaagner op af den dybe Søvn, hun er falden i, er hun karsk paa Legemet. Men hendes Sjæl . . .» Han sukkede dybt og saa'

medlidende paa mig. «Matko!» sagde han, «jeg kjender din Historie — hvis du vilde prøve paa at være en Broder for den ulykkelige Pige . . . Tro mig, hun er en bedre Skæbne værd; hun sagde nylig til mig: «Jeg havde ikke turdet gjøre det, hvis jeg havde dræbt ét Liv til foruden mit eget». En Kvinde, der taler saadan, fortjener, at man kommer hende til Hjælp!» — «Jeg vil», stammede jeg, og Taarerne strømmede ned ad mine Kinder, «jeg vil!» En Broder! — Det kom over mig som en Aabenbaring — det var det rette! Og endnu samme Dag gjorde jeg alt, hvad jeg kunde, for at sætte den Beslutning i Værk. Jeg gik ind til Tiana: «Jeg forlanger ikke andet af dig, end at du skal leve og tage imod min Hjælp. Vi vil drage langt bort her fra til fremmede Mennesker, købe os en lille Ejendom og leve sammen som Søskende, til der maaske kommer en brav Mand, som begjærer dig til Hustru, og som du har Sind til at ægte. Vil Du følge med mig?» Det varede længe, før hun kunde svare for Hulken. Saa begyndte hun at besværges mig, at jeg skulde overlade hende til hendes Skæbne, hun fortjente ikke at aande i min Nærhed. Men omsider, da Hans Velærværdighed kom til, sagde hun: «Saa vil jeg være din Tjenestekvinde, Matko, og søge at gjengjælde det ædlestes Menneske paa Jorden, hvad han har gjort imod mig i Gaar og i Dag!»

Efter at jeg havde talt med Præsten om min Plan, der gik ud paa, at vi skulde bosætte os langt borte i det vestlige Galizien, gik jeg om Morgenens til

Solowince for at kræve min Arv. Da jeg kom i Nærheden af Dammen, maatte jeg opbyde al min Kraft for ikke at bøje af fra Stien. Men idet jeg nu gik tæt forbi Vandet, fik jeg Øje paa noget, som jeg den Gang betragtede som et Tegn fra Gud. Du ved, at jeg i hint forfærdelige Øjeblik havde kastet min Bøsse fra mig uden at ænse, hvor den blev af. Nu blev jeg staaende og saa' efter den. Men forgjæves! Jeg tænkte allerede, at en eller anden uredelig Finder havde taget den, da jeg saa' noget blinke dybt nede under det stille Vandspejl. Det var Bøsseløbet, som blinkede i Solskinnet — den sad fast i Bunden af Søen paa et Sted, hvor ingen kunde tage den. Det gjorde mig blød om Hjærtet, og jeg tænkte: «Gud har selv villet, at dette Vaaben aldrig skal bruges til nogen Udaad — ham bøjer jeg mig for — hans Vilje være priset!» I den Stemning gik jeg videre ad min Fødeby til. Det var min fulde og faste Beslutning at tvinge min Forbitrelse og i Fred at kræve min Ret. Det vilde jeg gjøre for hans Skyld hisset og for min døde Moders Skyld. Ogsaa det lykkedes. Min Broder saa' jeg ingen Ting til, kun hans unge Hustru kom mig i Møde rystende af Angst, endnu grønnere og grimmere end sædvanlig. «Den Usling!» tænkte jeg ved mig selv, «at blive elsket af en Kvinde som Tiana, og saa gifte sig med saadan en ynkelig Skabning for Penges Skyld! — sandelig, i Grunden har du straffet dig selv haardt nok!» Hun førte mig ind til min Fader; han var ogsaa bleg og rystede; han var aabenbart bange

for, at jeg skulde gjøre ham Bebrejdelser paa Tianas Vegne, og trak Vejret lettere, da jeg blot krævede Afregning.

Det var snart afgjort ogsaa for den forældreløse Piges Vedkommende. Han hentede nogle af de Penge, Parasia havde bragt med i Huset, og udbetalte mig til Hvid og Skilling, hvad vi begge to havde Krav paa. Da jeg stak Pengene til mig, og Sognefogden og Landsbyskriveren blev kaldt ind for at være Vidner til, at jeg havde faaet min Arv, følte han formodentlig Trang til at retfærdiggjøre sig over for dem, eller der rørte sig noget i hans Hjærte — lige meget — «Matko», sagde han bevæget, «vil du ikke give mig et godt Ord til Afsked? — Jeg har fejlet imod dig og Pigen, men ikke saa slemt, som du tror; og betænk, at du heller ikke er uden Skyld. Det var alt sammen blevet anderledes, hvis du havde lagt dig de gode Ord paa Sinde, som jeg sagde dig for ni Aar siden, da du kom hjem fra Horowka!» Det faldt mig svært at svare ham. Omsider sagde jeg: «Jeg vil ikke skilles fra dig i Vrede. Men mind mig ikke om, hvordan alt kunde og burde have føjet sig! Lad os ikke røre ved den Sag. Lev vel, Fader!» Jeg rakte ham Haanden, og han tog den. Det var sidste Gang, vi taltes ved. Han døde allerede to Maaneder efter, næsten akkurat et Aar efter Moder, hurtig og smertefrit — han var til det sidste en af de lykkelige her paa Jorden. Vort Regnskab har vi gjort op med hinanden, for saa vidt det lod sig gjøre op, Resten maa han afgjøre med en højere

Dommer . . . Fred være med ham, Fred være med min Fader!»

Han sagde de sidste Ord uden Rørelse, alvorlig og højt. Hans Stemme begyndte først at blive usikker, da han gik videre:

«Og nu, Herre, nu maa jeg fortælle, hvordan det blev imellem mig og Tiana. Allerede næste Morgen brød vi op fra Panowka, skjønt hun endnu var meget svag, men hvert Aandedræt i vort Hjemsteds Luft var en Kval for os begge. Vi vilde som sagt langt bort, hinsides Lemberg, der vilde vi et eller andet Sted købe os en lille Ejendom og leve som Broder og Søster. Naa, der blev ikke noget hverken af det ene eller det andet. Da vi kom til den nærmeste lille By — Czortkow hedder den —, traf vi sammen med en fattig Familie fra Panowka, som havde villet bosætte sig ved Tarnow og nu bitterlig fortrød det og vilde hjem igjen. De fortalte os saa slemme Ting om Jordens Ufrugtbarhed og om det fredløse Liv blandt Mazurerne, at vi besluttede at drage syd paa til den Egn, jeg fra mine Vandreaar kjendte bedst, nemlig Bukowina. Det andet Forsæt kunde vi heller ikke føre igjennem — sex Uger efter viede en Præst mig og Tiana . . .

Det havde været en underlig Vandring i de første Dage. Jeg havde lejet en Hest til vor Bagage og til Pigen, som endnu var for svag til at kunne gaa, og jeg gik saa ved Siden ad hende og holdt Tømmerne. Naar vi kom til et Værtshus, overlod jeg hende til Værtindens Varetægt, og paa Vejen sluttede vi os,

hvor lidt det end i og for sig huede os begge, helst til andre rejsende, blot for ikke at være nødte til at være alene med hinanden. For saa var vi tunge om Hjærterne og ængstelige til Mode; selv det ligegyldigste Ord kostede det os Anstrængelse at faa over Læberne, og det lød, som der var mere i det, end der i Virkeligheden var. Jeg rystede, naar hendes Kjole strejfede mig, og naar jeg saa' paa hende, blev jeg blussende rød. Saadan vandrede vi omkring i Landet i to Uger, alt efter som vi fik Nys om, at der et eller andet Sted var en lille Ejendom til fals. Men en, der passede for os, fandt vi ikke, og det forøgede baade det pinlige i vor Stilling og vor Forlegenhed, at Folk alle Vegne, hvor vi kom, ansaa os for et ungt Ægtepar, og naar vi nægtede det, forbavset rystede paa Hovederne. Saadan kom vi ogsaa til Egnen omkring Kotzman. Jeg ved ikke, Herre, om du nogen Sinde har været der; det er et Lavland med en Mængde Damme; frugtbart Agerland og gold Hede-vexler; den, der er født i Podolien, kan godt tro, at han er kommen til sin Hjemstavn. Det rørte os stakkels ensomme Flygtninge, og vi besluttede at slaa os ned her, i Fald det paa nogen Maade lod sig gjøre. En Kromand gjorde os opmærksom paa en lille Ejendom i Landsbyen Rudkowce, og saa tog vi der hen.

Det var en varm Dag, Solen brændte paa Sletten, kun fra Syd kom der nu og da et Vindpust, som hvirvlede Støvet op fra Vejen. Efter knapt tre Timers Vandring var vi saa udmattede, at vi besluttede at

holde Rast. Der var intet Værtshus at øjne, men der stod nogle skyggefulde Linde omkring en Brønd ved Siden ad hvilken der var rejst et rødmalet Trækors. Her standsede vi, forfriskede os med det kølige Vand og spiste vort Brød. Tiana sad paa Stentrinet ved Brønden, og jeg stod ved Siden ad Hestene; vi talte ikke sammen og saa' ikke paa hinanden. Medens vi saaledes hvilede os der i dump Tavshed, kom der nogle Fragtmænd forbi; det var «Chumaker», Mænd fra Ukraine, som kjørte Salt til Grænsen. Det er i Reglen kaade Mennesker, som just ikke forstaar sig paa fin Skjæmt, og disse var ikke Undtagelser fra Regelen. «Har I været oppe at skjændes?» raabte en af dem til os. «Se blot, hvor de to Ægtefolk muler!» — «Sikken et Indfald!» sagde en anden. «De er ikke gifte! En Due gifter sig ikke med en Ugle!» De andre lo, men jeg vendte mig bort, og det kostede mig overmenneskelig Anstrængelse at holde mig rolig. Jeg havde kunnet kaste mig over Spotteren og slaa ham til Jorden, jeg havde kunnet skriges af Smerte som et saaret Dyr! . . . Aldrig, aldrig før havde Bevidstheden om min Grimhed pint mig saa frygtelig og ydmyget mig saa dybt . . .

Hvad Ansigt Tiana satte op dertil, ved jeg ikke, jeg saa' ikke paa hende . . . Men som jeg staar saadan, Herre, og føler mig som det ulykkeligste Menneske paa Jorden, lægger hun pludselig sin lille Haand paa min Skulder. Og da jeg ser op, ser jeg Taarerne vælde ud af hendes Øjne og ned ad hendes blussende Kinder. «Matko», siger hun hulkende, «du kjære,

gode Matko, græm dig ikke — det er jo ikke sandt!
 . . .» Jeg stirrer maalløs paa hende og maa støtte
 mig fastere til Dyret, for jeg mærker, at Knæene
 vakler under mig. «Hvad?» stammer jeg endelig.
 «Hvad er ikke sandt?» — «At du er grim!» siger
 hun grædende. «Jeg har ogsaa en Gang troet det,
 men nu ved jeg bedre Besked . . . Naar en har saa
 smukt et Hjærte, ses det paa ham». — «Paa Øjnene?»
 raaber jeg fortvivlet. «Jeg har jo «onde Øjne»!»
 — «Nej», siger hun hurtig, idet hun bønlig hæver
 de foldede Hænder imod mig. «Pin ikke dig selv
 med den Tanke, Matko, det var jo alt sammen Løgn
 og Bagvaskelse og Menneskenes Dumhed. Tænk paa,
 hvad Babusia i sin Tid sagde til dig . . . Matko,
 tro det ikke!» — «Og du», raaber jeg aandeløs,
 «tror du det ikke længere? Gruer du ikke længere
 for mig?» — «Nej . . . nej!» Saa trækker jeg
 hende ind til mig og kysser hende. Men kun et Øje-
 blik holder jeg hende i mine Arme, saa træder jeg
 tilbage. «Tiana», siger jeg, «betænk dig vel! Vil
 du være min Hustru?» — «Din Tjenestekvinde!»
 siger hun hulkende, idet hun kaster sig ned for mine
 Fødder. «Jeg fortjener ikke mere at blive din
 Hustru! . . . Nej, det var ikke min Mening. Jeg
 vil blot bo i dit Hus og arbejde for dig og din
 Hustru . . . du skal vælge dig en anden, som er dig
 værdig». — «Det vil altsaa sige», raabte jeg, «at
 du forkaster mig som Bejler?!» — «Matko!» siger
 hun hulkende, «hav dog Barmhjærtighed med mig —
 luk dog dine Øjne op og se, hvordan det staar til

med mit Hjærte! . . . Det vilde jo være den højeste Lykke for mig, men jeg har ikke fortjent det og tør derfor ikke tro paa, at det endnu skal times mig her paa Jorden!» Saa løfter jeg hende op og spørger igjen: «Du gruer altsaa ikke mere for mig? Og sværger du mig til, at du vil være mig en tro og kjærlig Hustru?» — «Det sværger jeg!» svarer hun højtidelig. «Du bedrager mig ikke? — og du bedrager ikke dig selv?» — «Nej, det sværger jeg dig til!» siger hun igjen. «Hvad maatte jeg ikke være for en Usling, om jeg løj i en Stund som denne!» Saa drager jeg hende atter mig til og kysser hende paa Panden. «Nu er du min trolovede», siger jeg, «og i nærmeste Landsby slaar vi os til Ro og lader os vie saa hurtig, som Formaliteterne tilsteder. Og fra denne Stund af véd jeg kun den ene Ting, at du elsker mig; alt andet, alt, hvad der hører Fortiden til, har jeg glemt . . .»

Saadan blev jeg forlovet med Tiana, og som sagt, allerede fire Uger efter stod Brylluppet i Rudkowce, hvor jeg købte den lille Ejendom. Huset stod tomt, jeg flyttede alene der ind, og Tiana boede hos Klokkerens, til jeg kunde hjemføre hende som min Hustru . . .

Maaske, Herre, maaske bildte jeg mig ikke blot ind i de første Maaneder af mit Ægteskab, at jeg var lykkelig, maaske var jeg det virkelig — det kan være, at min Kone den Gang virkelig holdt af mig, det vil sige, for saa vidt som varm Taknemmelighed kan erstatte Kjærlighed . . . Men det varede ikke

længe, og jeg blev saa ulykkelig som nogen Sinde før, ja min Skæbne blev endnu sortere . . . Jeg har tidligere, naar jeg tænkte derpaa, bitterlig anklaget Menneskene og givet dem Skylden for min Ulykke. Det gjør jeg ikke mere, jeg indser, at alt kom, som det maatte komme.

Du ved, i hvor høj Grad Folk i en Landsby holder sammen, og at de ikke gjærne ser, at en fremmed slaar sig ned imellem dem. Mine Naboer i Rudkowce kunde ikke forbyde mig at kjøbe min Gaard, men venskabelig havde de ikke taget imod mig, om jeg saa havde været det venligste og gladeste Menneske, og nu var jeg — just jeg, Mennesket med de «onde Øjne». Ja, jeg havde virkelig allerede den Gang den frygtelige Evne — ryst ikke paa Hovedet igjen, Herre — jeg blev virkelig Anledning til megen Fortræd, og Folk kom ogsaa snart efter, hvordan det hang sammen, og forbandede mig, fordi jeg havde bosat mig iblandt dem, og forulempede mig paa alle Maader, for saa vidt som de kunde gjøre det ustraffet . . .

Jeg vil ikke tale om al den Fortræd, de gjorde mig, det er desuden Smaating, slet ingen Ting i Sammenligning med det frygtelige, der samtidig kom over mig — jeg mener mit Forhold til min Kone. Jeg vil ikke lyve, hun gjorde sig i Førstningen ærlig Umage for at afvende den truende Ulykke. Naar jeg kom hjem, opbragt over al den Nederdrægtighed, man havde øvet imod mig, eller forfærdet over en eller anden Kjendsgjerning, som paa ny stadfæstede

min Tro paa, at han der oppe havde lagt den rædselsfulde Evne paa mig, saa søgte hun at trøste mig og at tage Naget og Rædselen bort fra min Sjæl. «Husk dog paa, hvad Babusia sagde!» sagde hun atter og atter ligesom i sin Tid i Solowince og den Gang ved det røde Kors ved Vejen. «Slaa de Tanker af Hovedet, vær ikke saa mørk og sky over for Folk, saa bliver de nok efterhaanden anderledes imod dig!» Det hjalp ikke, skjønt jeg ogsaa i Begyndelsen gjorde mig Umag — men rigtignok ikke senere, da jeg klart skjønnede min Skæbne Og den blev end-ogsaa mægtigere og mægtigere!»

Den gamle Mands Stemme blev hviskende, han bøjede sig ned over mig, som om han vilde betro mig en Hemmelighed, og det uhyggelige Glimt, der nu og da funkede i hans Øjne, blev stærkere, end jeg før havde set det.

«Ikke blot mit Blik, ogsaa mine Ord bragte kun Fortræd. Blot et Menneske hørte min Røst, saa timedes der ham en Ulykke. Tror du heller ikke det?»

Jeg svarede ikke, og det ulyksalige Menneske biede ikke paa Svar.

«Naa», vedblev han, «mit Forhold til Landsbyen blev altsaa værre og værre, og ogsaa Kløften imellem min Kone og mig blev større og større. I Førstningen var jeg blot bange for, at hun igjen skulde komme til at grue for mig, saa bildte jeg mig ind, at hun virkelig gjorde det, og omsider kom Rædselen virkelig over hende, og hun fo'r sammen,

naar jeg traadte ind i Stuen, hun fo'r sammen, naar jeg tog hendes Haand, ja, da hun mærkede min nye Ulykke, gøs det i hende, hver Gang jeg talte til hende. Jeg siger det ikke for at anklage hende, det kunde ikke være anderledes. Jeg maa endogsaa til hendes Undskyldning sige, at hun havde det haardt. I en fremmed Landsby at være gift med en Mand, som alle skyede, medens Bedriften til Trods for al den Umage, jeg gjorde mig, stadig gik tilbage, fordi de andre hængte sig og fortrængte mig, og saa, hvad der var det værste af det hele, den Følelse, hun i sit Hjærte nærede imod sin Mand — ogsaa hendes Liv maa have været kvalfuldt nok . . .

To Begivenheder gjorde det nu til et rent Helvede for os. Først den ringeste. Som jeg en Gang gaar alene og slaar Græs ude paa Engen, — det var allerede begyndt at skumre, men jeg turde alligevel ikke slippe Leen ud af min dødtrætte Haand, for jeg var igjen lige paa én Gang bleven af med en Karl — han var gaaet sin Vej, fordi han ikke vilde blive hos Manden med de onde Øjne —; som jeg altsaa gaar saadan alene og arbejder, kommer der fra Vejen en Mand hen imod mig; hans Holdning var mig allerede langt borte paafaldende — saadan gaar Folk, der hører hjemme i Bjærgene. Naa, det er Severko. «Matko», siger han, «hør, hvad jeg har at sige dig; tjen mig i at høre paa mig!» — «Nej!» siger jeg. «Af Sted med dig, eller . . .» og jeg hæver Leen. «Jeg har jo ikke andet i Sinde imod dig end godt», siger han bedende. «Se, vi har jo

begge to en Gang været lige ulykkelige; forbarm dig
 nu over mig nu, da du er bleven lykkelig. Tag mig
 i din Tjeneste som Karl! Jeg skal tjene dig saa
 tro, som noget Menneske kan, og Løn forlanger jeg
 ikke, ja selv Kosten vil jeg tjene ved Arbejde for
 andre Morgen og Aften, hvis du forlanger det!»
 Mit Blod kommer i Kog, thi jeg aner, hvilke frække
 Tanker der ligger bag ved den Begjæring, men jeg
 styrer mig. «Og hvorfor vil du være hos mig paa
 saa haarde Vilkaar?» siger jeg. Han sukker dybt
 og bedækker sit Ansigt med sine Hænder. «For
 Tianas Skyld!» stønner han. «Din Hund!» skriger
 jeg og vil styrte mig over ham. Men han vedbliver
 i samme Tone: «Hvorfor bliver du saa vred for det?
 Ved du da ikke, at hun hader mig, at jeg aldrig kan
 gjøre mig Haab om et venligt Smil fra hende? Hun
 er dig den braveste og trofasteste Hustru —, intet
 Menneske i Verden vilde kunne forstyrre din Husfred
 — jeg sikkert mindst af alle . . . Det er ikke
 Hykleri», vedbliver det sælsomme Menneske, «jeg
 sværger dig til, saa sandt jeg ønsker, at min Moder
 maa hvile i Fred i sin Grav, at jeg er overbevist
 om, at jeg kun fordobler min Kval ved at leve under
 Tag sammen med dig, men alligevel længes jeg efter
 at se hende hver Dag og efter at aande den samme
 Luft som hun . . . Se, Matko, vilde jeg tale saadan
 til dig, hvis jeg nærede noget som helst formasteligt
 Haab?! Saaledes taler kun et ulykkeligt Menneske
 til en fordums Lidelsesfælle! Du behøver heller ikke
 at være bange for, at Skinsyge skulde kunne drive

mig til at begaa en eller anden Udaad imod dig!
 Jeg misunder dig, men jeg hader dig ikke, for du har
 ment hende det ærlig og gjort hende til din Hustru.
 Og derfor, Matko, forbarm dig over mig!» Jeg ser
 paa ham, og hans Ansigt saa vel som hans Ord
 bærer Vidne om en saadan Fortvivlelse, at min Vrede
 gaar over. Jeg bliver greben af Medlidenhed. «Dette
 Menneske er endnu ulykkeligere end du!» tænker jeg,
 og derfor siger jeg rolig: «Det lader sig ikke gjøre!
 Gaa din Vej, og vil du lyde et godt Raad, saa lad
 dig aldrig mere se her i Landsbyen . . .!» —
 «Jeg bliver!» svarer han, ikke trodsig, men i den
 samme, om dump, sløv Fortvivlelse vidnende Tone.
 «Hvad har jeg at frygte? At du slaar mig ihjel?
 Det vilde være en Velgjerning imod mig! Jeg bliver,
 for jeg maa være i hendes Nærhed! Jeg har længe
 nok stridt imod og søgt at glemme, det gaar ikke,
 Matko. Jeg bliver!» Han vender sig bort og gaar . . .

Naa, Herre, han holdt Ord og blev. Han fik
 Tjeneste hos min Nabo, tyve Skridt fra mit Hus.
 Det gik ogsaa i alle andre Henseender, som han
 havde forudsagt; min Kone hadede ham, og skjønt
 han aldrig vovede at nærme sig hende, var hans Nær-
 værelse hende dog pinlig nok. Det var den ogsaa
 mig, skjønt jeg ikke var skinsyg, men det Menneske
 stod hele Tiden i vort paa Forhaand mørke Liv som
 en Uvejrssky . . . Men det andet tildrog sig med —
 med vort Barn . . .»

Stemmen svigtede ham, og da han igjen begyndte

at fortælle, kunde han kun med Møje faa Ordene over Læberne:

«Kort sagt — jeg vil fatte mig i Korthed, for naar jeg tænker derpaa, svimler det for mig I vort Ægteskabs andet Aar skulde min Kone have et lille Barn. Jeg jublede ikke, da hun sagde mig det, for den Tanke: «Det kommer til at ligne dig og arver din Forbandelse!» lammede mig, og hendes Hjærte krympede sig i den samme Angst. Vi imødesaa ikke Barnets Fødsel som to Mennesker, som Himlen vil skjænke den bedste Lykke, den har at byde, men som to fordømte, der kun af og til, i særlig lyse Øjeblikke, tør haabe paa Naade

Gud fordømte os: Barnet, en Dreng, lignede mig. Det kom ganske tydelig frem i Løbet af nogle faa Uger; han lignede mig Træk for Træk og havde mine Bryn og mine Øjne. Derfor gruede min Hustru for sit eget Kjød og Blod og kunde ikke taale at se det Nu vidste jeg, hvad min Hustru følte for mig Jeg maatte tage en Amme i Huset, Barnet trivedes daarlig, og efter to Maaneders Forløb døde det Dets Fødsel havde uddybet Kløften imellem os, efter dets Død var vi helt og holdent som to Fanger, der kun holdes sammen af en Lænke. Jeg kunde ikke blive den Tanke kvit: «Drengen er død, fordi haas Moder ikke vilde give ham hans Næring!» — og i Timevis sad jeg paa den lille Gravhøj, men alligevel sørgede jeg ikke over hans Død Og hun? O, hvordan maa ikke ogsaa

hun have været til Mode, for hun var jo dog hans Moder og havde født sit Barn med Smerte

Naar jeg den Gang tænkte paa Fremtiden, gruede jeg for denne endeløse Kval og for, at vi skulde komme til at slæbe dette Liv hen i Aarevis. Men Skæbnen sørgede for, at det gik anderledes, det gik akkurat, som det maatte gaa. For mig afskyede hun jo nu helt og holdent og — «gammel Kjærlighed ruste ikke» — det er et vist gammelt Ord».

Han slog en skingrende Latter op.

«Tre Maaneder efter, at jeg havde begravet mit Barn, kommer Severko en Dag i Tusmørket hen til mig paa Gaden. «I Gaar var den gamle Stasia fra Solowince her — du saa' vel ikke noget til hende?» — «Nej», svarede jeg, «for jeg var i Kotzman, men min Kone fortalte mig det. Den gamle er paa en Pilgrimsfærd til Putna, og paa Vejen saa' hun saa ind til os». — «Hun har kun været paa Pilgrimsfærd til din Kone for at lægge et godt Ord ind for sin Skytspatron, den kjære Hawrilo!» Det anfægter mig ikke. «Du lyver!» siger jeg og vil gaa videre, men han griber mig i Armen. «Vær paa din Post!» hvister han. «Din Svigerinde Parasia er død. Hawrilo har sendt Stasia hid, for at hun skulde fortælle Tiana det og spørge hende, om hun ikke vilde lade sig skille fra dig og tage ham. Det lod sig let gjøre, mener han, for I hører jo begge to til den græske Kirke, saa jert Ægteskab kan opløses!» Jeg staar maalløs som ramt af et Lyn og hører paa ham. «Det er umuligt!» stammer jeg. — «Hvad

er umuligt!» siger han. «At han virkelig vil gjøre det? Ja, det har du Ret i, det Menneske mener det ikke ærlig med nogen. Men at han har sendt Stasia, er sandt — spørg blot din Kone». Jeg gaar hjem; det skumrer allerede stærkt, da jeg træder ind i Stuen. Jeg kan ikke tydelig se min Kones Ansigt, da jeg kræver hende til Regnskab, men hendes Stemme hører jeg, og den lyder fast og højtidelig som en Ed, da hun svarer: «Den Skurk vil gjøre dig til Brodermorder; der er ikke ét sandt Ord i det; den Ed, jeg den Gang svor dig ved det røde Kors ved Brønden, holder jeg til mit sidste Aandedræt». Og jeg — jeg tror hende, og da jeg Dagen efter igjen møder Severko, siger jeg til ham: «Pas paa din Tunge! smæder du tiere min Kones Ære, kan det komme til at koste dig dit Liv!» Han stirrer stivt paa mig og sukker dybt. «Det er forfærdeligt!» siger han. «Jeg har ikke smædet Tiana; jeg har fortalt dig om en Tidende, der er bleven bragt hende; det kan hun jo ikke gjøre ved, men at hun skjuler det for dig, tyder for Alvor paa, at der er Ugler i Mosen». Men jeg — jeg havde formodentlig myrdet ham, hvis der ikke var kommet Folk til, som skilte os ad . . .

Naa, jeg gjorde ham Uret. En Maaned efter maatte jeg rejse til Czernowitz for en bedrøvelig Forretnings Skyld — jeg maatte optage et Laan i min Ejendom, saa langt havde Ulykken og min Landsbys Fjendskab allerede sat mig tilbage Jeg har allerede været en Uges Tid i Byen, saa en Morgen kommer Severko ind til mig i Værtshuset, hvor jeg

bor. Mennesket ser frygtelig ud, han er bleg som et Lig, og hans Øjne funkler som i Vanvid. «Gud være lovet», siger han, «nu er den Stund kommen, da vi begge kan dømme ham!» — «Hvem?» — «Hawrilo! I Gaar bortførte han din Kone til Solowince!» Jeg tog mig til Hjærtet og styrtede bevidstløs om paa Jorden

Tre Timer efter var jeg saa vidt, at jeg kunde bryde op sammen med Severko. Vi skamred vore Heste; i Tluste lejede vi nye og sprængte videre; vi red to Dage og Nætter i Træk. Tiana og Hawrilo var til Vogns og kørte i Ro og Mag; vi gjorde os Umag for at indhente dem, inden de naaede Solowince»

Det ulykkelige Menneske tog sig til Panden; det kostede ham aabenbart frygtelig Anstrængelse at blive ved.

«Naa — det lykkedes ogsaa Paa Vejen imellem Panowka og Solowince indhenter vi dem, lige ved Starost-Dammen «Holdt! staa af!» De lystre Næsten samtidig affyrer vi vore Bøsser paa Hawrilo; han synker rallende til Jorden Men Tiana har rejst sig og styrter hen til Dammen — Severko efter hende, men han naar hende ikke. Næsten paa samme Sted som forrige Gang springer hun i Vandet. Han springer efter hende, men da han omsider kommer ind til Bredden med hende, er hun allerede død

Jeg stod stiv og sløv og saa' til uden at kunne røre mig. Jeg vaagner først af min Bedøvelse ved

Lyden af den døendes Stemme: «Forbandet være du!» raller han, «du og alle Mennesker! Lev til Forbandelse for dem, lev; lev, og gid Gud aldrig tilgive dig!»

Det var hans sidste Ord Folkene i Solowince vilde ikke have, at Theodors Søn skulde ende i Galgen, derfor hjalp de Severko af Sted til Rusland, og mig udstødte de Min Straf, min Anger begyndte i samme Øjeblik, som min Broders Ord naaede mit Øre. Hvordan den er bleven fuldbyrdet, ved du

Ja, Herre, det er min Historie Kom nu!»

Jeg rejste mig og gik tavs ved Siden ad ham igjennem Skoven vel et Par Mils Vej, til vi langt borte hørte Savmøllen klapre.

Nu først talte han igjen. «Lev vel,» sagde han. «Og vil du gjøre mig en Tjeneste, saa sig efter bedste Skjøn paa Tro og Love: Tror du, at jeg har bødet nok for min Brøde i de fyrretyve Aar? Jeg har jo ogsaa gjort saa lidt Fortræd som muligt og har endogsaa gjort mig til «den stumme», fordi ogsaa min Tale bringer Fare. Er det nok?»

«Ja, det er nok!» sagde jeg rystet i min Sjæls inderste, «det er nok!»

Han nikkede og gik. Jeg saa' længe efter ham. Saa gik jeg ned ad Møllen til og længere ned i Dalen, langsomt og med bøjet Hoved, som om jeg bar paa en tung Byrde

Men det er ikke det sidste, jeg har at fortælle om «den stumme». Jeg har endnu tilbage at fortælle

om hans Død, og den var lysere og trøsteligere end hans Liv.

Fem Aar efter var jeg igjen paa den Egn og gik samme Vej fra Sletten op langs Floden og gik igjen ind i det Hus i Landsbyen ved Bjærgskoven, hvor jeg først havde hørt Tale om «den stumme».

Den smukke, ærværdige gamle Kone, som i sin Tid havde advaret mig saa indtrængende imod ham, levede endnu, og hendes Aasyn var blevet lysere, end det var den Gang. Det kom af den Lykke, der blomstrede omkring hende. Hendes Sønnedatter havde giftet sig, og der var kommet to smaa Børn. Det ældste, en blond Dreng paa tre Aar, kom fortrolig løbende hen til mig, og da jeg tog ham op paa Skjødets, nikkede den gamle Kone til mig med et lykkeligt Smil.

«Jeg husker endnu, hvad vi talte om den Gang», sagde hun. «Det var om «den stumme» Naa ja, at dette Barn lever, kan vi takke ham for»

«Hvad for noget?» raabte jeg; jeg havde ikke villet spørge efter det usalige Menneske og blev nu dobbelt glad ved at høre Tale om ham. «Lever han endnu?»

«Nej», svarede hun, «han døde for dette Barns Skyld — Fred være med ham! Det var i Fjor Foraar, da dukkede han igjen op her paa Egnen, oven for Møllen, og derfor huede det mig ikke, at min Sønnedatter brød op med Janko her for at besøge sin Mand, der var til Fjælds med Hjorderne. Men hun vilde ikke lade sig sige. Hun naaede lyk-

kelig og vel op til Bækken, der vælter ned der oppe fra og bliver til vor lille Flod, men lige som hun er kommen ud paa Gangbrættet over det brusende Vand, knalder der pludselig et Skud — det var en Jæger, der skød en Ørn —, og det blev hun saa forskækket over, at hun tabte Drengen ud i Vandet Men saa dukkede pludselig «den stumme» op, han laa i Skjul et Steds der i Nærheden, og han sprang ud efter Barnet og reddede det. Hans Kræfter slog lige netop til, til at han kunde lægge det i Moderens Arme, saa faldt han sammen Han levede to Dage endnu; han døde her i Hytten, og aldrig har jeg set noget Menneske dø gladere og saligere. «Nu er den dødes Forbandelse taget fra mig!» sagde han atter og atter. «Jeg har været til Velsignelse for ét Menneske, havde jeg ikke været, var Drengen død! Jeg er ikke længere fordømt, og derfor kan jeg dø» Ak, Herre, hvem af os Mennesker kan dømme retfærdig? ! Vandet, han reddede Barnet op af, var det samme, som min Søn var omkommen i — ved hans Skyld, som jeg i sin Tid troede — kun Gud kjender Sandheden Fred være med ham! »

«Fred være med ham! » sugde jeg, idet jeg bøjede mig ned over Barnets lokkede Hoved.

